

TERVEZET

Tolna Megye Közgyűlésének/2020.(.....) önkormányzati rendelete Tolna megye területrendezési tervéről

Tolna Megye Önkormányzatának Közgyűlése Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) a) pontjában foglalt jogalkotói hatáskörében, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdésében és a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 12. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: területrendezési törvény) részét képező Országos Területrendezési Tervvel összhangban a következő rendeletet alkotja.

I. Fejezet ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A rendelet célja

- 1. §** A rendelet célja, hogy meghatározza Tolna megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható térségfejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve a természeti erőforrások védelmére, és fenntartható használatára.

A rendelet területi hatálya

- 2. §** A rendelet hatálya Tolna megye teljes közigazgatási területére kiterjed.

II. Fejezet A MEGYE TÉRSÉGI SZERKEZETI TERVE

- 3. §** (1) A megye Térségi Szerkezeti Tervét M=1:90.000 méretarányban a rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.
- (2) A Térségi Szerkezeti Terv szerint meghatározott megyei területfelhasználási kategóriák a következők:
- a) területi korlát nélkül ábrázolt térségek:
 - ab) erdőgazdálkodási térség,
 - ab) mezőgazdasági térség,
 - ac) vízgazdálkodási térség,
 - ad) települési térség,
 - b) legalább 5 ha nagyságú sajátos területfelhasználású térség.
- (3) A megyei műszaki infrastruktúra-hálózatok és az egyedi építmények rendszerét a rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

III. Fejezet TÉRSÉGI ÖVEZETI SZABÁLYOK

- 4. §** A megye Térségi Övezeteinek területét M=1:300.000 méretarányban a rendelet 3.1.- 3.12.3. mellékletei tartalmazzák.

Az országos övezetekre vonatkozó szabályok

- 5. §** (1) Az országos övezetekre vonatkozó előírásokat a területrendezési törvény és a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (a továbbiakban: MvM rendelet) állapítja meg.
- (2) Az országos övezetek az alábbiak:
- a) ökológiai hálózat magterületének övezete (3.1. számú melléklet)
 - b) ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete (3.1. számú melléklet)
 - c) ökológiai hálózat pufferterületének övezete (3.1. számú melléklet)
 - d) kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (3.2. számú melléklet)
 - e) jó termőhelyi adottságú szántók övezete (3.2. számú melléklet)
 - f) erdők övezete (3.3. számú melléklet)
 - g) erdőtelepítésre javasolt terület övezete (3.3. számú melléklet)
 - h) tájképvédelmi terület övezete (3.4. számú melléklet)
 - i) világörökségi és világörökségi várományos terület övezete (3.5. számú melléklet)
 - j) vízminőség-védelmi terület övezete (3.6. számú melléklet)
 - k) nagyvízi meder övezete (3.7. számú melléklet)
 - l) honvédelmi és katonai célú területek övezete (3.8. számú melléklet)

A megyei övezetekre vonatkozó szabályok

- 6. §** (1) A megyei övezetekre vonatkozó előírásokat az MvM rendelet állapítja meg.
- (2) A megyei övezetek az alábbiak:
- a) ásványi nyersanyagvagyon övezete (3.9. számú melléklet)
 - b) rendszeresen belvízjárta terület övezete (3.10. számú melléklet)
 - e) földtani veszélyforrás terület övezete (3.11. számú melléklet)
 - f) egyedileg meghatározott megyei övezetek (3.12. számú melléklet).

Az egyedileg meghatározott megyei övezetekre vonatkozó szabályok

- 7. §** (1) Tolna megye egyedileg meghatározott megyei övezetei az alábbiak:
- a) innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete (3.12.1. számú melléklet)
 - b) logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete (3.12.2. számú melléklet)
 - c) turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete (3.12.3. számú melléklet)
- 8. §** Az innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete által érintett településeken a településrendezési eszközök készítése során – azokon az innovációs-technológiai fejlesztési céllal kijelölt gazdasági besorolású területeken, amelyeket a települési önkormányzat döntésével kiemelt innovációs-technológiai fejlesztési területté minősít – az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10 %-al lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5 %-al alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú mellékletében meghatározott, a kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület sajátos használat szerinti területéhez rendelt érték.

- 9. §** A logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete által érintett települések településrendezési eszközei készítése során – azokon a logisztikai fejlesztésre kijelölt gazdasági besorolású területeken, amelyeket a települési önkormányzat döntésével kiemelt logisztikai fejlesztési területté minősít – az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-al lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5 %-al alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú mellékletében meghatározott, a kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület sajátos használat szerinti területéhez rendelt érték.
- 10. §** A turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetével érintett települések településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája és településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a turisztikai fejlesztések (a párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében) a térségi szempontok figyelembevételével, a koordinált tervezés keretében, valamint a folytonosságot biztosító nyomvonalak megteremtésével valósítható meg.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- 16. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő hónap 1. napján lép hatályba.
- (2) Hatályát veszti Tolna Megye Közgyűlésének a Tolna Megyei Területrendezési Tervről szóló 1/2005. (II. 21.) önkormányzati rendelete.

1. sz. melléklet

Tolna megyei műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények rendszere

1.1. A közúthálózat fő elemei

1.1.1. Gyorsforgalmi utak

1. Meglevő gyorsforgalmi út

1.1. M6: (Budapest (M0) – Dunaújváros) – Szekszárd – (Bóly térsége)

1.2. M9: Szekszárd – (Dusnok)

2. Tervezett gyorsforgalmi út

2.1. M9: Nagycenk (M85) - Szombathely - Vasvár Rábahídvég (M80) – Vasvár (M80) – Zalaegerszeg - Nagykanizsa – Kaposvár – Dombóvár – Szekszárd -Dusnok – Szeged (M5))

1.1.2. Főutak

1. Meglevő főutak

1.1. 6. számú főút: (Budapest – Dunaújváros) – Szekszárd – (Pécs – Barcs) - (Horvátország)

1.2. 52. számú főút: (Kecskemét (M5) – Solt) – Dunaföldvár (6. sz. főút)

1.3. 55. számú főút: (Szeged (5. sz. főút) – Baja) – Bátaszék (M6)

1.4. 56. számú főút: Szekszárd (6. sz. főút) – (Mohács – Udvar) – (Horvátország)

1.5. 61. számú főút: Dunaföldvár (6. sz. főút) – Dombóvár – (Kaposvár – Nagykanizsa (7. sz. főút))

1.6. 63. számú főút: Tolna (6. sz. főút) – (Sárbogárd – Székesfehérvár (8. sz. főút))

1.7. 64. számú főút: Simontornya (61. sz. főút) – (Enying (7. sz. főút))

1.8. 65. számú főút: Szekszárd (6. sz. főút) – Tamási – (Siófok (7. sz. főút))

1.9. 66. számú főút: (Pécs (6. sz. főút) – Sásd) – Kaposvár (61.sz.főút)

1.10. 631. számú főút: Szedres (63. sz. főút) – Szedres (M6)

1.11. 651. számú főút: Nagykónyi (61. sz. főút) – Iregszemcse (65. sz. főút)

2. Tervezett főutak

2.1. 66. sz. főút: (Pécs (6. sz. főút) – Sásd) – Kapospula (61. sz. főút)

2.2. (Sávolly (M7) – Marcali – Somogyvár – Gamás – Törökkoppány) – Nagykónyi (61.sz. főút)

2.3. 512. sz. főút (Kalocsa térsége (51. sz. főút)) – Paks térsége (M6)

3. Főutak tervezett településelkerülő szakaszai

3.1. 55. sz. főút:, Pörböly,

3.2. 63. sz. főút: Nagydorog, Bikács,

3.3. 65. sz. főút: Tamási, Iregszemcse,

3.4. 61. sz. főút:, Simontornya, Tolnanémedi, Pincehely, Tamási, Nagykónyi, Dombóvár, Kapospula

1.1.3. Mellékutak

1. Térségi jelentőségű mellékutak

1.1. Kalocsa (512. sz. főút) – tervezett Duna híd – M6 Dunaszentgyörgy / Tengelic (a 6234 j. út felhasználásával)

1.2. Paks (6. sz. főút) – Nagydorog – Tamási (61. sz. főút) (a 6232j út felhasználásával)

1.3. Bátaszék (M6) – Möcsény – Bonyhád – M9 (5603j út felhasználásával)

1.4. Hőgyész (65. sz. főút) – Dombóvár (61. sz. főút) (6532j út felhasználásával)

- 1.5. 6407. j. út Iregszemcse (65. sz. főút) – Ozora – Simontornya (61.sz. főút)
- 1.6. 6228 j. út Dunaföldvár (6. sz. főút) – (Mezőfalva – Seregélyes (62. sz. főút))
- 1.7. 6507 j. út Igal – Lápafő – Szakcs – Kocsola
- 1.8. Sárszentlőrinc – Varsád – Kalaznó – Hőgyész

1.1.4. A gyorsforgalmi és főúthálózat nagy hídjai a Dunán:

1. Meglevő hidak

- 1.1. Dunaföldvár – (Solt (52. sz. főút))
- 1.2. Bogyiszló – (Fajsz (M9))

2. Tervezett hidak

- 2.1. (Kalocsa (51. sz. főút)) Paks térsége (M6)

1.2. Vasúthálózat

1.2.1. Tervezett nagysebességű vasútvonalak

1. (Horvátország) – (Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége) - (Ukrajna)

1.2.2. Meglevő országos törzshálózat vasúti pályák

1. 40. számú: (Budapest (XI. kerület, Kelenföld)) – Pécs
2. 41. számú: Dombóvár – (Gyékényes) – (Horvátország)
3. 42. számú: (Pusztaszabolcs – Dunaújváros) – Paks
4. 46. számú: Rétszilas – Bátaszék
5. 154. számú: Bátaszék – (Baja – Kiskunhalas)

1.2.3. Térségi jelentőségű vasútvonalak (vasúti mellékvonalak)

1. 50. sz. Dombóvár – Bátaszék

1.3. Térségi szerepkörű repülőtér

1. Ócsény

1.4. Kerékpárút hálózat elemei

1.4.1. Országos kerékpárút törzshálózat elemei

1. 61. Közép-magyarországi kerékpárút:
 - (Bugacpusztaháza - Soltvadkert - Kiskőrös - Dunapataj - (6. Alsó-Dunamente kerékpárút Dunapataj és Solt közötti szakasza) – Solt) - Dunaföldvár - Simontornya - Tolnanémedi – Tamási
2. 62. Sió-völgyi kerékpárút:
 - Fajsz – Szekszárd – Sióagárd – Kölesd – Sárszentlőrinc – Simontornya – (61. Közép- magyarországi kerékpárút Simontornya és Tolnanémedi közötti szakasza) – Tolnanémedi – (Siófok)
3. 72. Külső-somogyi kerékpárút:
 - (Szántód – Kőröshegy) - Tamási - Hőgyész - Bonyhád – (Mecseknádasd - Pécsvárad - Pécs – Újpetre)
4. 74. Kaposmente kerékpárút:
 - (Nagyatád - Segesd - Nagybajom - Kaposmérő - Kaposvár – Taszár) - Dombóvár - Kurd – Hőgyész

1.4.2. Térségi jelentőségű kerékpárutak

1. (Dunaújváros) – Dunaföldvár – Paks – Gerjen – Bogyiszló – Gemenc – Pörboly – Bába – Dunaszekcső
2. Dombóvár – Kocsola – Pári – Tamási – Felsőnyék,
3. Törökkoppány – Nagykónyi – Tamási – Keszőhidegkút – Gyöng – Kölesd – Tengelic – Duna-part,
4. Dombóvár – Kaposszekcső – (Sásd),
5. Hőgyész – Kalaznó – Varsád – Kölesd – Tengelic – Duna-part,
6. Paks – Németkér,
7. Tengelic – Fadd – Tolna,
8. Tolna – Bogyiszló – Duna-part,
9. Fadd – Gerjen – Duna-part,
10. Dombóvár – Mágocs – Egyházaskozár – Aparhant – Bonyhád – Szálka – Alsónyék
11. Bába – Dunaszekcső
12. Murga – Zomba – Sióagárd,
13. Sióagárd – Kakasd – Bonyhád (Völgységi patak völgye).
14. Pörboly – Duna bal partja között,
15. Simontornya – Mezőszilas – Sárszetmihály (64. sz. főút mentén),
16. Dunaföldvár – (Seregélyes – Gárdony)
17. Nagykónyi – Iregszemcse
18. Bogyiszló – Fácánkert – 63. sz. főút között,
19. Szekszárd – Bonyhád – (Völgységi patak völgye)
20. Szekszárd – Tolna – Fadd – Dombori

1.5. Térségi jelentőségű logisztikai központok

1. Paks
2. Szekszárd
3. Dombóvár – Kaposszekcső

1.6. Nemzetközi és országos jelentőségű vízi utak

A vízi út neve	A szakasz (fkm-fkm)	A vízi út osztálya
1. Duna (nemzetközi vízi út)	1641-1433	VI/C
2. Sió-csatorna	121-23	IV/időszakosan (Kizárólag az olyan balatoni vízeresztések időszakában hajózható, amelyet a Hajósoknak Szóló Hirdetményben közzé tesznek.)
3. Sió-csatorna	23-0	IV

1.7 Kikötők, kompátkelők

1.7.1. Országos jelentőségű kikötő

1. Paks

1.7.2. Térségi kikötők

1. Szekszárd térsége
2. Dunaföldvár
3. Dunaföldvár
4. Dunaföldvár
5. Paks
6. Paks
7. Paks
8. Fadd - Dombori
9. Fadd - Dombori
10. Fadd - Dombori
11. Bogyzsló
12. Ócsény (Gemenc)

1.7.3. Kompátkelőhelyek

1. Paks
2. Fadd - Dombori - (Fajsz)

1.8. Villamosenergia-átviteli hálózat távvezeték elemei

1.8.1. 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték elemei

1. Paks - (Pécs)
2. (Kaposvár (Toponár) - Paks
3. Paks - (Litér)
4. Paks - (Martonvásár)
5. Paks - (Szeged)

1.8.2. 400 kV-os átviteli hálózat tervezett elemei

1. Paks - (Litér II.)
2. Paksi Erőmű - (Albertirsa)
3. Paksi Erőmű II-III.

1.8.3. Térségi ellátást biztosító 132 kV-os főelosztó hálózat meglévő elemei

1. Paks - (Kalocsa)
2. (Dunaújváros) - Paks
3. Dunaföldvár - (Dunaújváros)-Paks távvezeték felhasítási pontja
4. (Dunaújváros) - (Sárbogárd) - Tamási
5. Paksi Erőmű - Paks
6. (Pécsi Erőmű) - Paksi Erőmű
7. Szekszárd - (Pécsi Erőmű)-Paksi Erőmű távvezeték felhasítási pontja
8. Paksi Erőmű - Tamási
9. Belecška (MÁV) - Paksi Erőmű-Tamási felhasítási pontja
10. (Kaposvár) - (Magyaratád) - Dombóvár - Tamási
11. Térségi ellátást biztosító 132 kV-os főelosztó hálózat tervezett elemei:
12. Simontornya - (Dunaújváros)-(Sárbogárd)-Tamási felhasítási pontja
13. Hőgyész - (Kaposvár)-(Magyaratád)-Dombóvár felhasítási pontja
14. (Mohács) - Bátaszék - Szekszárd
15. Tolna (Mözs)

1.9. Szénhidrogén szállító hálózat elemei

1.9.1. Szénhidrogén szállító hálózat elemei:

1. (Szank) – (Pécs I.)
2. Bába – Duna tartalék
3. (Szank) - Szekszárd
4. Bába – Szekszárd I.
5. Szekszárd I. – Szekszárd II.
6. Várdomb leág.
7. Várdomb – Bonyhád
8. (Városföld) – Bába (Horvát tranzit)
9. Bába – (Drávaszerdahely) – (országhatár) (Horvát tranzit)

1.9.2. Termékvezetékek:

1. (Székesfehérvár) – Dombóvár
2. Dombóvár – (Pécs)

1.9.3. Nemzetközi kőolajszállító vezeték:

1. (Százhalombatta) – (Káloz) – (Kára) – (Kutas) – (Berzence) - (Horvátország) (ADRIA)

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) felhatalmazása és a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (2) bekezdés b.) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény részét képező Országos Területrendezési Tervvel *(továbbiakban a területrendezési törvény)* összhangban Tolna Megye Területrendezési Tervének megyei szabályozási ajánlásairól a következő határozatot hozza. Ezzel egyidejűleg az 29/2012. (III.22.) KGy. határozat hatályát veszti.

I. A MEGYEI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁKRA VONATKOZÓ MEGYEI SZABÁLYOZÁSI ÉS GAZDÁLKODÁSI AJÁNLÁSOK

Az erdőgazdasági térségre vonatkozó területfelhasználási ajánlások

1. Az NKP IV-ben megjelenő célokkal összhangban Tolna megyében is érvényt kell szerezni az alábbi szempontoknak:
 - Az erdőterületek kiterjedésének növelése *(elsősorban az éghajlatváltozás nyomán megváltozó termőhelyi adottságokhoz alkalmazkodni tudó állományokkal, őshonos fajokkal)*.
 - Az erdők ökológiai, biodiverzitási értékének növelése.
2. Ezeken túlmenően változatlan célkitűzés:
 - az erdősített területek környezetkímélő használata (pl. szálaló erdőgazdálkodás).
 - a folyamatos erdőborítást és elegyességet biztosító erdőművelési és erdőkezelési eljárások alkalmazása,
 - az erdőtömbök összekapcsolásának elősegítése,
 - a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági földterület első erdősítésének támogatása, az őshonos, elegyes erdők telepítésének előnyben részesítése, természetességének javítása és közjóléti értékének növelése,
 - az erdők szerkezetátalakítása (pl. a sarj eredetű erdők mag eredetűvé alakítása),
 - a folyamatos erdőborítást és elegyességet biztosító erdőművelési és erdőkezelési eljárások alkalmazása.
3. A meglévő erdők védelmére, folyamatos karbantartásukra fokozott figyelmet kell fordítani.
4. Az erdők rendeltetésén belül a gazdasági, védelmi és közjóléti funkció összhangjára kell törekedni. Az erdővel borított táj a turizmus számára növekvő vonzerőt jelent, ezért e területeken indokolt összehangolni az erdőgazdálkodás, táj- és természetvédelem, valamint az ökoturizmus szempontjait.
5. Az erdő kiemelkedő védelmi szerepére tekintettel védelmi rendeltetésű erdők telepítése az ökológiai hálózat fejlesztését szolgáló természetvédelmi érdekeken túl talajvédelmi, településvédelmi és tájképvédelmi céllal egyaránt javasolt:
 - A környezeti károk mérséklése érdekében az erősen szennyező emissziós források térségében véderdők telepítése, védőfásítások létesítése szükséges *(elsősorban az ipari területek, a nagy forgalmú közlekedési utak mentén a levegő és zajszennyezés csökkentése érdekében)*.
 - Erdősávok, fasorok, egyéb fásítások létesítésekor fontos szempont továbbá az emberi tevékenységekből keletkezett tájsebek, sérült termőterületek rekultivációja, újjrahasznosítása erdészeti eszközökkel.

6. A védett természeti területeken levő erdők elsődleges természetvédelmi rendeltetése mellett a védettség fokának függvényében törekedni kell az ökoturizmus fejlesztésére.
7. A természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületeken meg kell oldani a fenntartható területhasználat, a biológiai sokféleség védelmét, a természetkímélő erdőgazdálkodás szempontjainak összeegyeztetését, törekedni kell az őshonos társulások fajösszetételének fenntartására ill. kialakításának, kialakulásának elősegítésére.
8. Az új erdőtelepítések, tájfasítások meghatározásánál kiemelt szempont:
 - a táj ökológiai és környezetvédelmi tagolása,
 - a véderdők és véderdősávok erózió- és defláció elleni védelemnek megfelelő telepítése,
 - az ökológiai folyosó-rendszer kiegészítése,
 - a környezetvédelmi érdekek érvényesülését is szolgáló erdőstruktúra kialakítása.
9. Erdőtelepítésre javasolt területen beépítésre szánt terület kijelölését lehetőleg kerülni kell.
10. Az erdőtelepítés a mezőgazdasági termelés-racionalizálás lehetőségeként olyan területeken célszerű, ahol valamilyen tényező akadályozza a hatékony gazdálkodást. *(Ilyen területek elsősorban: az erdőkkel körbevett zárványterületek; a lejtőkön fekvő földterületek, ahol a talajvédelemnek elsődleges szerepe van; az alacsony termőképességű, alacsony aranykorona értékű földterületek, ahol csak magas költségráfordítással lehet mezőgazdasági termelést folytatni, továbbá a vízbázisok hidrogeológiai védőterületei.)*
11. Erdőtelepítést a tájvédelmi szempontok figyelembevételével, a tájkarakter megőrzésének biztosításával javasolt végezni.
12. Erdőtelepítésre kijelölendő területek meghatározásánál a táji - termőhelyi adottságokat, a mezőgazdálkodásra való területalkalmasságot, a természetvédelmi és gazdasági igényeket is szükséges mérlegelni.
13. A potenciális erdőtelepítési területből - *ritka gyeptársulásaik megőrzése érdekében* – ki kell zárni a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterületeket, továbbá a természetes és természetközeli állapotú, természeti területnek minősülő gyepterületeket, valamint a NATURA 2000 hálózatra kijelölt természetes élőhelyeket. Az erdőtelepítésre javasolt területek későbbi természetvédelmi oltalom alá kerülése esetén minden művelési ág változáshoz a természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges.

A mezőgazdasági térségre vonatkozó területrendezési (és ahhoz kapcsolódó) gazdálkodási ajánlások

Az agrárgazdaság környezeti aspektusai (NKP IV szerint)

Stratégiai célok (az NKP IV. program szerint):

- A mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése.
 - A természeti, környezeti adottsághoz illeszkedő művelési ágak és módok terjesztése.
 - A természet-és természetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése
1. Az NKP IV-ben megjelenő célokkal összhangban, Tolna megyében is érvényt kell szerezni az alábbi szempontoknak:
 - az agroökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása *(pl. környezetbarát és talajkímélő agrotechnika, vetésforgó, vetésszerkezet, tápanyag-ellátás, öntözés alkalmazása; erózióvédelem; integrált növényvédelem; tarlóégetés elkerülése).*
 - talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése,

- mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása (*kapcsolódva a környezetbarát mezőgazdasági gyakorlathoz*).
- a tisztított szennyvíz és szennyvíziszapok szakszerű mezőgazdasági felhasználása.
 - mezőgazdasági üzemek energia-hatékony korszerűsítése, megújuló energiaforrások alkalmazása.
 - a termőföld igénybevételel megvalósuló beruházások során a talajvédelmi szabályok betartása (*a beruházással, építéssel érintett területek humuszos termőrétegének megmentése, illetve a környező talajok minőségének megóvása*).
2. A mezőgazdasági térség területfelhasználása során - *a mindenkori terület potenciálja és a művelési ág együttes figyelembevételével* - ösztönözni kell a gazdaságos árutermelésre alkalmas birtokméretek kialakítását.
 3. A termőterületek védelme érdekében külterületen településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg nagyobb, illetve az ott megengedett beépítési %-nál kisebb értékeket célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként. A mezőgazdálkodáshoz kapcsolódó építési igények kielégítésére a birtokközpontos rendszer ösztönzése indokolt.
 4. A tájkarakter védelme érdekében településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg *nagyobb*, illetve az ott megengedett beépítési %-nál *kisebb* maximumértéket célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként.
 - Az ökológiai hálózat magterületi és ökológia hálózati övezetéhez tartozó mezőgazdasági területeken természetközeli művelési módok alkalmazása ajánlott.
 - A tájképvédelmi, valamint az ökológiai hálózat puffertérületi övezete által érintett mezőgazdasági területen birtokközpont nem létesíthető, irányelveként javasolt a 0 és 1,0 % közötti beépíthetőségi maximum meghatározása.
 - Az ökológiai és tájképvédelmi célú övezetek által nem érintett általános mezőgazdasági területeken, amennyiben a földművelés vagy az állattartás építményigénye birtokközpontban nem biztosítható, a településrendezési tervben megengedhető a táji adottságoknak és a gazdálkodási szükségleteknek megfelelő gazdasági épület létesítése, a terület táji-természeti értéket nem képező részén, 10%-ot meg nem haladó, (lehetőleg 3% alatti), tájbaillő beépítettséggel.
 - Az ökológiai és tájképvédelmi célú övezetek által nem érintett sajátos adottságú mezőgazdasági területeken (pl. tanyás térségben, intenzív ültetvényművelés alatt álló, vagy agrárerdészeti módszerekkel hasznosított területeken), valamint a kertes mezőgazdasági területeken a fentiekől eltérő egyedi szabályozás kidolgozása célszerű a településrendezési tervekben a tájkarakter védelme érdekében.
 5. A kiváló termőhelyi adottságú, kimagasló agrárpotenciállal rendelkező, a gazdaságos árutermelésre legalkalmasabb területek védelme fontos feladat. E területek belterületbe vonása csak jelenlegi belterülethez közvetlen kapcsolódásuk esetén indokolt, beépítésre szánt területté minősítésük pedig csak a mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal javasolt.
 6. A termőföld rendeltetésétől eltérő igénybevétel csak a legszükségesebb mértékben és elsősorban a jelenleg beépített területtel határos gyengébb termőhelyi adottságú területeken javasolható. Az átlagosnál jobb adottságú földterület beépítésére szánt területté csak kivételesen indokolt esetben jelölhető ki, amennyiben a funkcióra kevésbé értékes földterület nem áll rendelkezésre.
 7. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területei beépítésre szánt területté való minősítése általában nem kívánatos, kivételesen csak abban az esetben, ha a terület természeti-, tájképi értékei nem károsodnak, adottságai is fennmaradnak, továbbá a terület biológiai sokfélesége sem károsodik helyreállíthatatlanul.

8. A mezőgazdasági térségbe tartozó magasabb ökológiai, de alacsonyabb termőhelyi értékű mezőgazdasági területek az agrár-környezetvédelmi alapú környezet-, és természetkímélő területhasználat, az ökológiai tájgazdálkodás és az erre épülő ökoturizmus és vidékfejlesztés javasolt célterületei, ennek megfelelően itt kiemelt fejlesztési és rendezési cél a táji változatosság, mozaikosság fenntartása: gyepek - ligetek - erdők, nádasok, nedves - vizes élőhelyek megóvása illetve területi részarányuk növelésének elősegítése.
9. A külterjes hasznosítású mezőgazdasági területeken a védelmi célok érdekében integrált, természetkímélő gazdálkodást kell folytatni, megfelelő növényvédelmi (*biológiai védekezés*), talajművelési, talajerő-utánpótlási (*szerves- és zöldtrágyázás*) módszerek és vetésszerkezet megválasztásával. A térség területén előforduló ökológiai folyosókra, természeti- és természetvédelmi területekre az ökológiai hálózat övezetére vonatkozó előírások, ill. irányelvek és a természetvédelem jogszabályai az irányadók.
10. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területein a táj- és természetvédelmi szempontoknak alárendelten kell elősegíteni az erdősávok, fasorok telepítését, de elsődlegesen a meglévő mezsgyék, facsoportok, erdősávok védelmét kell biztosítani.
11. A mezőgazdasági térségben elő kell segíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét. A területeken meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját.
12. A kiváló minőségű és termőképességű mezőgazdasági területeken az intenzív mezőgazdasági művelés mellett gondot kell fordítani a biotóp hálózat elemeire (*mezővédő erdősávok, cserjesorok, gyepek, vízfolyások menti terület*), a kiváló adottságú talajok (*csernozjom*) megőrzésére, tápanyag-utánpótlására, a fizikai, kémiai, biológiai talajdegradáció megakadályozására, valamint az erózió elleni védelemre (*különös tekintettel a lejtőre merőleges irányú művelés folytatására*).
13. Fáslegelőn, nedves réten és lápos-mocsaras területen kerülni kell új épületek elhelyezését, illetve a felületek burkolását.
14. Az allergiás megbetegedések csökkentése érdekében fontos feladat a parlagterületek visszaszorítása és a parlagfű-mentesítési kötelezettség betartása.
15. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területein ösztönözni kell az extenzív tájgazdálkodásra alkalmas - jellemzően több tíz hektárt elérő, de a több 100 ha-t jellemzően nem meghaladó - birtokméretek kialakítását. Az intenzív művelésből kivonandó, öko- (*bio-*) és egyéb külterjes mezőgazdálkodásra sem alkalmas területek elsősorban extenzív gyepgazdálkodással, honos fajokkal történő ligetes fásítással, halastóként vagy egyéb vizes- nedves élőhelyek kialakulására módot adó formában hasznosítandók.
16. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területein - *az agrár, a környezetvédelmi és az erdészeti támogatási formák összehangolt alkalmazásával* - ösztönözni kell a szántóterületek arányának csökkentését, a gyeperdőterületek arányának jelentős növelését. A vízfolyások menti hullámtéri területeken és a megyei területrendezési tervben ökológiai és zöldfolyosóként tervezett területeken található szántóterületeket erdősíteni, fásítani, illetve gyepesíteni célszerű.
17. A külterjesen hasznosítható, gyengébb termőhelyi adottságokkal rendelkező, valamint a talaj-, víz- és élőhelyvédelmi szempontból fontos területeken főként önellátásra, ill. a környező területek tradicionális, jó minőségű, egyedi, tájjellegű, illetve bio-termékekkel történő ellátására, valamint az idegenforgalom (kulturális, rekreációs)

specifikumaira irányuló termelést célszerű folytatni. Javasolható a takarmánytermesztés, extenzív gyepgazdálkodással összekötött külterjes állattartás, amely jól kombinálható a génmegőrző és idegenforgalmi jellegű őshonos állatok tartásával, bemutatásával.

18. A mezőgazdasági térséghez tartozó területek további felaprózódását a településrendezés eszközeivel is lassítani kell. A mezőgazdasági térségben elsődlegesen a táj értékeinek és karakterének megőrzését szolgáló tájhasznosítási módokat szükséges támogatni.
19. A borvidéki és bortermőhelyi települések szőlőkataszter szerinti I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészletein épület elhelyezése csak a szőlőtermelés és a borturizmus elősegítése érdekében lehetséges.
20. A mezőgazdasági térséghez tartozó borvidéki és szőlőkataszterbe sorolt területeken a beépítés településrendezési tervben megállapítandó feltétele a szőlő művelési ágnak megfelelő területhasználat (*szőlőművelés*).
21. A mezőgazdasági térség hasznosításánál érvényesíteni kell a „vizek mezőgazdasági eredetű, nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló” mindenkor érvényes jogszabályi előírásokat.
22. A keletkező vizek megőrzendők, a megyét érintő vízgyűjtőkön olyan víz- és agrárgazdálkodást kell folytatni, amely nem eredményezi a talajvíz csökkenését és elősegíti az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.
23. Az ár-és belvízveszélyes mezőgazdasági területek művelési ágát és módját úgy kell megválasztani, - szántó és egyéb intenzív művelés esetén megváltoztatni - hogy a vízgazdálkodási és a természetvédelmi szempontok prioritása érvényesüljön. E területeken potenciálisan környezetszennyező vagy veszélyeztető anyag és létesítmény elhelyezése nem javasolható.

A vízgazdálkodási térségre vonatkozó területrendezési és területhasználati ajánlások

1. A vízfolyások rendszeres karbantartása és felújítása közép- és hosszú távon egyaránt fontos feladat. A helyreállítás során az eredeti állapotot közelítő megoldásokra kell törekedni, a vízgazdálkodási feladatok végzéséhez szükséges területek és hullámterek nem építhetők be.
2. A mederrendezés elsőrendű szempont, mert ezek a vizek a végbefogadói a beépített területekről érkező csapadékvíz-hálózat által szállított nagy mennyiségű, hirtelen lezúduló csapadékvíznek.
3. A helyi vízkárelhárítás érdekében a hegy- és dombvidéki településeken különösen fontos a kisvízfolyásokon a záportározó-építési lehetőségek kihasználása. A vizek megfogásával és késleltetésével mentesíthető a beépített terület a hirtelen lezúduló, sok uszadékot és hordalékot szállító vizektől.
4. A kisvízfolyások, víztározók állapotára, minőségére különösen figyelmet kell fordítani.
5. A települések belterületén összegyűjtött csapadékvizek csak előzetes tisztítás (*olajfogó, homokfogó, törmelékfogó stb.*) után vezethetők a vízfolyásokba.
6. A folyóvizek és a part menti területek területfelhasználásánál és hasznosításánál két prioritást kell párhuzamosan érvényesíteni:
 - az árvizek biztonságos levezetését (élet- és vagyonvédelem)

- valamint a vízmegtartást (*ökológiai és turisztikai vízigény biztosítása, árvízcsúcs csökkentő szerep*).
7. A települések településrendezési tervében rögzített távlati területhasznosítás figyelembevételével - *a vízgyűjtő szintű térségi komplex vízgyűjtő-gazdálkodási tervhez kapcsolódva* - támogatni kell a települések csapadékvíz elvezetési tervének elkészítését. Abban le kell határolni a zárt csapadékvíz elvezetésű és a nyílt árkos vízelvezetésű területeket. Meg kell határozni a vízgyűjtők várható távlati terhelését.
 8. El kell érni, hogy a többletvíz elvezetése mellett a térségi vízgazdálkodási tervekben foglalkozzanak a vízviisszatartás és hordalékfogás kérdéseivel is, a lehullott csapadék ésszerű hasznosításával.
 9. Kerülni kell a természetes partvonalak megváltoztatását, a természetes vízfelületek csökkentését.
 10. A folyókat, élővizeket övező ökológiai, illetve zöldfolyosó hálózatok megtartása és fejlesztése (*rehabilitációja*) kiemelt feladat. Elő kell segíteni, hogy az ehhez szükséges területeket - *a térségi zöldhálózat fejlesztés célterülete övezeti lehatárolását is figyelembe véve* - a településrendezési tervek területfelhasználást meghatározó szerkezeti és szabályozási munkarészeiben biztosítsák, vízgazdálkodási, mezőgazdasági vagy erdőterület ajánlott besorolással.
 11. El kell érni, hogy a településrendezési tervekben az építésügyi előírásokban körültekintő szabályozás fogalmazódjon meg e területek „elépítésének” megakadályozása és a környezetszennyezés mérséklése érdekében.
 12. A feladatok meghatározásánál figyelembe kell venni „az árvíz megelőzés, az árvízmentesítés és az árvízvédekezés legjobb gyakorlata” (*Best practices on flood prevention, protection and mitigation*) európai dokumentumát.
 13. Érvényesíteni kell a terület a folyónak elvet.
 14. Gondoskodni kell az élet- és vagyonvédelem további biztosításáról a differenciált kockázatvállalás elve alapján.

A települési térségre vonatkozó területrendezési és területhasználati ajánlások

1. Az NKP IV.-ben megjelölt célokhoz kapcsolódóan Tolna megyében is érvényt kell szerezni az alábbi szempontoknak:
 - barnamezős területek felhasználása;
 - zöldfelület kataszter létrehozása;
 - a települések talajának védelme;
 - a helyi zaj- és rezgésvédelemi szempontból csendes övezet, illetve fokozottan védett terület kijelölése;
 - a települések fejlesztési-tervezési tervezésénél fokozott figyelem a földtani adottságokra, a felszínmozgásokkal való veszélyeztetettségére;
 - az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása;
 - infrastruktúra-fejlesztés a környezeti szempontok figyelembevételével;
 - a települési folyékony hulladék ártalommentes elhelyezését biztosító előkezelő és fogadó létesítmények kialakítása.
- A településrendezési tervekben - a területhasználat és a beépítés jellemzőinek figyelembevételével - fokozott figyelmet kell fordítani a települési karakternek és a tervben támogatni kívánt funkcionális célnak egyaránt megfelelő területfelhasználási kategóriák megválasztására.

2. A beépítésre szánt területek túlzott növekedését fékezni szükséges. Az új beépítésre szánt területek kijelölésének korlátozásával elősegítendő a meglévő települési területek rehabilitációja a területrendezési terv eszközeivel.
3. Támogatni kell a tagolt települési szerkezet kialakítását. A térszerkezet tagolásának legfontosabb eszközei (a térségi zöldhálózatok rendszerébe illeszkedő) a települési zöldfelületi rendszer kialakítása, a meglévő zöldterületek megőrzése, a táji környezetet is figyelembe vevő méretezéssel új funkcionális zöldterületek tervezése, a zöldterületi (és zöldfelületi) egységek funkcionális és ökológiai hálózatot képező rendszerbe szervezése, a települési szegélyek megfelelő kialakítása.
4. A települési területeken a településszerkezet alakításával, a helyi építési szabályozással segíteni kell a lakó és intézményi funkciókat zavaró tevékenységek megszüntetését, újabb zavaró tevékenységek távoltartását elősegítő országos hatókörű előírások érvényesülését.
6. A települési térségben új erdőtelepítések, fásítások meghatározásánál kiemelt szempont:
 - a települések komplex zöldfelületi rendszerének fejlesztése, az ökológiai és zöldfolyosó-rendszer kiegészítése,
 - a települési környezetvédelmi érdekek érvényesülését is szolgáló erdőstruktúra kialakítása, a véderdők és véderdősávok erózió- és defláció elleni védelemnek megfelelő telepítése. valamint a városkörnyéki erdők közjóléti rendeltetésének erősítése.
7. Törekedni kell a hagyományos településszerkezet és beépítési mód megőrzésére, különösen a kulturális örökségi értékek, valamint a természeti és tájképi értékek szempontjából érzékeny területeken. Szigorú feltételekhez célszerű kötni a beépítésre szánt területek bővítését és területhasználatát a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat egyéb területein, valamint a kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területeken, hidrogeológiai védőterületen, bel- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi szempontok megkövetelik.
8. A térségbe tartozó települések rendezési terveiben a beépítés differenciált szabályozását, a településképhez illeszkedő beépítést kell támogatni.
9. A településrendezési beavatkozások megalapozása során a helyi településképi rendeletek előírásai mellett figyelemmel kell lenni a települési arculati kézikönyvek ajánlásaira. Az arculati kézikönyvekhez kapcsolódva – *azt kiegészítve* – szükséges elkészíteni az értékvédelmi katasztereket úgy a régészeti örökség, mint a táji örökség, az egyedi tájértékek vonatkozásában.
10. A településközpontok rehabilitációja, valamint a településfejlesztési dokumentumokban kijelölt akcióterületek fejlesztése és rendezése során kiemelt figyelmet kell fordítani az értékek védelmére, a helyi sajátosságok felmutatására, valamint a környezeti minőség általános emelésére, a településképet zavaró elemek kiküszöbölésére.
11. A településközpontok rehabilitációja, valamint az akcióterületek fejlesztése során biztosítani célszerű az elektromos és hírközlő hálózatok (*légkábelek*) felszín alatti elvezetését. E területeken törekedni kell a csapadékvíz elvezetés (*hálózatra illesztett, de*) zárt rendszerű megoldásainak alkalmazására.
12. Az ipari területek és parkok kialakításakor is törekedni kell az észszerű területhasználatra. A zöldmezős beruházásokkal szemben előnyben kell részesíteni a környezetvédelmi követelmények biztosítása mellett a meglévő területek

újrahasznosítását, különösen a hagyományos ipari térségek rehabilitációra váró iparterületein.

13. A települési- és tájkarakter védelme érdekében térségi jelentőségű bevásárló- és szolgáltató központok létesítése csak a városok közigazgatási területén javasolt. A döntés során környezeti, társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat keretében vizsgálni szükséges a települési környezetre, a helyi, hagyományos kereskedelemre, szolgáltatásra, termelésre gyakorolt hatásokat.
14. A levegőminőségileg érzékeny területeken a településrendezési tervekben a beépítés szabályozása során a kondicionáló zöldfelületi rendszer bővítése mellett különös figyelmet kell fordítani a települések átszellőzését biztosító folyosók megtartására.
15. A hagyományos tájhasználat megtartása érdekében nagyon fontos a külterületi építési lehetőségek szigorú szabályozása, különösen a város-közelbeli kertes területeken, valamint a szőlőművelés fenntartását segítve a hagyományos szőlőterületeken, elsődlegesen a történelmi borvidékeken.
16. A települések beépítésre szánt területét nem kívánatos növelni azokon a településeken, ahol a szennyvízcsatorna-hálózat még nem épült ki, vagy nem megfelelő kapacitású tisztítóra csatlakozik.
17. Az értékes és érzékeny rekreációs területeken az extenzív (hétvégi üdülőtelkes) üdülőterületi, valamint a tömeges üdülés igényeit szolgáló területbővítéseket, fejlesztéseket kerülni kell.
18. A települési térségekben preferálni indokolt a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását.
19. Elsősorban a városok települési térségeiben támogatni javasolt a zöldterületek és zöldfelületek kiterjedésének növelése, az alulhasznosított területek biológiai aktivitásának növelése. Minden települési térségben indokolt azonban olyan közterület-szabályozás érvényesítése, amely a közlekedés és a közművek elhelyezésének biztosításán túl lehetővé teszi legalább egyoldali fasor telepítését is.
20. A települések beépítésre szánt területei és a mellettük meglévő - *vagy tervezett* - főutak, elkerülő utak között - *a zaj- és rezgés, illetve a közlekedésből eredő légszennyezés elleni védelemre is alkalmas* - védő, takaró zóldsávok létesítése indokolt. A lakó és a gazdasági funkciójú területek között a környezetvédelmi és településésztétikai követelmények együttes teljesítése érdekében védő takaró zóldsávok telepítése javasolt.
21. A nem városi települések települési térségeiben meg kell előzni a települési területek olyan mértékű sűrítését (*a területhasználat és a beépítés intenzitásának túlzott növelését*), amely kedvezőtlen irányba befolyásolja a lakókörnyezet és a környezetminőség alakulását, és rontja a falusias, illetve a kertes családi házas életmód feltételeit.
22. A beépítésre nem szánt területek beépítésre szánt területté való átminősítése és tényleges igénybevétele során követelmény, hogy az adott településben a jóváhagyott településfejlesztési koncepcióban előírányzott funkció elhelyezésére sem a beépített (*műszakilag már korábban igénybe vett*) területek helyreállításával (*rehabilitálásával*), sem a jóváhagyott településrendezési tervekben a beépítésre szánt területként szabályozott területek hasznosításával nincs lehetőség.
23. Törekedni kell a funkcióját veszített, üres létesítmények (*és területeik*) újrahasznosítására.

24. A települési térség igénybevételének és bővítésének fontos kritériuma, hogy az csak a műszaki infrastruktúra kialakításának biztosítása esetén támogatható. Tiltani javasolt új beépítésre szánt területek kijelölését, ha az a települések területén ökológiai hálózathoz tartozó területet érint, vagy az összefüggő erdőterületeket csökkentené.
25. A kertgazdasági (*volt zártkerti*) területek beépítésre szánt területté való átminősítése akkor támogatható, ha adott területen a tervezett funkcióhoz nélkülözhetetlen közterületek kialakíthatók, a közművek elhelyezhetők, és a funkcióhoz tartozó telekméretek és telekgeometria az OTÉK követelményeivel összhangban a területtulajdonosok önkéntes elhatározásával és költségviselésével megteremthető. Lakó funkcióra fentiekén túl akkor javasolható a terület átminősítése, ha a humán infrastruktúra és a közszolgáltatások is biztosíthatók.
26. A települési térségen kívüli - ahhoz szervesen nem kapcsolódó - zöldmezős beruházások, településrendezési tervbe illesztése előtt ajánlott tájterhelhetőségi vizsgálatot és területrendezési tanulmányt és stratégiai környezeti hatásvizsgálatot készíteni (*a tervezett fejlesztés hatásainak komplex vizsgálatára*), ha a tervezett területfelhasználás kiterjedése meghaladja a 10 hektárt, vagy az egymással funkcionális kapcsolatban lévő, de egymáshoz nem kapcsolódó területfelhasználások együttes kiterjedése meghaladja a 15 hektárt.

II. A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSÉT ÉRINTŐ AJÁNLÁSOK, SZABÁLYOZÁSI IRÁNYELVEK

A közlekedési hálózatok fejlesztésére vonatkozó megyei feladatok, irányelvek

1. A megye jelenlegi (közlekedési szempontból) hátrányos helyzetét kiküszöbölendő szorgalmazni kell a megyét érintő, tervezett országos gyorsforgalmi utak minél hamarabb történő megépítését.
2. Szorgalmazni kell a községek jobb ellátását, a lakosság színvonalasabb kiszolgálását elősegítő, hiányzó településközi úthálózati elemek fokozatos kiépítését. A kiépítés módját (vonalvezetés, keresztmetszeti kialakítás és burkolatminőség) az útszakasz hálózatban betöltött szerepe és az út természeti környezetének figyelembevétele alapján minden esetben egyedileg kell meghatározni.
3. Települést elkerülő útszakaszok mentén a közlekedésből eredő zaj- és légszennyezés csökkentését szolgáló védőfásítás szükséges az út település felőli oldalán.
4. Védett természeti területen, erdőterületen és erdősisítésre javasolt területen, valamint kiváló adottságú mezőgazdasági területen haladó gyorsforgalmi- és főúti nyomvonalak mellett kiszolgáló létesítmények csak kivételesen indokolt esetben, a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával helyezhetők el.
5. Kiemelt feladat a térségi kerékpárút hálózat helyi kezdeményezésekkel és útszakaszokkal összehangolt fejlesztése elsősorban a megyei területrendezési tervben megjelölt útvonalakon.
6. A térségi szerkezeti terv érvényesülése érdekében az érintett települések közigazgatási területén - műszakilag megalapozott tervek alapján - területet kell biztosítani a térszerkezetet meghatározó közlekedési hálózatnak (tervezett gyorsforgalmi-, főúti nyomvonalaknak) és létesítményeknek, a vízgazdálkodás és energiaellátás regionális létesítményeinek, valamint ezek védőövezeteinek. A térségi jelentőségű infrastruktúra hálózatának és létesítményeinek megvalósíthatóságát biztosító sávok, ill. területek,

országos és térségi létesítmények által igényelt magassági és egyéb korlátozásokra az ágazati szabványok és előírások irányadók.

Az energiaközmű hálózatok és elemek érvényesítéséhez szükséges megyei feladatok, irányelvek

1. A területrendezési eszközökben az energiaközművek meglevő és tervezett hálózatainak, létesítményeinek és azok biztonsági övezeteinek, az ágazati szabványok és előírások figyelembe vételével, szabályozással rögzített helykijelölés és területbiztosítás szükségessé.
2. A területrendezési eszközökben a hálózatok és létesítmények fektetési formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás hatáskompenzálásához szükséges területgazdálkodási igényeket, továbbá a megye gazdasági életében fontos gazdasági ágazattá váló turisztikai fejlesztést segítői igényeket, valamint a környezeti állapot fejlesztését.
3. A műszaki feltételek a 220 kV és az, azt meghaladó feszültség szintű hálózatoknál indokolja a hálózatok föld feletti oszlopokon történő elhelyezését, azt el nem érő feszültség szintű új hálózatokat viszont bel- és külterületen egyaránt a beépítésre szánt hasznosítású területeken földalatti elhelyezéssel szabad csak építeni területgazdálkodási és környezetvédelmi igények érdekében. Ezzel a vezetékek földalatti elhelyezésével növény-fa telepítése számára terület szabadítható fel, amely árnyékoló hatásával a klímaváltozás hatás-csökkentését szolgálja és növeli a biológiai aktivitásértéket is. (A VET-ben rögzített iparági előírás bel- és külterületet különböztet meg, míg az építésügy beépítésre szánt és nem szánt terület használatot.)
4. Villamosenergia elosztóhálózati rekonstrukció esetén, ha azt az érintett település helyi építési szabályzata (HÉSZ), a helyi település képvédelmi rendelet (TKR), vagy egyéb előírás nem zárja ki, akkor föld feletti elhelyezés fenntartható.
5. Új távhőhálózat építés, hálózati rekonstrukció csak felszín alatti elhelyezéssel kivitelezhető.
6. Megújuló energiahordozó hasznosítására létesítendő közcélú villamosenergiát termelő erőmű-park beépítésre szánt, vagy nem szánt különleges megújuló energiatermelő területen létesíthető.
7. Egy telephelyen létesülő megújuló energiahordozó hasznosítású erőmű-park villamosenergia termelése:
 - a. ha meghaladja az 5 MW-ot a megyei, vagy kiemelt térségi területrendezési tervbe
 - b. ha meghaladja az 50 mW-ot az országos területrendezési tervbe is szerepeltetni kell.
8. A megyei tervben rögzített meglevő és tervezett energiaközmű elemeket a településrendezési tervekben továbbvezetni szükséges.
9. A klímaváltozás hatására jelentkező hőhullámok hatáskompenzálására, kiemelten a telepszerű többszintes lakótelepi és egyéb magas épületeknél a gépi klimatizálásra fel kell készülni, fenntarthatóság érdekében a többlet energiaigény kielégítésére a megújuló energiahordozók hasznosításának a bevonásával.
10. Volt mezőgazdasági kiskertes területek és egyéb beépítésre nem szánt területek beépítésre szánt hasznosítású funkcióváltása esetén a közvilágítást is ki kell építeni, s mint új hálózatot földalatti elhelyezéssel önálló lámpatestek alkalmazásával kell kivitelezni, a föld feletti hálózat és a kisfeszültségű elosztóhálózat tartóoszlopaira

szerelt lámpafejes közvilágítás, csak akkor tartható fenn, ha már korábban kiépítésre került és a feltáró út az új funkció kiszolgálására is változtatási igény nélkül megfelel.

A vízi-közmű hálózatok és elemek érvényesítéséhez szükséges megyei feladatok, irányelvek

1. A területrendezési eszközökben a vízi-közművek meglevő és tervezett hálózatainak, létesítményeinek és azoknak, az ágazati szabványoknak és előírásoknak megfelelő védőtávolság igényével együtt, szabályozással rögzített helykijelölése és terület biztosítása szükséges.
2. A területrendezési eszközökben a hálózatok és létesítmények fektetési módjának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás hatáskompenzálásához szükséges, a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségét befolyásoló, felszín alatti területgazdálkodási igényeket, utcafásítás lehetőségének biztosítását.
3. A területrendezési eszközökben szabályozni kell a felszín feletti, felszín alatti vízbázisok védelmét szolgáló hidrogeológiai védőidom területhasznosítást korlátozó helyfoglalását is. Továbbá szabályozni kell azokat a vízi-közmű fejlesztéseket igénylő elvárásokat is, amelyek részben a környezetvédelmi igények miatt jelentkeznek (szennyvízkezelő műtárgyak hatásterülete, szennyvíz talajba szikkasztásának a kizárása, stb), részben a településeken a komfortosabb-urbánusabb életvitel lehetőségét szolgálják, hogy az egyes településeken a népességmegtartó képesség javuljon.

Az ivóvízellátó rendszerek fejlesztésére vonatkozó megyei feladatok, irányelvek

1. A települések beépített és beépítésre szánt területén a vezetékes vízellátottságát teljes körűvé kell tenni, új beépítésre szánt terület kialakításának feltétele, a közüzemű ivóvízellátás lehetőségének biztosítása. Beépítésre nem szánt terület beépítésre szántra történő funkcióváltása csak akkor javasolható, ha a közüzemű vízellátás megoldása biztosítható. (kiemelten a volt zártkerti területeken)
2. A helyi vízbázisról ellátott, szigetszerűen üzemelő un. egy kutas települések, regionális hálózati rendszerhez való csatlakozási lehetőségét legalább tervezési szinten elő kell készíteni.
3. A túl hosszú, ágvezetékként üzemelő hálózattal csatlakozó települések több-oldali térségi, regionális összekötésének megoldási lehetőségét vizsgálni kell.
4. A sérülékeny vízbázisok védelmét szolgáló előzetesen kijelölt hidrogeológiai védőterületek jogi rendezését meg kell oldani. A kijelölt hidrogeológiai védőterületeken belül a vonatkozó jogszabályi előírásokat érvényesíteni kell. (A jogszabályi előírások - 123/1997 (VII.18.) korm rendelet 5. mellékletének „átdolgozása” - területfelhasználási kategóriákhoz igazított, aktualizálása szükséges!)
5. A termelt vizek vízkezelését úgy kell megoldani, hogy az előírások szerinti vízminőségi elvárások (arzén, nitrát, ammóniatartalomra vonatkozóan is) biztosíthatók legyenek. Regionális hálózati rendszerhez kell csatlakoztatni azokat a településeket, amelyeken a helyi vízbázis vízkezelésének megoldásával sem tudják az előírásoknak megfelelő vízminőséget biztosítani.
6. Közcsatorna hálózattal rendelkező településen új közüzemű vízhálózatot építeni közüzemű szennyvízelvezetés kiépítése nélkül nem szabad.

Szennyvízelvezetés, -kezelés fejlesztésére vonatkozó intézkedések és irányelvek

1. A településrendezési tervek egyes területfelhasználási övezetre előírt teljes közműellátás kizárólag közüzemű csatornahálózatra történő csatlakozással teljesíthető.
2. Közcsatorna hálózattal rendelkező településen új beépítésre szánt területhasznosítás, területhasznosítási módosítás teljes közműellátás kiépítésével javasolható, a részleges közműellátás csak olyan település részen tartható fenn, ahol a közüzemű hálózati vízellátást már korábban kiépítették. (Új közüzemű vízvezeték csak közcsatornával együtt építhető.)
3. Új szennyvízelvezetésre elválasztott rendszerű vízvezetés építhető.
4. Az egyesített rendszerű szennyvízelvezetés elválasztott rendszerűvé történő átépítési lehetőségét elő kell készíteni.
5. Az országos vízminőség védelmi területre vonatkozó szennyvízelvezetési, kezelési igényeket a településrendezési eszközökben rögzíteni kell.
6. Az országos vízminőség védelmi területen sem kezeletlen szennyvizet, sem tisztított szennyvizet talajba szikkasztani nem lehet.
7. Országos vízminőség védelmi területen fekvő csatornázatlan településeken, csatornázatlan településrészekben létesítendő építményekben keletkező szennyvíz környezet károsítása nélküli kezeléséhez, ha:
 - a) a szennyvíz közcsatorna hálózat 200 m távolságban rendelkezésre áll, akkor a közhálózati csatlakozást ki kell építeni a keletkező szennyvíz mennyiségétől függetlenül,
 - b) a napi keletkező szennyvíz mennyisége nem haladja meg a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (kb 5 m³-t) és 200 m-től nagyobb távolságra érhető el a közcsatorna hálózat, a szennyvizet víz-zárósági próbával igazoltan, vízzáróan kivitelezett, fedett, zárt medencébe kell összegyűjteni és igazolhatóan a kijelölt ürítő helyre szállítani.
 - c) a napi keletkező szennyvíz mennyisége meghaladja a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (kb 5 m³-t) és 200 m-től nagyobb távolságra érhető el a közcsatorna hálózat, akkor helyben létesítendő szennyvíztisztító kisberendezés is alkalmazható:
 - ca) ha a tisztított vizek tisztítás utáni vízminősége folyamatosan ellenőrizhető és megfelelő felszíni befogadó kezelői hozzájárulással, befogadó nyilatkozattal rendelkezésre áll
 - cb) ha az egyéb előírások, korlátok nem tiltják, valamint illetékes szakhatóságok hozzájárulnak,
 - cc) a kisberendezés védőterület igénye nem nyúlhat túl a tárgyi telken,
 - cd) a tisztítóberendezéssel azt a tisztítási hatásfokot kell teljesíteni, amit a befogadóhoz igazítva az illetékes szakhatóság meghatároz,ha bármelyik feltétel nem teljesíthető, ki kell építeni a közcsatorna csatlakozást az bármekkora távolsággal érhető el.
8. Országos vízminőség védelmi területre nyers, tisztítatlan szennyvizet kívülről bevezetni nem lehet, tisztított vizek átvezetésére ugyan azok a feltételek vonatkoznak, mint a területen belüli tisztított vizekre.
9. Közműpótlóként a zárt tároló medence csak akkor alkalmazható, ha a telek állandó megközelíthetőségére a megfelelő (paraméterű és kiépítettségű) közhálózati útkapcsolat biztosított.
10. Szennyvíztisztító telep kijelölt védőtávolságán belül új területhasznosításra, területhasznosítás módosítására területet igény bevenni csak környezetvédelmi hatástanulmány alapján lehet, az abban előírtak betartásával.

Az elektronikus hírközlési hálózatokat, létesítményeket érintő szabályozási irányelvek

1. Az elektronikus hírközlési hálózatok és létesítmények szabályozása is kettős célú, egyrészt szabályozni kell a meglevő és tervezett hálózatok és létesítmények területigényét, valamint a védelmüket biztosító biztonsági övezeteket. Másrészt szabályozni kell a hálózatok és létesítmények megjelenési formáját az esztétikai követelmények, a tájkép védelem és a település arculat javítása érdekében.
2. A vezetékes elektronikus hírközlő hálózatok vezetékeinek vezetését - a településeken belül - össze kell hangolni a villamosenergia elosztóhálózat, valamint a közvilágítási hálózat vezetékeinek elhelyezésével.
3. A helyfoglalási igényeket szabályozni az ágazati előírások alapján egyértelműen lehet, de a hely kijelölését, az elhelyezés módját településrendezési szabályozási feladatnak kell tekinteni. A hálózatok fektetési formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a környezetalakítás és a települési környezet fejlesztése szempontjait. Ezért elsősorban a településközpontokban, a fejlesztési akcióterületeken, az intenzív beépítésű területeken, valamint a turizmus- idegenforgalom által használt területeken indokolt a zavaró légvezetékek felszín alatti elvezetése.
4. A jó minőségű vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatáshoz megfelelő sűrűségben és magasságban antennák elhelyezése szükséges, ezek megjelenése azonban nem ronthatja a település arculatát. Elfogadva, a mai műszaki ismeretek alapján a telepítés szükségszerűségét, a településkép védelme és a társadalmi környezet kedvezőbb fogadókészsége érdekében törekedni kell, hogy az elhelyezésre kerülő antennák:
 - lehetőleg épület, építmény (*torony, kémény stb.*) tetejére, minél kisebb láthatósággal kerüljön elhelyezésre,
 - különböző szolgáltatók létesítményei csoportosítva kerüljenek elhelyezésre,
 - lehetőleg a lakóterületi övezeteket kerüljék ki,
 - a természetvédelmi és egyéb védettségű területeket tartsák tiszteletben.

III. A KÖRNYEZET VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS MEGYEI IRÁNYELVEK ÉS AJÁNLÁSOK

1. A településrendezési tervekben a még be nem épített területeket javasolt beépítésre nem szánt területfelhasználási egységekként szabályozni.
2. A helyi építési előírások megfogalmazásakor a nagy környezeti érzékenységgű területeken a területek beépítésének megakadályozása és a környezetszennyezés mérséklése érdekében az eddigieknél körültekintőbb szabályozás szükséges.
3. A védendő lakó- és természeti környezetet zavaró létesítményeknél szükség esetén a tevékenység felfüggesztésével gondoskodni kell arról, hogy a megyei területrendezési tervben meghatározott térségi területfelhasználás, infrastruktúra hálózat, az övezeti szabályozás maradéktalanul szolgálhassa az ember és az élővilág egészséges életterének megőrzését, védelmét.

Levegővédelem

1. A környezeti levegő jelenleg jellemzően jó minőségét védeni kell. A jogszabályi előírásokra támaszkodva biztosítani kell, hogy a védendő lakó- és természeti környezetet zavaró új, ténylegesen, illetve potenciálisan légszennyező források létesítésére ne kerüljön sor.
2. A szennyező gazdasági tevékenységeknél az „elérhető legjobb technika” bevezetését

el kell érni. Az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremisszióját – a reális lehetőségeken belül – csökkenteni kell. Az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziókat mérsékelni kell.

3. A szennyezett levegőjű települések és térségek légállapotát oly mértékben kell javítani, hogy az – minden légszennyező anyag tekintetében – a területre vonatkozó határértékek alá kerüljön.
4. A légállapotra vonatkozó térségi jellemzők és tendenciák megállapíthatósága érdekében térségi imissziós monitoring-hálózat kiépítésére van szükség.

Zaj- és rezgés elleni védelem

1. A nagy forgalmú országos főutak tervezett nyomvonalain várható közúti forgalom zaj- és rezgésterhelése sem az épített, sem a természeti környezetet nem zavarhatja. A kialakult területhasználatból eredő környezeti konfliktusok – zaj- és rezgésterhelés, légszennyezés – megoldása ágazati, megyei és települési szinten összehangolt és támogatott intézkedési tervek alapján lehetséges.
2. A beépített, vagy beépítésre szánt területek és a meglévő, vagy tervezett országos főutak közötti területsávon a közlekedésből eredő zajok (és légszennyezés) csökkentésére, valamint az egymással szemben konfliktust okozó területfelhasználások között védő-zöldsávot szükséges telepíteni.
3. A zajhelyzetre vonatkozó térségi jellemzők és tendenciák megállapíthatósága érdekében térségi imissziós monitoring-hálózat kiépítésére van szükség.

Talaj- és földvédelem

1. A felszín alatti vizek minőségvédelme szempontjából kiemelten érzékeny és érzékeny meghatározású települések területén a tényleges és potenciális talajszennyező forrásokat föl kell számolni. A talajt mentesíteni kell az oda szakszerűtlenül és ellenőrizetlenül kerülő szennyezőanyagoktól.
2. A termőföld minőségének védelme és termékenységének megőrzése, ill. javítása érdekében a szükséges talajvédelmi és vízgazdálkodási eljárásokat és létesítményeket meg kell valósítani.
3. A mezőgazdasági területek agroöko-potenciáljának megőrzése és növelése érdekében
 - a területre legalkalmasabb művelési ágot kell választani,
 - csak a legszükségesebb vegyszerfelhasználást kell végezni,
 - az erózió és defláció elleni védekezést meg kell valósítani.
4. Felhagyott külszíni bányák rekultivációjának elvégzését el kell érni, ezen felül pedig elő kell segíteni azok tájrehabilitációs újjrahasznosítását.
5. A deflációnak kitett területek csökkentése érdekében a települések rendezési terveiben kiemelt figyelmet kell fordítani a mezőgazdasági utak menti fásításra, illetve az egykori fasorok, mezővédő erdősávok felújításának lehetőségére.
6. A deflációnak vagy erózióknak kitett területeken kiemelt figyelmet kell fordítani az erdősítésre vagy legalább a talajborítottságot biztosító cserje-, és gyepszintű növényzet megtartására, telepítésére.
7. Az erózióknak kitett és mezőgazdaságilag művelt területeken a művelést a szintvonalakkal párhuzamosan (lejtésirányra merőlegesen) kell végezni, vagy teraszozni kell.

8. Az erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szélrózió megakadályozása érdekében szorgalmazni kell, hogy a földhasználó a szántó művelési ágú földrészen a talajfedettséget szolgáló növényeket termesszen és olyan művelési módot alkalmazzon, amely a talaj szerkezetességének megóvásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását.
9. A csúszásveszélyes területeket – geotechnikai és talajmechanikai szakvélemény alapján – le kell határolni, a településrendezési tervekben azokat pontosítani kell, és az azokra vonatkozó korlátozásokat a helyi építési szabályozásban ki kell dolgozni.
10. A csúszásveszélyes területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a növényzettel való borítottság megőrzésére, annak növelésére, illetve a csúszásveszély fokozódását előidéző tevékenységek megakadályozására.
11. Kiemelt figyelmet kell fordítani a „barnamezős” beruházások kármentesítésére és a felszíni bányák, földkitermelő helyek talajvédelmi célú szabályozására.

Hulladékgazdálkodás

1. A hulladékgazdálkodási irányelveknek megfelelően azokat a fejlesztéseket, intézkedéseket kell preferálni, amelyek
 - elősegítik a keletkező hulladékok mennyiségének csökkenését,
 - a szelektív hulladékgyűjtés és kezelés rendszerének általánossá válását szolgálják,
 - a szelektíven gyűjtött és/vagy válogatott hulladékok minél hatékonyabb újrahasznosítását teszik lehetővé,
 - egyúttal megoldják a felhagyott lerakók rekultivációját is.
2. A bezárt vagy bezárandó hulladéklerakók rekultivációjának mielőbbi elvégzését el kell érni.
3. A meglévő hulladéklerakó telepek mellett, vagy azok bővítéseként a korszerű hulladékgazdálkodáshoz szükséges egyéb hulladékkezelő létesítmények (pl. hulladékválogató, -átrakó, -tömörítő, komposztáló, inert hulladék feldolgozó, lakossági hulladékudvar, hulladékgyűjtő szigetek stb.) telepítése, ill. működtetése is szükséges.
4. A térségi hulladéklerakókat, ill. hulladékgyűjtő rendszereket fokozatosan föl kell készíteni a szelektív hulladékgyűjtésre, -kezelésre és újrahasznosításra.
5. Törekedni kell a szelektív hulladékgyűjtés minél szelektívebbé tételére, és annak lakossági elfogadtatására.
6. A hulladék ártalmatlanítása csak érvényes hulladékkezelési engedéllyel rendelkező lerakón történhet.
7. A lakosságnál keletkező, különleges bánásmódot igénylő hulladékok szelektív gyűjtésére, kezelésére a megye nagyobb lélekszámú településein, illetve a térségi hulladéklerakókhoz kapcsolódva hulladékudvarok létesítése szükséges. Ezen kívül preferálni kell a „házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszereket”.
8. Az állattartó telepek létesítését és üzemeltetését szigorúan szabályozni és ellenőrizni kell.
9. Az állati hulladékok begyűjtésének és kezelésének szakszerű és jogszerű rendszerét ki kell alakítani.

A klímavédelem érdekében szükséges intézkedések, ajánlások

A klímavédelem érdekében szükséges intézkedéseket a Tolna megyei Klímastratégia című dokumentum (2017) tartalmazza.

1. A Tolna megyei Klímastratégiában megfogalmazott célkitűzések megvalósulása érdekében úgy a készülő terület- és településfejlesztési dokumentumokban (*stratégiákban és programokban*), mind a településrendezési tervekben meg kell határozni e célkitűzések megvalósulását segítő – az adott településre vonatkozó – konkrét célkitűzéseket és javasolt beavatkozásokat.

IV. AZ ÖVEZETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

Az OTTrT figyelembevételével Tolna Megye Területrendezési Terve az alábbi övezetekre fogalmaz meg irányelveket és ajánlásokat:

- Ökológiai hálózat magterületének övezete
- Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete
- Ökológiai hálózat puffterületének övezete
- Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete
- Erdők övezete
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
- Tájképvédelmi terület övezete
- Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete
- Vízminőség-védelmi terület övezete
- Nagyvízi meder területe
- Honvédelmi és katonai célú területek övezete

Megyei övezetek

- Ásványi nyersanyagvagyon övezete
- Rendszeresen belvízjárta terület övezete
- Földtani veszélyforrás területe
- Egyedileg meghatározott övezetek

AZ ORSZÁGOS ÖVEZETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

Az országos ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó irányelvek, ajánlások

Az országos ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó általános irányelveknek megfelelően az ökológiai hálózat övezeteiben tájidegen műtárgyak, tájképileg zavaró létesítmények nem helyezhetők el, és a táj jellegét kedvezőtlenül megváltoztató domborzati - terepalakítási beavatkozás, valamint a természetvédelem céljaival ellentétes fásítás, növénytelepítés nem végezhető. Magasépítmények (10 m-t meghaladó építménymagasságú építmények) elhelyezése kerülendő, illetve csak látványterv alapján, a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával engedélyezhető. Az ökológiai hálózat mezőgazdasági művelés alatt álló területein csak környezetkímélő extenzív gazdálkodás folytatható.

Az ökológiai hálózat magterület övezetére vonatkozó ajánlások

1. Az övezet által érintett települések szabályozási tervében az előírásokat a magterületen egységesen szükséges megállapítani. Kerülendő távközlési, energetikai, vagy más célú magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény; így különösen hulladéklerakó, szennyvíziszap-tározó, hígtrágya-tározó, bármilyen nagyobb összefüggő burkolatigényű létesítmény elhelyezése. A meglévő, potenciálisan szennyező létesítmények, üzemelő külszíni bányák működése csak a természetvédelmi szempontoknak alárendelten, a természeti és táji értékek sérelme nélkül történhet. Magterületen új építmény létesítése kizárólag a természetvédelmi célokkal összhangban, a természeti és tájképi értékek veszélyeztetése nélkül javasolható.
2. Azokon a településeken, ahol a település belterülete is védett, ill. a belterületet védett külterület veszi körül, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerint a védett természeti terület a természetvédelmi hatóság engedélyével beépítésre szánt

területté minősíthető. A kijelölés feltételeként célszerű előírni, hogy az a jelenlegi belterülethez kapcsolódva, annak legfeljebb 20 %-át teheti ki, erdő vagy más természetes, ill. természetközeli élőhely igénybevétele nélkül.

3. Az ökológiai hálózat magterület övezetére a - vonatkozó törvényi övezeti szabályok mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:
 - a kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg, művelési ág változtatás csak extenzívebb (természetszerű) irányba javasolható; az övezetbe tartozó mezőgazdasági területek minél nagyobb arányú természetközeli területi átszólása javasolható;
 - a tájkép- és látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során érvényesíteni kell;
 - közlekedési építmények a tájba illesztve, a terepi adottságokhoz alkalmazkodva helyezhetők el;
 - a beépítésre szánt területek növelése és fejlesztése a tájkarakter erősítésével, a történeti tájszerkezet és a tájképi adottságok megőrzésével, történhet;
 - egyéb új építmény a természetvédelmi kezelés és bemutatás céljából, valamint szimbolikus építményként (emlékmű, kegyhely, stb.) helyezhető el;
 - minden új építmény elhelyezése tájba illesztve, a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően történhet;
 - magasépítmény – kilátó rendeltetésű építmény kivételével –, csarnok jellegű épület, reklámcélú építmény elhelyezése nem javasolható;
 - erdőtelepítés, erdőfelújítás, fásítás kizárólag őshonos fafajokkal végezhető;
 - gyepteltetés, szántás, ültetvénytelepítés, energetikai célú növénytelepítés, intenzív agrotechnika folytatása az övezetben nem javasolható.

Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetére vonatkozó ajánlások

1. Ökológiai folyosó területén csak természet- és környezetkímélő területfelhasználás, ill. tevékenység fenntartása javasolható. Az övezet területén fontos a meglévő természetközeli művelési ágak (erdő, gyepek, nádas stb.) megtartása, művelési ág-váltás csak abban az esetben javasolható, ha az a termőhelyi viszonyokhoz igazodva, a természetközeli gazdálkodás irányába (intenzív gazdálkodási módból az extenzív irányba) történik.
2. Minden építéssel járó műszaki beavatkozás (pl. műszaki infrastruktúrahálózat és építményeinek elhelyezése, fejlesztése), vagy bármilyen környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a természetvédelmi szempontok sérelme nélkül lehetséges. Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetére - a vonatkozó törvényi övezeti előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:
 - a természetvédelmi hatóság hozzájárulása nélkül a területhasználati, környezeti és funkcionális változtatások nem hajthatók végre;
 - a településrendezési tervek készítése során az ökológiai folyosók folytonosságát és folyamatos tételét ökológiai vizsgálatokra alapozva kell tervezni és biztosítani;
 - a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
 - a kialakult tájhasználat csak a természeti értékek sérelme nélkül változtatható meg, a meglévő természetközeli művelési ágak (gyepek, nádas, erdő, mocsár) megtartandók, művelési ág váltása csak intenzívebb művelésűből a természetközeli irányban javasolható;
 - a beépítésre szánt területek növelése és fejlesztése az ökológiai folyosó funkció biztosítása mellett a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;

- az övezetbe tartozó mezőgazdasági- elsősorban a gyepek /rét és legelő/ művelési ágú - területek minél nagyobb arányú természetközeli területi átszervezése javasolható;
- közlekedési építmények abban az esetben és olyan módon helyezhetők el, ha a magterület, a természetes és természetközeli élőhelyek fenntartása, valamint az ökológiai kapcsolatok működése biztosítható;
- közlekedési építmények tájba illesztve, a terepi adottságokhoz alkalmazkodva helyezhetők el, új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve és a természetvédelmi hatóság és kezelő hozzájárulása alapján történhet;
- magasépítmény – kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével –, csarnok jellegű épület, reklámcélú építmény elhelyezése nem javasolható;
- a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, csak természetes és környezetkímélő tájfenntartó módszerek és gazdálkodás alkalmazható;
- energetikai célú növénytelepítés nem javasolható.

Az ökológiai hálózat a pufferterület övezetére vonatkozó ajánlások

1. Az országos ökológiai hálózaton belül meghatározott pufferterületek fő funkciója a magterület és az ökológiai folyosó védőövezeteinek biztosítása, valamint a tájképvédelmi szempontok érvényesítése. Magterület és ökológiai folyosó kijelölt védőövezetében az azt veszélyeztető, vagy zavaró tevékenység nem, vagy csak a természetvédelmi hatóság előírásainak megfelelően folytatható.
2. Az övezetben a területet szennyező vagy veszélyeztető létesítmény nem helyezhető el. Az övezetbe tartozó területeken a meglévő és nyilvántartott ásványvagyon területeivel összhangban kell meghozni és érvényesíteni a térségi szabályozás bányaművelésre vonatkozó előírásait. Az övezetbe tartozó természeti területen beépítésre szánt terület csak a gazdálkodással összefüggésben, a szennyvíz- és hulladékkezelés megfelelő infrastrukturális feltételeinek biztosítása esetén jelölhető ki, és minden építéssel járó tevékenység folytatásához a természetvédelmi hatóság hozzájárulása szükséges. Az övezetben csak extenzív természetközeli, természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszereket célszerű alkalmazni. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni csak a természetes állapothoz közelítés érdekében szabad. Ezen irányelvek érvényesítése érdekében az ökológiai hálózat pufferterületének övezete tekintetében – az övezetre vonatkozó törvényi előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:
 - energetikai célú növénytelepítés nem javasolható;
 - közlekedési építmények, új villamosenergia-ellátási, táv- és hírközlő vezetékek, egyéb közművezetékek, építmények tájba illesztve, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel létesíthetők;
 - csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem javasolható;
 - a kialakult tájhasználatot csak a természeti értékek sérelme nélkül szabad megváltoztatni.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetére vonatkozó ajánlások:

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet területén - az OTTrT-ben meghatározott előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

1. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület belterületbe vonása csak indokolt esetben a jelenlegi belterülethez kapcsolódva, beépítésre szánt területté minősítése elsősorban mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal javasolható, egyéb céllal csak kivételes esetben kezdeményezhető.

2. Az övezetben javasolt elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos tájszerkezet kialakítását, a nagy összefüggő szántók tagolását, a védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
3. Kiváló termőhelyi adottságú területeken támogatandó a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációjának megakadályozása.
4. Az övezetbe tartozó területeket a településrendezési tervekben mezőgazdasági területfelhasználásba, ezen belül általános mezőgazdasági övezetbe (Má) javasolt sorolni. Az általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető telek - földrészlet minimális területét legalább 2,0 ha-ban javasolt meghatározni.
5. Az övezetbe tartozó területeken csak a termőhelyi adottságokat megőrző területhasználat folytatható.
6. Az övezetben – az OTrT-ről és a termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban – beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az:
 - mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja,
 - a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges,
 - a településfejlesztés más módon nem, csak a kiváló termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételevel oldható meg.
7. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás:
 - a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket,
 - környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést;
 - az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.
8. Az övezet területén beépítésre szánt területként kell biztosítani a rendeltetésszerűen működő mezőgazdasági üzemek, majorok fejlesztési lehetőségét.
9. A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízelvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

A jó termőhelyi adottságú szántók övezetére vonatkozó ajánlások:

A megye jó növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületein - az OTrT-ben meghatározott előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

1. A jó termőhelyi adottságú szántóterület belterületbe vonása csak indokolt esetben kezdeményezhető.
2. Az övezetben a művelési ágak alakítását, valamint a szántóföldi növénytermesztés szerkezetét a termőhelyi adottságok és racionális földhasználat követelményei figyelembevételével javasolt alakítani.
3. Javasolt elősegíteni az agrártáj képének javítását, az agrár-térszerkezet mozaikos kialakítását eredményező és a nagy összefüggő szántók tagolását biztosító védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
4. A jó termőhelyi adottságú területeken is támogatandó a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációjának megakadályozása.

5. Az övezetben – a termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban – beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az:
 - nélkülözhetetlen a településfejlesztési célkitűzések megvalósításához,
 - mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, fejlesztését, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja,
 - a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges,
 - a fejlesztés más módon nem, csak a jó termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételevel oldható meg.
6. Jó termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás:
 - a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket,
 - környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést;
 - az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.
7. A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízelvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

Az erdők övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A megye kedvező erdőterületi adottságainak védelme érdekében kerülendő az övezettel érintett területeken úgy a beépítésre szánt területek kialakítása, mint a külszíni bányászat.
2. Az övezetbe tartozó területeket az illetékes erdészeti hatóság állásfoglalása alapján a tényleges kiterjedésnek megfelelően a településrendezési tervekben kell pontosítani.

Erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Nem sorolhatók az övezetbe mezőgazdálkodási szempontból kiváló termőhelyi adottságú, illetve természetvédelmi alapon erdősítési szempontból kizárt vagy korlátozott területek.
2. Az erdőtelepítés megvalósulásáig az övezetben csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható.
3. Erdőtelepítést az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fafajokból álló erdőfoltok megőrzésével, illetve őshonos és tájba illeszthető, tehát az adott élőhelynek, társulásnak megfelelő, inváziós tulajdonságokkal nem rendelkező növényfajok alkalmazásával kell végezni. Cél a minél inkább természetközeli új erdőállományok létrehozása.

A tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A tájképvédelmi terület övezetével érintett területeken érvényt kell szerezni a következő ajánlásoknak:
 - új beépítésre szánt területek csak feltételekkel, a tájképvédelmi szempontok érvényesítésével jelölhetők ki;
 - csak a meglévő beépített területhez kapcsolódva, valamint külterületen a megyei területrendezési terv elfogadását megelőzően művelés alól kivett területen javasolható új beépítésre szánt terület kijelölése;
 - a művelési ág váltás, illetve a más célú hasznosítás csak az adottságoknak megfelelő termelési szerkezet, tájhasználat kialakítása, illetve a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében az illetékes természetvédelmi hatóság hozzájárulásával lehetséges;

- a tájképvédelmi szempontból érzékeny mezőgazdasági területeken a településrendezési eszközök készítése során célszerű támogatni a természetközeli területi átszervezést, elsődlegesen a vízparti, vízközi, illetve a gyepterületek, valamint az erdőterületi zárványban elhelyezkedő területeken;
 - a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
 - országos jelentőségű védett természeti területen a mezőgazdasági területeken a 2000 m²-nél kisebb telkek beépítése, szántó művelési ágú területen építmény elhelyezése nem kívánatos ;
 - új épület vagy építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;
 - a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából – a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével – a terepszint alatti elhelyezést kell előnybe részesíteni;
 - csarnok jellegű épület és reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem javasolható, a település helyi településképvédelmi rendeletében rendelkezni kell a meglévő tájékoztató táblák, köztárgyak, hirdető-berendezések lebontásáról, újak elhelyezésének feltételeiről.
2. Az övezet részét képező erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatás-oktatást szolgáló épületek helyezhetők el, a természeti értékek sérelme nélkül.
 3. Az övezet mezőgazdasági területein törekedni kell a művelési ágak kialakult arányainak megtartására, a hagyományos tájkarakter megőrzésére, a tájhagyományt képező művelési ágak és módok megtartására, a tájidegen hasznosítási formák kizárására.
 4. A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, természetes állapot visszaállítása, valamint közmű és közút építése érdekében javasolható.
 5. Az övezeten belül a településrendezési tervekben kell lehatárolni a kertes mezőgazdasági területeket, ezeken a (volt zártkerti) területeken tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokkal gyümölcs- és szőlőtermesztést, feldolgozást szolgáló épületek elhelyezése javasolt. A telekrendezés során legkisebb teleknagysággént ajánlott az 1500 m² -es telekminimum, az új telekalakításkor kívánatos az átlag 3000-6000 m²-es kertgazdasági telekméret kialakítása.
 6. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, városközi területeken figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, a szabályozás a nagyobb telekméreteket kialakulását segítse, illetve beépítettségük ne növekedjen, a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen.
 7. A tájban megjelenő település-sziluettet megváltoztató bel-, vagy külterületi magasépítmények elhelyezését kerülni kell, a településrendezési tervekben a kialakult településképpnek megfelelően meg kell határozni az épületek magassági korlátozását, toronyszerű építmények elhelyezésére az övezeten kívül kell területet kijelölni.
 8. A települések beépítésre szánt területén a településképp és a tájkarakter védelme érdekében csarnok jellegű épület építése - látványtervvel igazoltan - tájba illesztve, illetve növényzettel takartan javasolható.
 9. A települések beépítésre nem szánt területén a tájkarakter védelme érdekében:

- terepszint alatti építmény alapterülete a telek 10%-át lehetőség szerint ne haladja meg;
 - a magasépítményeket a környezethez (domborzati és növényzeti adottságokhoz) illeszkedően lehet elhelyezni.
10. Településrendezési, szabályozási eszközök alkalmazásával is elő kell segíteni a hullámterek eredeti, illetve eredetihez közeli állapotának visszaállítását, és a védelem fokozását.
 11. A kiépítendő közlekedési utakat a tájbaillesztés követelményei szerint a domborzati és ökológiai adottságokhoz igazodó közlekedési folyosóban indokolt vezetni.
 12. Elő kell segíteni a megye területén működő kavicsbányák rekultivációját és az ehhez kapcsolódó tájrehabilitációs feladatok elvégzését.
 13. A különböző művelési ágú területeket, mezőgazdasági táblákat elválasztó gyepek, zöldsávok megtartása, illetve kialakítása szükséges, a mezőgazdasági tájfásítás meglévő elemei megtartandók, hiányzó elemei pótlandók.
 14. A több települést is érintő, egybefüggő térségi jelentőségű tájképvédelmi területek esetében területfelhasználási egységek kijelölésénél a kilátás-rálátás adottságait figyelembe vevő térségi szintű egyeztetés javasolt.
 15. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közi területeken figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, és a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító építkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni.
 16. A tervezett gyorsforgalmi utak és főutak elkerülő szakaszainak terület-biztosítása során ezek tájba illesztésére, a környezetvédelem szempontjainak és követelményeinek érvényesítésére különös gondot kell fordítani.

Világörökségi és világörökségi várományos terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A kulturális örökség szempontjából fokozottan érzékeny területek zónájában a régészeti értékek, műemléki értékek és védendő kultúrtájak együttesen, nagy koncentrációban fordulnak elő, ezek együttes megóvása a cél.
2. A kulturális örökség szempontjából érzékeny területek zónájában a kulturális örökség értékeinek együttes előfordulása jelentős, ezeken a területeken a meglévő kulturális örökségi értékek és a meglévő, ill. fejlődő települési környezet harmonikus egyensúlyát kell biztosítani.
3. A helyi (megyei, települési) kulturális örökség szempontjából érzékeny területek zónájában a településrendezési tervek értékvizsgálataira alapozottan önkormányzati rendelettel szükséges biztosítani a védendő települési, táji, természeti, építészeti, néprajzi értékek megőrzését, továbbfejlesztését.
4. A települések beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelendő a feltétlenül szükséges mértékig. Fontos a helyi beépítési és építészeti karaktert mutató elemek megőrzése, a környezet alakításának szabályozásában a helyi karakter érvényesítése.
5. A tájban megjelenő, település-sziluetet megváltoztató bel- és külterületi, nem turisztikai célú zavaró hatású magasépítmények elhelyezését kerülni kell.

6. Az övezet által érintett települések helyi építési szabályzatában célszerű rögzíteni, hogy a történeti településrészek területén új közművek építése vagy rekonstrukciója csak rejtett (föld alatti) vonalvezetéssel történhet a településképi megjelenés javítása érdekében.
7. A népi építészet értékeinek megmentése kiemelt helyi feladat, amelynek megoldását a világörökségi területeken a helyi erőforrásokon túl központi forrásokkal is támogatni kell.

A vízminőség-védelmi terület övezetére vonatkozó ajánlások:

A településrendezési eszközökben a vízminőség védelmi területek övezetén, kiemelten az országos vízminőség védelmi területek övezetén állandó emberi tartózkodást igénylő területfelhasználású területre vonatkozó szabályozási ajánlás:

1. Szennyvizet, tisztított szennyvizet a talajba szikkasztani nem lehet, kivéve, ha azt a településrendezési eszközökben megengedik és a vízügyi felügyeleti szerv engedélyt ad.
2. A települések bel- és külterületén beépítésre szánt, beépítésre nem szánt területhasznosítás csak a teljes közműellátás biztosításával valósítható meg, amelyhez a szennyvíz közüzemű elvezetésének követelménye tartozik. Ettől eltérni csak a még csatornázatlan települések, csatornázatlan településrészek esetén lehet a vízi-közműveknél javasolt irányelvek mellett.

A nagyvízi meder övezetére vonatkozó ajánlások:

3. Tolna megye területén a nagyvízi meder területe nagyobb árhullámok levonulása idején víz alá kerülő terület, amelynek területi lehatárolása a nagyvízi mederkezelési terv alapján került kijelölésre. A területhasznosításnál figyelembe kell venni a terület időnkénti rövidebb-hosszabb ideig tartó víz alá kerülésének előfordulási lehetőségét.
4. A nagyvízi meder területének bármilyen hasznosítása nem akadályozhatja az árhullámok levonulását, az árvízi védekezés lehetőségét és a nagyvízi meder területén a vízgazdálkodási (meder karbantartási) feladatok elvégzését.
5. A területrendezési eszközökben ezért szabályozni kell a nagyvízi meder övezetén fekvő területek hasznosítási lehetőségét. Csak olyan területhasznosítás támogatható, amely a nagyvízi meder területén a vízgazdálkodási feladatok zavartalan végrehajtását nem akadályozzák. Ezért a nagyvízi meder övezetén az árhullámok szabad levonulási lehetőségének biztosítását, az árvízi védekezés és a meder karbantartás lehetőségének területigényét a településrendezési eszközök helyi építési szabályzatában és a szabályozási tervlapokon is rögzíteni kell.
6. A nagyvízi meder területét –a vonatkozó törvényi előírásnak megfelelően– (a területrendezési törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével) vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és az érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve.
7. A településrendezési eszközökben a nagyvízi meder övezetén a területfelhasználásra vonatkozó szabályozási ajánlás:
(1) A nagyvízi meder területén új beépítésre szánt területhasznosítás nem jelölhető ki.

- (2) A nagyvízi meder területe (a területrendezési törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt és még érvényes hatályban levő beépítésre szánt területek kivételével) vízgazdálkodási, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területként hasznosítható.
- (3) A területrendezési törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területeken épület, építmény annak ismeretében, hogy a telek víz alá kerülhet, csak úgy helyezhető el, egyeztetve a vízügyi hatósággal, hogy:
 - a) az árhullám levonulását csak a legkisebb mértékig akadályozhatja a víz és uszadékok útját,
 - b) a +/- o padlószint csak a mértékadó árvízszint + a biztonsági magasítás mérete felett lehet.
 - c) a közlekedési kapcsolat és közműellátás meghatározásánál a vízelöntés előfordulását, a terület, a telek víz alá kerülését figyelembe kell venni.
- (4) A folyók mentén és az azokba torkolló vízfolyások, csatornák visszatöltésezett szakaszain az árvízvédelmi műveket, továbbá a folyók nagyvízi medrét vagy az árvízvédelmi műveket keresztező, vagy a nagyvízi mederben elhelyezkedő építményt, vezetéket, vagy egyéb létesítményt a folyókra jellemző hidrológiai viszonyok alapján, a rendeletben meghatározott mértékadó árvízszintek figyelembe vételével kell megtervezni, méretezni és megvalósítani.
- (5) A vizek és közcélú vízi-létesítmények (árkok, csatornák, stb) mentén az azokkal kapcsolatos vízgazdálkodási szakfeladatok ellátására, azok kezelésére jogosult és köteles személyek a meder megközelítésére az arra vonatkozó rendeletben meghatározott szélességig terjedő parti sávot használhatják.
- (6) A parti sávot a partvonalától (középvízi medertől) kell kijelölni és azt vízgazdálkodási területként kezelni. A partvonal (középvízi meder) kijelölése hiányában, annak kijelöléséig a parti sáv méretével azonos fenntartói sávot a meder telek határától kell kijelölni és szabadon hagyni a mederkarbantartó számára.
 - a) A fenntartói sávban nem helyezhető el olyan jellegű építmény, kerítés, fás szárú növényzet, ami a fenntartással összefüggésben esetlegesen elvégzendő munkát ellehetetlenítené.
- (7) A vízelvezető rendszerek túlterhelésének megakadályozását a településeken belül a burkoltsági arány növekedésének kompenzációjával, a helyi vízvisszatartás megoldásával, annak szigorú szabályozásával biztosítani kell.
8. Az övezeten belül szükséges egy területhasználati (művelési ág) kataszter felállítása, indokolt a jelenlegi nemkívánatos művelési ágak (szántó, bánya /amennyiben nem vízgazdálkodási célú tevékenység/, művelés alól kivett terület) visszaszorítása az ökológiai egyensúly helyreállítása érdekében.
9. A nagyvízi mederben a kialakult területfelhasználás megváltoztatása csak az árvízvédelmi szempontokra tekintettel történhet.
10. A településrendezési eszközökben olyan területhasználat kijelölése javasolt, amely a természetes és természetközeli élőhelyek védelmének elsődleges biztosítása mellett (pl. korlátozott mezőgazdasági vagy természetközeli terület) az árvízi védekezés és a természetvédelem kiemelt szempontjaival összhangban lehetőséget teremt a terület többcélú (mező-, erdő-, gyepterület, vadgazdálkodás, ártéri tájgazdálkodás) hasznosítására is.
11. Vizsgálni javasolt a terület turisztikai potenciáljának lehetőségeit. Amennyiben az árvízvédelem, valamint a természetvédelem követelményeibe és más jogszabályokba

nem ütközik, akkor a szabályozási tervekben célszerű lehetővé tenni a vizekkel összefüggő, közösségi, rekreációs célú építmények (pl. vízitúrabázisok, sátorozó helyek) elhelyezését. A víziturizmust és a vízparti rekreáció kiszolgáló létesítményeket – a környezetvédelmi és kommunális létesítmények kivételével – csak a mentett oldalon javasolt kialakítani.

A MEGYEI ÖVEZETEKRE VONATKOTÓ AJÁNLÁSOK

Az ásványi nyersanyagvagyon övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Az ásványi nyersanyagvagyon övezetében figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak az országos ökológiai hálózat magterületén, az ökológiai folyosón és a világörökség várományos területen kívül jelölhető ki.

A rendszeresen belvízjárta terület övezetére vonatkozó ajánlások

A vízügyi ágazat rendszeresen belvízjárta területeket nem tart nyilván. Az iparág országosan a belvízi öblözeteket, belvízvédelmi szakaszokat tartja nyilván, Tolna megyéhez is az iparági adatszolgáltatás belvízi öblözetekként érkezett. Ezek az adatok nem utalnak a belvíz megjelenésének sem a mértékére, sem a gyakoriságára, sem a fennállásának idejére és ehhez kapcsolható veszélyeztetettség értékelésére sem tartalmaznak információkat. Az iparág semmi útmutatást sem ad az ilyen terület, területhasznosítási lehetőségére, korlátozására. A területhasznosításra vonatkozó javaslatok helyett, az iparág a belvíz elvezetés megoldási lehetőségeit vizsgálja.

A területrendezési eszközökben a területhasznosítás meghatározásához a korábban általánosan alkalmazott Pálfi-féle felmérés hasznosítható. Az abban megkülönböztetett négy veszélyeztetettség kategória alapján a területhasznosítás lehetősége szabályozható.

1. A településrendezési eszközökben a rendszeresen belvízjárta területek övezetén a területfelhasználási lehetőség a Pálfi-féle nyilvántartás alapján szabályozható:
 - (1) Közepesen és erősen belvizes veszélyeztetett területeket, vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, az érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve.
 - (2) Az 1. pontban rögzítettől eltérő területfelhasználási egységbe sorolás csak az érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve, s az általuk előírt feltételek teljesítésével valósítható meg.
 - (3) Az alig és mérsékelten belvízjárta területeket a településrendezési eszközökben fel kell tüntetni, és a területhasznosítás feltétele a terület előzetes vízrendezésének megoldása.

A földtani veszélyforrás terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Az érintett településrendezési tervekben – a földtani és ásványvagyon-gazdálkodási szakterületért felelős szerv aktualizált adataira alapozott – részletes vizsgálattal meg kell határozni a földtani veszélyforrással érintett területek határait.
2. Azon települések rendezési tervének megalapozásához, amelyek közigazgatási területét a megyei tervben lehatárolt földtani veszélyforrás terület övezete érinti, a veszélyforrással érintett területre mérnökgeológiai és geotechnikai szakvéleményt javasolt készíteni.
3. A ténylegesen veszélyeztetett területeket – az illetékes szakhatóság bevonásával, a megyei terv övezeti lehatárolásának pontosításával – kell lehatárolni.

4. Az övezet területén fontos feladat a felszín növényborítottságának megőrzése és növelése, valamint a talajcsúszás veszélyeztetettsége fokozódásával járó beavatkozások korlátozása.

A MEGYE EGYEDILEG MEGHATÁROZOTT ÖVEZETEIRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A térségi övezetben új innovációs-technológiai fejlesztési célú gazdasági terület kialakítását és az innovációs-technológiai vállalkozások fejlesztését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel támogatni javasolt.

Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A térségi övezetben új logisztikai célú gazdasági terület kialakítását és az logisztikai vállalkozások fejlesztését, a logisztikai potenciál növelését és a kihasználás bővítését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel támogatni javasolt.

Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A térségi övezetben új turisztikai célú különleges terület kialakítását és a turisztikai vállalkozások fejlesztését, a turisztikai potenciál növelését és a kihasználás bővítését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel támogatni javasolt.
2. A fejlesztéseknél az egymásra épülő, az egymást erősítő javaslatok élvezzenek prioritást.
3. Az övezettel érintett településen belül az ökoturizmust szolgáló fejlesztések (különösen kerékpáros útvonal, gyalogos útvonal, lovas útvonal kijelölése) kapjanak hangsúlyt.
4. Az övezet által érintett települések területén turisztikai-, rekreációs célú fejlesztések térségi összehangolása érdekében TDM szervezetek létrehozása és támogatása ajánlott.

ZÁRÓ RENDELKEZÉS

Ez a határozat 2020.-n lép hatályba.

Fehérvári Tamás
a megyei közgyűlés elnöke

Dr. Gábor Ferenc
megyei főjegyző

AZ EGYES TELEPÜLÉSEK TÉRSÉGI ÖVEZETEKSEL VALÓ ÉRINTETTSÉGE

	ökológiai hálózat magterület	ökológiai hálózat ökológiai folyosó	ökológiai hálózat pufferterület	kiváló termőhelyi adottságú szántó	jó termőhelyi adottságú szántó	erdők	erdőtelepítésre javasolt terület	tájékvédelmi terület	világörökségi és világörökségi várományos terület	vízminőség-védelmi terület	nagyvízi meder	honnvédelmi és katonai célú terület	ásványi nyersanyagvagyon	rendszeresen belvízjárta terület	földtani veszélyforrás terület	innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterülete	logisztikai fejlesztések támogatott célterülete	turisztikai fejlesztések támogatott célterülete
Alsónána	X	-	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	X	-	-	-
Alsónyék	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	-
Aparhant	X	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Attala	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	X	-	-	-
Báta	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	X	X	-	-	X
Bátaapáti	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X
Bátaszék	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X	X	X
Belecska	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-
Bikács	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X
Bogviszló	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	-	-	X	-	-	-	X
Bonyhád	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	X	X	X	-	X
Bonyhádvarasd	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Bölcske	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	X	-	-	X
Cikó	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Csibrák	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-
Csikóstóttós	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	X	-	-
Dalmand	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Decs	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-	X
Diósberény	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
Dombóvár	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X
Döbrököz	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X
Dunaföldvár	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	X	X
Dunaszentgyörgy	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	X
Dúzs	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-
Értény	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Fácánkert	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Fadd	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X
Felsónána	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Felsőnyék	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X	-	-	X
Fürged	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	X
Gerjen	X	X	-	-	X	X	-	X	-	X	X	-	-	X	-	-	-	X
Grábóc	X	X	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Gyönk	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	X	X	X	-	X
Györe	-	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Györköny	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	X
Gyulaj	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X
Harc	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X	-	-	X
Hőgyész	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X

Iregszemcse	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Izmény	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Jágónak	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Kajdacs	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X
Kakasd	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	X	-	-
Kalaznó	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Kapospula	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	X	-	X
Kaposszekcső	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	X	-	-
Keszőhidegkút	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	X	-	-
Kéty	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Kisdorog	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Kismányok	-	X	-	-	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Kistormás	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Kisvejke	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Kisszekely	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Kocsola	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Koppányszántó	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Kölesd	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X
Kurd	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	X	-	-
Lápfő	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Lengyel	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
Madocsa	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	X	-	X
Magyarkeszi	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Medina	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-	X	X	-	X
Miszla	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Mórág	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	X	-	X
Mőcsény	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Mucsfa	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Mucsi	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Murga	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Nagydorog	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	X	-	X
Nagykónyi	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Nagymányok	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	X	X	X
Nagyszekely	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Nagyszokoly	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Nagyvejke	-	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Nak	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Németkér	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Ozora	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	X	-	X
Ócsény	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	X	X	-	X
Paks	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X
Pálfa	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X	X	-	X
Pári	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Pincehely	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X	X	X	-	X
Pörboly	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	X	-	-	-	X	-	-	X
Pusztahencse	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Regőly	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X
Sárpilis	-	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-
Sárszentlőrinc	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X	X	X	X	-	X
Simontornya	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	X
Sióagárd	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	X	X	-	X
Szakadát	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
Szakály	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	X	-	X
Szakcs	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	X	-	-
Szálka	X	X	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X
Szárazd	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	X	-	-
Szedres	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	X	-	-	X
Szekszárd	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tamási	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	X	X	X
Tengelic	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X	-	-	X
Tevel	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	X	-	-
Tolna	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	X
Tolnanémedi	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X	X	-	X
Udvari	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
Újireg	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Váralja	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	X	-	X
Várdomb	-	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	X	X	-	-
Várong	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-

Varsád	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
Závod	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Zomba	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	X	X	-	-	X

Készült
a Tolna megyei Önkormányzat
megbízásából

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

**JAVASLATTEVŐ FÁZIS
MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK**

2020. JANUÁR

Green Pi Kft.
1072 Budapest, Rákóczi út 40. 4.

TARTALOM

Tolna megye területrendezési terve módosítása során tervezett változtatások...	3
Fejlesztési potenciál alapú területfelhasználás-alakítási javaslat.....	5
Tolna megye térségi területfelhasználási rendszerének terve	6
A megyei területrendezési terv 2020. évi módosítása során alkalmazott területfelhasználási kategóriák	7
Összesített területi mérleg, az OTTrT-nek való megfelelés.....	16
A közlekedési hálózatok és létesítményeik módosításának tervjavaslata	17
A térszerkezetet érintő energiaközmű- infrastruktúra fejlesztési javaslatok	26
Viziközmű fejlesztési javaslat	38
Vízgazdálkodási feladatok	49
Tájrendezési javaslat	62
Klímavédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő javaslatok.....	64
A Tolna Megye Területrendezési Terve 2020. évi módosításában alkalmazott térségi övezetek.....	75
Elfogadásra kerülő munkarészekre vonatkozó összefoglaló indoklás.....	81
A területrendezési terv területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálata	83
A célok hatásainak tételes elemzése azok megvalósulása, illetve meg nem valósulása esetén	86
Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre.....	98
Összefoglalás.....	99
Tolna megye települései térségi területfelhasználás területi mérlege	100

A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁSÁNAK SZAKÁGI TERVJAVASLATAI ÉS AZOK MŰLEÍRÁSAI

Tolna megye területrendezési terve módosítása során tervezett változtatások

Tekintettel arra, hogy Tolna megye hatályos területrendezési terve 2016-os módosítása hosszú távra és előremutató módon határozta meg a megye területfelhasználásának és a műszaki infrastruktúra hálózatoknak a térbeli rendjét, a 2020. évi felülvizsgálat és módosítás nem irányul a terv koncepciójának alapvető megváltoztatására, hanem csak az eltelt időben bekövetkezett – jogszabályi és a reálfolyamatok terén bekövetkezett - változások miatt szükséges korrekciók átvezetésére.

A megyei területrendezési terv módosítását megelőzően a területrendezési tervek tartalmi követelményeiben bekövetkezett lényeges változások

A térségi területfelhasználás tervezése gyakorlatában a hatályos megyei területrendezési terv elfogadását követően részben a területrendezési tervek tartalmi követelményeit rögzítő kormányrendelet, részben a 2018 évi területrendezési törvény elfogadásával jelentős – *jelen módosítás tartalmát is érintő* - változások következtek be.

- A hatályos megyei terv elfogadása óta megváltozott a „települési térség” fogalma, jelen módosítás már az új fogalomhasználatnak megfelelően települési térségként rögzíti a települések teljes belterületét, valamint az azon kívüli területeken a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területekként rögzített területek összességét. A fogalomhasználat változása miatt a Tolna megyei tervben is változik (bővül) a települési térségek területe. Ez a helyenként számottevő nagyságú területi növekedés azonban nem jelent tényleges módosulást a területek felhasználása szabályozásában. Egyedül a belterületek eddig beépítésre nem szánt területein növeli a változás az önkormányzatok mozgásterét, mivel a térség egész területén szabadabbá vált az OTÉK szerinti település-rendezési kategóriák alkalmazása.
- A megyei szerkezeti tervet érintően fontos változás, hogy a korábban bevezetett „vegyes területfelhasználású térség” területfelhasználási kategória megszüntetésre került az Országos Területrendezési Tervben. Ennek nyomán a megyei területrendezési terv módosítása sem alkalmazza már ezt a kategóriát. A korábban vegyes területfelhasználású térségbe sorolt területek döntően mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra. Az ingatlannyilvántartási adatok lehatárolásának megfelelő pontosságú erdészeti ágazati adatszolgáltatásban rögzített területi lehatárolásoknak köszönhetően – a fogalomváltozással összhangban – lehetővé vált úgy az erdőgazdasági térség, az erdő övezet, mint az erdősítésre javasolt területek viszonylag pontos lehatárolása.

- A területrendezési törvény változásához alkalmazkodva a megyei TrT-kben is megszüntetésre került az „építmények által igénybe vett térség” és bevezetésre került a „sajátos terület-felhasználású térség”. Habár Tolna megye Területrendezési Terve eddig nem alkalmazta az „építmények által igénybe vett térség” kijelölést, de az új fogalommeghatározás figyelembe vételével a jelen módosításban a „sajátos terület-felhasználású térségbe” tartozó területek már kijelölésre kerültek. A 2018 évi területrendezési törvény szerint ide sorolhatók: „az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bánya-területek, hulladék-ártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.

- A megyei területrendezési terv
2016. évi módosítása során alkalmazott
területfelhasználási kategóriák
- a) erdőgazdálkodási térség
 - b) mezőgazdasági térség
 - c) vegyes területfelhasználású térség
 - d) települési térség
 - e) vízgazdálkodási térség

- A megyei területrendezési terv
2020. évi módosítása során alkalmazott
területfelhasználási kategóriák
- a) területi korlát nélkül ábrázolt térségek:
 - aa) erdőgazdálkodási térség,
 - ab) mezőgazdasági térség,
 - ac) vízgazdálkodási térség,
 - ad) települési térség,
 - b) legalább 5 ha nagyságú sajátos területfelhasználású térség

Az OTrT változásával összefüggésben a TrT 2020. évi módosítása során változik a területrendezési tervezés során alkalmazott övezetek rendszere.

- A megyei területrendezési terv
2016. évi módosítása során alkalmazott
övezetek
1. Magterület övezete
 2. Ökológiai folyosó övezete
 3. Pufferterület övezete
 4. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete
 5. Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete
 6. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
 7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
 8. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete
 9. Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete
 10. Országos vízminőség-védelmi terület övezete
 11. Nagyvízi meder övezete
 12. Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete
 13. Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete
 14. Honvédelmi terület övezete
 15. Rendszeresen belvízjárta terület övezete
 16. Földtani veszélyforrás területének övezete
 17. Tájrehabilitációt igénylő terület övezete
 18. Szélerőműpark telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

- A megyei területrendezési terv
2020. évi módosítása során alkalmazott
övezetek
- Országos övezetek:
1. Ökológiai hálózat magterületének övezete,
 2. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,
 3. Ökológiai hálózat pufferterületének övezete,
 4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete,
 5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete,
 6. Erdők övezete,
 7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete,
 8. Tájképvédelmi terület övezete,
 9. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete,
 10. Vízminőség-védelmi terület övezete,
 11. Nagyvízi meder övezete,
 12. Honvédelmi és katonai célú terület övezete

- Megyei övezetek:
- a) Ásványi nyersanyagvagyon övezete
 - b) Rendszeresen belvízjárta terület övezete
 - c) Földtani veszélyforrás terület övezete

- Egyedileg meghatározott megyei övezetek:
- Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete
 - Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete
 - Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete

Fejlesztési potenciál alapú területfelhasználás-alakítási javaslat

A megye térségi területfelhasználási rendszere lehatárolásának javaslata alapvetően két szempont figyelembevételével került kidolgozásra.

Az egyik szempont a jogfolytonosság és a jogbiztonság garantálása a területfelhasználásban. Ennek érdekében a megyei területfelhasználási terv - *a települési térség lehatárolása vonatkozásában* - a települések hatályos településszerkezeti tervein alapul. Ezzel biztosítható az, hogy minden olyan terület, amely a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területi besorolású, a megyei tervben is települési térségként kerüljön lehatárolásra. Így a megyei terv e vonatkozásban jellemzően nem tartalmaz visszalépést az építési jogokat rögzítő a hatályos jogi állapothoz képest. Mivel a térség települései hatályos településszerkezeti tervekben rögzítik azt a területfelhasználást, amely összhangban van az adott település fejlesztési célkitűzéseivel, ez a dokumentum tekinthető adott település területfelhasználási jövőképeknek, melynek megyei tervben való érvényesítése indokolt és jogszerű.

A területfelhasználás alakítása másik fontos szempontja a területi alkalmasság érvényesítése, a területi fejlesztési potenciál figyelembevétele. E szempont kiemelkedő jelentőségű az erdőgazdálkodási térség tervezésében (*az erdő és az erdősítésre alkalmas területek meghatározásában és lehatárolásában*) valamint a kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületeknek a mezőgazdálkodási térség részeként történő meghatározásában és lehatárolásában.

Hasonlóan a területi adottságok és potenciálok figyelembevételével történt a vízgazdálkodási térség lehatárolása. Ezek a lehatárolások, illetve az ezekhez kapcsolódó területfelhasználási előírásoknak, javaslatoknak és irányelveknek az érvényesítése a továbbtervezés (*a hatályos településszerkezeti tervek következő módosítása*) során hozzájárul a fenntartható és egyúttal a fejlesztési potenciálokot optimálisan kihasználó területfelhasználatok arányának növeléséhez.

A területi fejlesztési potenciálok érvényesítése szempontjából a megye területrendezési terve módosításában különös jelentősége van az egyedileg meghatározott (*fejlesztési*) övezetek meghatározásának, lehatárolásának és szabályozásának. Ezen övezeti előírások és ajánlások adnak iránymutatást a különböző funkcióra tervezett területek vonatkozásában az adottságokat és a fejlesztési potenciálokot együttesen figyelembe vevő differenciált szabályozásra.

Tolna megye térségi területfelhasználási rendszerének terve

A hatályos térségi területfelhasználási rendszer 2020. évi módosítás során bekövetkezett változások rövid összefoglalása:

- Tolna megye hatályos Területrendezési tervében már a 2014-től hatályba lépett OTTrT szerinti besorolásnak megfelelően a korábbi városias és a hagyományosan vidéki települési térség megkülönböztetés helyett az egységes települési térség lehatárolás került alkalmazásra.
- A megyei szerkezeti tervben tervezett terület felhasználás meghatározása során fontos változás, hogy a korábban bevezetett „vegyes területfelhasználású térség” kategória megszüntetésre került az Országos Területrendezési Tervben. A korábban vegyes területfelhasználású térségbe sorolt területek döntően mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra. Az ágazati adatszolgáltatásban rögzített pontos területi lehatárolásoknak köszönhetően – *a fogalomváltozással összhangban* – lehetővé vált úgy az erdőgazdasági térség, az erdő övezet, mint az erdősítésre javasolt területek övezete viszonylag pontos lehatárolása.
- A „vegyes” kategória elhagyásával növekszik úgy az erdőgazdasági-, mint a mezőgazdasági térség kiterjedése a hatályos megyei tervben tervezetthez képest, de ez jelent érdemi változást a területhasználatban.
- A területrendezési törvény változásához alkalmazkodva a megyei TrT-ben kijelölésre kerül a „sajátos terület-felhasználású térség”. Ez elvileg a korábbi „építmények által igénybe térség” kijelöléséhez hasonló szemléletű lenne, de a megye területrendezési terve eddig ezt vett térségi besorolást nem alkalmazta. A sajátos terület-felhasználású térségbe a 2018 évi területrendezési törvény szerint: „az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bánya-területek, hulladék-ártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.

A megyei területrendezési terv 2020. évi módosítása során alkalmazott területfelhasználási kategóriák

Erdőgazdálkodási térség

A területrendezési törvény fogalomhasználata szerint erdőgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe azok a - *települési térségen, illetve a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek esetében a sajátos területfelhasználású térségen kívül eső* - Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdő és erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek, valamint erdőtelepítésre javasolt területek tartoznak, amelyek erdőgazdálkodásra hosszú távon és fenntartható módon alkalmasak, vagy amelyeken a jövőben az erdőtelepítés a termőhelyi adottságok és a környezetvédelmi szempontok alapján kedvező, illetve javasolt.

Az erdőgazdálkodási térség az OTTrT erdőgazdálkodási térség és azon belül az erdészeti ágazat hivatalos adatszolgáltatása figyelembevételével került meghatározásra, így a térségi szerkezeti terv tervezete tartalmazza a meglévő (*jellemzően 1 hektárnál nagyobb kiterjedésű*) erdőterületeket (*az erdőállomány adattár szerint*), valamint az erdőtelepítésre javasolt területek közül azokat, amelyek az érintett települések településszerkezeti terveiben nem tervezettek átminősítésre beépítésre szánt területté.

A hatályos területrendezési törvényi szabályozás szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni.

Az elfogadott területrendezési törvény szerint Tolna megyében az erdőgazdálkodási térség kiterjedése (az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdő és erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek, valamint erdőtelepítésre javasolt területek összessége) 79.426 hektár, az Adattár szerinti jelenlegi tényleges erdőterület 70.726 hektár. E szerint a törvény 8.700 hektár - *jelenleg mezőgazdasági művelés alatt álló erdőtelepítésre alkalmas* - területen jelöl ki erdőgazdálkodási térséget. Ez a megye erdőgazdálkodási térséggel érintett területének 12,3 %-os növelését jelenti.

Tolna megye elkötelezett a táji-, természeti értékei megőrzésében és fejlesztésében. Ezért hosszú távon maximálisan támogatja az erdőterületek olyan mértékű növelését is, amelyet a területrendezési törvény részét képező Országos Területrendezési Terv meghatároz, de annak érvényesítését csak a lépcsőzetesség lehetőségének biztosításával tartja reálisnak.

A területrendezési törvény 10. § (1) bekezdése szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni; a megyei

területrendezési terv településrendezési eszközökben történő érvényesítése során az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni

A területrendezési törvény fenti paragrafusainak érvényesítése várhatóan már a megyei területrendezési terv, de különösen azt követően a településrendezési eszközök módosításának elfogadása után *(közép és hosszútávon)* okozhat olyan konfliktusokat, amelyek nehezítik a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok elérését. A közép és hosszútávú célkitűzések között ugyanis kiemelt jelentőségű a vidék fejlesztése, ennek részét képezően – *a helyi gazdaságok erősítéséhez és a vidéki megélhetés feltételeihez egyaránt hozzájáruló* - szántóföldi és a kertészeti növénytermesztés, valamint az állattenyésztés fejlesztése az ebben hagyományokkal rendelkező térségekben, az erre alkalmas területeken.

Ehhez a településeknek és a gazdálkodóknak rövid és középtávon azokra a területekre is szükségük van, ahol nagy távon az erdőtelepítés, a fenntartható erdő és vadgazdálkodás támogatott. Az erdő besorolású területeken veszélybe kerülhet a területtulajdonosok földalapú támogatása, a gazdaság fejlesztésére irányuló pályázatoknál pedig hátrányba kerülnek a gazdálkodók az erdő besorolású területeken.

A megyei területrendezési terv 2020 évi módosításának tervezete a hatályos törvényi szabályozásnak megfelelően került kidolgozásra. Így az OTRT-ben a megyei területrendezési terv tervezési területén ábrázolt 79.426 ha erdőgazdasági térség figyelembevételével a megyei területrendezési tervben 79.180 hektár erdőgazdasági térség került lehatárolásra, amely így Tolna megye területén 99,7%-os megfelelést jelent.

Mezőgazdasági térség

A hatályos területrendezési törvény fogalomhasználata szerint mezőgazdasági térség: az országos és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban szántó, gyeperővel, ingatlan-nyilvántartás szerint rét, legelő művelési ágba sorolt területek -, szőlő, gyümölcsös és kert területek tartoznak, és amelyen a mezőgazdasági funkció hosszú távú fenntartása indokolt.

Jelen módosítás során fenti fogalom meghatározást is figyelembe véve mezőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra mindazok a területek, amelyek nem részei az erdőgazdálkodási-, a települési-, a vízgazdálkodási és a sajátos területfelhasználású térségnek.

A hatályos területrendezési szabályozás szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során a mezőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át mezőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni. *(A megfelelés %-os értékét a 2019. évi törvénymódosítás szigorította 75%-ról 95%-ra).*

A megyei területrendezési terv 2020. évi módosításának tervezete megfelel ennek a követelménynek is, ugyanis az OTvT-ben a megyei területrendezési terv tervezési területén ábrázolt 251.908 ha mezőgazdasági térség figyelembevételével a megyei területrendezési tervben 252.194 ha mezőgazdasági térséget határol le. *(Ez 100%-os megfelelést jelent).*

A mezőgazdasági térséget érintő területi változások kisebb részben a települési térség növekedéséből nagyobb részben pedig – *az erdőgazdálkodási térség növekményéhez hasonlóan* – a korábban „vegyes területfelhasználású térség” elhagyásából, az oda besorolt területek egyértelműen az erdőgazdálkodási- vagy a mezőgazdasági térségbe való besorolásából következik.

Települési térség

A területrendezési törvény (illetve a tervek tartalmi követelményeiről szóló kormányrendelet) szerint települési térség: az országos és a megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe a vízgazdálkodási térségbe és a sajátos területfelhasználású térségbe tartozó területek kivételével a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépítésre szánt területek tartoznak.

A települési térségek lehatárolása a települések hatályos településszerkezeti tervei feldolgozásával, azok figyelembevételével, a településrendezési területfelhasználási kategóriák területrendezési kategóriákká történt összevonásával történt. A településszerkezeti tervek alapján történt feldolgozás kiegészült *(a fogalom meghatározás szerint)* a települések teljes belterületének települési térségként történő besorolásával *(a „fekvéshatárok” figyelembevételével).*

A települési térséget érintő területi változások egyrészt *(de kisebb részben)* a települések településszerkezeti terveiben az önkormányzatok által elfogadott változások érvényesítéséből, *(új beépítésre szánt területek kijelöléséből)*, nagyobb mértékben pedig a települési térség fogalom meghatározása változásából következnek, abból, hogy az új meghatározás szerint „a települési térségbe a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépített és beépítésre szánt területek tartoznak”. Ennek következtében a belterületen belüli (korábban a beépítésre nem szánt besorolásuk miatt - *többnyire mezőgazdasági-, kisebb részben erdőgazdálkodási térségbe sorolt* - területek váltak a települési térség részévé anélkül, hogy azok településrendezési tervekben elfogadott besorolása változott volna. Az átsorolások következtében az érintett területeken a helyi önkormányzatok nagyobb mozgásteret kapnak azok konkrét távlati hasznosításának meghatározásához.

Tekintettel arra, hogy a területrendezési szabályozásban a hatályos megyei terv elfogadása óta megváltozott a „települési térség” fogalma, jelen módosítás már az új fogalomhasználatnak megfelelően települési térségként rögzíti a települések teljes belterületét, valamint az azon kívüli területeken a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területekként rögzített területek összességét.

A hatályos területrendezési szabályozás szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni. Az OTRT a megyei terv tervezési területén 31.723 ha települési térséget ábrázol, a megyei terv módosítása pedig 30.834 hektárt, ez 97%-os megfelelés.

Mint előzőekben jeleztük, a települési térség területi nagyság változása elsősorban a települési térség fogalom meghatározása alapján történt lehatárolás szerinti változásából következik. Ez a területi növekedés azonban nem jelent tényleges módosulást a területfelhasználásban.

Vízgazdálkodási térség

A területrendezési törvény fogalomhasználatára szerint vízgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe Magyarország vízfolyásai, állóvizei, illetve azok parti sávjai tartoznak.

A vízgazdálkodási térség lehatárolása a megyei szerkezeti terv módosítása során a vízügyi ágazat digitális adatszolgáltatásának felhasználásával, annak és a hatályos településszerkezeti tervek területi lehatárolásai együttes figyelembevételével történt.

A hatályos területrendezési szabályozás értelmében az országos vízgazdálkodási térség területfelhasználási kategória területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során e térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

A megyei területrendezési terv 2020. évi módosítása ennek a követelménynek is megfelel, az OTRT-ben a megyei területrendezési terv tervezési területén ábrázolt 7.241 ha vízgazdálkodási térség terv figyelembevételével a megyei területrendezési tervben 7.242 ha vízgazdálkodási térség került meghatározásra.

Sajátos területfelhasználású térség

(a korábban hatályos OTRT szerint építmények által igénybe vett térség)

A hatályos területrendezési szabályozás szerint sajátos területfelhasználású térség: megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bányaterületek, hulladékártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.

A sajátos területfelhasználású térség és a korábbi OTRT szerint építmények által igénybe vett térség összevetése a fogalomhasználat jelentős változása miatt nem releváns, mivel 2019-ben e térség részeként kerültek lehatárolásra a korábban az

„építmények által igénybe vett térség” területein túl az egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási célú területek is.

A 2020. évi megyei TrT tervezetében a sajátos területfelhasználású térség tervezett területe: 849 hektár. A térséghez tartozó területek lehatárolása az ágazati adatszolgáltatások, illetve a hatályos településrendezési tervek lehatárolásai együttes figyelembevételével történt.

A területrendezés törvény a sajátos területfelhasználású térségre nem fogalmaz meg külön előírást. A megye területrendezési terve 2020. évi módosítása során sajátos területfelhasználású térségbe kerültek besorolásra a műszaki infrastruktúrahálózat elemei, valamint a nem települési területekhez és települési funkciókhoz kapcsolódó – *fenti fogalommeghatározásnak megfelelő* - területek a hatályos településszerkezeti tervi besorolásoknak figyelembevételével.

x x x

Jelen tervezési eljárás keretében – a megyei szerkezeti terv változásával összhangban – új területi mérleg kerül meghatározásra miután az egyeztetési eljárás eredménye figyelembevételével a területfelhasználási terv véglegesítésre kerül. A településsoros - és valamennyi területfelhasználási kategória területét meghatározó, a tervmódosítás mellékletét képező - területi mérleg lehetővé teszi az önkormányzatok által készítendő településszerkezeti tervekben tervezett eltérések (változtatások) %-os megfelelésségének ellenőrzését.

Területfejlesztési célkitűzésekkel összehangolt területhasználat kialakítása

Tolna megye hosszú távú érdeke, hogy területeinek felhasználása a (térségileg differenciált megfogalmazott) hosszú távú területfejlesztési célok szolgálatában, a takarékos területhasználat szempontjai figyelembevételével, a jóváhagyott megyei területrendezési tervben meghatározott (így az országos területrendezési tervvel is összhangban lévő) szabályok, valamint az ott lehatárolt különböző védelmi övezetek együttes figyelembevételével történjen.

A területfejlesztési és területrendezési tervezés eszközzrendszere összehangolásának szükségessége

Tolna megye most hatályos területrendezési tervének kidolgozása csak a korábban megfogalmazott fejlesztési dokumentumokra, illetve az országos területrendezési tervben érvényesülő értékrendszerre és célrendszerre alapozódhatott. Ezért teljes körűen nem valósulhatott meg a területfejlesztés és a területrendezés azon összhangja, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény elvárásként fogalmaz meg.

A korábbi időszakban sem a területfejlesztési és területrendezési tervezés módszertani elkülönülése, sem az ugyanarra a térségre vonatkozó tervezések időbeli szétcsúszása, sem a tervezést felelősök különállása nem segítette elő a fejlesztési- és a rendezési (szabályozási) eszközzrendszer hatékony összehangolását.

Ennek biztosításához erőteljesebb koordinációra, a területi tervezés módszertanának és eszközkészletének újragondolása, összehangolására, a

fejlesztési és a rendezési tervezés gyakorlatának közelítésére van szükség. (Az összehangolásra való törekvés a közös helyzetértékelő vizsgálatok előírásával már megjelent a tervek tartalmi követelményei szabályozásában).

Az érdemi, tartalmi összehangoláshoz azonban (fentiekén túl) nélkülözhetetlen a térségfejlesztés stratégiai céljainak – mindkét megközelítés szempontjait figyelembe vevő – közös meghatározása. Azt követően szükséges a legitim stratégiai célok megvalósulását biztosító és segítő (egyirányba ható, de az eltérő potenciálokkal rendelkező, eltérő fejlesztési célok szerint fejlesztendő területeket a jelenleginél differenciáltabban kezelő) fejlesztési (támogatási-, ösztönző) eszközök kidolgozása, gyakorlati érvényesítése, illetve a területrendezési szabályozási eszközkészlet bővítése (fejlesztési célterületek lehatárolása és differenciált szabályozása.)

A területfejlesztési és a területrendezési tervezés összhangjának megteremtése egyaránt hozzájárulhat a megye térségei sokszínű potenciáljai és értékei védelméhez, mint az e potenciálok fenntartható módon történő kihasználásához, a megye fejlődéséhez.

Az új tervezési metodika kidolgozásáig, annak gyakorlati alkalmazásáig a megye új területfejlesztési koncepciójának elfogadása után fel kell majd tárni azokat a konfliktusterületeket, ahol a hatályos területrendezési terv előírásai és a területhasználat alakítására vonatkozó irányelvei nincsenek összhangban az új fejlesztési célkitűzésekkel és prioritásokkal. A felmerülő esetleges konfliktusokat az országos területrendezési tervi módosítás megyei érvényesítésével egy időben kezelni kell (ha szükséges a megyei területrendezési terv módosításával). Biztosítani kell, hogy az aktualizált kiterjedésű védelmi övezeteken kívüli térségekben a gazdaságfejlesztés számára kellő kiterjedésű, műszaki infrastruktúra hálózattal és kapacitásaival jól ellátott terület álljon rendelkezésre.

A területfelhasználás tervezésének követelményei

Az Országos Területfejlesztési Koncepció tervezete (összességében a területrendezésben már korábban konszenzussal elfogadott célok mentén) meghatározza azokat a területhasználati elveket, amelyek a megye területhasználatának alakítása során is elfogadhatók. Ezért a megyei területfejlesztési koncepció beépíti – és ezzel a megye települései felé közvetíti - ezeket az irányelveket, illetve a konkrét területhasználati változásoknál figyelembe veendő – követelményeket.

„A terület-felhasználás tervezésének és tudatos változtatásának legfőbb követelménye a takarékos és átgondolt területhasználat. A kihasználatlan beépített területek, barnamezők jobb kihasználásával hosszú távon a nemzetgazdaság számára fontos erőforrásokat lehet megvédeni, biztosítva ezzel a gazdasági növekedés feltételeit, miközben csökkent értékű területek értéke is növelhető. A barnamezős beruházások támogatása tehát nemzetgazdaságilag is hatékony. A gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálásának része lehet az egyes térségek gazdasági/társadalmi fejlődését szolgáló beruházások tervezésénél a fokozottabb területi megközelítés, ágazati orientáció, a beruházók és a térség számára legkedvezőbb helyszínek központilag segített kiválasztása, a barnamezős területek megyei szintű kataszterének elkészítése. A takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is”.

Elsősorban a megye városaiban cél az indokolatlan szétterülés elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása.

„A vidékies területhasználatoknál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni. Mindez többek között a természeti értékek és erőforrások védelme mellett a tájnak a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességét is fokozza.

Napjainkban különösen fontossá vált a víz-, energiaellátás, az infokommunikációs csatornák és a közlekedési hálózatok biztonságos és színvonalas elérhetősége minden térség, minden település számára. A környezeti infrastruktúra (hulladékgazdálkodási rendszerek, szennyvízkezelés) térszervezésében is meghatározó az ellátás- és környezetbiztonság, emellett a fejlesztések gazdasági, foglalkoztatási hatásait is figyelembe kell venni a tervezéskor.

A természeti értékek és erőforrások, valamint a kulturális örökség, tájkép védelme szintén kiemelkedő feladata a területrendezésnek, amit a területfejlesztés is támogat a saját eszközeivel. A védelem mellett azonban egyre inkább a fenntarthatóság tágabb szempontjait is figyelembe kell venni, például a klímaváltozás kapcsán. A megőrzés szolgáló intézkedések rendszere mellett a kedvezőtlen változások megelőzésében is fontos szerepet kaphat a területrendezés, a korábban már említett, beruházásokat, fejlesztéseket befolyásoló szerepével. Ebben még szorosabb együttműködésre van szükség az ágazati fejlesztéspolitikákkal, hiszen a védett területek, értékek önmagukban nem elegendőek a fenntartható környezeti állapotok megőrzéséhez, az ország teljes területén tekintettel kell lenni az anyag- és energiatakarékosságra, a biodiverzitás védelmére, a kibocsátások csökkentésére, a klímaváltozás megelőzésére.

A gazdaságfejlesztés, az ellátásbiztonság javítása, a kistelepülések népességmegtartó erejének fejlesztése, a szállítási igények csökkentése, tágabb értelemben a gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatóság megőrzése vagy visszaállítása érdekében a helyi gazdaság fejlesztése, a helyben meglévő értékek felismerése, tudatos és fenntartható kiaknázása a fejlesztéspolitika egyik kiemelkedő területi célja. Ezt a térszerkezet alakításával a területrendezés is tudja támogatni, az önmagukban is élet- és fejlődőképes funkcionális térségek, városkörnyékek beemelésével a területi tervekbe, a közlekedés- és infrastruktúrafejlesztések orientálásával, a gazdaságfejlesztési célú beruházásokra vonatkozó szabályozással. Mindez nemcsak a gazdaság, infrastruktúra, munkahelyek ideálisabb rendszerének kialakítását segíti, de a helyi közösségeket, a működő és életképes szociális kapcsolatrendszereket, a helyi identitást is erősíti”.

A térfelhasználási elvek részletes listája (az OFTK tervezet szerint):

- „Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések.
- A fejlesztések hely kiválasztásánál prioritást kell élveznie, a termőterület, illetve kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételét nem érintő, környezetét nem terhelő helyszínek.

- Fejlesztés csak abban az esetben helyezhető el termő, illetve kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételével, ha nincs más alternatívája.
- A természetes erdőtüskésölások nem, vagy csak nagyon korlátozott léptékben képesek megújulásra, területük igénybevétele a fejlesztések során nem pótolható, áthelyezhető.

A megye térségi potenciáljai kihasználása, a területfejlesztési célok megvalósulása érdekében – elsősorban a gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás bővítésének megyei és térségi központjaiban – nem elegendő a barnamezős területek igénybevétele. Itt új (zöldmezős) területek igénybevétele is szükségessé válik a gazdaságfejlesztési célok megvalósulásához. Az új fejlesztési területek kijelölésénél azonban figyelembe kell venni a takarékos területhasználat szempontjait, valamint a területrendezési szabályozás védelmi övezeteinek határait.

„A fejlesztések megvalósítása nem növelheti a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területek állandó lakónépességét, a területen áthaladó tranzit forgalom mennyiségét:

- Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.
- A fejlesztések megvalósítása nem eredményezhet ugrásszerű, és a helyi lakónépességet sokszorosán meghaladó üdülönépesség megjelenését a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken.

A tisztább környezet, a hatékonyabb gazdaság, a felelősségteljesebb társadalom érdekében közelebb kell hozni a társadalmat helyi környezetéhez:

- A biomassza, mint megújuló energiaforrás használata csak kisléptékű autonóm energiagazdálkodási rendszerekben támogatható. Ez az energiaforrás csak akkor tekinthető megújulónak, ha felhasználása a népességhez közel történik, átlátható és nyomon követhető az újratermelése és a felelősség teljes fenntartható használata.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a területtel rendelkező magántulajdon gondozása iránti felelősség tudatosítását.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását (mi hogyan és miért valósult meg).
- A mező- és erdőgazdálkodásban a természetközeli gazdálkodási gyakorlatot, mint fenntartható gazdálkodási módszereket kell támogatni és azt a lakosság számára megismerhetővé tenni.

A környezettudatos, helyi identitású, esélyegyenlőséget biztosító társadalom érdekében:

- A fejlesztések során a természetes folyó és állóvizek partjainak, erdőterületek, magaslatok, szigetek, a fényszennyezéstől mentes éjszakai égbolt, kilátópontok, védett természeti és kulturális értékek nyilvános elérésének, megközelítésének, megismerésének lehetőségét csak a jogszabályokkal összhangban szabad korlátozni, ha a terület értékeinek megóvása azt feltétlenül megköveteli (kivéve pl. fokozottan védett természeti területek).

Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek korábban elzárt területek hozzáférését teszik lehetővé.

A társadalmi-gazdasági folyamatok szervezésének lappangó, környezeti és kulturális értékeket degradáló hatásainak megelőzése érdekében értékmegőrzés térszervezéssel:

- A fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket és kultúrtájakat, társadalmi csoportok településterületét (pl. nemzeti kisebbség).
- A fejlesztések nem csökkenthetik az érintett területek nemzeti kisebbségeinek lakónépességen belüli arányát (kivéve az etnikai szegregáció-oldó kezdeményezések).
- A közigazgatási átszervezésre irányuló fejlesztések nem csökkenthetik az érintett területek nemzeti, etnikai kisebbségeinek arányát a lakónépességen belül.

Összesített területi mérleg, az OTrT-nek való megfelelés

A Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló törvény szerint:

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során

- a) * az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni;
- b) * a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;
- c) a vízgazdálkodási térség területét - e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;
- d) a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;
- e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Alábbi táblázat szerint a Tolna megyei területrendezési terv 2019 évi módosításának tervezet minden vonatkozásban megfelel a törvényi előírásoknak.

Területfelhasználási kategóriák	OTrT szerint	Tolna megyei TrT tervezett módosításában	%-os megfelelés
Erdőgazdálkodási térség	79.426 ha	79.180 ha	99,7%
Mezőgazdálkodási térség	251.908 ha	252.194 ha	100 %
Települési térség	31.723 ha	30.834 ha	97 %
Sajátos területfelhasználású térség	---	849 ha	---
Vízgazdálkodási térség	7.241 ha	7.242 ha	99,9%

A közlekedési hálózatok és létesítményeik módosításának tervjavaslata

A közlekedéshálózat tervezésének célkitűzései és fő elemei

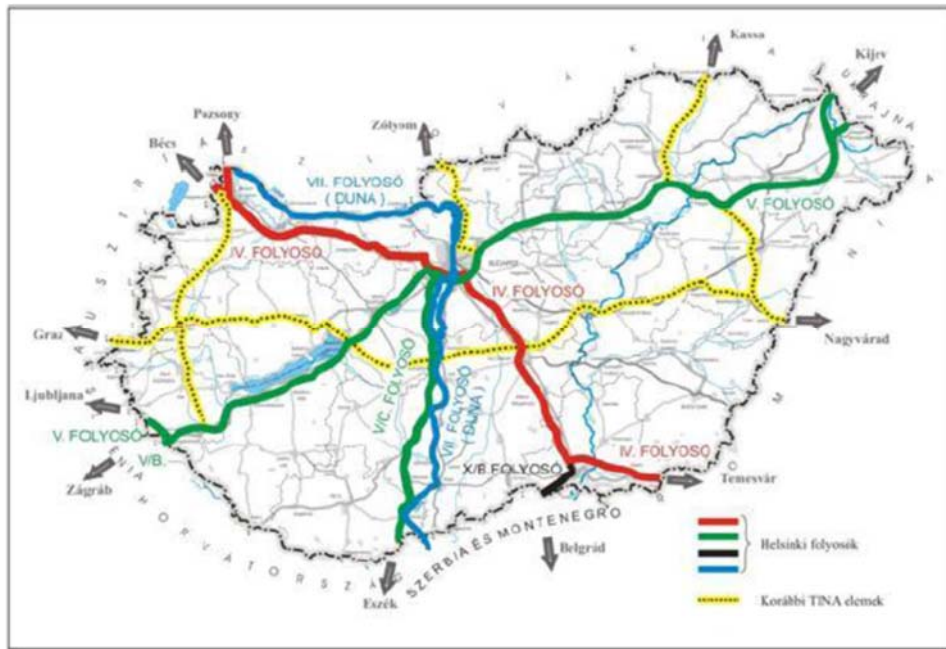
A cél a megyében a hierarchikus felépítésű úthálózat kialakítása. Ennek lényege és értelme abban körvonalazható, hogy a forgalomban résztvevők mindig a számukra leghatékosabb úthálózati elemet tudják igénybe venni:

- a távolsági forgalom számára legideálisabb a gyorsforgalmú út, mivel ez elszívja az alsóbbrendű hálózathoz az ott leginkább zavaró távolsági (nem ritkán nagysebességű) forgalmat és egyúttal elősegíti az adott terület jobb elérhetőségét,
- ezt célszerű kiegészíteni olyan főúthálózati elemekkel, amelyek a gyorsforgalmú hálózatot kiegészítve arra ráhordanak, illetve az onnan érkező célforgalom nagy részét terítik a gyorsforgalmi út csomópontjai közötti területen,
- az országos mellékút úthálózatot alkalmassá kell tenni a biztonságos kétirányú közlekedésre, majd fokozatosan optimalizálni kell az egyes települések közötti kapcsolatokat: a kistérségi együttműködés és differenciálódás elősegítése érdekében, a hiányzó kapcsolatok kiépítésével „közelebb kell hozni” egymáshoz a településeket,
- meg kell kezdeni és nagyobb távlatban ki kell alakítani a helyi utak (hálózatok) olyan rendszerét, amely ugyan alacsonyabb paraméterekkel, de a kor színvonalának megfelelően sűríti az állami úthálózat adta kereteket, további kapcsolatokat hoz létre a települések között, segíti a külterületi települési funkciók működését, a külterületi lakó- és munkahelyek megközelítését, a mezőgazdasági munkavégzést.

A fenti módon hierarchizált hálózat optimalizálja a járművek futásteljesítményét, ezáltal a gazdaságosabb szállítási, közlekedési feltételek miatt mérsékli a közlekedés jelenleg még meglevő általános költségfelhajtó szerepét.

Nagyterségi kapcsolatok

A megye térszerkezetében változatlanul az É-D-i és ÉK-DNy-i irányú, sugaras közlekedési tengelyek a meghatározóak. Ezek biztosítják a főváros és a Dél-dunántúli Régió kapcsolatát (az országhatáron belül), a határon túl pedig az Adria térsége és a Balkán félsziget felé az összeköttetést. A „Helsinki folyosók” (TEN – T hálózat) közül három érinti a megyét, az V. illetve az V/C, valamint a VII, mindegyik a fenti irányokban. Az V. folyosó fő ágából csak a vasúti tengely (Budapest – Dombóvár – Gyékényes) halad át a megyén, a közúti (M7) nem. A VII. folyosó (a Duna) jelentőségét konkretizálja, hangsúlyozza a Duna – stratégia.

A megye szempontjából pillanatnyilag legjelentősebb V/C folyosó (a Duna mellett észak-déli irányban, Budapest és Horvátország között) elemeként megvalósult az M6 – M60 autópálya Budapest és Pécs közötti teljes szakasza. A déli országhatárig tartó útszakasz viszont továbbra is hiányzik.

A meghatározó közlekedési tengelyek a megye keleti és nyugati szélén haladnak. A Duna menti sáv közúti elérhetősége lényegesen jobbá vált az M6 következtében, különösen, hogy az M8, M9 Duna – hidak is megépültek. Döntés született egy új, Paks és Kalocsa közötti Duna – híd létesítésére, ami a Duna két oldala közötti kapcsolatokat tovább fogja javítani. Nyugati irányban a szomszédos régiók elérhetősége egyelőre alapvetően nem változott. Pillanatnyilag még továbbra is jellemző, hogy a megye két oldala között a kelet-nyugati irányú kapcsolat gyenge. Ezt a hiányosságot fogja orvosolni az M9 gyorsforgalmi út, amire engedélyezési tervek készültek, illetve készülnek, és ennek megfelelő nyomvonallal kerül be a megyei tervbe. Az M9, többek között, megteremti a közvetlen főúti összeköttetést Szekszárd és a szomszédos megyeszékhely, Kaposvár között. Korszerűsítése után a közúti közlekedés igazi alternatíváját nyújthatja majd a Budapest – Dombóvár – Gyékényes vasútvonal, aminek a fejlesztése folyamatban van. A megyét az északnyugati szélén érinti az országot délnyugat-északkelet irányban átszelő (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége – (Ukrajna) nagy sebességű vasút. Ennek azonban a kapcsolatok szempontjából nincs jelentősége, hiszen a vasútnak nem lesz megállója a megyében.

Közúti közlekedés

Gyorsforgalmi úthálózat

A megyét érintő gyorsforgalmi úthálózatban 2012 óta lényeges változás nem történt. A gyorsforgalmi úthálózat elemei a megye keleti szélén találhatók.

M6: (Budapest (M0) - Dunaújváros - Szekszárd - Bóly - Ivándárda térsége - (Horvátország)

Az M6 gyorsforgalmi út fontos észak-déli irányú kapcsolat az országon belül, része az V/C Helsinki folyosónak. Az M60-as ággal együtt biztosítja két megyeszékhely (Pécs, Szekszárd) és a főváros közvetlen összeköttetését. A megyén belül 12 csomópontja van, ami megfelelő sűrűségű rácsatlakozási lehetőséget ad a megye településeinek. Nemzetközi szerepe növekedni fog a határig történő meghosszabbítás után.

M9: Nagycenk (M85) - (Szombathely térsége (M86) - Püspökmolnári térsége - Zalaegerszeg térsége - Nagykanizsa - Inke térsége - Kaposvár - Dombóvár - Szekszárd térsége - Szeged (M5)

Az M85 és az M5 között tervezett gyorsforgalmi útnak első ütemben a 6sz. főút és a 51sz. főút közötti szakasza épült meg, új híddal a Dunán. Ezen a rövid szakaszon 3 csomópont van a megyén belül. A következő szakaszok a Kaposvár kelet – Bonyhád kelet, majd a Bonyhád kelet – Szekszárd észak közötti szakaszok lesznek. A teljes Kaposvár – Szekszárd szakasz jogerős környezetvédelmi engedéllyel rendelkezik, a Kaposvár kelet – Bonyhád kelet szakaszra az engedélyezési tervek is elkészültek. A tervezett nyomvonal most az engedélyezési tervnek, illetve a környezetvédelmi engedélynek megfelelő nyomvonallal került be a tervbe. A gyorsforgalmi út Dombóvárt délről, Bonyhádöt északról kerüli el. A tervezett szakasz megyei részén 6 csomópont lesz. A gyorsforgalmi út az igazi szerepét, a sugaras úthálózat oldását, majd a teljes kiépülése után fogja betölteni.

Főúthálózat

Tolna megyét az OTTrT szerint az alábbi, már meglévő főutak érintik:

- 6. sz. főút: Budapest - Dunaújváros - Szekszárd - Pécs - Barcs - (Horvátország)
- 52. sz. főút: Kecskemét (5. sz. főút) - Solt - Dunaföldvár (6. sz. főút)
- 55. sz. főút: Szeged (5. sz. főút) - Baja - Bátaszék (M6)
- 56. sz. főút: Szekszárd (6. sz. főút) - Mohács - Udvar - (Horvátország)
- 61. sz. főút: Dunaföldvár (6. sz. főút) - Dombóvár - Kaposvár - Nagykanizsa (7. sz. főút)
- 63. sz. főút: Tolna (6. sz. főút) - Sárbogárd - Székesfehérvár (M7)
- 64. sz. főút: Simontornya (61. sz. főút) - Balatonvilágos (7. sz. főút)
- 65. sz. főút: Szekszárd (6. sz. főút) - Tamási - Siófok (7. sz. főút)
- 66. sz. főút: Pécs (6. sz. főút) – Sásd – Kapospula (61. sz. főút)
- 631. sz. főút: Szedres (M6 – 63. sz. főút)
- 651. sz. főút: Nagykónyi (61. sz. főút – Iregszemcse (65. sz. főút)

A jelenlegi állapothoz képest változás, hogy a 611. sz. főút (illetve annak az új, Dombóvárt is elkerülő nyomvonala) a 66. sz. főút részévé válik. A meglévő főutak közül csak az 52-es, az 55-ös és a 631-es (három rövid, tisztán kelet-nyugati irányú), továbbá a 65-ös (északnyugat-délkeleti irányú) utak térnek el az általános észak-déli, illetve északkelet-délnyugati irányú vonalvezetéstől.

A korábbi OTTr a meglévő főutakon a megyét érintően az alábbi településelkerüléseket tervezte, amelyek a megyei tervben megtartandók:

55. sz. főút:	Pörboly (Alsónyék és Bátaszék elkerülése megvalósult)
61. sz. főút:	Simontornya, Tolnanémedi, Pincehely, Tamási, Nagykónyi, Dombóvár, Kapospula
63. sz. főút:	Nagydorog, Bikács,
65. sz. főút:	Tamási, Iregszemcse

A megye egyetlen tervezett főútja a kialakult sugaras úthálózat gyűrűssé alakításához járul majd hozzá. A Sávolly – Nagykónyi tervezett főút új kelet-nyugat irányú kapcsolatot jelent, ami gyakorlatilag meglévő útszakaszok összekötésével, korszerűsítésével alakulhat ki.

A megye tervezett főútja:

Sávolly (M7) - Marcali - Somogyvár - Gamás - Törökkoppány - Nagykónyi (61. sz. főút)

Döntés született ugyanis egy új, Paks és Kalocsa közötti Duna – híd, és a hozzá kapcsolódó főúthálózat létesítésére. Az új Duna – híd létesítése a PAKS-II bővítés kapcsán merült fel, azonban hatása messze túlmutat az erőmű bővítés által keltett igények kielégítésén, a Duna két oldala közötti kapcsolatokat fogja tovább javítani. Az új híd Pakstól délre fogja keresztezni a Dunát, a folyó keleti oldalán az 512. sz. főúthoz, a nyugati oldalon a 6-os és M6-os utakhoz fog csatlakozni. A nyugati oldali (Tolna megyei) csatlakozó út a Gerjen-i bekötőút, továbbá a Dunaszentgyörgy-Fadd-Szekszárd és a Tengelic- Dunaszentgyörgy összekötőutak felhasználásával fog kialakulni. A projekt szerves része a Gerjen Paks összekötőút kiépítése is.

A megye szerkezetében kiemelkedően fontos útkapcsolatokat térségi jelentőségű mellékútként jelöljük meg. A javasolt térségi jelentőségű mellékutak többsége azonos a hatályos tervben szereplőkkel, meglévő út, útszakasz korszerűsítésével, meglévő utak új útszakaszok általi összekötésével alakítható ki.

A fentieknek megfelelően az alábbi térségi jelentőségű útvonalakat javasoljuk:

Kalocsa (512. sz. főút) – tervezett Duna híd – M6
Dunaszentgyörgy / Tengelic csomópont (a
6234 j. út felhasználásával)
Paks (6. sz. főút) - Nagydorog – Tamási (61. sz. főút) (6232j. út
felhasználásával)
Bátaszék (M6) - Mőcsény - Bonyhád – M9 (5603j. út
felhasználásával) az 55. sz. főút
folytatásaként
Hőgyész (65. sz. főút) – Dombóvár (61. sz. főút) (5632j. út
felhasználásával)
Sárszentlőrinc – Varsád – Kalaznó – Hőgyész
Iregszemcse (65. sz. főút) – Ozora – Simontornya (61. sz. főút)
(6407j. út felhasználásával)
Dunaföldvár (6. sz. főút) – Mezőfalva – Seregélyes (62. sz. főút)
(6228j. út felhasználásával)

Igal – Lápafő – Szakcs – Kocsola (6507j. út felhasználásával)

A javasolt térségi jelentőségű útvonalakon vannak jelenleg még gyakorlatilag nem, vagy csak nagyon korlátozottan létező útszakaszok. Ezek a hiányzó útkapcsolatok az alábbiak:

- Belecska – 61 . sz. főút (a Paks - Nagydorog – Tamási térségi jelentőségű mellékút részeként)
- Miszla – Sárszentlőrinc között (a Paks - Nagydorog – Tamási térségi jelentőségű mellékút részeként)
- Kalaznó – Sárszentlőrinc között (a Hőgyész – Sárszentlőrinc térségi jelentőségű mellékút részeként).

A térségi jelentőségű mellékutakhoz kapcsolódó, illetve fontosabb mellékúti településelkerülések:

- Ozora, Nagyszokoly (az Iregszemcse – Ozora – Simontornya térségi jelentőségű mellékútvonalon a 6407. j. út települési szakaszának kiváltása)
- Paks (a 6231 j. és 6232. j. utak belterületi szakaszának kiváltása)
- Bátaszék (tehermentesítő elkerülő út a Bonyhádi út és az 56. sz. főút között) (megvalósult).

Mellékúthálózat

Az alsóbbrendű országos úthálózatból Tolna megyét jelenleg 50db összekötőút, 73db bekötőút és 18db állomási út érinti. A sok bekötőút is jelzi a megye egyik legnagyobb problémáját, a zsák települések nagy számát. A zsák jelleg megszüntetése érdekében a hatályos terv számos, a településeket összekötő útszakasz kiépítését javasolta. A javaslatokat megtartottuk (kivéve természetesen az időközben megvalósultakat, vagy más projektbe beépülteket), de az utak kiépítésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy a forgalmi megnyitás a környezeti ártalmakat is növelheti, a zsák jelleg ma már nem minden esetben hátrány. Az összekötő útszakaszok nagy valószínűséggel helyi útként, pályázati forrásból valósulhatnak meg, sok esetben meglévő helyi utak felhasználásával alakíthatóak ki.

A zsák településeknek javasolt közúti összekötések:

- Fácánkert (51164j. út) – 63. sz. főút
- Bikács – Györköny
- Pusztahencse – 6233j. út
- Tengelic – 6234 és 6235j. utak összekötése
- Bogyiszló – Szekszárdi kikötő – 51369j. út
- Decs – Pörboly
- Báta – Pörboly
- Báta – Alsónyék
- Báta – Dunaszekcső
- Szálka – Gráboc
- Cikó – Hidas
- Cikó - Ófalu
- Kismányok – 5605j. út
- Izmény – Aparhant
- Izmény – Szárász

- Nagyvejke – 6535j. út
- Felsőnána – Kistormás
- Udvari – Alsópélpusztá
- Szárazd – Diósberény
- Nagyszékely – Kisszékely
- Kisszékely – Sárszentlőrinc
- Miszla – 6312j. út
- Ozora – Lajoskomárom (Külsősáripusztá)
- Gyulaj – Dalmand
- Gyulaj – Kocsola
- Csibrák – Szakály
- Koppányszántó – Értény
- Értény – Bedegkér
- Újireg – 6509j . út .

Az alábbi esetekben nem a zsák jelleg megszüntetése, hanem a szomszédos települések összeköttetésének kézenfekvő javítása, vagy a települési átmenő forgalom elterelése érdekében javasolunk új útkapcsolatokat (lényegében a hatályos tervvel azonosan):

- Dunaföldvár (6229j. út) – 61. sz. főút
- Bölcse (51362j. út) – 6. sz. főút
- Paks – Dunakömlőd (6231. j. út és Dunakömlőd között)
- Gerjen – Paks (a Paks – Duna-híd – Kalocsa projekt részeként)
- Szedres elkerülő utak (63. sz. út – 6316. j. út és 63. sz. út – 6235. j. út között).

Vasúti közlekedés

A megyét az észak-nyugati szélén érinti az országot délnyugat-északkelet irányban átszelő (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége – (Ukrajna) nagy sebességű vasút. Ennek azonban a megyei közlekedés szempontjából nincs jelentősége, hiszen a vasútnak nem lesz megállója a megyében.

A megyét érintő törzshálózati vasútvonalak közül a transzeurópai vasúti hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonalak az alábbiak:

- 40 Budapest - Pécs
- 41 Dombóvár - Gyékényes – (Horvátország).

Mindkét vonal villamosított, az engedélyezett sebesség 120, illetve 100km/ó, a tengelyterhelés 210kN. A vonalak fejlesztése folyamatban van.

A nem a transzeurópai vasúti hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonalak:

- 42 Pusztaszabolcs - Dunaújváros - Paks
- 46 Rétszilas - Bátaszék
- 154 Bátaszék - Baja – Kiskunhalas.

A megyét érintő regionális vasútvonal az 50 Dombóvár - Bátaszék vasútvonal, amelyen az infrastruktúra átfogó fejlesztése, korszerűsítése nem várható.

Egyéb vasútvonal a 48 Tamási - Gyöng - Keszőhidegkút vasútvonal, amelyen jelenleg csak árufuvarozás történik. Fejlesztése nincs napirenden.

A megye kiemelkedő értéke a jelenleg is működő, Pörbölyből induló keskeny nyomközű gemenci kisvasút. Most azonban gyakorlatilag csak Pörbölyön keresztül érhető el, pedig csaknem Szekszárdig elér a pálya. Ez a csodálatos adottság sokkal jobban kihasználható lenne, ha a vonalat meghosszabbítanák a Szekszárdi Vasútállomásig, ahol az utasok kényelmesen le- és felszállhatnának, ahol van parkolási lehetőség és autóbusz csatlakozás is. A javasolt elvi nyomvonalat a Szerkezeti Terv változatlanul tartalmazza.

A kistérségek közül a vasúti közlekedés szempontjából a Dombóvári kistérségnek vannak a legjobb adottságai. A megye legnyugatibb kistérségének központja, Dombóvár, egyben regionális vasúti csomópont is.

Kerékpáros közlekedés

A megyében az elmúlt időszakban is létesültek kerékpárutak/sávok, összefüggő megyei kerékpárút hálózat azonban még mindig nem alakult ki.

A legfontosabb szakaszok a 6sz. főút mentén (Dunaföldvár, Paks, Szekszárd környékén), a 61sz. főút mentén (Dombóvár környékén, a Gunaras-Dombóvár-Szőlőhegy-Kapospula- Alsóhetény-Nak-Lápafő-Várong kistérségi kerékpárút részeként), Tamási környékén (kerékpárútként hasznosították a Lepsény-Dombóvár vasútvonal felhagyott szakaszának egyes részeit is), és Pörböly és a Sió-árvízkapu között vannak. Kerékpárút vezet át a Dunaföldvári, az M9, és a Bajai hídon is.

A megyét az országos kerékpárút törzshálózati vonalak közül az alábbiak érintik:

61. Közép-magyarországi kerékpárút:

61.A Bugacpusztaháza - Soltvadkert - Kiskőrös - Dunapataj - (6. Alsó-Dunamente kerékpárút Dunapataj és Solt közötti szakasza) - Solt - Dunaföldvár - Simontornya - Tolnanémedi - Tamási

61.B Cece - Soponya - Tác - Szabadbattyán

62. Sió völgyi kerékpárút:

Fajsz - Szekszárd - Sióagárd - Kölesd - Sárszentlőrinc - Simontornya - (61. Középmagyarországi kerékpárút Simontornya és Tolnanémedi közötti szakasza) - Szabadhídvég - Siófok

72. Külső-somogyi kerékpárút:

Balatonföldvár - Kőröshegy - Tamási - Hőgyész - Bonyhád - Mecseknádasd - Pécsvárad - Pécs - Újpetre

74. Kaposmente kerékpárút:

Nagyatád - Segesd - Nagybajom - Kaposmérő - Kaposvár - Taszár - Dombóvár - Kurd - Hőgyész

A Duna két oldalán haladó kerékpárutak a tervezett Paks – Kalocsa hídon keresztül is összeköttetést kaphatnak majd.

Térségi jelentőségű kerékpárutat javasolunk, a hatályos tervvel megegyezően, az alábbi vonalakon:

- T1: (Dunaújváros) – Dunaföldvár – Paks – Gerjen – Bogyiszló – Gemenc – Pörboly – Bába – (Dunaszekcső) (végig a Duna jobb partján),
- T2: Pörboly – Duna bal partja között,
- T3: Simontornya – (Mezőszilas – Sárszetmihály) (64. sz. főút mentén),
- T4: Dunaföldvár – (Seregélyes – Gárdony) (6228. j. út mellett),
- T5: Dombóvár – Kocsola – Pári – Tamási – Felsőnyék (felhagyott vasútvonal),
- T6: (Törökkoppány) – Nagykónyi – Tamási – Keszőhidegkút – Gyöng – Kölesd – Tengelic – Duna-part,
- T7: a Nagykónyi – Iregszemcse
- T8: a Dombóvár – Kaposszekcső – (Sásd) vonalon (a meglévő 611sz. főút mellett),
- T9: a Hőgyész – Kalaznó – Varsád – Kölesd – Tengelic – Duna-part,
- T10: Paks – Németkér,
- T11: a Tengelic – Fadd – Tolna,
- T12: Tolna – Bogyiszló – és a Duna-part között,
- T13: Fadd – Gerjen – és a Duna-part között,
- T14: Bogyiszló – Fácánkert – 63. sz. főút között,
- T15: a Dombóvár – (Mágocs – Egyházaskozár) – Aparhant – Bonyhád – Szálka – Alsónyék – Bába,
- T16: Murga és Sióagárd között (Zombán keresztül),
- T17: Sióagárd – Kakasd – Bonyhád (Völgységi patak völgye).

A térségi kerékpárutak összekötik az országos kerékpárutakat, és felfűzik a megye turisztikailag és gazdaságilag kiemelkedő célpontjait. A nyomvonalak helyenként a javasolt település-összekötő útszakaszokon vezetnek, a kisforgalmú utak ugyanis a településközi forgalom mellett a mezőgazdasági és a kerékpáros forgalom számára is megfelelőek lehetnek.

Vízi közlekedés

A vízi közlekedés területén a Duna, mint nemzetközi (VI.C. besorolású, a megyei szakaszon hajóút szűkületekkel akadályozott) vízi út által nyújtott lehetőségek változatlanok. A folyam a nagy tömegű, ömlesztett áru fuvarozás szempontjából viszonylag jelentős tranzit-forgalmat bonyolít le, személyszállítás, turisztikai forgalom tekintetében kisebb jelentőségű. A Duna, mint VII. TEN – T folyosó jelentőségét a Duna-stratégia is hangsúlyozza. A Duna-szakasz rendezése továbbra is várat magára.

A keselyűsi duzzasztómű hatására a Sió a Dunától Sióagárdig az év nagy részében hajózható, IV. osztályú vízi út. A további szakaszokon a Sió csak a balatoni vízleeresztés idején hajózható, akkor is csak kisebb testű hajókkal, egyébként a közlekedést a siófoki híd szűk hídnál is nehezíti. A megye többi vízfolyása nem hajózható.

Fontosabb kikötők változatlanul Dunaföldvárnál, Paksnál, Fadd-Domborinál és Bogyiszlón vannak.

A megye területén három híd biztosítja a Dunán való közúti átkelést, a Dunaföldvári híd (52sz. főút), a Szekszárdi híd (M9), és a Bajai híd (55sz. főút). A hidakon kívül elvileg 3 térségi jelentőségű kompátkelő is van (Pakson, Gerjennél, és Fadd-Domborinál), de ezek forgalma az új Duna-hidak megépülte óta erősen

lecsökkent. A tervezett Paks – Kalocsa híd (legalább) a Gerjen-i kompátkelőt szükségtelenné fogja tenni.

Térségi jelentőségű közforgalmú kikötők Dunaföldvárnál (a 1563.060-1563.250fkm, 1562.900-1563.060fkm, 1562.459-1562.782fkm szakaszokon), Paksnál (a 1529.950- 1530.050fkm, 1529.100-1529.400fkm, 1528.500-1529.100fkm, 1527.939-1528.124fkm szakaszokon), Fadd-Domborinál (a 1506.950-1507.100fkm, 1506.769-1506.950fkm, 1506.350-1506.500fkm szakaszokon) és Bogyzslón (a 1503.050-1503.300fkm szakaszon) vannak. A legnagyobb kapacitású kikötő Pakson van, de fontos a Dunaföldvár-i felső kikötő is, amihez egy terményudvar kapcsolódik. Fontos kikötő a paksi atomerőmű kikötője, de ez természetesen nem közforgalmú kikötő.

A megye vízfolyásai közül az OTrT-ben továbbra is a nemzetközi és országos jelentőségű vízi utak között szerepelnek:

Duna (nemzetközi vízi út)	1641-1433	VI/C
Sió-csatorna	121-23	IV/időszakosan (Kizárólag az olyan balatoni vízeresztések időszakában hajózható, amelyet a Hajósoknak Szóló Hirdetményben közzé tesznek.)
Sió-csatorna	23-0	IV

A megye települései közül az OTrT (a korábbi Szekszárd helyett) Paksot jelöli ki közforgalmú nemzetközi és országos jelentőségű kikötő helyszínéül.

Légi közlekedés

A légi közlekedésben betöltött szerepét tekintve az Őcsényi repülőtér helyzete az elmúlt időszakban nem változott. A repülőtér az ország legnagyobb sportrepülőtere. A füves leszállópályán hazai és nemzetközi jelentőségű rendezvényeket is tartanak (hőléggallon verseny, sportrepülés).

Az Őcsényi repülőtér változatlanul a kereskedelmi repülőtérré fejleszthető repülőtér.

A térszerkezetet érintő energiaközmű- infrastruktúra fejlesztési javaslatok

A társadalmi-gazdasági fejlődés hatására az energiaigény folyamatosan növekszik, amelyet tovább növel a klímaváltozás hatáskompenzálásának energiaigénye is. A klímaváltozás kezelése egyre energiaigényesebb, miközben a klímaváltozás egyik okozója pontosan az energiatermelés során jelentkező környezetkárosító égéstermék. Ezért a növekvő energiaigény kielégítésére olyan racionális energiagazdálkodás kialakítása szükséges, amellyel a társadalmi-gazdasági fejlődőképesség fenntartható, a környezeti állapot romlása fékezhető. Ennek eléréséhez az energiafogyasztás és az azt kiszolgáló energiatermelés mérséklése és az energiatermelésben az energiahordozói struktúra környezetbarát átformálása szükséges.

Tolna megyében a közvetlen energiafogyasztók energiahordozói struktúrájában meghatározó szerepet a hagyományos energiahordozók töltenek be. Bár, ahogy a többi megyében is, a hagyományos energiahordozók fogyasztása a rendszerváltással egy időben zajló gazdasági átrendeződés hatására átmenetileg megtorpant, jelezve a gazdasági fejlődés megtorpanását is, amelyet a világválság tovább fokozott. Országszerte a gazdasági világválság és a gazdasági átrendeződést követően a gazdasági élet fellendült. Tolna megye fellendülése azonban később indult el és lényegesen kisebb növekedési rátával. A 2011-12 óta érzékelhető fellendüléssel egyidejűleg az energiaigény is növekedni kezdett, és ez azóta is tart. Ez a növekedési trend a villamosenergia felhasználása terén jelentkezik jelentősebb mértékben. 2017-ben a megye villamosenergia fogyasztása 640716 MWh volt, az utóbbi 5 évben már a fogyasztás-növekedés átlagosan évi 1-1,9 % volt. A lakossági villamosenergia fogyasztás ezzel egyidejűleg megtorpant, az utóbbi években összefüggésben a népesség csökkenéssel is a fogyasztás továbbra is csökkenő tendenciájú. Az elmúlt 10 évben a lakossági fogyasztás hullámzóan ugyan, de közel stagnáló. A villamosenergia összes fogyasztás emelkedő trendjét a gazdaság és egyéb felhasználók fogyasztás növekedése eredményezte.

A földgáz esetében a fogyasztás hullámzóbb volt, vélelmezhetően az időjárás hatása is erősen befolyásolta. E vonatkozásban 2005-ös fogyasztáshoz képest a fogyasztás-csökkenés jelentősebb volt, a fellendülés 2011-ben indult el, s bár hullámzóan, de az éves fogyasztás növekedés 2011-hez képest megközelítette az éves átlagos 7 %-ot.

A közelmúltban készített Tolna megye klímastratégia tanulmányában is kiemelésre került, hogy Tolna megyét a klímaváltozással járó hőhullámok az országos átlag felett veszélyeztetik. A klímastratégiában rögzítettek szerint a klímaváltozás okozta egészségügyi veszélyeztetettség a megyében az országos átlag feletti, ez is hozzájárulhatott a megye népesség fogyásához.

A hőhullámok okozta hatások kezelésére a megyében is a felmelegedés kompenzálásához a mesterséges klimatizálás megoldása lassan elkerülhetetlenné válik, amely az energiafogyasztást, az energiaigényeket növeli, miközben a környezetvédelmi igények és a fenntarthatóság javítása is az energiaigény csökkentését igényelné. Az energiaközmű fejlesztési feladata a növekvő igények

kisebb környezetkárosítással történő kielégítésének megoldása, racionálisabb energiagazdálkodással a fenntarthatóság biztosítása.

A megye klímastratégiájában is rögzítésre került, hogy a klímaváltozás kezelésének első lépéseként egyszerűen a helyzet ismertetésével, tudatformálással a megváltozott klímaviszonyokhoz az emberi alkalmazkodóképesség javítható. Fejlesztési igény nélkül is elérhető a változás tudatosításával, egyszerű és ésszerű takarékossgal csökkenthető a fogyasztás, és az el nem fogyasztott energia kíméli a legjobban a környezetet és csökkenti a költségeket. A szemléletformálással elért eredményeket tovább javító következő lépés már beruházás igényű. Az elmúlt években több olyan beruházást valósítottak meg a megyében, amely az energiafogyasztás csökkentését szolgálta, az utólagos hőszigetelések, árnyékolások stb. alkalmazásával, és a korszerűbb épületgépészettel, energiatakarékos berendezések alkalmazásával, jelentős energiafogyasztás takarítható meg. Ezek a beruházások ingatlan szinten valósíthatók meg, segítik az egyéni fenntarthatóságot. Energiafogyasztás csökkenést eredményezett a közvilágítás korszerűsítése is.

A takarékos fogyasztás mellett is fennálló növekedő igény kielégítését meg kell oldani, a megoldás keresésének kettős célja, hogy a környezeti állapot a többlet energiafogyasztás érdekében történő többlet energiatermelés hatására ne romoljon, és a fenntarthatóság se legyen kedvezőtlenebb. E kettős cél csak az energiatermelésbe a megújuló energiahordozók nagyobb arányú bevonásával valósítható meg.

Nagy előrelépést jelenhet a megújuló energiahordozók közcélú erőművi energiatermelésre történő hasznosítása. Tolna megyében korábban szél erőmű parkok létesítését tervezték, amelynek megvalósítása elmaradt, helyette naperőmű parkok tervezése beruházása van folyamatban. Ezek azok az első lépések, amelyekkel a világon már terjedő megújuló energiahordozóra alapozott energiatermelési móddal egy folyamatot indíthatnak el Magyarországon és Tolna megyében is. A projektek megvalósítása Európai Unió támogatással történt és újabb projektek is várnak már a megvalósításra.

A primer energiahordozói szerkezet módosítását, a megújuló energiahordozók hasznosításának intenzívebb igénybevételét egyedi beruházások megvalósításával is el lehet érni. Ennek szorgalmazását már rendeletek is alátámasztják. Ezt szolgálja a módosított 7/2006 TNM rendelet, amelynek megfelelően, új épületek építésénél 2019. január 1. napjától már a közel nulla energiaigényű épületek követelményszintjét kell alkalmazni, továbbá az épület energiaigényét az összesített energetikai jellemző méretezett értékéhez viszonyítva legalább 25%-os mennyiségben, helyben termelt megújuló energiaforrásból kell kielégíteni. Ennek az energiahatékonysági elvárásoknak megfelelően új épületet energiatakarékosan kell kivitelezni és az energiaszükséglet legalább 25 %-át megújuló energiaforrás hasznosításával, helyben termelt energiával kell megoldani.

Új építésnél ezzel a rendelettel a megújuló energiahordozó hasznosítása biztosított. A meglévő energiaszolgáltatás energiahordozó szerkezetének módosítása már sokkal nehezebb. A klímaváltozás okozta felmelegedés

hatásának kezelése, különösen a többszintes, jellemzően távhőellátásban részesülő, a hőhatásnak jobban kitett épületeknél kiemelt feladat lesz, amely a gépi hűtés alkalmazása nélkül nem lesz megoldható. A gépi hűtés energiaellátása jelentős energiaellátási fejlesztést igényel, amelyhez a megújuló energiahordozó bevonása nyújthat segítséget, hogy a többlet energiatermelés ne okozzon környezeti terhelésnövekedést, és a fenntarthatóság is biztosítható legyen.

Tolna megyében a legérintettebb település Szekszárd, ahol 5664 lakás (a lakásállomány 37,1 %-a) részesül távhőellátásban és azok döntő hányada telepszerű többszintes lakóépületben van. A megyében továbbá távhővel ellátott érintett település Paks, ahol a lakásállomány 31,6 %-a (2669 lakás) részesül távhőszolgáltatásban, Dombóvár távhőellátással rendelkező lakásainak aránya 24,4 % (2053 lakás), Bonyhád 15,5 % (865 lakás). A telepszerű többszintes épületeknél a növényzettel biztosítható természetes árnyékoló védelem fölé nyúló szinteknél az élıhetőség-lakhatóság fenntartásához a mesterséges, gépi hűtés biztosítását meg kell oldani. Erre legkedvezőbb megoldást a távhőszolgáltatáshoz kapcsolt távhűtő hálózat nyújthatná, ennek megvalósítására azonban a közel jövőben nem lehet számítani, a megoldásra helyben, egy-egy épületre kiépítendő hűtőhálózatnak van realitása.

A hűtés energiaszükséglete a fogyasztók költségeinek növekedése nélkül nem lesz megoldható, de törekedni kell annak a minél gazdaságosabb megoldási lehetőségére, mivel ezekben a többszintes épületekben élők között is vannak kevésbé fizetőképes fogyasztók is, akiket ebből az emberi egészség-veszélyeztetést csökkentő szolgáltatásból nem szabad kizárni.

A klimatizáláshoz szükséges energiafelhasználás gazdaságossá tételéhez célszerű az energia-szükségletének helyben megújuló energiahordozóval való kielégítési lehetőségét is kiépíteni, ezzel az üzemeltetési költségnövekedés fékezhető.

A megye szintjén várható energiaigény növekedésnek a kielégítésére a meglevő energiaellátó rendszerek fejlesztése is szükséges, különösen figyelembe véve, hogy a megújuló energiahordozóként a közeljövőben legeredményesebben hasznosítható napenergia hasznosítási lehetősége időjárás függő, így a termelés-fogyasztás kiegyenlítésére a hagyományos energiarendszerek fejlesztése is szükséges.

Tolna megye területén országos jelentőségű közcélú energiatermelő bázis, 50 MW-ot meghaladó teljesítményű erőmű Pakson üzemel, a Paksi Atomerőmű. A megyében üzemelő kiserőművek, bár csatlakoznak a közhálózatokhoz, mindegyik helyi ellátásra épült, részben a távhőszolgáltatás hőbázisaként, részben gazdasági üzemi terület energiaellátására létesítették.

Az iparági nyilvántartásban a következő erőművet tartják nyilván:

Engedélyes neve	Telephely	Erőmű teljesítménye (MW)
MVM Paksi Atomerőmű Zrt.	7031 Paks, 8803 hrsz.	2000

A megye klímastratégiában is rögzítésre került, hogy a megye energiaellátásánál a helyi energiaforrások előfordulását is említeni kell. Tolna megye hagyományos primer energiaforrásokban szerényebb készlettel rendelkezik. A megújuló energiaforrások tekintetében viszont jelentős potenciállal rendelkezik elsősorban a szél és a napenergia hasznosítás területein. Meg kell említeni a vízenergia hasznosítási lehetőségét is, mivel a megye keleti határán halad végig a vízenergia hasznosítás lehetőségét kínáló Duna, de a megyében, Pakson üzemelő atomerőmű hűtővizének ellátásához hasznosított Duna további hasznosításra lehetőséget nem ad.

A megye energiaellátása a helyi források közvetlen hasznosításán kívül a megye területén áthaladó átviteli és szállító hálózatokról történő vételezéssel biztosított. Tolna megye energiaellátásában így a legjelentősebb szerepet a megye területét érintő országos hálózati rendszerekhez tartozó gerinchálózatok jelentik. Ezek a nagyfeszültségű 132 kV-os főelosztó hálózatok, illetve 400 kV-os átviteli hálózatok és nagynyomású földgáz, termék-, kőolaj szállító vezetékek.

Villamosenergia ellátás

A villamosenergia iparág legnagyobb bázis létesítménye, a Paksi Atomerőmű üzemel a megyében. A Paksi Atomerőmű jelenlegi telephelyéhez közvetlen csatlakozással tervezik építeni a Paks II. Erőművet, amely távlatban az I. erőmű szerepét is átveszi. A jelenlegi és a tervezett új erőműben termelt villamosenergiát is részben a 400 kV-os hálózati rendszeren csatlakoztatják az országos 400 kV-os átviteli hálózati rendszerhez, részben Pakson üzemel az iparág 400/132 kV-os ipari alállomása, ahonnan az ország 132 kV-os főelosztó hálózati rendszeréhez csatlakoznak.

A megye fogyasztóinak a villamosenergia ellátása –a saját ellátást szolgáló villamosenergia termelés felhasználásán kívül- az országos egységes hálózati rendszerről vételezett villamosenergiával elégítik ki. Az átviteli hálózatot a MAVIR Zrt. üzemelteti. A megye fogyasztóinak villamosenergia-ellátását az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. (Pécs) biztosítja.

A megye egyetlen országos alaphálózati rendszerhez tartozó táppontja a Pakson, a MAVIR Zrt üzemeltetésében levő 400/132 kV-os alállomás. A megye területén üzemelő átviteli és főelosztó hálózatok a következők:

400 kV-os átviteli hálózat távvezeték elemei:

- Paks – (Pécs)
- (Kaposvár (Toponár) – Paks
- Paks – (Litér)
- Paks – (Martonvásár)
- Paks – (Szeged)

A megye területét érintő átviteli hálózatok fejlesztési szándékait a 2017-es elfogadott iparági dokumentáció rögzíti, amely alapján 2023 végéig várható fejlesztések:

- Paks II. új 400/132 kV-os alállomás létesítése 400/132 kV-os 1*250 MVA transzformátorral,

- Paks – Albertirsa 400 kV-os kétrendszerű távvezeték kapcsolat létesítése és kialakítása,
- meglevő Paks állomásból 400 kV-os távvezetékek (Perkát, Litér, Toponár) átkötése, kétrendszerű 400 kV-os kuplungvezeték kialakítása, a kuplungvezetékhez egy készlet 400 kV-os soros zárlatkorlátozó fojtótekerccs létesítése.
- 132 kV-os kuplungvezeték kialakítása Paks és Paks II. állomások között.

A megye területét a MAVIR távlati hálózati fejlesztési tervében az alábbi fejlesztési szándékok érintik:

400 kV-os átviteli hálózat tervezett elemei:

- Paks – (Litér II.)
- Paksi Erőmű – (Albertirsa)
- Paksi Erőmű II-III.

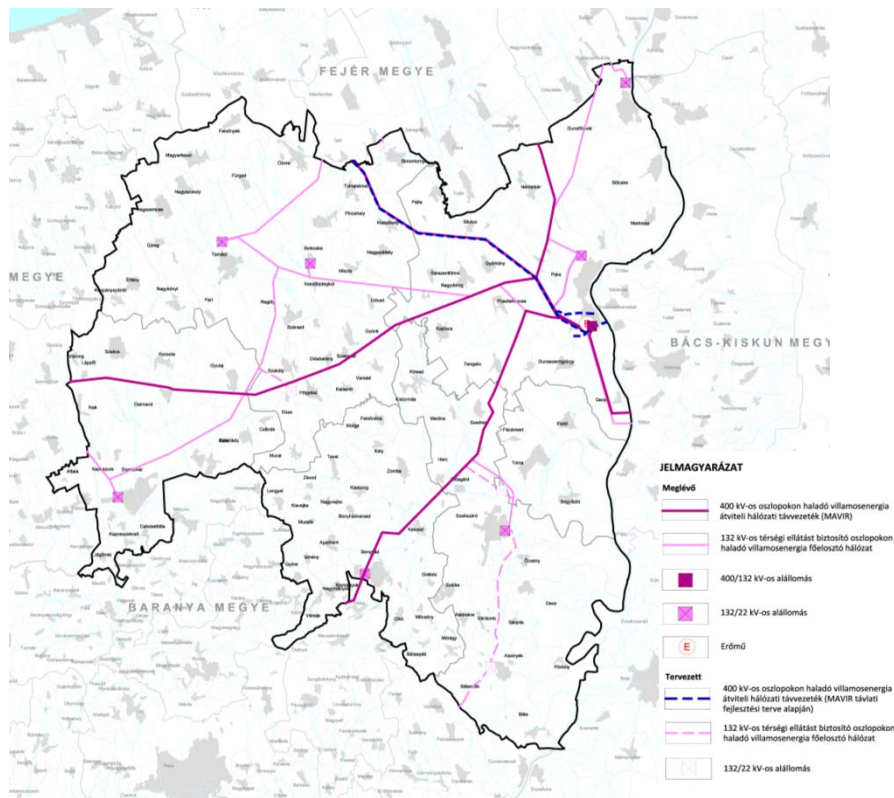
A szolgáltatók a 132 kV-os főelosztó hálózati rendszerén keresztül csatlakoznak a MAVIR Zrt. által üzemeltetett hálózathoz, amelyen keresztül a fogyasztók ellátását szolgáló villamosenergia vételezése biztosított. A 132 kV-os hálózat fogyasztói hálózati csatlakozási táppontjai az állomások. Fogyasztói állomások üzemelnek Dunaföldváron, Pakson, Szekszárdon, Bonyhádon, Dombóváron, Tamásiban és Belecskán.

Térségi ellátást biztosító 132 kV-os főelosztó hálózat meglevő elemei:

- Paks – (Kalocsa)
- (Dunaújváros) – Paks
- Dunaföldvár – (Dunaújváros)-Paks távvezeték felhasítási pontja
- (Dunaújváros) – (Sárbogárd) – Tamási
- Paksi Erőmű – Paks
- (Pécsi Erőmű) – Paksi Erőmű
- Szekszárd – (Pécsi Erőmű)-Paksi Erőmű távvezeték felhasítási pontja
- Paksi Erőmű – Tamási
- Belecska (MÁV) – Paksi Erőmű-Tamási felhasítási pontja
- (Kaposvár) – (Magyaratád) – Dombóvár – Tamási

A megye területét érintő főelosztó hálózatok fejlesztési szándékait a 2017-es elfogadott iparági dokumentáció rögzíti, amely szerint az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. a következő beruházások megvalósítását tervezi:

- Mözs 132/22 kV-os állomás építés és a meglevő 132 kV-os hálózatba illesztése új vezetékek létesítésével.
- Bátaszék állomás építés és a meglevő 132 kV-os hálózatba illesztése új Mohács – Bátaszék – Szekszárd 132 kV-os egyrendszerű távvezetékek létesítésével.
- Hőgyész 132/22 kV-os állomás építés és a meglevő 132 kV-os hálózatba illesztése új vezetékek létesítésével.
- Simontornya 132/22 kV-os állomás építés és a meglevő 132 kV-os hálózatba illesztése új vezetékek létesítésével.

Tolna megye villamosenergia hálózata
 Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

Az alállomásokról induló közép feszültségű (22, 10 kV-os) gerinchálózat táplálja az egyes településeken belül elhelyezett fogyasztói transzformátor állomásokat, amelyekről induló kisfeszültségű elosztóhálózatról elégítik ki az egyes fogyasztók igényeit.

A hálózatépítés iparági tervek és beruházások alapján valósul meg, de a hálózatépítés lehetőségét a helyi építési szabályzat, illetve a TKR rögzíti.

A területrendezési tervben a villamosenergia közművek rögzítésével, szabályozásával, egyrészt helyet kell biztosítani a hálózat meglévő és tervezett, föld feletti és alatti hálózatok és létesítmények számára, valamint a biztonsági övezetek számára. Másrészt szabályozni kell területgazdálkodási szempontból a hálózatok fektetési módját. A villamosenergia iparági előírások csak az új építésű vezetékekre adnak utasítást, a fektetés belterület, illetve külterületi meghatározásával. Az építésügy azonban nem használja a belterület-külterület tagolását, hanem beépítésre szánt és nem szánt területet határol el. Ezért szükséges, hogy a települési igények, elvárások is a fektetés módjának meghatározásában szerepeljenek. A területrendezési tervben rögzített iránymutatás segítséget nyújt a TKR-ben rögzítendő települési, település képi, esztétikai követelmények érvényesítéséhez.

A villamosenergia hálózatok fektetési formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás okozta felmelegedés és szélsőséges szélhatás kompenzálására szolgáló igényeket, figyelembe kell venni a megye gazdasági

életében fontos gazdasági ágazattá váló turisztikai fejlesztési igényét, a környezeti állapot fejlesztését, azon belül a látvány, településkép, tájkép javítását.

A klímaváltozással járó szélsőséges szélhatások mellett az üzembiztos szolgáltatás érdekében, a napfény- hőhatás kompenzálását szolgáló növény, fasor telepítéséhez helybiztosítás szükséges, továbbá a tájképi, településképi védelem érdekében a vezetékek földalatti elhelyezése javasolt. Az így felszabaduló területen növény-fa telepítéssel javítható a környezeti állapot.

Földgázellátás, szénhidrogén ellátás

A megyében a termikus energiaellátás energiahordozója elsődlegesen a földgáz, amely segítségével az egyes ingatlanokon automatikus üzemvitelű hőellátást lehet biztosítani. A megyében a települések 11 %-ának, 12 településnek (Udvari, Pári, Keszőhidegkút, Fürged, Pörboly, Várong, Szakcs, Nak, Lápafő, Jágónak, Csibrák, Grábóc) nem épült ki a gázbekötése. Szerencsés, hogy a gázellátással nem rendelkező településeken kevés ember él (5458 fő), a megye lakosságának 2,4 %-a. A gázellátással nem rendelkező településeken élők jellemzően hagyományos szilárd tüzelőanyaggal elégitik ki termikus energia igényüket, jelentős mértékben terhelve a környezetet. A gázzal ellátott településeken sem település szintű a gázellátás igénybe vétele. A gázzal ellátott településeken is a földgáz, fűtési célú hasznosítását csak a lakásállomány 52,46 %-ában veszik igénybe. Figyelembe véve a megye távhőellátottságát (11,43 %), a vezetékes energiahordozójú környezetbarát termikus energiaellátás összesítve nem éri el a 70 %-ot, ami azt jelenti, hogy a megye lakásállományának 30 %-át meghaladóan a környezeti állapotokat erősen rontó hagyományos egyedi szilárd tüzelőanyag használata a jellemző.

A megye gázellátottságának a fejlesztését, mint környezetbarát termikus energiaellátási lehetőséget szorgalmazni és fejleszteni kellene, nemcsak a hagyományos szilárd energiahordozó okozta környezetterhelés csökkentése érdekében, hanem a jelentős társadalom-politikai hatása miatt is, különösen a kisebb lélekszámú települések népességmegtartását segítheti. Meg kell jegyezni, hogy környezetvédelmi szempontból természetesen a földgázellátás helyett a megújuló energiahordozóra való támaszkodás sokkal kedvezőbb lenne, de ennek település szintű igénybe vételének realitása nincs, csak szórványos igénybevétele várható.

A megye gázellátását az egységes országos földgáz szállítói hálózati rendszerhez tartozó, megye területén áthaladó vezetékekről biztosítják. A szénhidrogén szállító hálózatokat a FGSZ Földgázszállító Zrt. üzemelteti.

Az FGSZ Zrt kezelésében levő szállítói hálózatokról pontos leírást is adott, mely szerint a megye területét a következő kezelésükben levő hálózati szakaszok érintik:

Szénhidrogén szállító hálózat elemei:

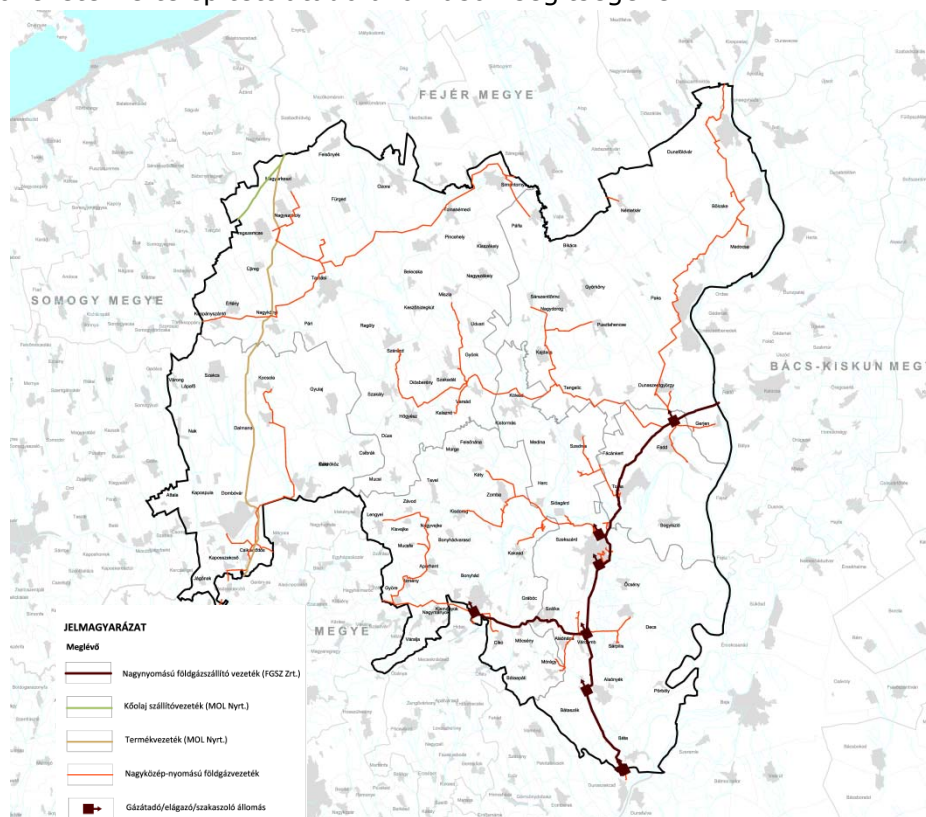
- (Szank) – (Pécs I.)
- Bába – Duna tartalék
- (Szank) - Szekszárd

- Báta – Szekszárd I.
- Szekszárd I. – Szekszárd II.
- Várdomb leág.
- Várdomb – Bonyhád
- (Városföld) – Báta (Horvát tranzit)
- Báta – (Drávaszerdahely) – (országhatár) (Horvát tranzit)

Az FGSZ Zrt kezelésében, nyilvántartásában tartozó hálózatok és műtárgyak közül a területrendezési eszközökben, a megye szerkezeti lapján csak a nagynyomású szállítóhálózati nyomvonal megjelenítésére van lehetőség, az átdó állomások jelölésére a szakági tervlap biztosít lehetőséget. Az egyéb műtárgyak már csak a településrendezési eszközökben rögzíthetők.

A földgáz iparág Tolna megye területét érintő fejlesztési szándéka nem ismert.

A fogyasztók közvetlen földgázellátásának egyetemes szolgáltatója az NKM Zrt. A megyében a fogyasztók földgázellátására egységes elosztó hálózati rendszert építettek ki, amelynek betáplálása az országos nagynyomású szállító távvezeték hálózatról biztosított. A betáplálás több helyen történik, a nagynyomású szállítóvezetékre telepített átdó állomások segítségével.

Tolna megye szénhidrogén szállító hálózata
Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

A megye területén több gázátadó/elágazó/szakaszoló állomás, mint a gázellátás bázisa üzemel. A gázátadó-nyomáscsökkentőkön keresztül nagyközép-nyomású vezeték szállítja a földgázt a településekig, általában a települések határába telepített gázfogadóig és a nagyközép/közép nyomásszabályozóig.

A települések közötti elosztás nagyközép-nyomású vezetékkel épült ki, ez képezi a megye gázellátó hálózatának a gerincét, és erről ellátott a megye településeinek jelentős hányada. A többi település a nagyközép-nyomású vezetékekre telepített 6/4, 6/3-as nyomáscsökkentőkről indított középnyomású hálózatokról ellátott.

Az egyes településeken belül a fogyasztók gázellátása vagy közvetlen nagyközépnyomású hálózatról, vagy a település gázfogadójánál elhelyezett nyomáscsökkentőtől indított középnyomású gázelosztó hálózatról kiépített bekötéssel történik, vagy körzeti nyomáscsökkentőkről indított kisnyomású elosztóhálózattal biztosított. A kisnyomású elosztóhálózattal történő ellátásnál, az arról kiépített ingatlan bekötéssel közvetlen fogyasztói igényeket lehet kielégíteni. A nagyközép-, vagy középnyomású hálózatról bekötött, ellátott ingatlanokon a fogyasztói gázellátáshoz egyedi helyi, házi nyomáscsökkentőket kell telepíteni, amellyel előállított kisnyomású földgázzal lehet a fogyasztói igényeket kielégíteni.

Körzeti nyomáscsökkentők telepítése és kisnyomású gázelosztás csak városokban és annak is az intenzívebben beépített központi területén fordul elő. A megyében a településeken belüli gázelosztás jellemzően középnyomáson került kiépítésre.

Meg kell jegyezni, hogy a megye területét érinti a MOL Nyrt üzemeltetésében levő, kőolaj és termék vezeték nyomvonalának is egy-egy szakasza, amelyeknek helyfoglalása és biztonsági övezetének helyigénye korlátozza az érintett terület hasznosítási lehetőségét.

Termékvezeték:

- (Székesfehérvár) – Dombóvár
- Dombóvár – (Pécs)
- Nemzetközi kőolajszállító vezeték:
- (Százhalombatta) – (Káloz) – (Kára) – (Kutas) – (Berzence) – (Horvátország) (ADRIA)

A MOL Nyrt által üzemeltetett szénhidrogén hálózatok Tolna megye területét érintő fejlesztési terve nem ismert.

Megújuló energiahordozók

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása Tolna megye energiaellátásában meghatározó szerepet tölthetne be. A Magyarországon rendelkezésre álló valamennyi megújuló energiaforrás hasznosítására van példa, illetve lehetőség a megyében. A hasznosítási lehetőségekről tanulmányok, tervek, stratégiák készültek.

Biogáz, biomassa

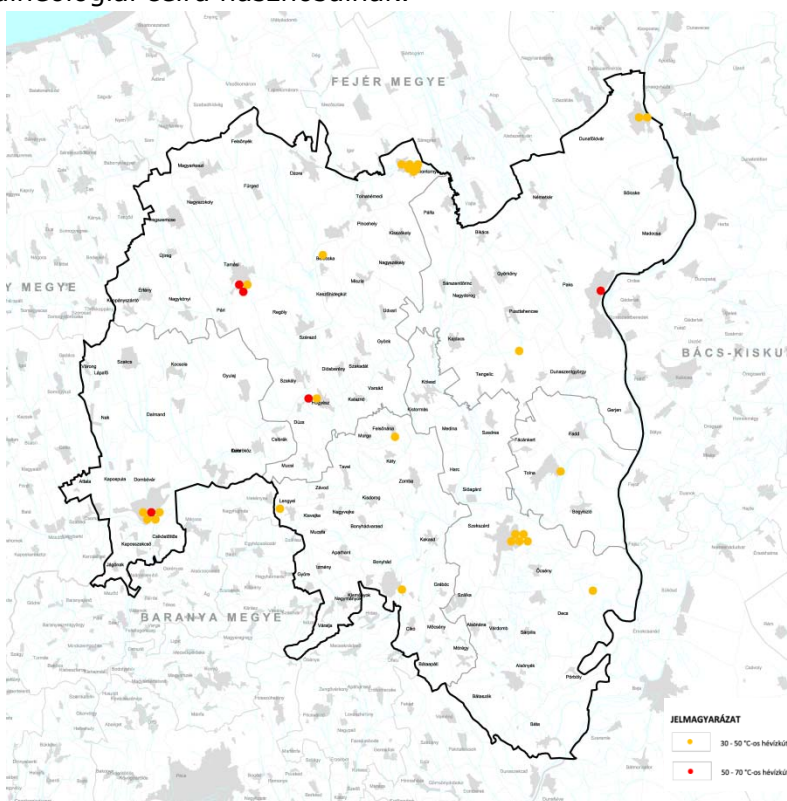
A biogáz program, a biomassa hasznosítására a megyében van példa, mivel a biomassa alapú energiahordozók termelésének a lehetőségeit a megye területének nagyfokú beerdősültsége, továbbá a szántóföldi növénytermesztésből, állattartásból származó energetikai célra hasznosítható melléktermékek nagy mennyisége biztosíthatja. Közvetlen energiaültetvények telepítésére kisebb a lehetőség, mivel a mezőgazdasági növénytermesztés céljára kevésbé alkalmas,

alacsonyabb aranykorona értékű területeken lenne célszerű, és az a megyében kevésbé jellemző.

A megye területén a biomassza hasznosításáról információ nem áll rendelkezésre. A lehetőség rendelkezésre állása ellenére az ezirányú fejlesztés jövőjét a kibocsátások miatt ma már nem támogatják, az utóbbi időkben már nem tartják annyira kedvező energiahordozónak. Valós használata hulladékhasznosítás keretében tartható fenn.

Geotermális energia

Tolna megyében a geotermikus energia előfordulásáról és hasznosítási lehetőségéről információ a Magyar Energetika és Közmű Szabályozási Hivatal által 2016-ban elkészített Magyarország geotermikus felmérése című dokumentációból áll rendelkezésre. Tolna megye geotermikus szempontból jelentéktelen, kevésbé feltárt terület. A megyében összesen 38 hévízkutat tartanak nyilván, ezek közül csupán 6 kút kifolyó vizének hőmérséklete haladja meg az 50°C-ot. A 90°C-os mélységi izoterma a megyében mintegy 1200–1400 m mélyen mutatható ki. Egyetlen mélyfúrás érte el a 2000 m-es mélységet Tamásiban, de ebből is csupán 54°C-os hévíz termelhető ki. A mérsékelt hőfokú vizek általában a 900 m-nél sekélyebb rezervoárokból származnak, s majdnem kizárólag balneológiai célra hasznosulnak.

Hévízkutak Tolna megye területén

Forrás: Magyarország geotermikus felmérése 2016 alapján saját szerkesztés

	Hévíz kat. szám	Település	Helynév	EOVx	EOVy	Építés éve	H (m)	T (°C)
1	16-25	Belecska	Petőfi Gyermekotthon	601600	146000	1905	276	30

2	16-43	Bonyhád	Alsószéplak hévízkút	611209	105438	1992	963	32
3	16-1	Decs	Bograpusztá	634400	105300	1932	462	42
4	16-2	Dombóvár	Vízmű II/4.	580281	113934	1964	495	36
5	16-9	Dombóvár	Gunaras fürdő (D-2.)	583110	117782	1969	680	45
6	16-11	Dombóvár	Gunaras fürdő 5.	581666	117713	1971	996	54
7	16-13	Dombóvár	Strand IV. Gárdonyi Ált.	579733	114313	1964	400	32
8	16-26	Dombóvár	Gunaras fürdő (D-3.)	583025	117821	1982	828	50
9	16-4	Dunaföldvár	Strand	641000	162700	1966	623	35
10	16-14	Dunaföldvár	Vízmű II/1.	639221	163141	1972	442	31
11	16-31	Felsőnána	Vízmű	610370	123952	1983	359	32
12	16-32	Hőgyész	Allami Gazdaság	599873	128611	1990	701	54
13	16-38	Hőgyész	Hermelin Termál Kastélysz.	601680	128422	2000	811	50
14	16-16	Lengyel	Mezőgazdasági Szakiskola	596402	115234	1973	557	34
15	16-28	Paks	Strand	635354	141674	1982	607	37
16	16-42	Paks	Paks Város Önkormányzatának kútja, II. termálkút	635240	141738	2009	810	53
17	16-12	Simontornya	Börgyár 2. kút	613154	156996	1976	442	37
18	16-17	Simontornya	Sió balparti vízmű III.	611748	156521	1974	304	33
19	16-18	Simontornya	Sió jobbparti vízmű IV.	610656	156199	1979	301	31
20	16-19	Simontornya	Börgyár III.	612700	156500	1956	327	34
21	16-27	Simontornya	Börgyár IX.	611916	156563	1982	375	39
22	16-33	Simontornya	Börgyár	612946	156609	1959	365	31
23	16-20	Szekszárd	Strandfürdő IV.	624981	112144	1977	391	32
24	16-21	Szekszárd	Húsipari Rt. 1/2.	627500	111200	1980	370	32
25	16-22	Szekszárd	Húsipari Rt. 1/1.	626719	110847	1980	375	32
26	16-30	Szekszárd	Strandfürdő V.	623961	111760	1984	350	31
27	16-34	Szekszárd	Húsipari Rt.	626979	111374	1991	350	32
28	16-40	Szekszárd	Prantner János utcai sporttelep, II. hévízkút	624480	111565	2010	350	32
29	16-8	Tamási	Termálfürdő I.	591451	142417	1969	1994	53
30	16-15	Tamási	MINIPOOL Kft. kútja	590952	140304	1994	740	44
31	16-23	Tamási	Termálfürdő II.	591627	142580	1990	600	43
32	16-24	Tamási	Vízmű II/3.	592526	143574	1978	416	33
33	16-29	Tamási	Pári Gyógyászati Kp. 1.	589447	138368	1992	747	51
34	16-35	Tamási	Strandfürdő 3.	591614	142600	1996	728	46
35	16-41	Tamási	Ability Fürdő, „Szent Donátus” hévízkút	591408	142415	2011	906	55
36	16-36	Tengelic				1969		41
37	16-37	Tengelic	LAVINA Kft.	625450	134371	2002	730	43
38	16-39	Tolna	Magaspart u. végén	630480	119750	1911	426	35

Hasznosíthatónak ítélt meddő szénhidrogénkút nincs a megye területén. A 90oC-os geozoterma térkép átlagos, Magyarországon mintegy 1200–1600m mélységben elérhető közethőmérsékletet mutat.

Tolna megye energetikai óriása a paksi atomerőmű, ennek árnyékában a geotermikus energia jelentéktelen forrásnak tűnik. A Bábaapátiban létesült nukleáris hulladéklerakó tervezését megelőzően részletes és alapos geológiai felmérés készült, de ígéretes geotermikus forrásokat nem találtak.

Szélerenergia

A vizsgálatokban feltárt szélerenergia térkép alapján a megye területén lenne lehetőség kedvező megtérüléssel a szélerenergia hasznosítására. Korábbi tervek tartalmaztak is javasolt területeket szélerőmű park létesítésére. Szélerőmű park

létesítésének megvalósítását az időközben történt szabályozás korlátozza. A szélenergia hasznosítási lehetőségét szolgáló beruházás megvalósítására a közeljövőben nincs lehetőség.

Napenergia

Töretlen jövője a napenergia hasznosításának van, amelyből évi kb 2000 óra hasznosítható, 4600-4700 MJ/m² termelhető.

A megye területén általánosan a napenergia villamosenergia termelésre hasznosítható. A napenergia hasznosítására van mód sziget üzemben is, ha helyi akkumulációval a termelést-fogyasztást ki tudják egyenlíteni. Gazdasági szempontból az ad-vesz rendszer igénybevétele biztosítja a beruházás megtérülését, de hasznosítható naperőmű parkkal közcélú villamosenergia termelési céllal is, ahol a szolgáltatóval egyeztetve az átvételi tarifa érvényességével a termelt villamosenergia értékesíthető.

A napenergia hasznosítási lehetőséget a településrendezési eszközök keretében kell vizsgálni. Számára beépítésre nem szánt különleges megújuló energiatermelő terület jelölendő ki. Egy-egy telephelyre külön-külön meghatározott teljesítmény alapján határozható meg, hogy annak a beruházásnak, az átfogó területrendezési tervek hierarchiájában való szerepeltetése szükséges-e. A beruházók a naperőmű parkok feldarabolásával alkalmazkodtak a számukra legkedvezőbb iparági előírásokhoz. A feldarabolt naperőmű parkok kezelése a területi tervekben gondot okozott, ezért a korábbi gyakorlattal ellentétben egy-egy önálló telephelyként létesítendő beruházást, függetlenül, kizárólag az adott telephelyen előállított villamosenergia teljesítmény alapján önállóan kell vizsgálni és a teljesítménye alapján lehet mérlegelni a területi tervekben való feltüntetésének igényét.

Mivel a több telephelyre bontott naperőmű parkok területrendezési tervekben való szerepeltetési lehetősége gondot okoz, ezért javaslat készül a kezelésének megoldására. A megye szerkezeti tervén is várhatóan majd csak az egy telephelyen létesített 50 MW feletti közcélú villamosenergia termelő erőmű megjelenítésére lesz igény. Tolna megyében egy telephelyen belül 50 MW közcélú villamosenergia termelést meghaladó nagyerőmű létesítési szándék több is van folyamatban, de pontos lista nem áll rendelkezésre.

Az az aggály, hogy az ország villamosenergia rendszere, hogyan tudja fogadni az ezekkel a több szereplős beruházásokkal megvalósított energiatermelést, hogy hat az iparági rendszerre az időjárás függvényében termelt, a fogyasztás-termelés egyensúlyához nem illeszkedő termelt villamosenergia, azt az iparágnak kell szabályozni a területrendezéstől függetlenül.

Vízenergia

Tolna megye területén áthaladó vízfolyások közül, a Duna is alkalmas lehetne közcélú villamosenergia termelésre. A Duna ezirányú hasznosítási lehetőségét a Paksi Atomerőmű hűtővizének biztonságos ellátási igénye korlátozza.

A megyén belüli további nagyobb vízhozamú vízfolyásokra is elméletileg lehetne vízlépcsőt építeni, helyi jelentőséggel, akár csak reklám célra, de ennek jelentősége település-szinten marad, annak energiagazdálkodást is érintő hatása a közeljövőre való tekintettel kizárható.

Víziközmű fejlesztési javaslat

Vízellátás

Ivóvíz ellátás

Tolna megye településeinek jelenlegi vízellátásához a vízbeszerzés többnyire helyi vízbázisokkal, kistérségi társulásokkal megoldott. A megye vízellátására jellemző, hogy több az ún „egy kutas”, illetve önálló vízellátással rendelkező település és ezek vízbázisai az elszennyeződés lehetőségének kitettebbek, mivel ezek között a települések között több nem rendelkezik közcsonatnás szennyvízelvezető hálózattal. A közcsonatnás szennyvízelvezetés kiépítésének a hiányában a szennyvizek döntő hányadát, a talajba szikkasztják, szennyezve a talaj- és a rétegvizeket, amelyekből a kisebb talpmélységű helyi kutak a vízutánpótlásukat közvetlen nyerik. A klímaváltozás hatására jelentkező szélsőségesebb csapadék viszonyok is jobban és közvetlenebbül érintik ezeket a vízbázisokat.

A helyzetfeltáró vizsgálatok alapján az ezredforduló óta, a megye valamennyi települése rendelkezik egészséges, közüzemű vízellátással, egy-egy településen belül is az ellátottság közel település szintű, így a vízellátás fejlesztési célja, a kedvező ellátottság megőrzése és annak hosszú távú fenntartásának biztosítása. A mennyiségi ellátás a jelenlegi vízbeszerzésekkel ugyan biztosított, azonban a megőrzése és a fenntartása a szennyezés veszély elhárítása és a változó csapadékviz viszonyok melletti víz utánpótlás biztosítása fejlesztési feladatokat ad a szolgáltatóknak. A vízminőség már jelenleg is több helyen javításra szorul. A megfelelő ivóvíz minőségű víz hosszabb távú biztosítása csak fejlesztésekkel tartható fenn.

A vízigények kielégítése döntően a felszín alatti vízkészletekből történik, jellemzően helyi vízkivétellel, helyi kutakkal, csak kisebb hányadban regionális vízbeszerzési lehetőséggel regionális gerinchálózat segítségével történik. A helyi, megfelelő vízmennyiségű, illetve a megfelelő vízminőségű vízbeszerzés lehetőségének elvesztését regionális hálózati csatlakozás segítségével lehet pótolni. A regionális vízbeszerzés lehetősége, ezért különös figyelmet érdemel. Az ellátás biztonsága érdekében a kistérségi-, térségi szolgáltató művek összekapcsolása, regionális rendszerek kialakítása növeli az ellátás biztonságát.

A felszíni vizekből a vízkivétel többnyire nem ivóvíz ellátás céljából történik.

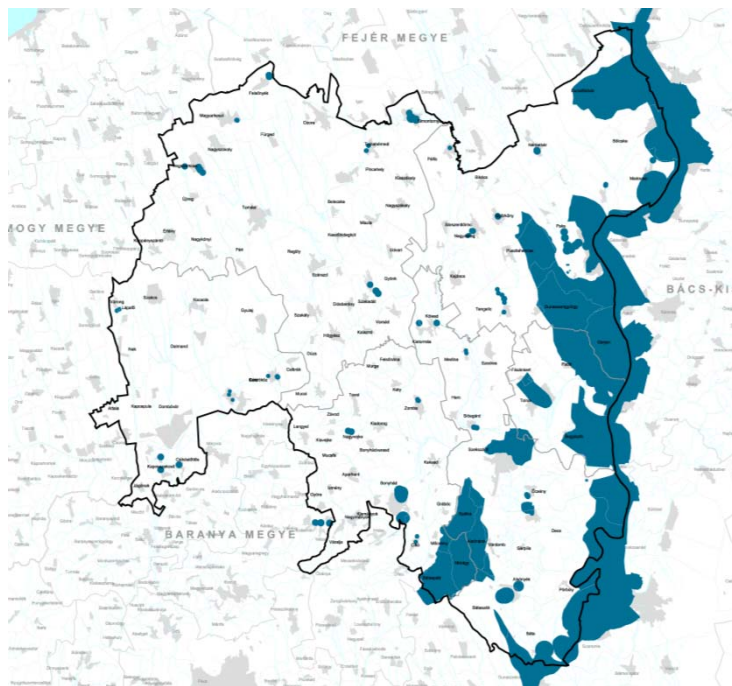
Tolna megyében a kitermelt vizek, többnyire vízminőség javító kezelésre szorulnak. A vízkészletek vízminőségének megőrzésére és javítására az elmúlt években is sokat áldoztak, de további minőség javítási igények is várhatók.

Tolna megyének nagy hiányossága, hogy a megye 109 településéből a legutolsó rendelkezésre álló 2017-es statisztikai adatok szerint 50 településen még nincs kiépített közcsonna hálózat és annak hiányában jellemzően talajba szikkasztják a szennyvizet veszélyeztetve a helyi vízbázisokat. A vízbázisok jelentős hányada sérülékeny és a vízbázisok védelme nem mindenhol biztosított. Azokat az elszennyeződött kutakat, ahol a szennyezés mértéke meghaladta az ivóvíz minőségre vonatkozó előírások határértékét többnyire regionális hálózati kapcsolat kiépítésével váltották ki. A szennyezési folyamat megállítására intenzív szennyvízelvezetés és kezelési beruházások megvalósítása adna megoldást. Az ezredfordulón a megye lakásállományának csak az 35,5 %-a csatlakozott a közüzemi szennyvízelvezető rendszerre, a szennyvíz közcsonnás elvezetését és kezelését szolgáló beruházások segítségével 2017-re 68,6 %-ra emelkedett, amely lehetőséget adott arra, hogy vízminőség javító beruházásokkal az azóta szigorúbb vízminőségi előírásoknak is megfelelően néhány helyi vízbázis az ivóvíz ellátásra alkalmas maradjon.

A helyi vízkivételek előforduló mennyiségi és vízminőségi problémáinak kompenzálására ugyan megoldást ad a regionális vízellátó rendszerekhez való csatlakozás kiépítése, de a helyi vízkivétel lehetőségének fenntartására gazdasági szempontok mérlegelésével várhatóan hosszabb távon is szükség lesz. Ezeknek a kutaknak a vízminőség védelmének biztosítása szükséges, amelyre megoldást a kutak vízminőség védelmét biztosító hidrogeológiai védőidom kijelölése és az arra vonatkozó előírások betartása biztosítja. Ehhez szükséges, a hidrogeológiai védőidomokra a 123/1997 (VII.18.) kormányrendeletben és a hidrogeológiai védőidom határozatában leírtak betartása.

Az 1997-ben készült kormányrendelet 5. mellékletében szerepel, hogy adott védőidommal érintett területet hogy lehet hasznosítani. A kormányrendelet elfogadása óta a terület felhasználási lehetőségekben azonban több változás történt, aminek rendeleti követése nem történt meg, ezért fontos, hogy azokat a területfelhasználási lehetőségeket, amelyeket nem jegyez egyértelműen a rendelet, annak a hidrogeológiai védőidomon való elhelyezése csak az ágazattal folytatott egyeztetés alapján történjen. De minél hamarabb célszerű lenne a kormányrendelet módosítása.

A természeti, földtani, hidrogeológiai adottságok alapján kirajzolódott az országos vízminőség védelmi területek övezete, amely érinti Tolna megye területét is, kiemelten nagyobb összefüggő területtel a Duna mentén, valamint a Dunába torkolló patakok mentén, de kisebb területi foltokkal a megye területén, számtalan helyen is.

Országos vízminőségvédelmi területek övezete
Forrás: Adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Az országos vízminőség védelmi területek övezetére eső településekre, településrészekre vonatkozóan az OTTrT-ben rögzítettek előírását:

15. § (1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

A közelmúltban megjelent a miniszterelnökséget vezető miniszter 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról, amelyben az 5. pontja tartalmazza a „Vízminőség-védelmi terület övezetére” vonatkozó következő előírásokat:

5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédellemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

A vízbázisok védelme érdekében ennek teljesítése érdekében az egyik szennyező forrás, a szennyvízelvezetés kezelés megoldásának további intenzívebb fejlesztése szükséges.

A helyzetfeltáró vizsgálatok alapján, a vízszolgáltatási rendszerek átalakítása a közelmúltban az arra vonatkozó törvényi előírásoknak megfelelően megtörtént. A

korábbi, jellemzően helyi szolgáltatók szerepét a kötelező fuzionálás után jelenleg 3 üzemeltető vette át és biztosítja a települések vízellátását. Tolna megye településeinek vízellátását az E.R.Ö.V. Víziközmű Zrt, a DRV Zrt és a Mezőföldvíz Kft biztosítja. Tolna megye korábban kialakított helyi, illetve kistérségi vízellátási rendszereiben változtatás nem történt, csak a szolgáltatói szervezet alakult át és változtatást csak akkor várható, ha a helyi vízbázis a megfelelő minőségű vagy mennyiségű vízellátást nem tudná teljesíteni. Az üzemeltetői szervezetben sem várható további átalakítás.

A feltáró vizsgálatok szerint a vízellátás megyei szinten nagyon kedvező, a lakások vezetékes ivóvíz bekötöttsége 95,2 %-os, szerencsésen a „kedvezőtlenebb” ellátottságú településeken kevesebb ember él. A megyében mindösszesen 4783 lakás, kb 11000 fő számára nem biztosított a közüzemi hálózati ivóvízellátás, a megye lakosságának 4,9 %-a.

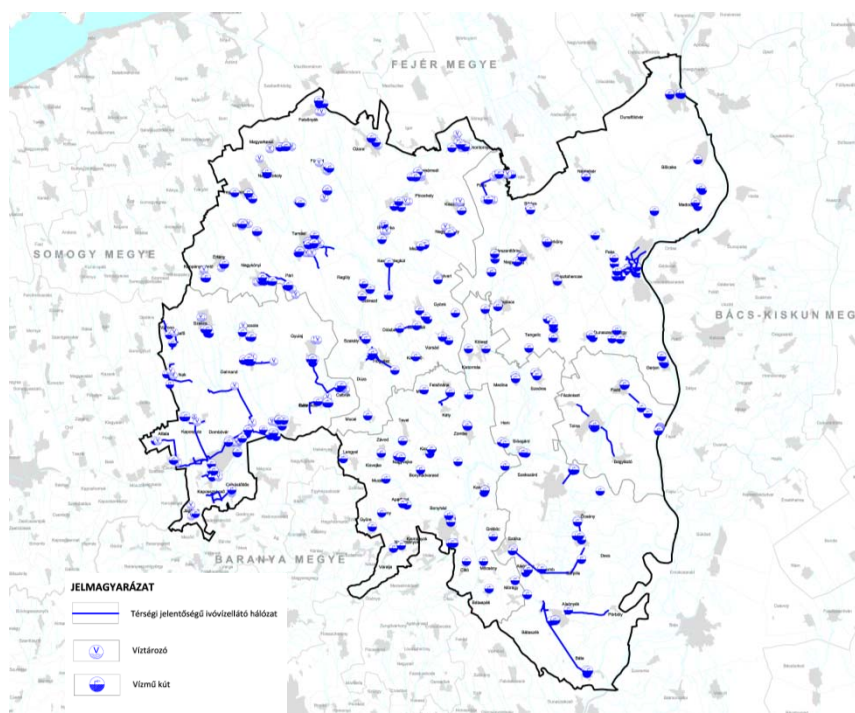
A megye jelenlegi kedvező ellátottsága alapján vízellátás vonatkozásában a fejlesztési feladatokban ma már a még teljes körű ellátással nem rendelkező településen kívül, ahol az ellátottság növelése is még feladat, többnyire azonban már a "minőség" biztosítása kerül előtérbe a vízellátás fejlesztési feladatok körében. A „minőségi” igény pedig elsődlegesen a vízminőségre vonatkozik. Ezért a jövő feladata, rövid és hosszabb távú időciklusban egyaránt a vízbázisok fokozott védelmének biztosítása.

A rendelkezésre álló előkészített fejlesztések is megerősítik, hogy a fejlesztések döntően vízminőség javítását szolgálják. A 3. melléklet a 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelethez tartozó „1. melléklet a 272/2017. (IX. 14.) Korm. Rendelet”-ben részletezettek szerint:

- Szekszárd megyei jogú város hosszú távon egészséges ivóvízzel való ellátása "Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata"
- "Ivóvízjavító Program Györköny Községben" "Györköny Községi Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- "A Tolna megyei Diósberény és Szakadát Ivóvízminőség-javító Programja" "Diósberény Község Önkormányzata és Szakadát Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- A Tolna megyei Értény település ivóvízminőség-javító programja - Értény Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint
- A Tolna megyei Koppányszántó település ivóvízminőség-javító programja Koppányszántó Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint
- Belecska ivóvízminőség-javító program "Belecska Községi Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Harc község ivóvízminőség-javítása "Harc Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Miszla község ivóvízminőség-javítása Miszla Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint
- Kakasd ivóvízminőség-javító program "Kakasd Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Magyarkeszi település ivóvízminőség-javító program "Magyarkeszi Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

- Tengelic-Jánosmajor ivóvízminőség-javító program "Tengelic Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint" Kisszékely település ivóvízminőség-javító program "Kisszékely Községi Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Nak és Gölle-Inámpuszta települések ivóvízminőség-javító programja "Nak Község Önkormányzata és Gölle Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Észak- és Közép-Dunántúli ivóvízminőség-javító program 1. (ÉKDU 1) "Tamási Város Önkormányzata, Pincehely Nagyközség Önkormányzata, Kölesd Községi Önkormányzat és Kistormás Község Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

A hosszú távú megfelelő mennyiségű és minőségű vízellátás nagy biztonsággal a regionális rendszerek irányából biztosítható, ezért a regionális vízbeszerzés lehetősége, különös figyelmet érdemel. Az ellátás biztonsága érdekében a kistérségi-, térségi szolgáltató művek összekapcsolása, regionális rendszerek kialakítása javasolt.

Tolna megye vízellátó hálózata

Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

A vízellátás fejlesztési igényének meghatározásánál, az igény prognózis készítésénél figyelembe kell venni, hogy Tolna megye népessége bár minimális mértékben, de folyamatosan, évi 0,5-0,6 %-kal csökkenő tendenciájú. A népességcsökkenés önmagában indokolja a vízfogyasztás csökkenését, de a víztakarékosságra való törekvéssel fokozódik a fogyasztás csökkenése. A komfort igény növekedése, viszont vízfogyasztás növekedést eredményez. A fogyasztás, csökkenés-növekedés hosszú távon kiegyenlítődik, így hosszútávon az igények mennyiségi növekedésével várhatóan nem kell számolni.

A fenntartási költségek csökkentése érdekében előtérbe fog kerülni a takarékosabb vízhasználat, részben egyénileg a mennyiségi fogyasztás csökkentésére törekvéssel, részben a tudatosabb vízhasználattal. Ahol mód és lehetőség biztosítja az egyéb vízbeszerzés lehetőségét, a drágább jó vízminőségű vizet már nem akarják felhasználni olyan célra, amely nem igényelne ivóvíz minőséget. A házi kutak, a szürkevíz használat csökkentheti az ivóvíz felhasználást, amely jelentősen csökkentheti a háztartások ivóvízellátásának költségeit.

Ma kimondható, hogy hosszabb távon a takarékos, szelektált vízellátású vízhasználat az igényes kezelést igénylő ivóvíz igénynövekedésével várhatóan Tolna megye területén nem kell számolni.

Számolni kell a házi kutak növekedésével. Ma már házi kutat létesíteni is csak az arra vonatkozó engedéllyel lehet.

Összefoglalva: a megyében rendelkezésre álló ivóvíz bázisok a várható távlati igényeket, természetesen a bázisok vízháztartásának a fenntartásával, a vízminőségének javításával, elosztóhálózatok, szükség esetén regionális hálózatok kiépítésével és azok létesítményeinek megfelelő korszerűsítésével és fejlesztésével, jó állapotban tartásával ki fogja tudni elégíteni.

Egyéb vízellátás

A nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésének gazdaságosságára törekedve, annak kielégítésére lokális megoldást keresnek. Erre a talajvizek, rétegvizek, de jellemzően a felszíni vizek is rendelkezésre állnak.

Távlatilag a legnagyobb nem ivóvíz minőségű víz igény az erdőgazdaságban, a mezőgazdaságban, az agrárágazatban várható, amelynek vízellátására a helyi vízviszatartás megoldása, felszíni víztestekből vízvétel megoldása, az öntözőcsatornák, öntöző hálózatok kiépítési igénye várható. Ezek jellemzően a felszíni vizekre támaszkodva alakíthatóak ki, amelynek bőségét a felszíni vízhálózat biztosítja. A kiskertek, zöldfelületek locsolóvíz igényének kielégítése is távlatilag egyre kevésbé veszi igénybe az ivóvíz hálózatot, hanem a helyi vízbeszerzés kap egyre hangsúlyosabb szerepet. A helyi vízbeszerzés keretében a csapadékvíz viszatartása is fontos megoldandó feladattá fog válni.

Egyéb vízellátás között kell említeni a megye természeti kincsét jelentő termálvíz készletet is, amellyel nem bővelkedik a megye. A szerény mennyiségű és alacsonyabb hőfok tartományba tartozó termálvíz készlet hasznosítása főként balneológiai célú. Részletesebb leírása a megújuló energiahordozók fejezetében szerepel.

Szennyvízkezelés

A helyzetfeltáró vizsgálatok alapján a szennyvíz közcsatornás elvezetésének és kezelésének megoldása a megyében már az ezredforduló idején az országos átlag alatt volt (2000-ben 35,5 %, az országos átlag 51,3 % volt), a felszíni és felszín alatti vizek minőség védelme a csatornázás kiépítésének a gyorsítását igényelte.

A hazai gyakorlatnak megfelelően ugyanis, a szennyvizeket az egyedi házi gyűjtőmedencékbe gyűjtötték és a talajba szikkasztották, jelentős környezet szennyezést okozva. A folyamat megállítására hazai és nemzetközi támogatás segítségével elindította az intenzív szennyvízhálózat és szennyvíztisztítás fejlesztését. A megvalósított fejlesztések eredményeként a rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján 2018. január 1-én a közcsontra hálózatra csatlakozó lakások aránya 68,6 % volt, továbbra is az ellátottság az országos átlag 81,5 % alatti.

A megvalósított csatornázási program hatására ugyan több szennyvíztisztító telep létesült és több km csatornahálózat (Tolna megyében az ezredforduló óta közel 854 km csatorna) épült, de az eddig megvalósított fejlesztések ellenére, a legutolsó rendelkezésre álló 2017-es statisztikai adatok összeállításakor még 50 db település nem rendelkezett közcsontra hálózattal.

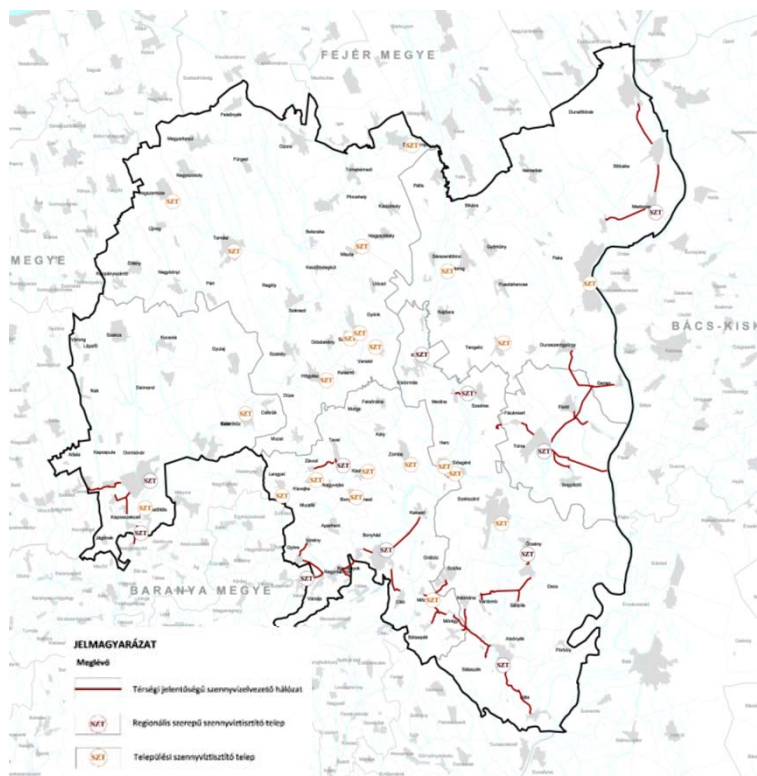
Szerencsésen a csatornázatlan települések kisebb lélekszámúak, így az 50 csatornázatlan településen összesen 37613 ember él és ez a megye lakosságának 16,5 %-a. A csatornázatlan települések mindegyike kistelepülés, közülük egyetlen település Pincehely haladta meg a 2000 főt, a többi település lakossága nem érte el a 2000 főt, a települések szennyvízberuházásának támogatásához szükséges 2000 LEÉ küszöb értéket.

A csatornázatlan településeken és a csatornázatlan városrészekben, településrészekben a szennyvizek jelentős hányadát, ma is a talajba szikkasztják. A szikkasztással 7800 m³/nap átlagos szennyvíz mennyiség jut a talajba, amely a talaj, talajvíz, rétegvizek elszennyeződését okozza. Különösen a megye kis talp mélységű vízbeszerzésű területein, komoly veszélyforrása a felszín alatti vizeknek, kiemelt veszélyeztetője az ún „egy kutas” településeken a helyi vízbázisoknak.

A jelentősebb szennyezést nemcsak a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége okozza, hanem ezt tovább fokozza a szennyvíz szennyezettsége, mivel a házi szennyvíz (megnövekedett mosószerfogyasztás stb miatt) egyre magasabb nitrogén és foszfortartalmú. Ezek a szennyező anyagok a talajba és a talajvízbe jutva, nagyon veszélyeztetik elsődlegesen a felszín alatti, de a felszíni víztesteket is. Ezek a tények a szakágat érintő fejlesztési feladatokat, a szennyvízhálózat fejlesztési igényét kijelöli.

A vízellátáshoz hasonlóan, a szennyvízgyűjtés, kezelés szolgáltatási rendszereinek átalakítása a közelmúltban az erre 2011. évi CCIX. törvény előírásainak megfelelően megtörtént, Tolna megyében a csatornázott településeken a szennyvízcsatorna hálózatot és a szennyvíztisztító telepeket részben a DRV Zrt, részben az E.R.ÖV. Víziközmű Zrt, részben a Mezőföldvíz Kft üzemelteti.

Újabb szolgáltatási átalakítás nem várható, vélelmezhetően az egyes újlag csatornázásra kerülő települések a szennyvízcsatorna hálózatuk üzemeltetését a vízellátásukat is biztosító szolgáltatóra fogják bízni.

Tolna megye szennyvízelvezető hálózata
 Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

A meglévő csatornahálózat és szennyvíztisztító telepek elsősorban a kommunális szennyvizeket gyűjtik össze és tisztítják. A nagyobb ipari üzemek saját ipari szennyvíztisztítóval rendelkeznek, melynek üzemeltetését is maguk végzik. A szennyvíztisztítás egyik végtermékének, a tisztított víznek a befogadói a vízfolyások. A másik végterméknek, a szennyvíziszapnak az elhelyezése jellemzően még ma is mezőgazdasági területen történik, de biomasszaként feldolgozva az energiatermelési hasznosítása növekvő tendenciájú.

Ma is a megye egyik szennyező forrásának számító csatornázási hiányosságból eredő környezetterhelés felszámolása határozza meg a szakágat érintő fejlesztési feladatokat. Ezt alátámasztják, hogy fejlesztési tervek elindultak és azok megvalósítása folyamatban van:

A rendelkezésre álló előkészített fejlesztések a 3. melléklet a 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelethez tartozó „1. melléklet a 272/2017. (IX. 14.) Korm. Rendelet”-ben részletezettek szerint:

- Tengelic község szennyvízelvezetése "Tengelic Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Ócsény-Decs Szennyvíztelep felújítása "Decs Nagyközség Önkormányzata és Ócsény Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Nyugat- és Dél-Dunántúli szennyvízelvezetési és -kezelési fejlesztés 9. (NYDDU 9) "Döbrököz Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- "Észak- és Közép-Dunántúli szennyvízelvezetési és -kezelési fejlesztés 4. (ÉKDU 4)" "Bonyhád Város Önkormányzata, Kakasd Község Önkormányzata, Nagymányok Város Önkormányzata, Dunántúli Regionális Vízmű Zártkörűen

Működő Részvénytársaság, Felsőörs Község Önkormányzata, Lovas Község Önkormányzata, Bakonykoppány Község Önkormányzata, Bakonszűcs Község Önkormányzata, Béb Község Önkormányzata, Adásztevel Község Önkormányzata, Csót Község Önkormányzata, Homokbödöge Község Önkormányzata, Nagygyimót Község Önkormányzata, Nagytevel Község Önkormányzata, Ugod Község Önkormányzata, Berhida Város Önkormányzata, Papkeszi Község Önkormányzata, Iváncsa Községi Önkormányzat, Besnyő Község Önkormányzat, Beloiannis Község Önkormányzata és Devecser Város Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

- "Komló város ellátatlan területeinek szennyvízelvezetése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése "Komló Város Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

Szennyvízelvezetés, kezelés fejlesztési feladat Tolna megyében a már csatornázott településeknél a még nem csatornázott településrészek mielőbbi csatornázása, a csatornahálózat bővítése és a rácsatlakozás mértékének növelése. A csatornázatlan (50) településeknél viszont fontos szempont a szennyvízgyűjtés-kezelés mielőbbi megoldása.

A szennyvízelvezetés és kezelés kiépítését segítő pályázati támogatás igénybe vételi lehetőségének az alsó küszöbe a 2000 lakosú település méret volt, ennél kisebb települések, ha egyéb kiemelő indok nem volt, akkor pályázati támogatáshoz csak települések társulásával lehetett hozzájutni. Tolna megye kisebb népességszámú települései, így az ez irányú támogatást csak korlátozottan tudták igénybe venni. Hatására a települések 45,9 %-a csatornázatlan, szerencsére kevesen élnek benn.

A nem csatornázott és a közeljövőben nem is várható csatornázású településeknél mindig felmerül a korszerű egyedi házi szennyvízkezelő berendezések alkalmazása. A tapasztalatok azonban országosan nem egyértelműen pozitívak, a lakosság fegyelmezettsége, amely a házi szennyvízkezelést lehetővé tenné általában nem biztonságos, így azokon a településeken, ahol ennek alkalmazása kockázatos lenne, nem célszerű javasolni. Így akár a felszíni, vagy felszín alatti vízbázisok védelme, akár az országos vízminőség védelmi területek övezeten szintén a vízkincs védelme érdekében, akár a megye gazdasági életének egyik pillérjét adó turisztikai célpont, a Duna és egyéb folyók, víztestek vízminőség védelmére kockázatot jelentene, ott az alkalmazását nem kellene támogatni.

Ezért, ahol a felszíni, vagy felszín alatti vizek védelme szükségessé teszi, a házi szennyvízkezelést csak akkor lehet kivitelezni, ha a tisztított víz elvezetése nem a talajba szikkasztással, hanem élővízi bevezetéssel megoldható. Ezzel a folyamatos ellenőrzés lehetőségének biztosításával a kockázat jelentősen csökkenthető. Egyébként a teljes biztonságot adó megoldás csak a közcsonnás szennyvízelvezetéssel érhető el.

Meg kell említeni, hogy vannak azonban olyan beépítésre szánt és beépítésre nem szánt településrészek, amelyeknek jól és gazdaságosan működtethető közhálózati csatorna csatlakozását a nagy távolság, az ingatlan időszakos hasznosítása nem tenné lehetővé. Az elmúlt időszakban valóban jelentős kutatások-fejlesztések

alapján fejlesztették ki azokat a szakszerű szennyvízkezelő házi berendezéseket, amellyel a szennyvizet lehet helyben kezelni és elhelyezni, természetesen, ha azt, egyéb helyi, természeti, hidrológiai, geológiai adottság nem akadályozza. Természetesen ennek alkalmazását is csak ott szabad megengedni, ahol azt, kockázatmentesen az állampolgárra lehet bízni és azt a helyi építési szabályzat megengedi. A vízbázisok védelme érdekében azt a kockázatot viszont sehol sem szabad felvállalni, amelynél a tisztított víz ellenőrzés nélkül, közvetlen talajba szikkadna. Erre biztonságos megoldást csak felszíni vízbefogadó tud nyújtani, amelynél a tisztítás minősége bármikor ellenőrizhető.

A megye területének jelentős hányada országos vízminőség védelmi területek övezetén fekszik, amelyre egyedi szabályozás előírása szükséges. Az alapelv, hogy a vízkészlet veszélyeztetését nagy biztonsággal ki kell zárni.

Beépítésre szánt területen és beépítésre nem szánt vízbázis védelmi, vagy országos vízminőség védelmi területen elsődlegesen a teljes közműellátás kiépítési kötelezését kell előírni. Ehhez meg kell jegyezni, hogy a teljes közműellátás szennyvízelvezetés vonatkozásában kizárólag az OTÉK 8.§-a alapján „közüzemű” szennyvízcsatornával történő elvezetéssel teljesíthető.

Amennyiben a település csatornázatlan, vagy a közcsonatna hálózat nagyobb távolságban van, akkor a szennyvízelvezetés kezelés megoldására a következő ajánlás adható.

Szennyvízelvezetés, -kezelés fejlesztésére vonatkozó előírás javaslat:

- (1) A településrendezési tervek egyes területfelhasználási övezetre előírt teljes közműellátás kizárólag közüzemű csatornahálózatra történő csatlakozással teljesíthető.
- (2) Közcsonatna hálózattal rendelkező településen új beépítésre szánt területhasznosítás, területhasznosítási módosítás teljes közműellátás kiépítésével javasolható, a részleges közműellátás csak olyan település részen tartható fenn, ahol a közüzemű hálózati vízellátást már korábban kiépítették. (Új közüzemű vízvezeték csak közcsonatnával együtt építhető.)
- (3) Új szennyvízelvezetésre elválasztott rendszerű vízvezetés építhető.
- (4) Az egyesített rendszerű szennyvízelvezetés elválasztott rendszerűvé történő átépítési lehetőségét elő kell készíteni.
- (5) Az országos vízminőség védelmi területre vonatkozó szennyvízelvezetési, kezelési igényeket a településrendezési eszközökben rögzíteni kell.
- (6) Az országos vízminőség védelmi területen sem kezeletlen szennyvizet, sem tisztított szennyvizet talajba szikkasztani nem lehet.
- (7) Országos vízminőség védelmi területen fekvő csatornázatlan településeken, csatornázatlan településrészekben létesítendő építményekben keletkező szennyvíz környezet károsítása nélküli kezeléséhez, ha:
 - a) a szennyvíz közcsonatna hálózat 200 m távolságban rendelkezésre áll, akkor a közhálózati csatlakozást ki kell építeni a keletkező szennyvíz mennyiségétől függetlenül,
 - b) a napi keletkező szennyvíz mennyisége nem haladja meg a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (kb 5 m³-t) és 200 m-től nagyobb távolságra érhető el a közcsonatna hálózat, a szennyvizet víz-zárósági

- próbával igazoltan, vízzáróan kivitelezett, fedett, zárt medencébe kell összegyűjteni és igazolhatóan a kijelölt ürítő helyre szállíttatni.
- c) a napi keletkező szennyvíz mennyisége meghaladja a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (kb 5 m³-t) és 200 m-től nagyobb távolságra érhető el a közcsona hálózat, akkor helyben létesítendő szennyvíztisztító kisberendezés is alkalmazható:
 - ca) ha a tisztított vizek tisztítás utáni vízminősége folyamatosan ellenőrizhető és megfelelő felszíni befogadó kezelői hozzájárulással, befogadó nyilatkozattal rendelkezésre áll
 - cb) ha az egyéb előírások, korlátok nem tiltják, valamint illetékes szakhatóságok hozzájárulnak,
 - cc) a kisberendezés védőterület igénye nem nyúlhat túl a tárgyi telken,
 - cd) a tisztítóberendezéssel azt a tisztítási hatásfokot kell teljesíteni, amit a befogadóhoz igazítva az illetékes szakhatóság meghatároz,
 ha bármelyik feltétel nem teljesíthető, ki kell építeni a közcsona csatlakozást az bármekkora távolsággal érhető el.
 - (8) Országos vízminőség védelmi területre nyers, tisztítatlan szennyvizet kívülről bevezetni nem lehet, tisztított vizek átvezetésére ugyan azok a feltételek vonatkoznak, mint a területen belüli tisztított vizekre.
 - (9) Közműpótlóként a zárt tároló medence csak akkor alkalmazható, ha a telek állandó megközelíthetőségére a megfelelő (paraméterű és kiépítettségű) közhálózati útkapcsolat biztosított.

A szennyvízkezelést érintően a fejlesztési feladat elsődlegesen a közcsona hálózat kiépítése, bővítése, az ingatlanok közhálózatra való csatlakozási mértékének növelése. Tolna megyében eddig sem volt jellemző nagy regionális rendszerű szennyvízkezelés kialakítása, ezt követően is célszerűbb kisebb kapacitású, helyi, települési szennyvízkezelési megoldást preferálni. Ma már nagyon korszerű automatikus üzemű kisebb kapacitású szennyvíztisztító telepek is létesíthetők.

A csatornázatlan településeknél, település részeknél a környezet szennyezésének, terhelésének elkerülése érdekében a közüzemű vízhálózat fejlesztését korlátozni kell, új közüzemű vízvezeték építését már csak a csatornahálózat fejlesztéssel együtt szabad kivitelezni. Ha már a közüzemű vízellátás korábban megvalósításra került, akkor a szennyvízpótló berendezés alkalmazása a közcsonahálózat kiépítéséig elkerülhetetlen lesz. A közműpótlóként alkalmazható megoldást a helyi adottságok, talajmechanikai adottság, talajvízállás, egyéb természeti adottságok, felszíni és felszín alatti vizek védelmének függvényében a helyi építési szabályzatban lehet rögzíteni.

Külön ki kell emelni a megyében, szinte minden nagyobb településen előforduló un volt zártkertes területeket, kiemelten az országos vízminőségvédelmi területek övezetén fekvő volt kiskertes területeket, amelyeknek funkcióváltással üdülő, vagy lakóterületi átalakulása szinte fékezhetetlennek tűnik. Ezeknek a területeknek az infrastruktúra fejlesztése valamennyi érintett település nagy odafigyelést igénylő kiemelt feladata. Ezeken a területeken nagyon szigorúan kell szabályozni a vízellátás fejlesztését, mert a közüzemű vízellátás az állandó tartózkodás nélkülözhetetlen infrastruktúrája, amelynek kiépítésében az ingatlan tulajdonosok is érdekeltek, s ha ezt elkülönítetten megoldják, a szennyvíz

közhálózatos kiépítésében már nem érdekeltek az ingatlan tulajdonosok és általános tapasztalat szerint az alkalmazott és nehezen ellenőrizhető közműpótlással a szennyvíz okozta környezet szennyezés elkerülhetetlen lesz.

Vízgazdálkodási feladatok

A vízgazdálkodási feladatokat a vizek hasznosítási lehetőségének biztosítási, a víz minőségének megőrzési, a vizek kártételei elleni védekezési feladatok határozzák meg. Az utóbbi években a vízgazdálkodási feladatok mennyiségileg növekedtek és a nehezebb műszaki megoldások alkalmazási igényei kerültek előtérbe. Az ivóvíz vízminőségének biztosítása egyre nehezebb. Az ivóvíz bázisok védelme egyre komplexebb feladatokkal, a felszíni és a felszín alatti víztestek védelmének fokozásával teljesíthető. A klímaváltozás okozta szélsőséges csapadékesemények kezelése, a felszíni vizek rendezése is egyre igényesebb vízgazdálkodási feladat.

A vízminőség-védelemhez kapcsolódó övezet

A vízminőség-védelmi terület övezetére vonatkozó javaslat

Az emberi élet alapfeltételét jelentő víz a természet legnagyobb kincse, amelynek felszín alatti, felszín feletti előfordulását egyaránt védeni kell. Tolna megye éghajlati adottsága, szélsőséges csapadékviszonya, időnként rendkívül aszályos, vízhiányos, máskor a vízbőség kezelése ad vízgazdálkodási feladatot. A megye bőséges felszíni és felszín alatti vízkészlettel rendelkezik. Az ivóvíz ellátás lehetőségének jelentőségét egyre jobban felismerik, ezért a vízkészlet megóvása az ország egyik kiemelten fontos feladata. A vízgazdálkodás feladata a természeti kincsként rendelkezésre álló vízkészletnek, a mennyiségi és minőségi megőrzése. A vízügyi ágazat ennek érdekében készítette el a „Vízgyűjtő-gazdálkodási terv” - et, amelynek megvalósítása szükséges a felszín feletti és felszín alatti víztestek védelméhez, jóállapotba helyezéséhez és abban tartásában.

A vizsgálatokban rögzítettekkel azonosan a felszíni vizek esetén a cél általában a jó ökológiai, és a jó kémiai állapot elérése. A jó ökológiai állapot jelentése, hogy az emberi hatások nem zavarják a természetes élőhelyek működését, a jó kémiai állapot jelentése, hogy a szennyezőanyagok koncentrációja nem haladja meg az ökológiai szempontok szerint megállapított határértékeket.

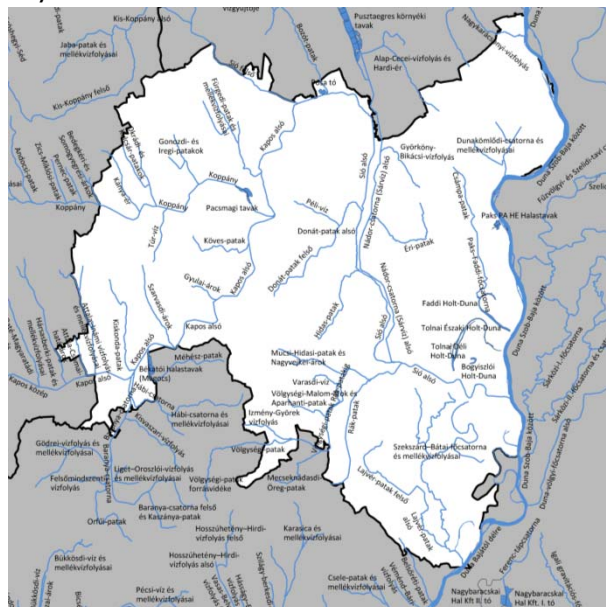
Felszín alatti vizek esetén a jó mennyiségi állapot és jó kémiai állapot elérése a cél. A felszín alatti vizek esetén a jó mennyiségi állapot jelentése, hogy a felszín alatti vízkészletek hasznosítása nem okoz tartós vízszintsüllyedést, sem a felszín alatti vizektől függő vizes élőhelyek károsodását, a jó kémiai állapot pedig azt jelenti, hogy ha szennyezések elő is fordulnak, azok nem veszélyeztetnek ivóvízkivételt, egyéb vízhasználatokat, illetve felszín alatti vizektől függő vízfolyásokat és szárazföldi ökoszisztémákat.

A víztestek védelmét szolgáló vízgazdálkodás területét markánsan érinti a klímaváltozás, így a víztestek jóállapotba helyezése mellett, a vizeket érintő klímaváltozás okozta hatások kompenzálására is törekedni kell. A klímaváltozás

két fő hatása érinti a víztesteket is, az egyik hatása a felmelegedés, melynek hatására jelentkező kiszáradás, élővizek szintsüllyedése, az aszályosodás, a talajvíz csökkenés a vízháztartásban okoz maradandó kárt, illetve annak kompenzációjának megoldása ad vízgazdálkodási feladatot. A klímaváltozás másik hatása a szélsőséges csapadékesemény, a túlzott vízszintemelkedés, a kialakuló árvízi, belvízi események, amelyek komoly vízkárelhárítási feladatokat okoznak.

A felmelegedés okozta kiszáradás hatására az ivóvíz biztosítása egyre nehezebb. A megyére a közelmúltban készített klímastratégia is kiemelten foglalkozott az ivóvízbázisokkal és azok védelmi igényével. Az ivóvíz bázisok sérülékenysége jelentősen befolyásolja az érintett terület alkalmazkodási képességét is, hiszen a klímaváltozásnak számos olyan vetülete van, ahol az alkalmazkodáshoz szükség van vízre és az alkalmazkodás vízhasználat növekedésével is járhat. A vizsgálat során az Országos Vízügyi Főigazgatóság nyilvántartásában szereplő vízbázisokat klíma-érzékenységi kategóriákba sorolták. A sérülékenységi vizsgálatokban az éghajlati kitettséget, az ivóvízbázisok érzékenységét, a települések alkalmazkodási-képességét, valamint a klímamodellek eredményeit vették figyelembe.

Felszíni vízkészletek alakulása szempontjából a megyében meghatározóbb jelentősége a Duna folyónak van, amely része a Duna Stratégiának, a megye a Duna fővízgyűjtőjéhez tartozik. A megye területén haladó vízfolyások közvetlenül, vagy közvetítő vízfolyásokkal a Dunába torkollik.

Tolna megyét érintő vízfolyások

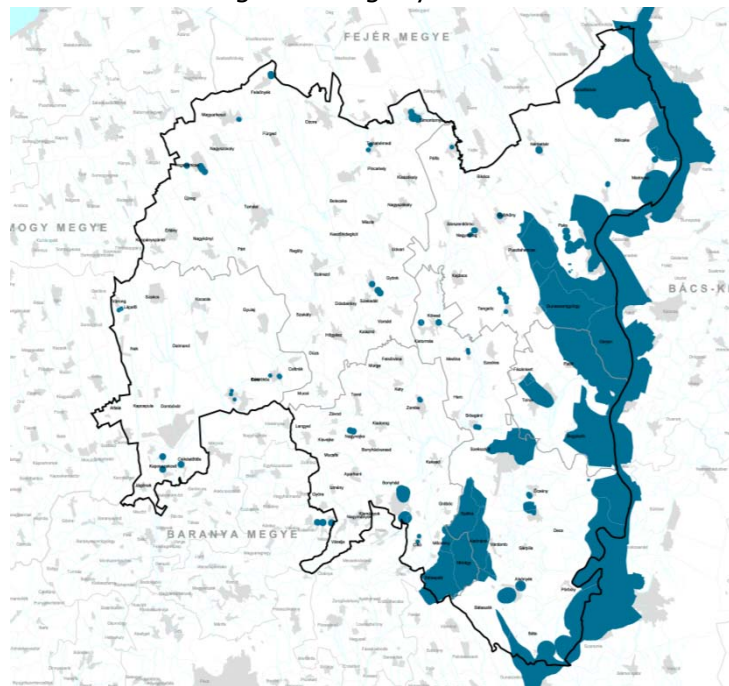
Forrás: Saját szerkesztés

A felszíni vizek között meg kell említeni a térség természetes és mesterséges tavait, amelynek a vízháztartása, vízgazdálkodása a térség gazdasági fejlődésének egyik alapja. A völgyzáró tavak, záportározók, árvízi csúcs-csökkentő tározók stb létesítése is hozzájárult a kedvezőbb térségi vízháztartási egyensúlyhoz és egyben üdülés-idegenforgalmi bázist is jelenthet.

A megye felszín alatti vízkészletét a változó mélységben előforduló talajvíz, rétegvíz alkotja. A megyében a szennyvízelvezetés közcsatornás megoldásának a

késlekedésével, a szennyvíz jellemző talajba szikkasztásával, a felszín alatti vizek, különösen a kis mélységű vizek, elszennyeződtek. A talajvizek, kismélységű rétegvizek közül, volt, amelyiket elérte a szennyezés és az elszennyeződése elérte azt a mértéket, hogy a megye területén ivóvízként való hasznosításra alkalmatlanná vált. A hidrogeológiai adatok alapján, a megye területén üzemelő talajvízre és rétegvízre telepített kutak döntő hányada kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik, így a vízminőség részben már jelenleg is javításra, kezelésre szorul, részben védelmének biztosítására fokozottabb figyelmet kell fordítani.

A felszín alatti vízkészletek sérülékenysége alapján megyében a sérülékeny vízbázisú települések száma magas. A vízbázisok védelme védőterület kijelölésével és gondozásával rendezhető. A megye területét érinti még nagyobb területi kiterüléssel a Duna mentén, valamint a Geresdi dombság és a Völgységben, továbbá több településen is kisebb-nagyobb érintett területtel az országos vízminőség védelmi területek övezete is, amely szintén a felszín alatti vizek fokozott védelmének megoldását igényli.

Országos vízminőségvédelmi területek övezete
Forrás: Adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A vizeket a természeti hatásokon túl veszélyeztető, emberi beavatkozással mérsékelhető szennyezések közül a szennyvíz okozta szennyezés kiemelkedik, az általa okozott szennyezés a szennyvíz közcsonatnás elvezetésének megoldásával és szennyvíztisztító telepen történő kezelésével akadályozható meg legbiztonságosabban. Ezért a szennyvizek közcsonatnával történő elvezetésének kiépítése, szennyvíztisztító telepen történő kezelésének megoldása, elsődleges feladat. Az elmúlt években Tolna megyében ennek lassulása volt megfigyelhető, de a csatornázás kiépítésének mielőbbi intenzívebb folytatása szükséges. A szennyvízkezelés megoldásának utóbbi években történő lelassulását jelzi a statisztikai nyilvántartás is. 2000-2010 között Tolna megyében 550 km szennyvízcsatorna épült, 2010 óta 305 km mindösszesen és ami a beruházások

lassulását még jobban jelzik, hogy 2000-2010 között új 25781 lakás bekötést oldottak meg, 2010 óta mindössze 7718 új csatorna bekötés épült.

A még közcsontra hálózattal nem rendelkező települések és a már csatornázott települések csatornázatlan településrészein is, a keletkező szennyvizek ártalommentes elvezetését, kezelését, elhelyezését a felszíni és felszín alatti víztestek károsítása nélkül kell megoldani. A helyi topográfiai, geológiai és hidrogeológiai adottságok, korlátok ismeretében a településrendezési eszközök keretében kell szigorú szabályozással megoldási lehetőséget adni, illetve ha szükséges, akkor a víztestek védelmére a településfejlesztés lehetőségét korlátozni.

A felszíni és felszín alatti víztestek védelmét szolgáló csatornázás fejlesztés megvalósítását Tolna megye település szerkezete is akadályozta. A megyében több kisebb lélekszámú település van, amely azt jelenti, hogy a még csatornázásra szoruló települések lakosságának döntő hányada nem éri el az 500 főt. A kisebb lélekszámú települések csatornázási lehetőségét akadályozta, hogy korábban a közcsontrázás és szennyvízkezelés kiépítésének pályázati támogatási alsó határát 2000 LEÉ-ű szennyvíz összegyűjtési lehetőségében határozták meg, Tolna megye területén a csatornázatlan települések (50) egy kivételével (Pincehely) mindegyike 2000 LEÉ alatti. Az 50 csatornázatlan településből 21 település lakos száma 500 fő alatti.

A 2000 LEÉ eléréséhez, pályázati támogatás igénylésének lehetőségéhez több település által létrehozott kistérségi társulás szükséges. A társulások csatornázására támogatást is csak még további egyéb kiemelten kezelt indokok esetén lehetett elérni. Az ebbe nem tartozó kis települések számára szennyvizek elvezetésére, kezelésére a helyi közműpótlók alkalmazása jelenthet még ma is csak megoldást.

Helyi közműpótlók egyre kedvezőbb műszaki megoldásokkal állnak rendelkezésre, sajnálatosan azonban az egyedi megoldások, a házi szennyvízkezelés, a házi szennyvíztisztító kisberendezések alkalmazásában jelentős az üzemeltetési kockázat. Az üzemeltetés kockázatát minimálisra kell csökkenteni. A csökkentés igénye, mértéke a helyi adottságok függvénye, így annak figyelembe vételével lehet a műszaki megoldás lehetőségét szabályozni a helyi építési szabályzatokban.

Általános alapelv, hogy a házi kezelésnek is ellenőrizhetőnek kell lenni. A gyakorlatban alkalmazott monitoring rendszer kialakítása csak óvatosan alkalmazható, mivel a monitoring rendszerrel elérhető jelzés késedelemmel érkezik, ezért ennek kockázati tényezőjével számolni kell.

Nagyon fontos és egyben korlátozó tényező, hogy a szennyvízkezelés megoldása telekjogú, így személyhez kötésére (a pillanatnyi telektulajdonos megbízhatóságra támaszkodásra) nincs lehetőség. A folyamatos ellenőrzés lehetőségének igénye kizárja a tisztított szennyvíz közvetlen talajba szikkasztási lehetőségét. Ezért, ahol a felszín alatti vizek, a talajok védelme ezt szükségessé teszi, csak olyan házi szennyvízkezelési műszaki megoldás létesíthető, amelynél a kezelt, tisztított szennyvíz akár csak egy helyi medencébe vízminőség ellenőrzésére,

összegyűjthető, ahonnan akár még, ahol egyéb korlát nem zárja ki, a talajba szikkasztható is lehetne, vagy, akár továbbvezethető.

A házi szennyvízkezelés okozta veszélyeztetés nagyobb biztonsággal elkerülhető és ezt kell alkalmazni vízvédelmet igénylő övezetek esetén, ha csak olyan szennyvízkezelési technológiát támogat a helyi építési szabályzat, amelynél a tisztított szennyvíz kizárólag élővízbe történő bevezetéssel történik, ahol az élővízbe való bevezetésnél a tisztítás minősége folyamatosan ellenőrizhető és akár emberi, akár műszaki hibából eredő szennyezés előfordulna, annak az utóhatásának a kezelése is szükség esetén megoldható.

A víztestek vízminőségének védelmében történő szigorú szabályozások előírása és betartása biztosítja a vizek megfelelő mennyiségben és jó minőségben való hosszabb távú rendelkezésre állását, amely az emberi társadalmak fennmaradásának alapvető feltétele.

A klímastratégiában rögzítettek alapján, a klímaváltozás következményei jelentős hatással lehetnek az előrejelzések szerint a felszíni és felszín alatti víztestekre, így kiemelten fontos feladat az ivóvízkészletek mennyiségi és minőségi megóvása.

A vízkár-elhárításhoz kapcsolódó övezetek

A nagyvízi meder területére vonatkozó javaslat

A vízgazdálkodási feladatok közül kiemelt feladat a vízkárelhárítás. A klímaváltozás hatására előforduló szélsőséges csapadékesemények zavarmentes elvezetése egyre nehezebb feladat. A nagyobb csapadékesemények során a vizek elvezetésére szolgáló vízfolyások mederben tartása egyre nehezebb, de a csapadékvíz hiánya is egyre nehezebben kezelhető. A vízkárelhárítás többnyire településrendezési feladat, területrendezéshez a nagyvízi meder övezete kapcsolódik. A nagyvízi meder területét a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöli ki. Az OTRT-ben kijelölt nagyvízi meder övezetének területét, valamint a VTT tározókat (Vásárhelyi terv továbbtervezésével született tározókat) kell a megyei területrendezési tervekben kijelölni, mint a Nagyvízi meder övezetének területét.

A közelmúltban megjelent 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet „a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról” rögzíti is a nagyvízi meder területét és a VTT tározók területét érintő elvárásokat, mi szerint:

„6. Nagyvízi meder övezete

6. § (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.

(3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.

7. VTT-tározók övezete

7. § A VTT-tározók övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.”

A korábbi Tolna megyei területrendezési terv készítése óta ezen a területen jelentős változások történtek, különös tekintettel arra, hogy a legutolsó Tolna megyei területrendezési tervben a vízgazdálkodási munkarész nem került aktualizálásra, felülvizsgálatra.

Az utóbbi években lefutó árhullámok túllépték a korábbi árhullámok mértékét és az általuk okozott károk a mértékadó árvízszintek felülvizsgálatát tették szükségessé. A felülvizsgálat eredményeként született a 83/2014 (III.14.) kormányrendelet „a nagyvízi medrek, a parti sávok, valamint a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról”. A rendelet előírásainak megfelelően az egyes területek vízügyi ágazatának kezelői feladatait ellátó vízügyi igazgatóságok elkészítették a nagyvízi mederkezelési tervet. Felülvizsgálták a mértékadó árvízszintet rögzítő rendeletet és az új mértékadó árvízszinteket rögzítő rendelet 74/2014 (XII.23.) BM rendeletként jelent meg.

A nagyvízi mederkezelési terv az árvízi veszélyeztetés mértéke alapján a vízfolyás mentén veszélyeztetési zónákat, levezető sávokat határozott meg. A levezető sávok a nagyvízi meder azon részei, amelyek az árvíz, az árhullámok és a jég elvezetésében részt vesznek. Az elsődleges levezető sáv a nagyvízi meder azon része, ahol az árvízi vízhozamok, az árhullámok és a jég a legkedvezőbb áramlási viszonyok mellett zavarmentesen le tud vonulni. A másodlagos levezető sáv is részt vesz az árvizek, árhullámok elvezetésében, de területét csak a nagyobb árhullámok érintik. Az átmeneti levezető sáv az árvizek nagyobb árhullámai által időszakosan elöntött területrészt, az áramlási holtteret, ahol nincs áramlás, de mint tározó térfogat szerepe van az árvizek levonulásában.

A rendelet 3. Mellékletében rögzítették az egyes levezetési sávban, zónában milyen építési tevékenység végezhető. Az elkészült nagyvízi mederkezelési tervet, a vízügyi ágazat elfogadta, de társadalmi elfogadása nem történt meg, mivel egyes helyeken építési jogvesztést okozna. A jogvesztés problémájának kezelését oldotta meg a közelmúltban kiadott MvM rendelet, amely rögzíti, hogy a területi tervkészítések során figyelembe kell venni a mederkezelési terv azon előírásait, amelyek kártalanítási követelmény nélkül végrehajthatók.

Az MvM rendelet útmutatása szerint a nagyvízi mederrel érintett a területeken új beépítésre szánt területek nem jelölhetők ki. Ettől eltérni, a településrendezési eszközökben új beépítésre szánt területet kijelölni csak az érintett vízügyi ágazattal egyetértésben lehetséges.

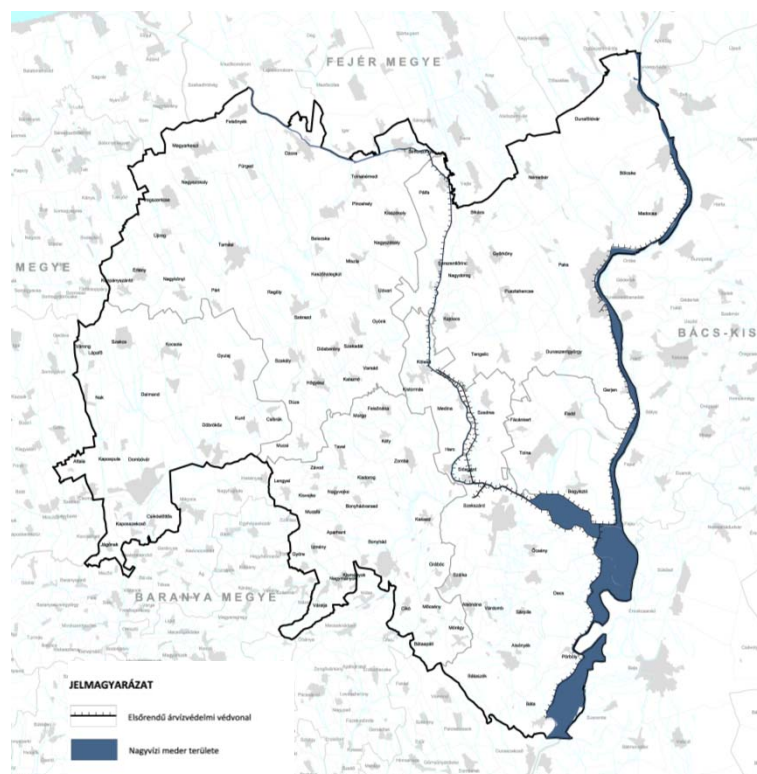
A településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, de a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.

Bár az MvM rendelet a VTT tározókra vonatkozóan a területhasznosítás lehetőségeit nem részletezi, a nagyvízi mederre vonatkozó előírások szerint lehet eljárni.

A vízfolyások mederben tartását az elsőrendű védvonal biztosítja. Az elsőrendű védvonal és a meder közötti terület a korábban definiált hullámtér, azaz a nagyvízi meder területe, vagy nyílt ártér. A védvonal mentett oldalán árvízi veszélyeztetéssel nem kell számolni. A védvonal lehet mesterséges védmű, vagy nyílt ártér esetében a víz természetes magaslatig kiterjedő vonala. A mértékadó árvízszint felülvizsgálata során a mértékadó árvízszintek többnyire növekedtek és a várható további növekedés lehetőségére a biztonságos védelmet a mértékadó árvízszint biztonsági magasítással meghatározott mérete biztosítja. Ez a biztonsági magasítási igény mértékét is a mértékadó árvízszinteket rögzítő 74/2014 (XII.23.) BM rendeletben rögzítették. Általánosságban a mértékadó árvízszint +1 m. Tolna megye területén a Duna mentén 1 m a figyelembe veendő szükséges magasítás.

Tolna megye területét a mértékadó árvízszint módosítás kevésbé érintette. Északi megyehatárnál a korábbi és a módosított mértékadó árvízszint nem változott. A megye déli határánál a változás mértéke +29 cm, azaz 29 cm-rel nőtt a mértékadó árvízszint.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ott, ahol nem kellő magasságú a védőgát, ott a nagyvízi meder a folyó völgynek természetes magaslatokkal határolt területéig, mint nyílt ártéren is kijelölésre kerülhet. A korábbi megyei területrendezési terv úgynevezett Hullámtér és nyílt ártér övezetét határozta meg a korábbi jogszabályi környezetnek megfelelően. Ma ennek szerepét a nagyvízi meder vette át, pontos lehatárolása és térképi megjelenítése a nagyvízi mederkezelési tervben került rögzítésre.

Árvízvédelem Tolna megyében

Forrás: Közép-Dunántúli és az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságok adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

Tolna megye nagyvízi meder érintettségét a megye keleti határán haladó Duna és a Dunába torkoló vízfolyás torkolata környéke, a legjelentősebben a Sió torkolat

okozza. A Duna 1465-1565,7 fkm közötti szakasza érinti Tolna megyét. A Duna jelentős vízgyűjtő területtel rendelkezik, a kiterjedt vízgyűjtőről érkező vizek a folyó medrében árhullámokat okozva tud lefutni, amely ellen a szárazföld védelmét biztosítani kell. A lefutó árhullámok ellen a védelmet részben a természet által kialakított, részben a művi kialakítású védvonal biztosítja. A védvonal a mértékadó árvízszinti árhullámok ellen biztonságos védelmet nyújt a védvonal mögötti, mentett területnek.

A kisebb folyók-patakok is a vízgyűjtőikről ingadozó terhelést kapnak, amelyek a legkisebb patakon is tud árhullámot kialakítani. Az árhullámmal veszélyeztetett vízfolyások menti területek legbiztonságosabb árvízvédelmét a természet alakította ki, ahol a víz olyan bevágásban halad és akkora a medre, hogy a lefutó vízszint mozgása, az árhullámok nem érik el a terepszintet, azaz, a mederhez kapcsolódó terep, a szárazföld a mértékadó árvízszint felett elhelyezkedik el. Ennél a magas-parti védelmet biztosító terepadottságnál a magas part-él egyenértékű védelmet nyújt az elsőrendű védvonallal. Elsőrendű védvonal szerepét töltheti be művi kialakítású, kiépített gát is, amely lehet földgát, vagy egyéb vízzáró építmény, melynek korona szintje a mértékadó árvízszint felett van legalább 1 m-rel.

A vízkárelhárítást szolgáló feladatok a megye területének döntő hányadán a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, a nyugati oldalán a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, míg keleti részén, a Duna kritikus nagyvízi meder-szakaszán az Alsó-Duna-völgyi- Vízügyi Igazgatóság hatáskörébe tartoznak.

Tolna megyét érintő Vízügyi Igazgatóságok működési területe
Forrás: Internetes adatok alapján saját szerkesztés

A Dunát a VIZIG kezeli, a Paksi Atomerőmű előtti szakasz kivételével, a megye további vízfolyásait, a helyi jelentőségűeket döntően a települési önkormányzatok, illetve vízi társulatok, az üzemi vízfolyásokat az érintett üzemek kezelik. A településeken belüli csapadékvíz elvezetés és a kisebb vízfolyások kezelése a települések Önkormányzati kompetenciájába tartozik, s egyben Önkormányzati feladat a településeken összegyűlő vizek továbbvezetésének a megoldása a befogadókig.

A befogadókba a csapadékvízviszonyok hatására változó vízmennyiségek érkeznek. A változó vízmennyiségek továbbszállítása a megye nagyobb távolságról, nagyobb vízgyűjtőkkel bíró, már a megye területére változó vízmennyiséggel érkező

vízfolyásokon okoz nagyobb terhelést, így védekezési feladatok is ezen vízfolyásokon jelentkeznek. A tavaszi árhullámok különösen akkor veszélyesek, amikor a meleg esők az amúgy is olvadóban lévő hórétegekre esnek és azokat megolvasztva azokkal együtt, folynak le.

A felszíni víztestek medre korábban a lezúduló csapadékvizek fogadására, továbbvezetésére megfelelő kiépítettségűek voltak, azonban a megfelelő karbantartások elmaradása miatt, valamint a növekvő terhelési igények miatt ma már a kiépítettségük elégségesége is vizsgálendő. A vízfolyások medrének, a védművének körülbelül 2/3-a felújításra, fokozottabb karbantartásra, illetve a szélsőséges csapadékviszonyokhoz való igazítására szorul. A közelmúltban erre megfelelő gazdasági háttér nem volt biztosítva. A megfelelő karbantartás, fejlesztés hiánya miatt a lefutó árhullámok időszakában komolyabb védekezéssel kell az épített környezet védelmét biztosítani.

A megye területén az I. rendű védvonal a mértékadó árvízszint feletti előírt biztonsági magasságra kiépített védvonal, amelyet az ágazat a megye területén tart nyilván, de a megye déli részén, ahol a mértékadó árvízszint változás 30 cm-t eléri, megváltoztatott mértékadó árvízszint és biztonsági magassítás előírásainak teljes szakaszon felel meg.

Az árvizektől az épített környezet védelme a védművekkel és megfelelő védekezéssel biztosítható. Az árvízi előntéssel veszélyeztetett területek, a nagyvízi meder használatát, azon építési lehetőséget szigorúan korlátozni-szabályozni is kell. Az árvízi védekezésre szükséges mentett oldali sávokat a Duna mentén a magas part partélétől 10 m-es sávot, a védművek lábától szintén 10 m-es sávot, a folyók, patakok magas partjától 10 m-es, védművének lábától 10 m-es sávot árvízi védekezésre szabadon kell hagyni.

Tolna megye területén fekvő települések közül a 18/2003. (XII.9.) KvVM –BM együttes rendelet I. sz. melléklete alapján 56 települést, abból 12-t erősen, 11-t közepesen és 33-t enyhén veszélyeztetett településként tartanak nyilván, vízkár-elhárítási szempontból.

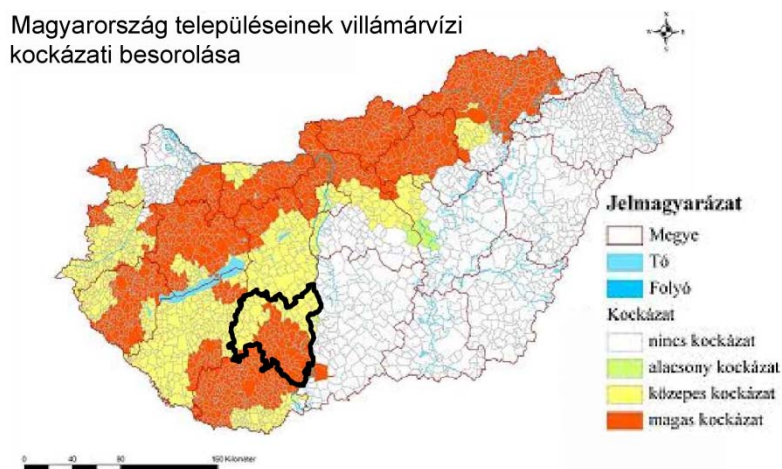
Alsónána	B	Gyöng	A	Regöly	C
Alsónyék	C	Harc	C	Sárpilis	C
Báta	A	Hőgyész	C	Sárszentlőrinc	C
Bátaszék	C	Kajdacs	B	Simontornya	B
Belecska	C	Kakasd	A	Sióagárd	B
Bikács	C	Keszőhidegkút	C	Szakály	C
Bogyiszló	B	Kölesd	C	Szárazd	C
Bölcske	C	Kurd	C	Szedres	C
Csibrák	C	Madocsa	C	Szekszárd	B
Csikóstöttös	A	Medina	B	Tevel	C
Decs	C	Miszla	A	Tolna	B
Diósberény	A	Mórág	A	Tolnanémedi	C
Dombóvár	C	Nagydorog	C	Váralja	A
Döbrököz	C	Nagymányok	A	Várdomb	C
Dunaföldvár	C	Nak	A	Várong	A
Dunaszentgyörgy	B	Őcsény	C	Zomba	C

Dúzs	C	Paks	A
Fadd	B	Pálfa	C
Felsőnána	C	Pincehely	C
Gerjen	B	Pörböly	C

Meg kell még említeni az elsőrendű védvonal mentén a mentett oldalon 110 m-es fakadóvízzel veszélyeztetett sávot és a hullámtéri oldalon a 60 m-es gödörösési korlátozással terhelt területet, amely a védmű állékonyságának megóvását szolgálja. Mindkét sávban a terepszint alatti tevékenység csak az érintett hatóság hozzájárulásával végezhető.

Villámárvizek

Villámárvíz nevében ugyan szerepel az árvíz, de ez nem klasszikus árvíz, csak egy helyi vízkár. Veszélyesebb helyi vízkárok akkor keletkeznek, amikor heves záporokból néhány óra alatt 30 mm-t meghaladó, egyes esetekben akár 80-120 mm csapadék esik. Ezek a villámárvizek a helyi katasztrófa védelemnek adnak feladatot. A villámárvíz kialakulását befolyásolja a vízgyűjtő terület felszínborítottsága, vízrajza, talajadottságai, geomorfológiája és lejtőszöge. A villámárvíz a domb- és hegyvidéki településeket érinti jobban. Tolna megyében a vízfolyásokkal érintett magasabban fekvő települések, és a dombvidék lejtőinél veszélyeztetettek.

Magyarország villámárvíz kockázati térképe

Forrás: Ár- és belvíz, valamint villámárvíz kockázat értékelése hazánkban

A villámárvizek előre jelezhetősége igen bizonytalan, hiszen a kiváltó ok általában egy lokálisan jelentkező, szélsőséges időjárási esemény. Kialakulása viszonylag ritka (elsősorban a tavaszi és nyári hónapokban fordulnak elő) és többnyire kis vízgyűjtőterületet érintenek.

Tározók

Tolna megye területét VTT tározó nem érinti. A szélsőséges csapadékesemények zavartalan elvezetésének megoldásához a befogadó vízfolyások jókarba tartásán túl, a szállítóképességük javítása is szükséges. A vízügyi igazgatóság kezelésében levő folyókon kívül a további vízfolyások, a felszíni víztestek mederben tartását az

önkormányzatok biztosítják a helyi katasztrófa védelem segítségével. A településeken belüli vízelvezetés rendszerét, hogy a beépítés, burkolás növekedésével párhuzamosan ne kelljen fejleszteni, fontos, hogy minden többlet burkolás okozta többlet elvezetendő vízmennyiség ne közvetlenül a település vízelvezető rendszerét terhelje, hanem a helyi vízviszatartással, helyi záportározóban visszatartva, abból késleltetett fékezett kivezetéssel terhelésnövekedés nélkül lehessen a vizek továbbszállítását megoldani. A helyi vízgyűjtők végül a település vízgyűjtőjébe szállítják a vizeket, amelynek befogadó képessége szintén korlátozott.

Tolna megyének topográfiai adottságának hatása, hogy területén dombvidéki kis vízfolyások nagy számban fordulnak elő. A dombvidéki vízelvezetés jellemzője, hogy nagyobb zápor, vagy olvadás idején hirtelen nagy mennyiségű víz akar a mederben lefutni, ennek visszatartására völgyzáró gátas tározó létesítésével lehet védekezni.

A megyei területrendezési tervben csak 1 millió m³-nél nagyobb méretű tároló feltüntetése szükséges, ennél kisebb tárolók helykijelölése a településrendezési eszközök keretébe tartozik. A megyében több helyen is lenne lehetőség vízviszatartást, tárolást nyújtó tároló kialakítására, de ezek előzetesen előirányzott mérete csak a településrendezési eszközökben való szerepeltetést igényli.

Az iparág nyilvántartásában szereplő létesíthető tározók egyike sem éri el a területrendezési tervekben szerepeltethető méretet:

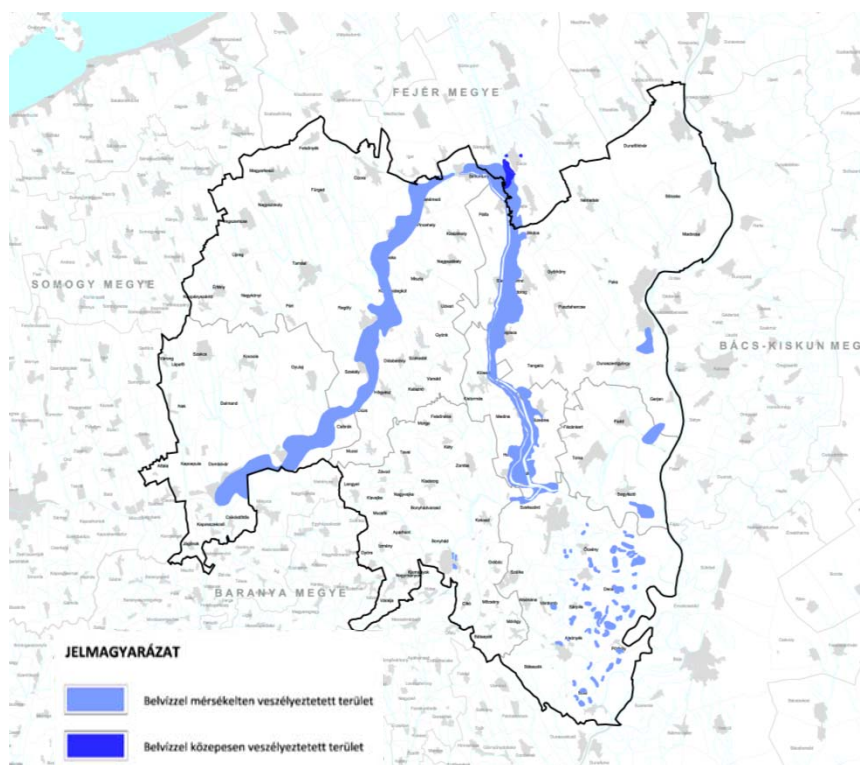
Állóvíz neve	Tó felszín (ha)	Tó térfogat (em ³)
Mórággyi tározó	16	233
Alsópéli tározó	9	77
Uzd I. tározó	23	343
Uzd II. tározó	16	278
Nagyszékelyi tározó	13	360

A rendszeresen belvízjárta terület övezetére vonatkozó javaslat

A vízügyi ágazat „rendszeresen belvízjárta terület”-ként lehatárolt területeket nem tart nyilván, arra iparági definíciója sincs. A megye területét érintő vízgazdálkodási feladatokat felügyelő Vízügyi Igazgatóságok belvizes területként a belvízi öblözeteket tartja nyilván, arról tud adatszolgáltatást adni.

A belvízi veszélyeztetett területek hasznosítási lehetőségét elméletileg célszerű részben korlátozni, részben feltételekhez kötni az érintett terület hasznosítását. A vízügyi ágazat, az általa adatszolgáltatott belvízi öblözetet tekinthetné veszélyeztetettnak tartott belvizes területnek, de erre vonatkozó területhasznosítási lehetőségeket korlátozó, szabályozó iparági előírásokkal nem rendelkezik, így azt a területrendezési eszközökben kell meghatározni. A belvízi öblözetként nyújtott adatszolgáltatás, az érintett terület belvízi veszélyeztetettségének a mértékére és annak módosítási lehetőségére sem utal, ehhez segítségül a veszélyeztetési mértékkel is foglalkozó Pálfai féle belváz

veszélyeztetettség tanulmány szolgál. Így belvízzel veszélyeztetett területként a megyei területrendezési tervben a Pálfai-féle nyilvántartás vehető figyelembe.

Pálfai-féle veszélyeztetettség térkép
Forrás: Pálfai féle térkép alapján saját szerkesztés

Korábban a belvíz-„veszélyeztetettség” mértékét a **Pálfai féle térkép** jelölte, mely több természeti tényező figyelembe vételével készült és négy kategóriát különböztet meg.

- I. belvízzel nem, vagy alig veszélyeztetett terület
- II. belvízzel mérsékeltan veszélyeztetett terület
- III. belvízzel közepesen veszélyeztetett terület,
- IV. belvízzel erősen veszélyeztetett terület

Az I. és II. kategóriába tartozó területeknél területhasznosítási korlátozás igénye nem merült fel. Ezért nem is szükséges feltüntetni a területrendezési eszközökben, a településrendezési eszközökben célszerű lenne tájékoztatóan feltüntetni, hogy a vízrendezés szükségességére fel lehessen hívni a figyelmet. Csak a III. és IV. kategóriájú a ténylegesen veszélyeztetett területeket. Gyakorlati tapasztalat, hogy a III. és IV. kategóriába, a „közepesen veszélyeztetett” és az „erősen veszélyeztetett” területet gazdaságosabb beépítésre nem szánt vízgazdálkodási területként kezelni.

A Pálfai féle térkép szerint, belvíz a megye síkvidéki jellegű terület részén fordul elő, ahol a terület topográfiai adottságaiból és geológiai adottságaiból eredően lefolyástalan területek alakulnak ki. Tolna megye területét érintően csak II. kategóriába tartozó veszélyeztetés előfordul, amelyet célszerű a településrendezési eszközökben rögzíteni, hogy a területhasznosítást megelőzően a terület vízrendezése megtörténjen. A Duna mentén, Kapos alsó és a Sió,

valamint a Nádor csatorna közelében fordul elő II. kategóriába tartozó „mérsékelten veszélyeztetett” jelzés.

A Sió torkolata környezetében nagyobb kiterjedésű mocsaras terület fordul elő, amelyet természetközeli területként kell kijelölni és az arra vonatkozó előírásokat kell betartatni.

A közelmúltban megjelent 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet „a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról” rögzíti is rendszeresen belvízjárta területekre vonatkozó elvárásokat, mi szerint:

Rendszeresen belvízjárta terület övezete

9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

Fel kell hívni azonban a figyelmet arra is, hogy mélyfekvésű, tartósabb vízállásos, vagy mérsékelten veszélyeztetett belvizes területről a vizek teljes mértékű elvezetésének nincs akadálya, de megoldás nem kizárólag a vízelvezetéssel teljesíthető, mivel a környezetében kompenzálást igénylő vízhiány is előfordulhat, így a vízelvezetés megoldását komplexebb szemlélettel kell rendezni. A túlzott vízelvezetés további következményeként a talajvíz szintje is mélyebbre kerül, mellyel azonban a magasabban fekvő területek termékenysége is veszélybe kerül. A vízelvezetés műszaki megoldásánál tehát sokkal racionálisabb és költséghatékonyabb a tájhasználat megváltoztatása. Azokon a területeken, ahol inkább a mezőgazdasági termelés a jellemző, ott a vízvisszatartás prioritásának megfelelő területhasználat: komplex, a vízgazdálkodást, a természet- és környezetvédelmet, együttesen figyelembe vevő tájgazdálkodás indokolt. A természeti értékei miatt védett területeken és környezetükben elsősorban a védelmi célú terület-felhasználás javasolt.

Tájrendezési javaslat

Tájrendezési irányelvek

A tájrendezési irányelvei a tervkészítés általános irányelveivel és célkitűzéseivel összhangban a megye területének - településeinek, kistérségeinek - fenntartható fejlődését célozzák.

A fenntartható fejlődés elvének megvalósítása magában foglalja a megye értékeinek, sajátosságainak megőrzését, a koordináció követelményeinek való megfelelést a szerkezeti, területfelhasználási beavatkozások tervezése és megvalósítása során. A koordináció követelménye egyrészt a megyén belüli települések és kistérségek együttműködését, összehangolt fejlesztését és rendezését, másrészt a megye nagyobb térségbe illeszkedését jelenti.

Tájrendezési szempontból elsődlegesen a táji adottságok, ezen belül is a táji, természeti értékek megőrzése a feladat, összehangoltan a megye fejlődését szolgáló területfelhasználási és szerkezeti változtatások meghatározásával.

A megye tájszerkezetének és tájhasználati módjainak alakítása a táj- és természetvédelmi szakterület mellett a környezetvédelmi, mező- és erdőgazdasági, közlekedési, közmű és településrendezési ágazatok függvénye és bizonyos szempontból ezek szintézisének tekinthető. Az ágazatok közül tájrendezési szempontból kiemelt figyelmet érdemel a tájhasználati módok egy csoportját meghatározó és tájszerkezeti tényezőként is fontos táj- és természetvédelmi szakterület, valamint más szempontból a közlekedési ágazat.

A térségi és települési infrastruktúra szempontjából szerkezetképző közlekedési hálózat fejlesztése vonja maga után a legegységelműbb tájszerkezeti változásokat, új települési és térségi kapcsolatok létrejöttével. Az új nyomvonalak vezetése, települési és ökológiai hálózati elemekkel való egyeztetése fontos feladata a tájrendezési tervnek. Fontos a felsőbbrendű - országos és térségi - tervekben előírt közúti és vasúti fővonalak megfelelő tájbaillesztése, tájrendezési szempontból is megfelelő nyomvonalvezetése és kialakítása.

Tájszerkezet

A tájszerkezet alakítása szempontjából elsődleges a megye ökológiai hálózati rendszerének kiteljesítése, a meglévő elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológiai hálózat legértékesebb és legmagasabb szinten védett elemei az országos védettségű természeti területek, a megye területén levő nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és természetvédelmi területek. Ezek kisebb-nagyobb zöld szigeteket képeznek a megye viszonylag jelentős hányadán és közöttük húzódnak a fő ökológiai folyosók (a megyében elsődlegesen a Mura-völgyhöz kapcsolódó vizes-nedves, gyepes-erdős természeti és extenzív mezőgazdasági területsáv).

Az elsődleges hálózat kiegészül másodlagos, megyei – helyi szintű ökológiai elemekkel, amelyeket a helyi védettségű területek és valamennyi az elsődleges hálózathoz nem tartozó természeti- természetközeli terület, meglévő és tervezett ökológiai zöldfolyosó együttese képez. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően elsősorban a kisvízfolyásokhoz,

patak völgyekhez, illetve a hegy- és dombvidéki területek meredek oldalainak erdőihez, illetve mindkét felszíntípusnál extenzív gyepekhez kapcsolódnak.

Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő megyei szintű alkotórészek egymáshoz és az országos hálózathoz is kapcsolódva képeznek rendszert. E rendszer sajátja, hogy a megye minden regionális szinten értelmezhető és jelentős meglevő és tervezett természeti, természetszerű, természetközeli és renaturált területét magában foglalja, függetlenül ezek jelenlegi és tervezett védettségi szintjétől és tulajdonviszonyaitól. Ezért is szükséges e területek védelme, fenntarthatósága érdekében a területrendezési terv keretében - a településrendezési tervek szintjére is átvihető és átvehető - speciális tájhasználati-tájvédelmi szabályozást adni, a tiltások és korlátozások mellett meghatározva - ha nem is teljeskörűen ezen terv keretében -, a támogatások és ösztönzések lehetőségeit is.

Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózati elemek az alábbiak:

- helyi védettségű természeti területek,
- erdőterületek (meglevő erdők és tervezett erdőbirtokterületek, erdőbirtokterületek)
- kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medre és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (tavak, tározók),
- a megye mezőgazdasági összterületének jelentős hányadát adó gyepterületek,
- extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek (nagyraosztott a fentiekkel átfedésben),

Tájhasználati módok

A tájhasználati módok jövőbeli alakulása szempontjából a tájrendezési fejezet elsősorban a mezőgazdasági, az erdőgazdasági tájhasználatot valamint a javarészt ezek mozaikjaiból álló vegyes területfelhasználást illetően meghatározó, az egyéb tájhasználati típusok (települési, műszaki infrastrukturális, stb.) más szakági munkarészek keretében meghatározott struktúráját illetően ezek térbeli megjelenését, tájbaillesztését segíti elő. A tájrendezésnek, szándékaink szerint egyre jelentősebb szerepe lesz a felszíni vízrendezés (folyó- és kisvízfolyás szabályozás, ár- és belvízvédalom), a vízfelületek alakítása terén is, az ökológiai szemlélet erősödésével.

A mezőgazdasági - és erdőterületek strukturálását és fejlesztését egyre nagyobb mértékben áthatják a racionális tájgazdálkodás - a termőhelynek megfelelő művelési ágak és módok megválasztása -, valamint a települési és természeti környezet védelmének térségi szintű figyelembe vételének szempontjai. Ezeknek megfelelően javaslatot teszünk az elsődlegesen erdő- illetve mezőgazdasági hasznosítású területek kiegészítéseként a mezőgazdasági művelésre, továbbá az erdőtelepítésre másodlagosan alkalmas mező- és erdőgazdasági területi struktúra kialakítására. Ezzel összhangban a nem természeti alapú tájhasználatok (beépítések, műszaki infrastruktúra létesítmények, műszaki és kommunális telephelyek, stb. által igénybevett területek) zöldbeágyazására, tájbaillesztésére, a természeti és mesterséges zöldfelületi rendszerek szerves összekapcsolását elősegítő településrendezési ajánlásokat is tartalmaz jelen tervmódosítás.

Klímavédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő javaslatok

Az éghajlatváltozás kockázatainak csökkentésére (mitigáció) adott klímavédelmi javaslatok

A jövő egyik meghatározó kihívása, Magyarország más tájaihoz hasonlóan, Tolna megyében is az éghajlatváltozás, annak lehetőség szerinti mérséklése, de mindenekelőtt az annak hatásaira való felkészülés lesz. A nyári hőhullámok gyakoriságának, hosszának és intenzitásának növekedése, az aszályokhoz, villámárvizekhez egyaránt vezető szélsőségesebbé váló évi csapadékeloszlás az éghajlatváltozás egyértelmű tünetei, amelyek fokozódására fel kell készülnie a megyének is. A szélsőséges időjárási események fokozódásának következtében a megye lakossága, természetes, természetközeli élőhelyei, növény- és állatvilága, továbbá épített környezete számos kihívással szembesül a következő évtizedekben. Ezek közül a Tolna Megyei Klímastratégiája az alábbiakat emeli ki a sérülékenységet és veszélyeztetettségét alakító tényezők közül:

- Az aszályos időszakok növekedése, az érintett területek kiterjedése hosszú távon veszélyezteti a mezőgazdasági termelést és ezáltal az élelmiszerbiztonságot.
- A hőhullámos napok számának várható növekedése miatt a hőhullámok által okozott egészségügyi veszélyeztetettség.
- Az extrém időjárási események, heves viharok gyakoriságának további növekedése várható, amelyek az épített környezetben, infrastruktúrában okozhatnak jelentős károkat. A probléma a megye egészét érinti., Tovább súlyosbítja a helyzetet, hogy ezeket az időjárási jelenségeket kevésbé lehet előrejelezni, továbbá a megye épületállománya sok esetben elavult, korszerűtlen.
- A helyi vízkárok, villámárvizek szintén a megye településeinek több mint felét érintik, a vízkárok főleg az elavult csapadékvíz-elvezető rendszerek kapcsán jelentkeznek. A települési önkormányzatok, valamint a lakosság egy-egy heves esőzés, havária kapcsán érzékeli, hogy szükséges lenne a csapadékvíz-elvezető rendszerek megfelelő kialakítása, karbantartása, hiszen az utólagos megoldások, javítások nem jelentenek hosszú távú megoldást a problémára.
- A természeti értékekben, természetvédelmi területekben és fajtákban gazdag megyei terület érintettsége szintén jelentős. Az éghajlat további változása, az aszályos időszakok növekedése és az extrém események előfordulása az élőhelyek átalakulásához, a biodiverzitás csökkenéséhez vezethetnek.
- A megye területének alacsony arányú erdőborítottsága, valamint turisztikai potenciáljának viszonylagos alacsony szintje miatt a veszélyeztetettség kismértékű, csupán egy-egy területre koncentrálódik.
- Bár az ár- és belvizek nagy volumenű károkat okoznak, Tolna megyében a megfelelően kiépített vízvédelmi rendszereknek köszönhetően kis területre – csupán néhány településre – koncentrálódik a magas veszélyeztetettség.
- Az ivóvízbázisok sérülékenysége jelenleg alacsony, azonban az ivóvíz rendszerek folyamatos fenntartása és karbantartása elengedhetetlen az alacsony sérülékenység fenntartásához.

A megye átfogó klímavédelmi (dekarbonizációs és mitigációs) célkitűzései:

- Energiafelhasználás hatékonyságának növelése a kibocsátás csökkentésével. A kibocsátás egyrészt azzal csökkenthető, ha az energiafelhasználás, energiafogyasztás optimalizálódik, mérséklődik, mind a lakossági, mind az intézményi, gazdálkodói szinten. Ennek érdekében olyan intézkedéseket szükséges megvalósítani, amelyek az épületek, a lakásállomány, a hűtő-fűtő berendezések korszerűsítésére vonatkoznak, javítva ezzel Tolna megye épületeinek kedvezőtlen állapotát.
- Megújuló energiaforrások arányának növelése a helyi energiaszerkezetben. A kibocsátás csökkenthető azzal is, ha új technológiák kerülnek bevezetésre az energiaforrások használatában, különös tekintettel a Tolna megyében található nagy potenciállal rendelkező megújuló forrásokra. A nap- és geotermikusenergia, illetve a biomassa hasznosítása minden szereplőt érinthet, így a lakosságot, a gazdálkodókat, valamint az intézményeket is.
- A közlekedésből származó CO₂ kibocsátás csökkentése. A megyében kritikus pont a motorizáció drasztikus növekedése és a közlekedésből származó kibocsátás emelkedése. Az úthálózat javulásával, a lakó- és munkahelyek eltávolodásával, a közösségi közlekedés szerepének csökkenésével, valamint a fogyasztói szokások átalakulásával ez a szektor jelenti a legnagyobb veszélyt a kibocsátás kapcsán. Fontos, hogy a megyében élőkben tudatosuljon a közlekedés és az indokolatlan autóhasználat okozta kibocsátás súlyossága, ezzel egyidejűleg a környezetbarát közlekedési módok alkalmazása. A tömegközlekedés népszerűsítése, esetlegesen járat optimalizálás, a tömegközlekedésben használt járművek kényelmesebbé tétele segíti a közlekedésből származó kibocsátás csökkentését.
- Az erdőterületek növelése. A megye erdőszültségének aránya (18%) országos átlag alatti, valamint a Dél-dunántúli régióban is a legalacsonyabb. Megvizsgálandó, melyek lehetnek a megye – akár magánforrások bevonásával megvalósuló – erdőtelepítés szempontjából potenciálisan érintett területei a jövőben, különös tekintettel a mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas területekre.

A megye ÜHG kibocsátását várhatóan jelentősen befolyásolja a Paksi Atomerőmű 2030-ig történő bővítése. A lakosságszám várható növekedését, továbbá a beruházással (ebben az időszakban elsősorban az építkezéssel) járó kibocsátás növekedést a megye erőteljes fajlagos kibocsátás csökkentéssel kívánja ellensúlyozni. 2050-ig tervezetten a továbbiakban is folyamatosan csökkenő értékek prognosztizálhatóak, köszönhetően mind a lakossági, mind a gazdasági szereplők hatékonyabb és tisztább erőforrásokra (megújuló energiára és atomenergiára) építő energia-felhasználásának, illetve az egyéni közlekedés technológiai újításainak.

Adaptációs célkitűzések:

- Aszályal szemben védett területek arányának növelése. A megye egészében, de különösen az aszály által leginkább sújtott északi és déli területeken fontos célkitűzés a védett területek növelése. Az aszályal szembeni védekezés legfontosabb és legsürgetőbb feladatai Tolna megyében a vízviisszatartási feltételek javítása, a víztározási kapacitás növelése, az öntözési lehetőségek fejlesztése és a talaj folyamatos javítása.
- Helyi vízkárok elleni sérülékenységi csökkentése. Ez a cél elsősorban a hirtelen lezúduló, extrém csapadékmennyiség elleni védekezés fokozásával, a csapadékvíz-elvezetés megfelelő – főleg települési szintű – kialakításával,

valamint a vízviisszatartási lehetőségek megteremtésével érhető el a megyében. Mivel a dombvidéki és síkvidéki területeket eltérő hatások érik, így fontos, hogy a megoldások kidolgozása ennek figyelembevételével, terület specifikusan történjen.

- Hőhullámokkal szembeni védekezés erősítése. A zöldterületek növelése, ahol lehetséges településen belüli vízfelületek kialakítása, árnyékolás, hűtött közösségi terek biztosítása, párapuk kialakítása segítheti a hősokk hatásainak enyhítését.
- Épített környezet sérülékenységének csökkentése. A megye épületállományának szerkezeti problémái és fizikai állagának folyamatos romlása miatt szintén kiemelt adaptációs cél az épített környezet sérülékenységének csökkentése, hiszen a felújítási és karbantartási munkák folyamatos elmaradása miatt a megyei épületállomány szerkezetét, állékonyságát veszélyeztetik a megyében egyre gyakrabban előforduló szélsőséges időjárási események. A probléma volumenéből és komplexitásából adódóan megyei szinten csak hosszú távú, számos szereplőt érintő beavatkozás révén érhető el javulás.
- Ár- és belvízvédelmi rendszer fenntartása. Tolna megye ár- és belvízvédelmi rendszere megfelelően kiépített, így jelentősebb hiányosság, nagy volumenű infrastrukturális beavatkozás nem szükséges. Azonban ez az a terület, ahol kiemelten fontos a megyei védekezési rendszer folyamatos karbantartása, illetve napi szintű üzemeltetése, a kisebb fejlesztési feladatok végrehajtása.
- Települési zöldterületek és zöldfelületek növelése: Számos funkciója miatt a zöldfelületeknek kiemelt szerepe van a klímaadaptációban. A fák árnyékoló hatása az egyik legfontosabb tényező a nyári meleg és az UV-sugárzás elleni védekezésben. Mivel a lombos fának télen jelentősen csökken az árnyékoló hatásuk, mindkét évszakban optimálisan befolyásolják a besugárzási viszonyokat. A nyári forróság enyhítésében segít továbbá a növényzet párologtató, valamint vízviisszatartó képessége. A zöldfelületek széljárást, szellőzést befolyásoló képessége is számottevő egy településen, ami lehet előnyös, de akár hátrányos is. A túl nagy szél, a huzat csökkentésében a fák, mint mechanikai akadály játszhatnak szerepet (pl. nagy háztömbök, szalagházak közötti szélcsatornáknál), ugyanakkor biztosítani kell, hogy a település átszellőzése is megmaradjon. A nagy zöldfelületek (nagy kiterjedésű városi parkok) a szélcsendes időszakban a légmozgás beindításában játszanak szerepet azáltal, hogy a burkolt, beépített területekhez képest más hőmérsékletű felületet jelentenek.

Az üvegházhatású gázok és légszennyezés kibocsátás-csökkentési célok eléréséhez az egyes ágazatok eltérő mértékben képesek hozzájárulni. Ennek oka részben abban keresendő, hogy azok eleve nem azonos mértékben részesednek a kibocsátásokból, másrészt eltérő dekarbonizációs potenciál jellemzi őket.

- Az *ipari technológiai folyamatokból* származó kibocsátások mérséklése egyrészt a termelés volumenének – nyilvánvalóan nem preferált – csökkentése, másrészt a technológiai fejlődés révén érhető el. A megye gazdaságának bővülése és a technológiai fejlődés eredményeként az e forrásból származó kibocsátások változásával nem kalkulál a stratégia.
- A *közlekedési szektor* esetében a közeljövőben szintén nem várható jelentős mértékű kibocsátás-csökkenés, arra csak a távolabbi jövőben, a közlekedés elektrifikációját követően nyílik reális esély.

- A *mezőgazdasági* eredetű kibocsátások mértékét az alkalmazott módszertan alapján aránytalanul nagymértékben befolyásolja a megyében tenyésztett szarvasmarhák száma. Tekintettel arra, hogy a megye adottságai ezek tartásához várhatóan a jövőben is relatíve kedvezőnek minősülnek majd Magyarországon belül, nem várható a szarvasmarha-állomány, és ezzel párhuzamosan a mezőgazdasági eredetű kibocsátások drasztikus csökkenése.
- A *szennyvízkezelést* is magában foglaló hulladékszektorban szintén komoly kibocsátás-csökkentési potenciál rejlik, amely elsősorban a lerakásra kerülő hulladék mennyiségének csökkentésében, a hulladék- és szennyvízkezelő telepeken keletkező depónia- és biogáz hasznosításában, illetve a technológiai fejlődésben rejlik. Említést érdemel ugyanakkor, hogy az e szektorokból származó üvegházhatású gáz kibocsátás mennyisége függ a lakosság számától is, márpedig a hosszú távú prognózisok az ország, és azon belül a megye lakosságszámának csökkenését vetítik előre, ami így szintén a hulladékszektorból származó kibocsátások csökkenése irányába hat.
- A megye legnagyobb mértékű üvegházhatású gáz kibocsátása az energiafelhasználásra vezethető vissza. E területen mindenekelőtt az épületek energetikai korszerűsítése révén elérhető fűtési célú hőigény-csökkenés, az energiatakarékos háztartási berendezések széleskörű elterjedése révén várható villamosenergia-igény csökkenés, továbbá a megújuló energiafelhasználás bővülése együttesen jelentős mértékű üvegházhatású gáz kibocsátás megtakarítást eredményeznek. Figyelembe kell ugyanakkor venni, hogy a közlekedés elektrifikációja, valamint az életszínvonal reménybeli növekedése növelik a villamos energia iránti igényt, amelynek kielégítése – amennyiben nem megújuló, vagy nukleáris eredetű energiaforráson alapul – többlet üvegházhatású gáz kibocsátással jár.

Környezetvédelmi javaslatok

A közlekedésből eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A közúti közlekedésből eredő légszennyezés meghatározó a megye levegőminőségének alakulásában, és a közlekedés okozta terhelés növekvő tendenciát mutat annak ellenére, hogy bár az egyedi kibocsátások csökkennek (környezetbarátabb gépjárműpark), de a forgalom-mennyiség (utas-/szállítmány-km) nagyobb arányban nő. Zaj- és rezgésvédelmi szempontból is környezeti konfliktust okoz a közlekedés. A vasúti közlekedés okozta zaj- és rezgésterhelés csökkentését a meglévő vonalakon elsősorban nem területrendezési eszközökkel (pl. zajvédő fal építésével, korszerű szerelvények beállításával, zajcsökkentett vágányok fektetésével) lehet megoldani, a közúti közlekedés vonatkozásában azonban elkerülő utak tervezésével és építésével javítani lehet az átmenő forgalom miatt kialakult helyzeten. Ezért az elkerülő utak építése az utóbbi években felgyorsult, több település körül már megvalósult és vannak folyamatban lévő projektek is. Meg kell jegyezni azonban, hogy ez csak a környezetszennyezés „odébtolása” a lakott területekről kevésbé érzékeny területekre, maga a szennyezés megmarad, talán valamivel –, de nem relevánsan - kisebb mértékben, a külterületeken való zavartalanabb haladás miatt.

A megyei területrendezési tervnek ezért ugyan szűk a mozgástere az országos és nagytérégi jelentőségű közlekedési nyomvonalak térbeli rendszerének alakításában, de törekszik a megye érdekek szerinti befolyásolásra,

környezetvédelmi indokok alapján is. A belterületeket, a védett területfelhasználású területeket, az épített és a természeti értékek területeit elkerülő nyomvonalak kiépítésének szorgalmazása mellett a helyes térszerkezet és területhasználat megválasztásával is sokat lehet segíteni a környezet állapotán. A kialakult és észszerűen meg nem változtatható adottságok esetén forgalomtechnikai és passzív akusztikai intézkedésekre van szükség, amely nem területrendezési feladat.

Ugyancsak nem területrendezési feladat, de közlekedés potenciális környeztkárosító hatásait mérsékelni kell a talaj és a vizek szennyezését illetően is, az üzemszerű használat és havária esetén is. A csapadékvíz nem megfelelő elvezetése ahhoz is vezethet, hogy a talajba és a vizekbe káros anyagok mosódnak be. A meglévő utak korszerűsítése, az elkerülő utak és egyéb új útszakaszok építése során ezért kiemelt figyelemmel kell lenni e káros hatások elkerülésére. A nyomvonal körültekintő megtervezése mellett fontos a vízelvezetés korszerű megoldása és környezetvédelmi berendezések (pl. megfelelő szűrők, leválasztók) alkalmazása, így biztosítva a környezeti elemek megóvását.

A csapadékvíz- és szennyvízelvezetésből eredő konfliktusok és megoldásuk

Az előzőekben említett, közúti közlekedés intenzitása miatti, a települések burkolt felületeiről, útfelületekről összegyűlő csapadékvíz szennyezettsége károsító hatású. Ez a csapadékvíz tovább szennyezi a talajt, valamint a felszíni és a felszín alatti vizeket. A csapadékvíz elvezetés fejlesztését elsődlegesen a településeken belül kell megoldani. A csapadékvíz-elvezető hálózattal az összegyűlő esővizet megfelelő környezetvédelmi berendezések (olaj-, homok- törmelékfogó) közbeiktatásával, szennyezőanyag-határértékek alattira tisztítva kell a természetes vízfolyásokba, mint befogadókba továbbvezetni.

A szennyezett csapadékvíz és a folyamatosan növekvő mennyiségű, elsősorban települési szennyvíz elvezetésének hiányosságai, ill. korszerűtlen megoldásai eredményezhetnek komoly környezeti konfliktust. A szennyezés a felszíni vizek, a felszín alatti vizek, a talaj és az ivóvízbázis rendszerének állapotát rontja, ezért a szennyvízelvezetés és -kezelés megoldása kiemelten fontos feladat. A szennyvízelvezetési rendszerekkel gazdaságosan ellátható területeken a települési szennyvízelvezetési és -tisztítási megvalósítási program ad iránymutatást. Az aprófalvas ill. egymástól távol eső településrendszer esetén pedig a korábbi csatornahálózat - centrikus trenddel szakítva az egyedi szennyvízkezelő létesítmények telepítése is támogatást nyert, elsősorban 2000 LE (lakos-egyenérték) szennyezőanyag terhelés alatti településeken. Ahol még ez a szennyvízkezelési mód sem valósítható meg, ott marad a zárt tározó létesítési kötelezettsége. A fejlesztésekkel párhuzamosan a szikkasztókat fel kell számolni.

A hulladékgazdálkodásból eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A hulladékgazdálkodás átfogó keretszabályozását a hulladékgazdálkodásról szóló törvény adja meg. Az egyes tevékenységek és technológiák szabályozásáról az ehhez kapcsolódó kormány- és miniszteri rendeletek, határozatok gondoskodnak. Területrendezési szempontból azonban nem ezek a fontosak, hanem annak az

elvnek a megvalósítása, hogy a hulladékok kezelése koncentráltan (regionális szinten körzetesítve) és korszerű módon történjen, valamint, hogy szűnjön meg a múltban jellemző környezetszennyező településenkénti szeméttelep – tömeg.

Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv alapján kialakításra kerültek a regionális hulladékgazdálkodási és rekultivációs rendszerek, habár ezek kiépítését és üzemeltetését nehezítette a társulások nagy mérete, a résztvevő önkormányzatok nagy száma, ami jobb szervezést és állami koordinációt tett volna szükségessé, de végülis jelentős mennyiségű hulladékkal szennyező létesítmény szűnt meg (a szeméttlerakók rekultivációjával) és megvalósultak a korszerűbb hulladékártalmatlanítás regionális bázistelepei.

Az értékes épített és természeti környezet védelme érdekében a hulladéklerakó és ártalmatlanító létesítmények helyének meghatározásánál, engedélyezésénél körültekintően kell eljárni. A telepítés lehetséges helyének meghatározásánál ill. a telepítésre nem alkalmas területek kijelölésénél az országhatáron belüli és a határon átnyúló összes környezeti hatásra is tekintettel kell lenni. Ezért esetlegesen új, regionális hulladéklerakót csak olyan területen lehet elhelyezni, mely az összes környezeti elem tekintetében elfogadható, vagyis nem helyezhető el ott, ahol akárcsak egy környezeti elemet potenciálisan veszélyeztet.

Az ipari tevékenységekből eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A megye területén kevésbé jellemzők az erősen szennyező gazdasági tevékenységek. Jelen terv hozzájárul, hogy a területrendezés eszközrendszerével segítse a jó környezeti állapot megtartását a környezetszennyező tevékenységek és létesítési helyük korlátozásával. Ez a szabályozási tevékenység természetesen nemcsak a jelenleg aktuális esetekre vonatkozik, hanem a területek környezeti érzékenységét figyelembe véve mindennemű leendő környezeti terhelésre is. A szigorú szabályzók egyrészt a meglévő termelések korszerűsítése által határértékek alá szorították a kibocsátásokat, másrészt a leendő termeléseknél meg sem engedik a létesítést határérték fölötti szennyezés lehetősége esetén.

Az ipari termelés jellegű tevékenységeiből nem keletkezik olyan mérvű környezeti konfliktus, melyet megyei szinten kezelni kellene. Az iparszerű termelésből eredő felszíni, felszín alatti víz és talaj szennyezettségének a feltárása gyakorlatilag mindenhol megtörtént. Ahol a szennyezettség élővilágot, felszíni vagy felszín alatti vízbázist veszélyeztetett, ott a kármentesítés megtörtént. Az egyéb területeken a kiépített monitoring rendszer elemzési adatainak a függvényében kell a felszín alatti víz és a talaj használatot engedélyezni, illetve korlátozni.

A mezőgazdasági tevékenységekből eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A megye intenzív használatú mezőgazdasági területein a növénytermesztés környezeti terhelése a műtrágyák és növényvédőszeres takarékosabb használata miatt az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat. A felszín alatti vizek védelmét segíti a tápanyag-felesleg jelentős csökkentése. Az állattartás környezeti veszélyeztetése szintén csökkent, egyrészt a szigorodó hatósági ellenőrzések, másrészt a szigorodó állattartási feltételek előírása miatt. E tevékenység helyenként környezeti problémát okozhat, mint például a bűz, szabálytalan trágyatárolás, a trágya szabálytalan felhasználása, állati hullák, veszélyes

hulladékok stb. A növénytermesztés szabályozása kevésbé, de az állattartó telepek – minél kevesebb környezeti konfliktust okozó - helykijelölése inkább településrendezési mint területrendezési tervi feladat, de a térségi szennyezésérzékenységi tényezők - pl. nitrátérzékeny területek meghatározása, stb.- figyelembe vételével.

A területrendezési eszközök ugyancsak közvetetten szolgálják, de a hatékony agrár-környezetvédelmi intézkedések fontos eszköze erózió-, belvíz- és nitrát érzékeny területeken a művelési ág vagy mód váltása, illetve a területhasználat módosítása erdősítéssel, gyepesítéssel, élőhelyek létrehozásával. A felszíni vizek vízminőségének javításában a tápanyag-gazdálkodás mellett az erózió csökkentésével is lehet számottevő eredményeket elérni, amely ennek megfelelő művelési módszerek alkalmazását jelenti, vagy alkalmazható magát a problémaforrást megszüntető művelési ág-váltás. A vizek VKI szerinti „jó állapotának” eléréséhez, fenntartásához a vízfolyások felsőbb szakaszai mentén mindenképp indokolt a „szántóból erdő” irányú művelési ág váltás. Az erdők jótékony vízvizsszatartó és a talaj vízmegkötő funkciója párosítható a szántók kiszorításának hatására csökkenő tápanyagszennyezéssel. A vízfolyások alsóbb szakaszain, szélesebb völgyekben és síkvidéki jellegű vízfolyások mentén elsősorban a „szántóból gye” csere jelenthet megoldást, illetve enyhébb esetben a művelési mód váltása. Utóbbi esetben a vízfolyások mellékén a megfelelő védősávok (erdő, mező) kialakításával kell az intézkedés hatását erősíteni, mely egyben defláció csökkentő hatású is.

Az országos nitrát akcióprogram keretében a kijelölt nitrátérzékeny területeken a kötelezően alkalmazandó „jó mezőgazdasági gyakorlat” betartása a feltétele a közvetlen mezőgazdasági kifizetéseknek. A megye területén lévő felszín alatti víztestek határérték alatti nitrát-koncentrációja érdekében is indokolt a nitrát-érzékeny területek folyamatos monitoringja.

Az állattartás telepek működtetése terén az EU támogatási rendszere következtében elsősorban nagylétszámú állattartó telepek kialakítása felé történt elmozdulás. Az állattartó telepek létesítése és üzemeltetése során gyakori környezetvédelmi probléma forrása, hogy a védőtávolságokat különböző okokból nem tartják be, ráadásul a környezetvédelmi szabályozás a búzzal, mint légszennyezési formával nem tud érdemben foglalkozni. Az állattartással együtt járó másik környezeti terhelés a trágyakezelésből adódik, és komplex környezeti problémát okoz a felszíni víz – felszín alatti víz – talaj rendszerben, valamint a levegőben egyaránt. A lakó- és érzékeny természeti területek védelme érdekében a településrendezési tervezésben is meg kellene erősíteni az állattartó telepek telepítésének és fenntartásának szabályait, a jelen jogi szabályozás azonban e tekintetben nem következetes, mivel az önkormányzatoktól gyakorlatilag megvonja a haszonállattartásra vonatkozó helyi szabályozás lehetőségét. A bejegyzett telepeken kívül fontos feladat a lokális, egyéni, illegális terhelések felszámolása. Ezek azonban szintén nem területrendezési szintű feladatok.

A környezeti konfliktusok megoldásának feladatai, szakterületenként

Bár az alábbiakban környezeti elemenkénti bontásban szerepeltetjük a ma is aktuális konkrét feladatokat, – fontossági sorrend nélkül - mégis észrevehető, hogy egy-egy feladat megvalósítása nemcsak az adott elemre hat és többsége

nem is területrendezési kompetencia, de közvetett hatásaik miatt legalább felsorolás szerűen áttekintendők.

Levegőtisztaság-védelem

- egészségügyi kockázat nélküli levegőminőség elérése és megtartása
- országos/megyei szintű imissziós mérőhálózat fejlesztése
- emissziók mérésének, ellenőrzésének fejlesztése, szankcionálás
- utak állapotának és fenntartásának javítása
- településen belüli átszellőzés biztosítása területfelhasználási és építési szabályozással
- zöldfelületi rendszer megőrzése és fejlesztése
- gépjármű-forgalmi felületek tagolása (pl. parkolóknak zöldsáv létesítési kötelezettség)
- átmenő gépjárműforgalom csökkentése (tehermentesítő hálózati elemek pótlása)
- közlekedéshálózat, közlekedésszervezés racionalizálása
- tömegközlekedési ellátás színvonalának emelése.

Talaj- és földvédelem

- erdőtelepítés (jobb levegő, zajcsökkentés, erózió-defláció ellen, közjóléti hatások)
- mezővédő erdősávok, utak menti fasorok telepítése, gyepek kialakítása
- biológiailag aktív felületek megőrzése és fejlesztése
- hasznosítható szennyvíziszap arányának növelése és felhasználása
- erózió, defláció csökkentési intézkedések
- utak csapadékvíz-elvezetésének megoldása és víztisztítás
- talajszennyező anyagok szabálytalan tárolásának felmérése és megszüntetése,
- beépítetlen területek beépítésének ésszerű korlátozása
- a településszerkezet ésszerű, zöld - tagolása.

Vízgazdálkodás, vízvédelem

- felszíni és a felszín alatti vízkészlet mennyiségi és minőségi védelme
- Duna hajózás (áru- és személyforgalom) lehetőségeinek környezettudatos fejlesztése
- Duna vízminőségének folyamatos javítása
- felszíni vizek szabadidős célú használatának környezettudatos fejlesztése
- patakrevitalizációk
- árvízveszély elleni védekezés fenntartható átalakítása
- belvízvédelem továbbfejlesztése
- ivóvíz-minőség javítása
- kutak nyugalmi vízszintsüllyedésének és csökkenő vízádó-képességének megállítása
- hidrogeológiai védőterületek és védőidomok kialakítása és védelmének biztosítása
- termál- és gyógyvizek környezettudatos hasznosítása
- termálvizek összefüggő szabályozási rendszerének kidolgozása és érvényre juttatása
- szennyvízkezelő telepek modernizálása
- még hiányos, illetve hiányzó szennyvízelvezetési rendszerek kiépítése

- zárt szennyvízgyűjtő csőhálózattal gazdaságosan ellátható területek csatornázottságának ~100 %-os kiépítése (zárt közműolló)
- szennyvízelvezetési rendszerekkel gazdaságosan el nem látható területek szennyvízkezelésének egyedi megoldása
- szennyvíztisztítás hatásfokának javítása (mechanikai, kémiai, biológiai fokozatok)
- az ipari előtisztítást elősegítő szabályozási rendszer kialakítása és működtetése
- illegális szennyvízbekötések feltárása, megszüntetése és megakadályozása
- legális vízbekötések határértékek alatt tartatása és ellenőrzése, szankcionálása
- szennyvízszikkasztók felmérése és megszüntetése
- vízminőség-védelmi adatbázis kibővítése és működtetése
- szennyezetlen csapadékvíz csapadékpótlásra való vagy egyéb hasznosítása (nem zárt csatornában való azonnali elvezetés).

Zaj és rezgés elleni védelem

- nagyforgalmú közlekedési útvonalak mentén „biofalak” (vagy más zajgátló létesítmények) építése
- lakott területeket elkerülő utak építése
- szükség esetén zajgátló védőterületek és csendes övezetek kijelölése
- határérték fölötti zajkibocsátók feltárása, ellenőrzése, határérték alá kényszerítése
- zajszennyezés csökkentését célzó műszaki fejlesztések támogatása
- országos/megyei szintű monitoring hálózat kiépítése
- ahol aktívan nem lehet, ott a passzív akusztikai védelem megteremtése
- munkahely-lakóhely terület közelítése (közlekedésigény csökkentése érdekében)
- repülőtér környezetében a zajvédelmi zónák monitoringja
- zajos és zajra érzékeny tevékenységek elválasztása

Hulladékgazdálkodás

- esetlegesen szükséges új regionális hulladékkezelő létesítésére területbiztosítás
- komplex hulladékgazdálkodási rendszerek sikerességének elősegítése
- hulladékgazdálkodási projektekbe vagy szelektív hulladékgyűjtésbe még be nem kapcsolódott települések bekapcsolása vagy egyedi hulladékkezelési megoldások megvalósítása
- szeméttelep rekultivációk befejezése
- hiányzó hulladékhasznosítási technológiájú (inert hulladék hasznosítása, állati hulladék kezelése, komposztálás és komposzt-felhasználás) telephelyek kialakítása, fejlesztése
- meglévő hulladékhasznosítási technológiák hatékonyságának fokozása
- illegális szeméttlerakások felmérése, felszámolása és megakadályozása, szankcionálása
- szelektív hulladékgyűjtés minél szelektívebbé tétele
- szelektív hulladék újrahasznosítási arányának fokozása
- keletkező hulladékmennyiség csökkentése.

A vizuális környezet védelme, környezetesztétika

- elhanyagolt zöldfelületek fejlesztése, rendezése

- a területfelhasználatok rendeltetésének megfelelő fenntartása és annak megkövetelése
- természeti és épített értékek, elemek jó karban tartása
- közterületi higiéniai létesítmények megvalósítása és fenntartása
- szelektív hulladékgyűjtő rendszerek egységesítése, és üzemeltetése
- közutak szegélyeinek, zóldsávjainak jó karban tartása
- közterületi fasorok egységes koncepció szerinti létesítése, hiánypótlása, fenntartása,
- erdőterületek üzemterv szerinti kezelésének folytatása
- településtisztasági szolgáltatások színvonalának jelentős emelése
- magánterületek jó karban tartásának kikényszerítése
- parkolási lehetőségek megteremtése és szabályok szerinti parkolás kikényszerítése,
- közterületről látható épületgépészeti berendezések, reklámok, cégérek, épületen bármilyen utólag elhelyezett tárgy elhelyezésének szigorú szabályozása
- közterületek egységes koncepció alapján való kialakítása és fenntartása
- külterületek egyedi tájértékeinek és környezetüknek egyedi megóvása, fenntartása.

A környezetállapot javítását szolgáló területrendezési eszközök

- ökológiailag megfelelő térszerkezet alakítása
- forgalom-elosztást és területi elérhetőséget javító hálózati elemek tervezése
- lakott területeket elkerülő közúti szakaszok tervezése és helybiztosításuk
- védőterületek kijelölése és helybiztosítása
- térségi területfelhasználás környezet tudatos befolyásolása
- új beépítésre szánt területek kijelölésének racionális korlátozása
- különböző területfelhasználások konfliktusos kapcsolatának megakadályozása
- különböző területfelhasználások kijelölése környezeti feltételeinek meghatározása
- védelmi célú övezetek lehatárolása és a védelemhez szükséges szabályozások érvényesítése
- térségi ökológiai hálózat lehatárolása és a védelemhez szükséges szabályozások érvényesítése
- erdősítésre alkalmas területek meghatározása, erdősítés támogatása
- térségi szintű környezetvédelmi létesítmények helykijelölése.

A megye Területrendezési Tervének módosítása során is nagy hangsúlyt kaptak a területi-, környezeti konfliktusok területrendezési eszközökkel történő csökkentésének kérdései. Ugyanakkor megállapításra került, hogy a környezeti konfliktusok feloldása, a környezeti ártalmak csökkentése komplex feladat, melynek irányát és feladatait a területrendezési tervben ugyan részben meg lehet határozni, megoldani azonban csak egy sokkal szélesebb körű eszközkészlet igénybevételével.

A környezetminőség javításának igénye áthatotta mind a hatályos területrendezési terv kidolgozását, mind annak módosítását. De mivel a környezetvédelmi javaslat a területrendezési terveknek csak alátámasztó munkarésze, így nem kerül jóváhagyásra, ezért környezetvédelem és környezetgazdálkodás terén az a legfontosabb, hogy a területrendezési eszközök a területfejlesztési és

fenntarthatósági országos és térségi dokumentumokban elfogadott környezetvédelmi célok és követelmények figyelembevételével kerüljenek alkalmazásra.

A területrendezési terv módosítása a folyamatok alakulását kíséri figyelemmel, és ennek következményeképpen csak azokat a területeket és beavatkozási pontokat tudja meghatározni, ahol a szükséges változtatások rendezési, szabályozási típusú beavatkozásokat követelnek. Ezek a feladat-meghatározások azonban kevésbé a térségi, hanem inkább a településrendezés és helyi építési szabályozás szintjén lehetségesek, mivel a területrendezési tervezés eszközkészlete meglehetősen szűk a környezeti konfliktusok feloldásában, a környezeti állapot javításában.

A Tolna Megye Területrendezési Terve 2020. évi módosításában alkalmazott térségi övezetek

Országos övezetek

Az országos övezetekre vonatkozó előírásokat a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény és a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet állapította meg.

Az országos övezetek az alábbiak:

1. ökológiai hálózat magterületének övezete
2. ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete
3. ökológiai hálózat puffterületének övezete
4. kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
5. jó termőhelyi adottságú szántók övezete
6. erdők övezete
7. erdőtelepítésre javasolt terület övezete
8. tájképvédelmi terület övezete
9. világörökségi és világörökségi várományos terület övezete
10. vízminőség-védelmi terület övezete
11. nagyvízi meder övezete
12. honvédelmi és katonai célú területek övezete

A megyei övezetek

A megyei övezetekre vonatkozó előírásokat a területrendezésért felelős miniszter 9/2019. (VI. 14.) MvM. rendelete állapította meg.

A megyei övezetek az alábbiak:

13. ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete
14. rendszeresen belvízjárta terület övezete
15. földtani veszélyforrás területének övezete

Egyedileg meghatározott megyei övezetek

Tolna megye egyedileg meghatározott megyei övezetei az alábbiak:

16. Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete
17. Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete
18. Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete

Kiegészítő indoklás az egyedi fejlesztési övezetek alkalmazásához és lehatárolásához

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. számú (területrendezési) törvény megteremtette a lehetőséget, hogy a Megyei Önkormányzat megtegye az első lépéseket a területfejlesztési és a területrendezési eszközök összehangolásához.

24. § (1) A megyei önkormányzat a területrendezési tervéről szóló rendeletének részeként a megye területének természeti, épített környezeti és gazdasági adottságainak védelmére és

fejlesztésére, a térszerkezet szervezésére, továbbá a területfejlesztési koncepciók és programok végrehajtására egyedileg meghatározott övezeteket is megállapíthat, amely övezetek

a) szabályai a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia, a településrendezési eszközök készítésére, a településrendezési eszközökben meghatározott területfelhasználási egységek kijelölésére, valamint az OTÉK-ban meghatározott, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek építési használatának megengedett határértékeinél megengedőbb követelmények megállapításának lehetőségére vonatkozhatnak,

b) nem lehetnek ellentétesek a megyét érintő országos és kiemelt térségi területrendezési tervekkel.

Élve a törvény adta lehetőséggel a Tolna megyei területrendezési terv 2020 évi módosításának tervezete keretében „egyedileg meghatározott” fejlesztési övezetek (is) meghatározásra, illetve lehatárolásra kerültek.

Az új övezetek alkalmazásának és lehatárolásának célja a fejlesztések térbeli differenciálásának elősegítése a 2020-2027 közötti fejlesztési időszakban a megye eltérő adottságú és potenciálú térségeihez tartozó települések között.

A Tolna megyei területfejlesztési koncepció a megye hosszú távon kívánatos térstruktúrája, illetve az egyes térségek sajátosságai meghatározásánál az alábbiakat fogalmazza meg:

A megye térszerkezetére jellemző, hogy nem a megyeszékhelyre koncentrált, hanem az egyes kistérségek, tájak önállósága, külső kapcsolatai a jellemzőek. A megye városai a Duna mentén (Dunaföldvár, Paks, Tolna, Szekszárd, Bátaszék), illetve Tamási és Gyöngyös kivételével a megyehatáron (Bonyhád, Nagymányok, Dombóvár, Simontornya) helyezkednek el, ami igazolja, hogy a megye térszerkezete nem kiegyensúlyozott.

A területi fejlődés alakulását alapvető mértékben befolyásolta az a körülmény, hogy az észak-déli irányban fekvő Tolnai-hegyhát kettéosztja megye területét, és bizonyos szempontból folyamatosan akadály volt a kapcsolatok fejlődésének. A megye kistérségei, illetve a nyugati és keleti része közötti együttműködés lényegében nem alakult ki sem társadalmi, sem gazdasági szempontból és az egyes kistérségek fejlődése is eltér, az észak-dél irányú közlekedési főútvonal, a 6-os főút, volt Tolna megye fejlődési tengelye. A Budapest – Pécs – országhatár között futó főút a Dunával párhuzamosan haladva felfűzte és tulajdonképp fejlesztette a megye gazdaságilag amúgy is fejlettebb részét.

A 63-as főút hasonlóképp észak-dél irányban Szekszárd (Tolna) – Székesfehérvár között teremtett közúti kapcsolatot. Kelet-nyugat irányú jelentős közúti és így gazdasági kapcsolt sincs például Paks és Tamási vagy Szekszárd és Dombóvár között. A 65-ös főút Szekszárd – Siófok vonalon, északnyugat-délkelet irányban pedig átlósan szeli át a megyét, így érdemi kapcsolatot nem teremt a megye keleti és nyugati részei között.

Megépült a Szekszárdi Duna-híd és az M9-es félpályás, a 6-os és az 51-es főút közötti szakasza. Az elmúlt években megépült az M6-os autópálya teljes Tolna megyei szakasza és Budapest és Pécs között is autópályán lehet közlekedni. Ez a már üzemelő két új gyorsforgalmi út a megye térszerkezetében jelentős változást hozott, ám igazából a meglévő tendenciát és fejlettséget, azaz a meglévő különbségeket tovább erősítette.

A Paksi és a Szekszárdi kistérség volt eddig is Tolna megye két legfejlettebb, gazdaságilag legerősebb kistérsége, az új országos, nemzetközi kapcsolatokat is erősítő fejlesztések pedig épp ebben a két legfejlettebb térségben valósultak meg.

Az M6-os gyorsforgalmi út egyre jobban felerősíti az itt lévő települések gazdasági jellegű fejlesztési szándékait. A mellékúthálózat kismértékű módosításával tovább javítva az autópályával való kapcsolatot, a két kistérségben újabb fejlesztési területek létesülnek majd. Annak érdekében, hogy az autópályától távolabbi, gazdaságilag elmaradott kistérség, mint például a megye csaknem egyharmadát kitevő Tamási kistérség, illetve a Dombóvári és a Bonyhádi kistérség elsősorban apró- és kistelepüléseinek további gazdasági és társadalmi leszakadását mérsékeljük és felzárkóztatását elősegítsük, szükséges új, hatékony térségfejlesztési eszközöket alkalmazni. A fejletlen területeknek a fejlett területektől történő további leszakadását hivatott fékezni az a kormányzati szándék is, mely létrehozta a „szabad vállalkozási zónákat” az ország legfejletlenebb területeinek hatékony – elsősorban gazdasági

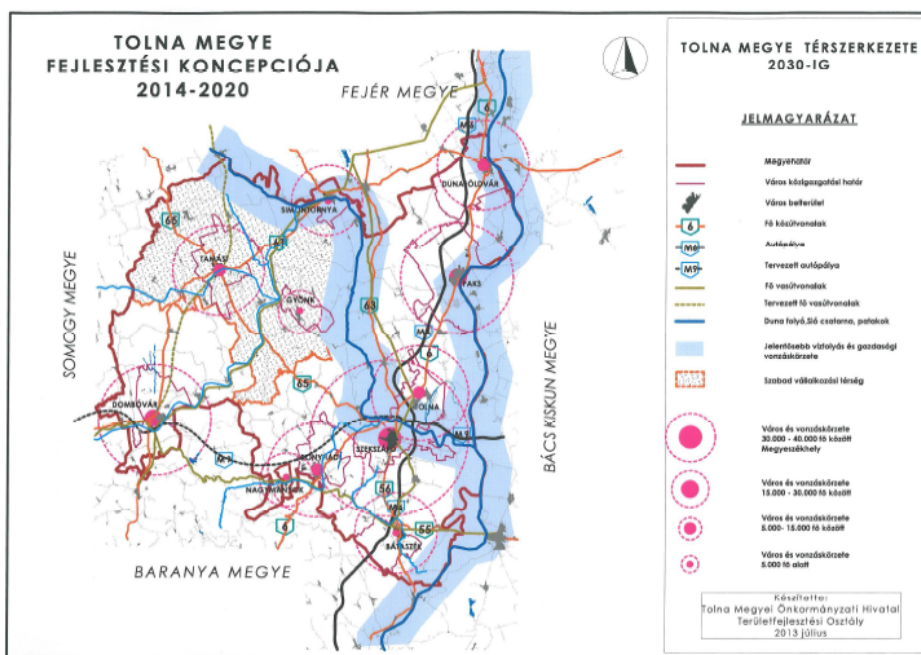
célú – felzárkóztatására. Az országos szándék ellenére Tolna megye szempontjából további ösztönzőkre, önálló térségfejlesztési programra és „Kiemelten fejlesztendő térség” kijelölésére van szükség a területi különbségek mérséklésére, illetve a leszakadt térségek, települések felzárkóztatására.

A már megépült és az országos tervben (OTrT) szereplő közlekedési hálózat szerint a Tamási kistérség megközelíthetősége a megyeközponttal, és a megye fejlettebb keleti részeivel való kapcsolat-rendszere nem változik alapvetően. Az M9- es gyorsforgalmi út továbbépítése szempontjából várható, hogy a Kaposvár és Bonyhád közötti szakasz készül el a következő ütemben, 2020-ig. Ezzel a fejlesztéssel a megyehatárhoz közel, részben Baranya megye területét is érintve, de létrejönne a megye keleti és nyugati része között egy valódi, eddig hiányzó gyorsforgalmi közúti kapcsolat. Ez jelentős fejlesztéseket eredményezhet a Bonyhádi és Dombóvári kistérség területén, és lehetőséget teremt Dombóvár számára, hogy a Dél-Dunántúli Régió közepén elhelyezkedő város regionális szintű logisztikai központtá váljon. Várhatóan 2030-ig az M9 autópályát teljes kiépítése esetén az országon belüli kelet-nyugati kapcsolatok egyik legjelentősebb gyorsforgalmi útja épül majd meg további lehetőséget teremtve Tolna megye és települései számára. Az M9-es gyorsforgalmi út jelentősebb szakaszainak kiépítésével a meglévő dunai Szent László híd hálózatba kapcsolásával a megyét átszelő keresztirányú forgalom jelentősen megnő, és felértékelődik. Keleti irányban az M5 autópályához, nyugati irányban Szekszárd, Bonyhád, Dombóvár, Nagykanizsa összekötésével az M7 autópályához csatlakozik, így a Dunántúl és az Alföld déli részeinek összekapcsolását teremtheti meg.

A térszerkezet a fent említett okok miatt várhatóan 2030-ig sem lesz egységes. Egyes térségek az adottságaikból adódóan nagyobb mértékben fejlődnek majd. A megye gazdasági térszerkezetét vizsgálva (Bennett-féle mutató alkalmazásával) az 5 kistérség közül ez esetben is a Paksi illetve a Szekszárdi kistérség a kiemelkedő – a Paksi magasan átlag fölötti, a Szekszárdi pedig átlag fölötti besorolású. A kistérségek vizsgálatához alkalmazott mutatók leginkább a helyi gazdaság működésében felfedezhető differenciákat emelik ki.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik legfontosabb célja, hogy a megye fejletlenebb térségeiben, hátrányos helyzetű településein is beindítson a helyi erőforrásokra, a helyi értékekre és humán erőforrásra alapozva olyan gazdaságfejlesztési folyamatokat, melyek mérséklék a további gazdasági leszakadást és elősegítik a felzárkózást a megye fejlettebb területeihez.

A Kiemelten fejlesztendő térségre önálló térségfejlesztési programot készítettünk, amit a területfejlesztési koncepció csak említés szintjén tartalmaz, de a programozás keretében részletesen stratégiai és operatív program keretében, illetve a projektek (projekt javaslatok) szintjén is megjelenítünk. A beavatkozásoktól azt várjuk, hogy a gazdasági térszerkezetben érezhető változások indulnak el 2014-2020 között.

A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere

V.1. A prioritások azonosítása

1. prioritás: Megyei komplex térségfejlesztési programok

- szabad vállalkozási zóna (Tamási térsége)
- kiemelten fejlesztendő térség (a megye középső, aprófalvas városhiányos térsége)
- rekreációs térségek (Duna mente, illetve Sió mente)
- funkcióbővítő és szociális célú településfejlesztés
- közösségvezérelt helyi programok

2. prioritás: Gazdaság

- K+F+I potenciál erősítése
- ipari parkok és logisztikai központok kialakítása és szolgáltatásainak fejlesztése
- vállalkozásfejlesztés (ágazati preferenciával, turizmus is)
- agrárvállalkozások versenyképességének javítása
- helyben történő értékesítés elősegítése, szociális gazdasági eszközök alkalmazása
- piaci szereplők térségi gazdasági, tudományos együttműködés erősítése

3. prioritás: Környezet, energetika és közlekedés

- térségi elérhetőség és mobilitás javítása
- igényalapú közösségi közlekedés fejlesztése
- klímavédelmi beruházások támogatása (vízrendezés, vízvisszatartás, öntözés)
- fenntartható területhasználat, környezeti károk enyhítése
- helyi természeti erőforrásokra alapozott energiatermelés erősítése
- energiahatékonyság javítása

Részletek Tolna megye területfejlesztési koncepciójából

Fentiek figyelembevételére indokolt a területrendezési tervezésben is az „egyedileg meghatározott” övezetek lehatárolásánál.

A területfejlesztési koncepció szerint a megye valamennyi településében támogatott a foglalkoztatás bővítése, a munkahelyteremtés, helyi és a térségi potenciálokra épülő helyi gazdaságfejlesztés.

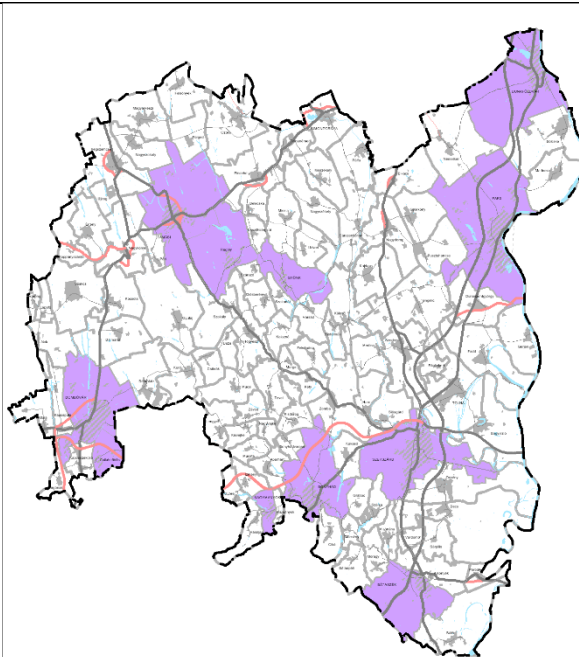
A megyei területrendezési terv az egyedileg meghatározott övezetek lehatárolásánál csak azokat a településeket emeli ki, ahol az adottságok és a potenciálok és a lehetőségek miatt a gazdaságfejlesztésen belül kiemelten támogatott az innovációs-technológiai fejlesztés, vagy a logisztikai fejlesztés, vagy a turizmus fejlesztése.

A területi lehatárolások a megyei területfejlesztési a koncepció által meghatározott célrendszer figyelembevételével a koncepciót megalapozó vizsgálati, helyzetelemző munkarészekben alapulnak.

Az övezetek közigazgatási határosak. Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeikben (*településfejlesztési koncepcióikban, integrált településfejlesztési stratégiájukban, illetve településszerkezeti terveikben*) döntenek el, hogy az egyes funkciók vonatkozásában helyben mely területeket tekintik fejlesztési célterületnek.

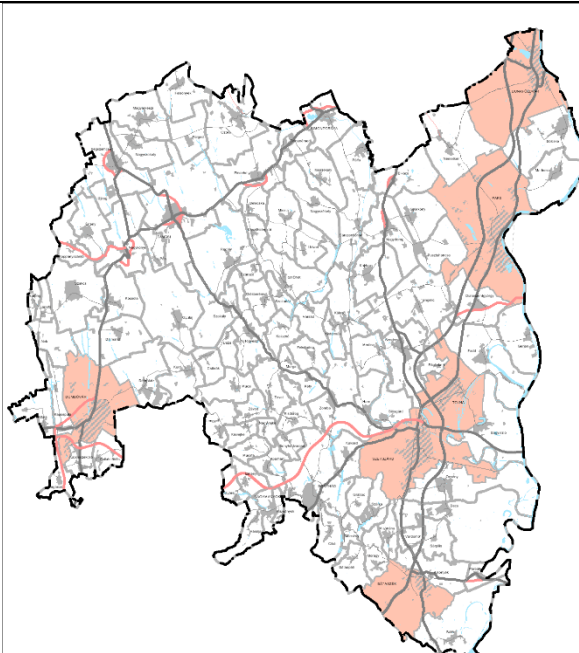
Innovációs-technológiai fejlesztés kiemelt célterületei

Az egyes térségek sajátos potenciáljai és a fejlesztési koncepcióban megfogalmazott célkitűzések figyelembe vételével az innovációs technológiai fejlesztés kiemelten támogatott célterületei a megyében (az érintett települések): Paks, Szekszárd, Dunaföldvár, Dombóvár, Csikóstóttós, Bonyhád, Nagymányok, Bátaszék, Tamási, Regöly, Gyöngy.

A logisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületei

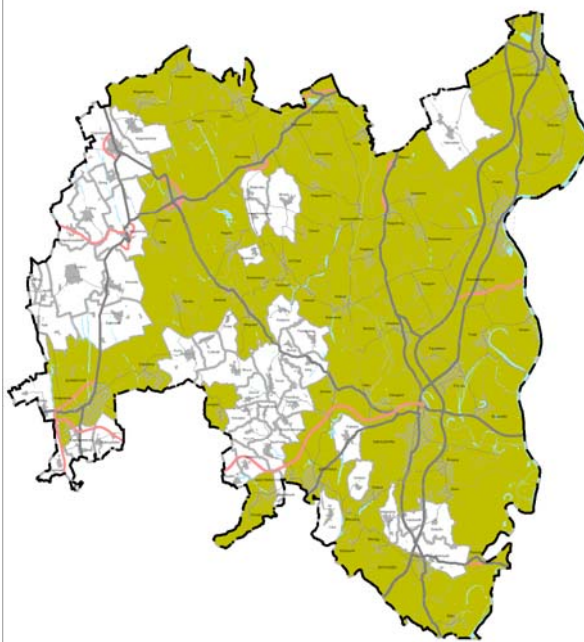
Habár a megye közlekedés-földrajzi helyzete, logisztikai potenciálja nem a legkedvezőbb, de az M6 és a tervezett M9 mentén kialakuló elsősorban regionális csomópontok lehetővé teszik logisztikai szolgáltatásra, fejlesztésre preferált területek kijelölését, az önkormányzati és a vállalkozói körrel partnerségben.

Támogatott célterületei a megyében (az érintett települések): Dunaföldvár, Paks, Tolna, Szekszárd, Bátaszék, Dombóvár.

A turizmus fejlesztésének kiemelte támogatott célterületének övezete

A megye turisztikai fejlesztési potenciálja kedvező. A turizmus fejlesztés kiemelten támogatott célterülete övezetének lehatárolásának javaslata a táji-, természeti adottságok, a turisztikai attrakciók, a kulturális örökség, a szálláshely kapacitások, valamint a turizmusfejlesztési potenciál együttes figyelembevételével készült. A Duna mente, Sió mente, a borvidéki területek, termálvíz egészségturizmus, valamint a kedvező táji és építészeti adottságokkal rendelkező térségek települései tartoznak a fejlesztésre preferált területek közé.

Elfogadásra kerülő munkarészekre vonatkozó összefoglaló indoklás

A megyei területrendezési terv elfogadásra kerülő munkarészei közül kiemelkedő jelentőségű a megyei önkormányzati rendelet és annak mellékletei, amely az országos területrendezési szabályozáshoz kapcsolódva – a törvénynek és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló kormányrendeletnek megfelelően - tartalmazza Tolna megye távlati térszerkezetét és területfelhasználását (területhasználati jövőképét). Az egyes területfelhasználási kategóriákhoz tartozó (a területrendezési törvény által meghatározott) előírások érvényesítésével elérhető, hogy a településszerkezeti tervek módosítása során az egyes konkrét területek felhasználása megváltoztatásával kapcsolatos helyi önkormányzati döntések összhangba legyenek a törvény által megfogalmazott célokkal (mint az infrastruktúra hálózatok bővítésével kapcsolatos területigény biztosítása, az erdőterületek védelme és bővítése, a települések kompaktságának biztosítása, azon belül a zöldterületek növelése, illetve a fenntartható vízgazdálkodással kapcsolatos hosszú távú érdekek érvényesülése).

A megyei szerkezeti terv ezzel meghatározza azokat a kereteket, amelyek figyelembevételével a településszerkezeti tervek elkészíthetők, illetve módosíthatók. Garantálja, hogy az országos és megyei érdekeltségű műszaki infrastruktúra hálózat elemei és létesítményei a települések szerkezeti terveibe is beillesztésre kerüljenek, a helyi hálózatok azok figyelembevételével kerüljenek továbbtervezésre.

A megyei önkormányzati rendelet részét képező megyei területrendezési szabályzat tartalmazza az övezeti tervet (a területrendezési tervben alkalmazott övezetek lehatárolását). Az övezeti lehatárolások - a kapcsolódó (már a területrendezési törvényben meghatározott) előírások érvényesítésével együtt - biztosítják, hogy az ökológiai-, természet- és tájvédelmi, földvédelmi, vízvédelmi, örökségvédelmi és honvédelmi, illetve katonai érdekek érvényesüljenek azáltal, hogy a törvényekben meghatározott országos érdekek a településrendezési tervek készítése során is érvényesüljenek. Az országos övezeteken túl az ásványi nyersanyagvagyon területeit, a rendszeresen belvízjárta területeket, valamint a földtani veszélyforrás területei lehatárolását tartalmazó övezetek pedig alapvető információkat tartalmaznak az egyes területek beépíthetőségének megállapításához. Ezzel nélkülözhetetlen szakmai segítséget nyújt a megyei TrT hatálybalépése után készülő településszerkezeti tervek kidolgozásához.

A területrendezési törvény adta felhatalmazás figyelembevételével Tolna megyében is a megyei önkormányzati rendelet részeként kerültek meghatározásra és szabályozásra az egyedileg meghatározott övezete részeként a gazdaságfejlesztés kiemelt célterületeinek övezete, valamint a turizmus fejlesztésének kiemelt célterületeinek övezete. Ezek az övezeti lehatárolások hozzájárulnak a 2020-2027 közötti időszakra készülő megyei területfejlesztési programok részét képező gazdaságfejlesztés célterületei – területi potenciálokat és sajátosságokat egyaránt figyelembe vevő - meghatározásához.

A megyei területrendezési tervek elfogadásra kerülő munkarészei között – a rendeleten túl – kiemelkedően fontosak az önkormányzati határozattal elfogadásra kerülő munkarészek.

A határozattal elfogadásra kerülő munkarészek közül a területrendezési ajánlások a továbbtervezés során figyelembevételre ajánlott szakági javaslatokat tartalmazza. Az ajánlások egyaránt vonatkoznak úgy az egyes területfelhasználási kategóriák által érintett területek továbbtervezésére, (a területhasználat alakítására), mint a megyei övezetekre. Az ajánlások figyelembevétele elősegíti a megyei TrT tartalmának érvényesítését.

A megyei területrendezési terv határozattal elfogadásra kerülő munkarészei közül az intézkedési terv azokat a feladatokat foglalja össze, amelyeket a megyei önkormányzat vállal a területrendezési tervben foglaltak érvényesítésének elősegítése érdekében.

A területrendezési terv területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálata

A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 1/2005. (II.21.) önkormányzati rendelettel fogadta el Tolna Megye Területrendezési Tervét (A tervet a Környezetterv Kft dolgozta ki). Az OTrT 2014-ben hatályba lépett módosítását követően e rendeletet a Közgyűlés az 11/2016. (IX.26.) önkormányzati rendelettel módosította. Jelenleg is ez a terv, illetve ez a rendelet van hatályban. A rendelettel jóváhagyott tervet a célokról, ajánlásokról és sajátos megyei térségekről a 45/2016. (IX.23.) számú közgyűlési határozat egészítette ki.

Az Országgyűlés 2018. évi országgyűlési választásokat követően, 2018. december 12-én jóváhagyta a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló CXXXIX. törvényt, ami 2019. március 15-én lépett hatályba, majd 2019. július 16-án a módosítása.

Habár a 2018. év második felében megkezdődött Tolna megyei területrendezési terv felülvizsgálatára és módosítására irányuló tervezői munka, az első egyeztetések és döntések már a 2019 őszi önkormányzati választások utánra tolódtak.

A területrendezésért felelős Miniszterelnökség állásfoglalása szerint a 2019. évi módosítás egyfázisú eljárás. A módosítás előkészítése keretében elkészül - és a tervdokumentációval együtt széleskörű egyeztetésre került - a terv társadalmi-, környezeti és gazdasági hatásainak vizsgálatát tartalmazó dokumentum is.

Tekintettel arra, hogy 2016-ben Tolna Megye Közgyűlése a hosszú távra szóló célok és a várható hatások együttes ismeretében döntött a megye térszerkezetéről és terület-felhasználásáról, azok hatásainak ismételt vizsgálatára nem kerül sor, így a jelen módosítás előkészítése keretében készített társadalmi-, környezeti-, társadalmi hatásvizsgálat kizárólag azokra az elemekre vonatkozik, amelyek jelen tervezési eljárás részeként kerülnek megváltoztatásra, vagy kiegészítésre, amelyeket jelen dokumentáció a hatályos tervben rögzítettektől eltérően tartalmaz.

Jelen módosítást elsősorban a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény részét képező Országos Területrendezési Terv tartalmában bekövetkezett változások tették szükségessé. A módosítás célja - az OTrT módosítással átalakult területrendezési eszközkészlet alkalmazásával, a megújított ágazati adatszolgáltatások figyelembevételével - az időközben elfogadott megyei területfejlesztési dokumentumok célkitűzései szolgáltatásban, a térségben érintett települési önkormányzatok szempontjai együttes figyelembevételével a területrendezés hatékonyságának javítása.

A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálathoz felhasználandó információk leírása

A hatásvizsgálat a Tolna Megyei Önkormányzat által rendelkezésre bocsátott dokumentáció, háttér tanulmányok, vizsgálatok, munkaközi anyagok, és a nyilvános tanulmányok, jelentések, fejlesztési stratégiák alapján készült. A hatásvizsgálatban felhasználtuk továbbá a részletes helyzetfeltáró vizsgálatok dokumentációját.

Felhasznált tanulmányok, programok, stratégiák:

- Tolna megye területrendezési terve, 2016
- Országos Területrendezési terv, 2013
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS), 2007
- Új Széchenyi Terv
- Növekedési Terv
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (Nemzeti Fejlesztés 2030), 2013
- Nemzeti Vidékstratégia (NVT), 2012
- Tolna megye területfejlesztési koncepciója
- Tolna Megye Területfejlesztési Stratégia/Program
- Tolna megye klímastratégiája (2017)

A hatásvizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtést. A rendelkezésre álló idő és erőforrások arra terjednek ki, hogy a meglévő anyagokat elemezzük. A társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat keretében tehát a meglévő adatok vizsgálata, a különböző elfogadott fejlesztési koncepciók, stratégiák szempontrendszerének és a területrendezési terv módosítás céljai megfeleltetésének vizsgálata történik, történt meg.

A területrendezési terv módosítás főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése

Tolna megye területrendezési terv módosításának alapvető célja a megyei terv hozzáigazítása a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. (területrendezési) törvény részét képező új OTrT-hez.

Fentiek figyelembevételével jelen módosítás céljai:

- A megye térszerkezetének további fejlesztése, a 2018 évi törvényben meghatározott térszerkezet érvényesítésével és a megyei érdekeltségű elemekkel való bővítésével a települések, településcsoportok számára a kedvező fejlődési perspektíva területi feltételeinek megteremtése,
- a megye elmaradott és fejlettségben élen járó térségei között a térszerkezet fejlesztésével, valamint a térségi szabályozás alakításával a településközi kapcsolatok erősítése, az együttműködés elmélyítése,
- a területi adottságok és erőforrások hosszú távú hasznosítása és védelme,
- a megye településrendszerének kiegyensúlyozott fejlesztése, a térszerkezetben meglévő aránytalanságok kiegyenlítése, a meglévő központok erősítése, a központhiányos térségek funkcióinak bővítése, a településrendszer központjai számára kedvező működési feltételek valamint a megfelelő hozzáférhetőség biztosítása,
- a térségi terület-felhasználás rendszerének, optimális hosszú távú szerkezetének meghatározása, a terület-felhasználási és környezethasználati konfliktusok feloldása,

- a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt elhelyezése, azok térbeli rendjének meghatározása,
- az ökológiai, társadalmi elvek és értékek érvényesítése,
- a megye területén található ökológiailag értékes és a tájképvédelem, szempontjából értékes területek megőrizve fejlesztésének, a táji, természeti és épített környezeti értékek védelmének biztosítása,
- a fejlesztések lehetséges helyszíneinek biztosítása.

A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Tolna megye területrendezési tervének módosításához készült Környezeti Értékelés tartalmazza a releváns tervekhez való kapcsolódást, összevetést bemutató részletes elemzést.

A tervmódosítás rész céljainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A megyei területrendezési terv OTrT-törvényhez igazítása esetében ennek az elemzésnek az elvégzése nem releváns annál az oknál fogva, hogy a területrendezési terv csupán közvetett eszközkészlettel rendelkezik a gazdasági és a társadalmi folyamatok befolyásolására. Ilyen típusú szabályok, előírások – a vonatkozó jogszabályi előírásokból következőleg – a tervben nem kaptak helyet.

A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Fenti fejezetben írtak alapján e fejezet kidolgozása nem releváns.

A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a módosítás valószínűleg jelentős befolyással lesz

A megyei területrendezési terv övezeti lehatárolásai a vonatkozó jogszabály szerinti államigazgatási szervek által nyújtott adatszolgáltatásokon alapulnak.

A megyei területrendezési terv módosítása ebben a fázisban az OTrT törvény, a vonatkozó jogszabályban előírt állami adatszolgáltatások valamint a települések képviselőtestülei által elfogadott joghatályos településszerkezeti tervek adataiból épül fel.

Ezen túl csak a megyei önkormányzati határozattal jóváhagyandó munkarészek között tartalmaz olyan kiegészítő (sajátos egyedileg meghatározott megyei) övezeteket, amelyek lehatárolására az OTrT lehetőséget ad.

A társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg

A következő fejezet részletesen tartalmazza.

A tervmódosítás céljainak megvalósulása esetén a társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása

A következő fejezet részletesen tartalmazza.

A célok hatásainak tételes elemzése azok megvalósulása, illetve meg nem valósulása esetén

Az alábbi fejezet a társadalmi, gazdasági és környezeti hatások vizsgálatának eredményét mutatja be. A megyei területrendezési terv módosításában szereplő javaslatok környezeti szempontú elemzésére Környezeti értékelés készül, amely tartalmazza a környezeti hatások részletesebb elemzését.

A tervezett elemek	A tervezett változtatás várható		
	Társadalmi	Gazdasági	Környezeti
	hatásai		
A térségi szerkezeti tervet érintő területfelhasználási változtatások			
A megyei terv felülvizsgálata és módosítása előkészítése során – településenként a hatályos település-szerkezeti tervek tartalmának fel-dolgozásával - elkészült a terület-felhasználás jogi állapotát - ezen belül a települési területek kiterjedését - rögzítő vizsgálat, amely a módosítás kiinduló alapját képezi.	A tervezés során választott megoldás jogbiztonságot biztosít, azt, hogy a települési önkormányzatok által az önkormányzati és az épített környezet alakításáról szóló törvényekben biztosított döntések beépültek a megyei szerkezeti terv alapját képező területfelhasználási adatbázisba, tehát a tervezés során e döntésekben meghatározottakhoz képest területfelhasználási visszasorolásokra nem kerül sor.	A megyei tervbe beépülnek azok a települések által jóváhagyott területfelhasználási változtatások, amelyek elsősorban a gazdasági területek kiterjedése növelését teszik lehetővé a települési térségeken belül. Gazdaságilag is kiszámíthatóvá válik a terület-felhasználás, biztosított az egyes területek folyamatos fejleszthetősége.	Az alkalmazott megoldás biztosítja, hogy a települési térség további bővítése során következetesen lehessen alkalmazni azokat a térségi övezeteket, amelyek a terület-felhasználást befolyásolják, korlátozzák. (E korlátozások a jóváhagyott településszerkezeti tervekben beépítésre szánt és jogszerűen kijelölt területeket nem érinti.
Tekintettel arra, hogy a területrendezési szabályozásban a hatályos megyei terv elfogadása óta megváltozott a „települési térség” fogalma, jelen módosítás már az új fogalomhasználatnak megfelelően települési térségként rögzíti a települések teljes belterületét, valamint	A változtatás a települési önkormányzatoknak nagyobb mozgásteret enged a belterületek felhasználásában, de nem jelent kötelezést a terület-felhasználási kategóriák meghatározása során.	Miközben a fogalom meghatározásában bekövetkezett változásnak nincs közvetlen gazdasági hatása, a települési térség kiterjedésének növelése lehetőséget ad a belterületek korábban beépítésre nem szánt területein újabb gazdasági területek kijelölésére.	A fogalom meghatározásában bekövetkezett változásnak közvetlen környezeti hatása sincs, a beépítésre szánt terület-felhasználási kategóriák nagyobb területen való alkalmazásának ugyanakkor lehet kedvezőtlen környezeti hatása

az azon kívüli területeken a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területekként rögzített területek összességét. Így a fogalomhasználat változása miatt a megyei tervben is változik (bővül) a települési térségek területe. Ez a helyenkénti területi növekedés azonban nem jelent tényleges módosulást a területek felhasználása szabályozásában. Egyedül a belterületek eddig beépítésre nem szánt területein növeli a változás az önkormányzatok mozgásterét, mivel a térség egész területén szabadabbá vált az OTÉK szerinti település-rendezési kategóriák alkalmazása.		(A szabályozás szerint a települési térségben bármely OTÉK szerinti terület-felhasználási kategória kijelölhető.) A változás ugyanakkor elősegíti a fejlesztések (az új beépítésre szánt területek) koncentrálását a műszaki infrastruktúrával (általában) jobban ellátott belterületekre.	akkor, ha korábban beépítésre nem szánt (pld) zöldterületek kerülnek átsorolásra beépítésre szánt kategóriába.
A megyei szerkezeti tervben tervezett terület felhasználás meghatározása során fontos változás, hogy a 2010-ben bevezetett „vegyes” területfelhasználási kategória megszüntetésre került az Országos Területrendezési Tervben. Ennek nyomán a megyei területrendezési terv sem alkalmazza. A korábban vegyes területfelhasználású térségbe sorolt területek döntően mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra. A hrsz szerint pontos ágazati adatszolgáltatásban rögzített pontos területi lehatárolásoknak köszönhetően – a fogalomváltozással összhangban – lehetővé	A korábban a vegyes területfelhasználású térségek elsősorban a megye középső részén, (Tolnai-hegyhát), valamint a Szekszárd és Bátaszék közé eső (Geresdi-dombság) területeken kerültek lehatárolásra a területi sajátosságok figyelembe-vételével. Jelen tervmódosítás ezeken a helyeken pontosította a területek felhasználás szerinti besorolását azáltal, hogy a térségi táji környezet valódi jellegét jobban tükröző erdő- vagy mezőgazdasági térségbe sorolta át az érintett területeket a térségi táji környezet valódi jellegét jobban tükröző erdő- vagy mezőgazdasági térségbe sorolta át az érintett területeket. Így a „vegyes” terület-felhasználási kategória	A „vegyes” terület-felhasználási kategória elhagyásának nincs közvetlen gazdasági hatása.	A pontos erdészeti adatszolgáltatás szerint lehetővé vált az erdőgazdálkodási térség részét képező „erdő” övezet lehatárolása, amely a hozzárendelt előírások segítségével biztosítja a meglévő erdőterületek hatékony védelmét. A „vegyes” terület-felhasználási kategória elhagyásának nincs környezeti hatása, mivel a pontosabb lehatárolásokkal bíró erdőgazdálkodási térség és az erdészeti övezetek nemcsak a meglévő erdők védelmét biztosítják, de az erdősítésre kijelölt területek meghatározásával elősegítik a megye erdőszűlése növelését is.

vált úgy az erdőgazdasági térség, az erdő övezet, mint az erdősítésre javasolt területek övezete pontos lehatárolása.	elhagyásának nincs közvetlen társadalmi hatása.		
Az erdőgazdálkodási térség térbeli elhelyezkedése is változik a hatályos megyetervhez képest, ami elsősorban az erdősítésre javasolt területek kijelölése módszertana megváltozásával függ össze. Az erdőgazdasági térséggel összefüggő változás, hogy az új területrendezési törvény a megyei terület-felhasználási kategóriák területének kijelölése során 75%-ról 95%-ra emelte az OTRT az erdőgazdálkodási térség területének való megfelelési arányt. Az Országos Erdőállomány Adattár szerint az erdők kiterjedése Tolna megyében 70.726 ha, az erdősítésre alkalmas területek ezen felül további 8.700 ha-t tesznek ki. Alapvetően e két terület együttesen képezi az erdőgazdálkodási térség kategóriát. Mindez azt eredményezi, hogy a megye területén több mintegy 12 százalékkal lesz nagyobb a megyei TrT-ben kijelölt erdőgazdálkodási térség kiterjedése, mint a jelenlegi erdők területe. A növekmény elsősorban a megye középső részét, a Tolnai-hegyhát gyengébb termőhelyi adottságú, jellemzően	A megye elkötelezett a táji-, természeti értékei megőrzésében és fejlesztésében. Ezért támogatja az erdőterületek olyan mértékű növelését, amelyet a területrendezési törvény részét képező Országos Területrendezési Terv meghatároz, de annak érvényesítése során – még a törvény hatályba lépése előtt a fokozatosság lehetőségének biztosítását kezdeményezte a megyei önkormányzat. A új területrendezési törvény módosítása szerint a megyei területrendezési terv erdőgazdálkodási térség területét nem, csak az erdő övezet területét kell legalább 95%-ban megfeleltetni a településszerkezeti tervben történő erdőterület lehatárolás során.	Az erdőgazdálkodási térség tervezett erdőterületeinek érvényesítése kedvező hatású gazdasági szempontból is, mivel amellet, hogy elősegíti a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak csökkentését, hozzájárul a megyében a fagazdaság fejlesztéséhez szükséges nyersanyagok biztosításához, a hosszú távon fenntartható erdőgazdálkodás feltételei megteremtéséhez.	Környezeti szempontból kedvező hatású az erdőgazdálkodási térség, majd ennek érvényesítése esetén a településrendezési tervekben az „erdő” területfelhasználási egységek jelentős növelése, amely hosszú távon (az erdőtelepítést ösztönző finanszírozási rendszerek pozitív irányú változása esetén) a megye erdősültségének jelentős növekedését eredményezi majd. Ez a pozitív hatás egyaránt érvényesül az erdőtalajokban rejlő agroökopotenciál kihasználásában, a megye ökológiai potenciálja növelésében, illetve a klímaváltozás elleni hatékony küzdelemben.

dombvidéki területeit érinti.			
A területrendezési törvény változásához alkalmazkodva a megyei TrT-ben is megszüntetésre került az „építmények által igénybe vett térség” és bevezetésre került a „sajátos terület-felhasználású térség”. Tolna megye térségi szerkezeti terve eddig nem alkalmazta ezt a kategóriát. A változás lényege a két kategória fogalom-meghatározásának az eltéréséből adódik. Az építmények által igénybe vett térség a korábbi OTTr szerint: „amelybe a műszaki infrastruktúra, valamint a nem települési területekhez és települési funkciókhoz kapcsolódó egyedi építmények területe és szükséges védőterületük tartoznak”. A sajátos terület-felhasználású térségbe a 2018 évi területrendezési törvény szerint: „az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bánya-területek, hulladék-ártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.	Kedvező változás, hogy az új területrendezési törvény pontosabban és egyértelműbben határozza meg azoknak a területeknek a körét, amelyek a sajátos területfelhasználású térségbe sorolhatók, mint ahogy a korábbi törvény az építmények által igénybe vett térséghez tartozó területek körét meghatározta. Ez elősegíti az egyes területek helyes besorolását és szabályozását elősegítve ezzel a továbbtervezést. Sajátos területfelhasználású térségbe a megye területén is jellemzően a honvédelmi területek, a közlekedési területek, a megújuló energiahasznosítási területek kerültek besorolásra.	A változás gazdasági hatása közvetetten pozitív, mert lehetővé teszi a sajátos terület-felhasználású térségekbe tartozó területek tervezett funkciójának megfelelő besorolását és szabályozását.	A változásnak nincs közvetlen környezeti hatása, mivel az új lehatárolás magába foglalja mindazokat a területeket, amelyeket a most hatályos megyei TrT az építmények által igénybe vett térségbe sorolt és környezeti hatással bírnak.
A megyei szerkezeti terv és a megyei területrendezési szabályozás a korábbiánál	A hatályos település-szerkezeti tervekben megfogalmazott terület-felhasználás megjeleníti a megyei települések	A helyi és a térségi gazdaság fejlesztéséhez szükséges területek a településszerkezeti	Környezeti szempontból kiemelkedő fontosságú az új - <i>beépítésre szánt</i> -

takarékosabb terület-felhasználásra ösztönöz azzal, hogy – az OTRT-vel összhangban lévő övezetek alkalmazásával – pontosítja a „korlátozó övezetek” kiterjedését, ezzel pontosítja a mező- és erdőgazdasági térségben az újabb beépítésre szánt területek kijelölését.	által elfogadott fejlesztési irányokat és rögzíti az ezek megvalósításához szükséges területeket. A kijelölt területek e szerint elegendőek és alkalmasak a tervezett funkciók megvalósítására. Amennyiben a megyei terv hatálya időszakában ma még nem ismert új funkció számára válik szükségessé olyan új területi kijelölés, amelynek nagyságrendje meghaladja a területrendezési szabályokban megengedett mértéket, úgy lehetőség van annak területrendezési eljárásban történő beillesztésére. Így az indokolt helyi fejlesztési célok megvalósítása - <i>már amennyiben nem sértenek táj- természetvédelmi- földvédelmi érdeket</i> - megvalósíthatóvá válik.	tervekben rögzített mértékben rendelkezésre állnak. Az új területek igénybevétele ütemének csökkentése gazdasági szempontból is kedvező, hiszen közelíti a területigény és a területi kínálat értékeit, hozzájárul ahhoz, hogy először a már kijelölt és előkészített területek tényleges igénybevételére kerüljön sor.	területek kijelölésének és igénybevételének lassítása. A megoldás hozzájárul a térség egésze hosszú távú fenntarthatósága biztosításához.
Jelen tervezési eljárás keretében készült módosított térségi szerkezeti tervhez egy olyan településsoros - és valamennyi területfelhasználási kategória területét meghatározó - területi mérleg készült a mellékelt részeként, amely lehetővé teszi az önkormányzatok által készített település-szerkezeti tervekben tervezett eltérések %-os megfelelése ellenőrzését.	A terület- és településfejlesztésért és rendezésért felelős tárca által megjelenített érdekek fűződnek a területfelhasználási szabályok betartásához és ellenőrzéséhez. Ezt segíti elő, hogy a tervmódosítás során a területi mérleg is kidolgozásra és elfogadásra kerül, amely kiindulási alapjává, illetve mérőszámává válik az azt követő változtatásoknak.	A területekkel való átfogó önkormányzati gazdálkodáshoz helyi gazdasági érdekek is fűződnek, így a tervezési dokumentumok ilyen tartalmú kiegészítése kedvező hatású lehet.	A területi mérleg, illetve a területi változás számszerűsíthető monitoringozása lehetőségének biztosítása kedvező környezeti szempontból, hiszen hiteles és összehasonlítható információval szolgál a környezet és természetvédelmi hatóságok, illetve az ebben érdekelt társadalmi szervezetek számára
A térségi szerkezeti tervet érintő - az infrastruktúra hálózattal összefüggő - változtatások			
A tervmódosítás során pontosításra kerültek	A pontosított nyomvonalak által	Az M9 mentén várható gazdasági fejlesztő	A területrendezési terv a védelmi övezetek

elősorban az országos szintű közúti nyomvonalak	kiszámíthatóbbá válik az egyes települések fejlesztéssel való érintettsége. Javulnak az ágazati szintű továbbtervezés feltételei. A gyorsabb eljutás a közérzeti és gyakorlati időmérleg javulását is eredményezheti úgy a lakosságnál mint a térségi gazdaság szereplőinél.	hatás elősegíti a térség fejlődését. Ezért is fontos a nyomvonal és a kapcsolatrendszer véglegesítése.	sokirányú alkalmazásával oldja meg, hogy a tervezett új M9 csomópontok térségében csak ott kerülhessen sor új beépítésre szánt terület kijelölésére, ahol az semmilyen vonatkozásban nem sért táji-, természeti-, környezeti érdekeket.
A módosítás keretében sor kerül az országos és a megyei kerékpáros hálózat pontosítására részben az OTRT-ben történt változások, részben pedig a térségi és települési szintű továbbtervezés eredményei figyelembevételével.	A legtöbb nyomvonal pontosítás térségi megállapodásokkal és település szintű tervekkel alátámasztott. Térségi és megyei érdek a kerékpárutak hálózattá fejlesztése, ezért a továbbtervezéssel pontosított hálózat társadalmi szempontból kedvező hatású.	A turizmus- idegenforgalom fejlesztése érdekében fontos gazdasági érdek is, hogy a térségi és a helyi kerékpárutak országos hálózatokhoz kapcsolódjanak, egységes rendszert alkossanak. Ezzel javul a megye turisztikai potenciálja.	A legtöbb nyomvonal pontosítás eredményeként a tervezett kerékpárutak a főutak helyett mellékutak mellé, illetve a kerékpározás számára kedvezőbb környezeti feltételeket biztosító patakok mellé kerül. A hálózat és a nyomvonalak ilyen irányú fejlesztése kedvező, mert miközben nem veszélyeztet fontos védett és védendő táji-, természeti értékeket, lehetővé teszi azok megközelítés kerékpárral, ezzel a „szelíd” és környezetbarát közlekedési eszközzel.

A térségi övezeti tervet érintő változtatások			
A területhasználat koordinálását segítik azok (az OTvT-vel összhangban kijelölt) övezetek, amelyek a beépítésre szánt területek kiterjesztését korlátozzák.	Össztársadalmi (a hosszú távú fenntarthatóságot szolgáló) érdekek fűződnek a települések indokolatlan szétterülésének korlátozásához, a biológiailag aktív felületek védelméhez.	A területfelhasználási lehetőség szűkítésének gazdasági hatása is lehet, amennyiben ezeken a területeken szűkül a gazdaság fejlesztéshez szükségesnek tartott új területek kijelölésének és használatbavételének a lehetősége.	Az övezetek lehatárolása környezeti vonatkozásban egyértelműen pozitív hatású
Az OTvT övezeti rendszerének megfelelően az országos ökológiai részét képező területeken az ágazati adatszolgáltatásnak megfelelően pontosításra kerültek a „magterület”, „ökológiai folyosó” és a „pufferterület” kategóriák.	Össztársadalmi érdekek fűződnek a táji-, természeti értékeink védelméhez, fenntartásához és fejlesztéséhez. Az ennek figyelembevételével az OTvT-ben pontosított kiterjedésű védelmi övezeti rendszer egyértelműbb a táji-, természeti értékek védelmére, - kedvező változást jelent a védelem hatékonysága érdekében. Ezen övezetek és övezeti szabályok megyei tervben való alkalmazása pozitív hatású táji-, természeti potenciálok megőrzése valamint a fenntarthatósági követelmények teljesítése érdekében, amelyekhez - a fejlesztési dokumentumok tanúsága szerint - a megyében is hosszú távú társadalmi érdekek fűződnek.	A lehatárolások érvényesítésének korlátozó hatása lehet egyes települések önkormányzatai számára, mivel az érintett területeken nem dönthetnek szabadon a területhasználat módjáról. A területfelhasználási lehetősége szűkítésének gazdasági hatása is lehet, amennyiben ezeken a területeken szűkül a gazdaság fejlesztéshez szükségesnek tartott új területek kijelölésének és használatbavételének a lehetősége. Ez hatás csökkenthető, ha olyan településfejlesztési politikát folytat az Önkormányzat és azon belül olyan gazdaságfejlesztési célokat fogalmaz meg, amely összhangban van a térség táji-, természeti és ökológiai potenciáljával.	A megye tervében is alkalmazott övezetek lehatárolása környezeti vonatkozásban egyértelműen pozitív hatású, mivel a korábbinál hatékonyabban, szigorúbb szabályok alkalmazásával biztosítja a táji-, természeti értékek védelmét. Ugyanakkor a szabályozás - területrendezési hatósági eljárás beiktatásával - kivételes esetekben lehetőséget ad az egyedi helyzetek értékelésére, (ennek alapján csak olyan területfelhasználási döntések meghozatalára, amelyek nem járnak együtt a táji-, természeti értékek jelentős sérelmével).

A terv módosítása során - az ágazati adatszolgáltatás figyelembevételével - felülvizsgálatra és a léptéknek megfelelő pontosításra került a „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” övezeti lehatárolása, illetve újonnan lehatárolásra kerültek a „jó termőhelyi adottságú szántóterületek”	Mivel hosszú távú társadalmi érdekek fűződnek a racionális földhasználati módok és rendszerek kialakításához, a megyei tervben alkalmazott övezetek biztosítják a legjobb minőségű termőföldek védelmét és pozitív hozzájárulást jelentenek ahhoz, hogy a településrendezési tervekben a külterületek területfelhasználási kategóriáit a hosszú távú célok és a területi potenciálok együttes figyelembevételével lehessen meghatározni. Az övezeti lehatároláshoz kapcsolódó - a területhasználat módjára vonatkozó - ajánlások pedig hozzájárulnak a területhasználatok területi potenciálokkal összhangban történő alakításához.	Országos összehasonlításban a megyében jelentős a „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” aránya, ezért gazdasági érdekek fűződnek ahhoz, hogy ezek a területek hosszú távon is a mezőgazdasági termelést szolgálják. Ez gazdaságilag pozitív hatású. Mivel az övezetre vonatkozó OTRT előírás lehetővé teszi, hogy az állami főépítési hatáskörében eljáró megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján (kivételes esetben) ebben az övezetben is kijelölhető beépítésre szánt terület, az övezet alkalmazása nem jelent az indokoltnál erőteljesebb korlátozást a gazdaságfejlesztést szolgáló új területek kijelölésében.	A termőföldvédelem hatékony eszközkészlete bővült ennek a két kategóriának alkalmazásával. Ennek pozitív környezeti hatása kiemelkedő. A „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” övezeti lehatárolása biztosítja a legjobb termőképességű területek védelmét, a jó termőhelyi adottságú szántóterületek” lehatárolása pedig segítséget és érveket nyújt a jó területek mezőgazdasági művelésben tartásához.
A tervmódosítás során - ágazati adatszolgáltatás figyelembevételével - módosításra kerültek az „erdőtelepítésre alkalmas területek övezete”. Az adatszolgáltatás szerint alkalmas területek közül azok a területek, ahol a tervezett erdőtelepítés összhangban van az érintett térség és települések hosszú távú fejlesztési célkitűzéseivel, azok a módosítás során az erdőgazdasági térség részeként kerültek meghatározásra.	Hosszú távú társadalmi érdekek fűződnek a területek racionális használatához, a táji és a turisztikai potenciálok növeléséhez, a biológiai aktivitásérték emeléséhez. A megyei tervben alkalmazott övezetek ebben a vonatkozásban is pozitív hozzájárulást jelentenek ahhoz, hogy a településrendezési	Az övezetek lehatárolásának gazdasági vonatkozásában is pozitív hatása van, mivel a lehatárolások lehetővé teszik az erdőgazdálkodás területi alapjainak bővítését úgy az „erdőtelepítésre alkalmas” által érintett területen. Gazdasági érdekek is fűződnek ahhoz, hogy a települések - az épített környezet alakításáról szóló törvényben szabályozott „biológiai	Az övezet pontosításának környezeti hatása pozitív egyrészt azért, mert elősegítik az erdőterületek bővítését ebben a megyében, ahol ennek kiemelkedő jelentősége van a táji-, üdülési potenciál alakulásában másrészt, mert a lehatároláshoz kapcsolódó övezeti szabály korlátozza a beépítésre szánt terület kijelölésének

	tervekben a külterületek területfelhasználási kategóriáit a hosszú távú célok és a területi potenciálok együttes figyelembevételével lehessen meghatározni.	aktivitásérték” romlását - elsősorban olyan területeken kompenzálják - a biológiai aktivitásérték javítását eredményező erdőfűvelsők, zöldfelületek kialakításával - amely területek alkalmasak az ilyen irányú fejlesztésekre.	lehetőségét, ezzel - a legjobb minőségű szántóterületek védelmének mintájára - az erdőtelepítésre leginkább alkalmas területeket is védi a más célú felhasználástól, ezzel közvetve hozzájárul a takarékos területhasználat célkitűzései érvényesítéséhez is.
A módosítás keretében – ágazati adatszolgáltatás felhasználásával – kerültek kijelölésre a „erdők övezetét” alkotó Országos Erdőállomány Adattári erdőterületek. Az erdők övezetébe tartozó erdőterületeket a településrendezési tervek készítése során min. 95%-os területi megfeleltetésben erdő területfelhasználásba kell sorolni.	Az erdőterületek - megőrzéséhez társadalmi érdekek egyaránt fűződnek. Mindegyik erdő fontos társadalmi szempontból is, de a nyilvános erdészeti adatokból bárki számára hozzáférhető az elsődleges rendeltetésük, s azon belül melyek a közjóléti erdők.	Az erdőterületek lehatárolása gazdasági szempontból is kedvező hatású, mert tájékoztat az erdőtervek és az ágazati nyilvántartás által érintett erdőállományokról. Elsődleges rendeltetésükből meg tudható, melyek az elsősorban gazdálkodási célokat szolgáló erdők.	Mindegyik erdőterület egyben különböző védelmi célokat is szolgál, de az elsődleges védelmi rendeltetésű erdőkre ezen belül fontosabb szerep hárul. Ezek minél nagyon arányú megőrzésére, területarányuk növelésére kell törekedni.
A tervmódosítás során a „térsgéi jelentőségű tájképvédelmi terület” övezetét a tájképvédelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak;	A megyében a táji- és üdülési potenciál védelme és fejlesztése kiemelt fejlesztési cél, ezért tájképvédelemnek - kiemelkedő jelentősége van. Azok a részletes szabályok, amelyek a hatékony tájképvédelmet biztosítanák - tájképvédelmi törvény hiányában - még csak most formálódnak az eltérő tájkarakterű területek kategorizálására irányuló kutatások részeként. Ezt követhetik azok a területi lehatárolások, amelyek segítséget nyújthatnak az	A tájképvédelem - ma még kellően ki nem dolgozott - szempontjainak érvényesítése, (az e szempontból szükségessé váló változtatások) többletköltséget okozhatnak a beruházások előkészítése és megvalósítása során.	A tájképvédelem szempontjainak érvényesítése a területrendezési és a településrendezési tervezésben táji-, környezeti szempontból egyértelműen kedvező hatású. A szabályozás, amely a léptéknek megfelelő részletezettséggel jelöli ki a tájképvédelem fő célterületeit, a hatékony védelem eszközszerét a településrendezési tervezési eljárásokhoz kapcsolja olyan - a tájképi értékek fennmaradását biztosítani hivatott - eszközök alkalmazásával, mint

	eltérő tájkarakterű területek differenciált szabályozására a területrendezési-, település-rendezési eszközök készítése során.		az építmények tájba illesztését bizonyító látványterv.
A tervmódosítás során – új adatszolgáltatás alapján pontosításra kerül a „nagyvízi meder” területi kiterjedése.	A „nagyvízi meder” övezete a Duna menti területeket érinti. Annak a szabálynak érvényesítéséhez, amely ezeken a területeken megakadályozza az új beépítésre szánt terület kijelölését társadalmi és gazdasági érdekek egyaránt fűződnek, ezért ezek a lehatárolások mindkét vonatkozásban kedvezőnek minősíthetők	Annak a szabálynak érvényesítéséhez, amely ezeken a területeken megakadályozza az új beépítésre szánt terület kijelölését társadalmi és gazdasági érdekek egyaránt fűződnek, ezért ezek a lehatárolások mindkét vonatkozásban kedvezőnek minősíthetők	A nagyvízi meder lehatárolás környezeti hatása is pozitív, mert indirekt módon megtemeti a „teret a folyónak” EU-s irányelv érvényesítésének lehetőségét.
A Honvédelmi Minisztérium adatszolgáltatása figyelembevételével pontosításra került az „országos jelentőségű honvédelmi terület” és a „honvédelmi terület” övezeti lehatárolása.	Össztársadalmi érdekek fűződnek a honvédelmi célú területek fenntartásához és biztosításához, ezen érdekek azonban csak a hosszú távon is e célt szolgáló területekkel kapcsolatban relevánsak. Változás, hogy a megyét érintő honvédelmi területekből nem lett több, de az „országos jelentőségű” besorolás által érintett települések száma növekedett.	Általános tendencia, hogy kisebb jelentőségű (korábban többnyire térségi jelentőségű) honvédelmi területek idővel kikerülnek a honvédelmi használatból, ami más célú – az érintett kistérségek és települések fejlesztési célkitűzéseivel összhangban lévő – rekreációs, vagy gazdasági célú hasznosítása előtt, amely változás gazdasági szempontból egyértelműen pozitívnek értékelhető.	A módosítás környezeti szempontból negatív hatású lehet abban az értelemben, hogy míg a honvédségi területeken – a zavartalanságnak köszönhetően – általában biztosított a természeti értékek védelme, ez a védelem más funkciójú területen csak ott érvényesül maradéktalanul, ahol azt más (védelmi) övezeti szabályok biztosítják.
Az egyedileg meghatározott megyei övezetek alkalmazásának hatásai			
A megyei területrendezési terv módosítása – élve az		Az egyedileg meghatározott övezetek	Az egyedileg meghatározott

OTrT által biztosított lehetőséggel- illetve a területfejlesztés és a területrendezés eszközkészlete bővítése és összehangolása érdekében „egyedileg meghatározott” övezeteket is lehatárol.	Az egyedileg meghatározott övezetek alkalmazása egyrészt lehetőséget ad a megyei sajátosságok érvényesítésére. A 2020-2027 közötti időszakra szóló országos és megyei területfejlesztési dokumentumok kidolgozása során hozzájárul a fejlesztési célterületek meghatározásához. Az egyedileg meghatározott övezetekkel kapcsolatos szabályozás a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló törvény hatálybalépése után akkor teljesebbé válhat, ha a területfejlesztés és területrendezés eszközkészlete teljes körű összehangolására mindkét oldalon megteremtődnek a törvényi lehetőségek.	alkalmazásának gazdasági hatása kiemelkedő lehet amennyiben az hozzájárul a rendelkezésre álló fejlesztési forrásoknak azokra a célterületekre való koncentrálásához, ahol adott fejlesztési célok megvalósításához legitim ösztátsadalmi, vagy térségi érdekek fűződnek. Az övezeti lehatárolások alkalmazása akkor lehet hatékony, ha azokhoz egyaránt tartoznak fejlesztési (támogatási-, ösztönző) eszközök, valamint rendezési (szabályozási) előírások.	övezetek alkalmazásának környezetileg káros hatásai alapvetően nincsen.
Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete	A megye gazdaságfejlesztési céljai közt fontos szempont innováció és a technológiai fejlesztés támogatása	Fontos gazdasági cél, hogy a fejlesztésre rendelkezésre álló források elsősorban azokban a térségekben koncentrálódjanak, ahol azok hasznosulása maximalizálható. Az övezetben – az OTrT módosulása után – lehetővé válik az önkormányzat által kiemelt fejlesztési területek intenzívebb beépítése, amely hozzájárul adott terület gazdaságosabb hasznosításához.	Tekintettel arra, hogy a támogatott tevékenységeknek nincsenek (illetve csekélyek) a környezetre gyakorolt hatásai, az övezet alkalmazásának nincs kedvezőtlen környezeti hatása. Az intenzívebb beépítés lehetősége hozzájárul a területrendezési tervnek a takarékos területfelhasználásra vonatkozó célkitűzése megvalósításához.

Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	A megye gazdaságfejlesztési céljai közt fontos szempont a térségek és települések logisztikai potenciálja kihasználása, az e célú területek fejlesztésének támogatása.	A logisztikai fejlesztések vonatkozásában is fontos cél, hogy a fejlesztésre rendelkezésre álló források elsősorban azokban a térségekbe koncentrálódjanak, ahol azok hasznosulása maximalizálható. Az övezetben lehetővé válik az önkormányzat által kiemelt fejlesztési területek intenzívebb beépítése, amely hozzájárul adott terület gazdaságosabb hasznosításához.	Az övezet alkalmazása segítséget nyújt e fejlesztések koncentrálására.
Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	A megye turisztikai potenciáljának hatékony kihasználása is igényli az erőforrások koncentrációját azokra a célterületekre, amelyek a legnagyobb fejlesztési erőforrásokkal, potenciálokkal bírnak. Az övezet lehatárolása a készítéskor még hatályos megyeterv turisztikai, természeti és épített örökség védelmi jellegű adatai és települési besorolásainak figyelembevételével történt. Az övezetben fontos cél a turisztikai (TDM) szervezetek és azok együttműködésének erősítése.	Az övezet lehatárolásai akkor hasznosulhatnak, ha azok figyelembevételre kerülnek majd a fejlesztési támogatások odaítélése során. (Erre reálisan a 2020-2027 közötti fejlesztési időszakban lesz lehetőség)	Az övezet alkalmazása környezeti szempontból kedvező, mert elősegíti a pihenés, rekreáció szempontjából kiemelkedő jelentőségű csendes övezetek kialakítását, később – amennyiben ennek megteremtődnek a jogszabályi lehetőségei – a környezeti minőség fenntartásának és fejlesztésének is ezek a térségek lehetnek a kiemelt célterületei

Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre

A tervmódosítás érvényesülése során fellépő, a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések

A területrendezési terv módosítása azzal a céllal készült, hogy a fenntarthatóság elve, a természeti, táji, környezeti értékek megóvása, a környezetbiztonság, a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése közvetlenül (vízbázisvédelem, erdőterületek növelése, magterület, ökológiai folyosó kijelölése, stb.) érvényesüljön, továbbá a társadalmi gazdasági fejlődés területi, műszaki infrastrukturális feltételei, a kulturális és épített örökség megőrzése, a megye élhetőségének javítása, a munkabajárás, a szabadidőeltöltés és a lakhatás számára a megye kedvező feltételeket biztosítson lakói számára.

A tervmódosítás nem tartalmaz olyan célt, amely a társadalomra és a gazdaságra káros hatással lenne, alapvető cél az értékőrzés, a megye fenntartható fejlesztése, gazdasági, társadalmi megújítása számára a területi, infrastrukturális feltételek biztosítása.

Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni

A tervmódosítás céljait érvényesíteni kell a megye településeinek településfejlesztési koncepciói, integrált településfejlesztési stratégiái és településrendezési tervei készítése során. A megyei szinten készülő ágazati koncepciók számára is figyelembe veendő a jelen tervmódosítás által meghatározott keretek. A területrendezési terv „merev” jogszabályi kötöttsége miatt ilyen előírásokat nem tud tenni, erre csak az önkormányzati határozattal elfogadott szabályozási ajánlások nyújthatnának – közvetve – lehetőséget. A megbízó megyei önkormányzat jelen tervezés keretében ezzel az eszközzel nem kívánt élni.

Összefoglalás

A tervmódosítás a fenntarthatóság, az optimális területfelhasználás és kiegyensúlyozott térszerkezet szempontrendszerének érvényesítése mellett közvetett módon – a beépített települési tervek révén – a helyi gazdaságfejlesztési javaslatok számára is keretet biztosít. Mindezt országos összefüggésrendszerbe helyezi azáltal, hogy az OTvT-törvény – törvényben előírt kötelező – előírásait is tartalmazza

A tervmódosítás célmeghatározása jól reflektál a helyzetelemzésben feltárt egyes problémák megválaszolására. Azonban jelen tervmódosítás eszközei – mivel a tervezési feladat az OTvT törvény érvényesítése volt – csak közvetett és relatíve kevesebb konkrét beavatkozást tudnak elérni a társadalmi és gazdasági téren.

A tervmódosítás céljai - megvalósulásuk esetén - reális eszközei a megyei területfejlesztési koncepcióban felvázolt jövőkép elérésének mind a gazdaságfejlesztés, mind a humánerőforrás-fejlesztés, mind az értékvédelmen alapuló természeti erőforrás gazdálkodás vonatkozásában. A célok megvalósulása nem jár lényegi káros következményekkel sem a gazdasági fejlődés lehetőségére, sem a megye élhetőségére, humánerőforrás fejlesztésére nézve. Amivel számolni kell, az a tervmódosításban meghatározott szabályok, irányelvek esetleges elmaradása esetén reális, miszerint tovább folytatódnak egyes meglévő kedvezőtlen trendek (területi kiegyenlítetlenség a megyén belül, gazdaság átstrukturálásának lassulása, elvándorlás bizonyos belső perifériákból.)

Tolna megye települései térségi területfelhasználás területi mérlegeA települések térségi területfelhasználás területi adatai
2020

település	térségi területfelhasználás	hektár
Alsónána	települési térség	162,24
Alsónána	erdőgazdálkodási térség	455,16
Alsónána	mezőgazdasági térség	686,50
Alsónána	vízgazdálkodási térség	9,26
Alsónyék	települési térség	87,21
Alsónyék	erdőgazdálkodási térség	155,24
Alsónyék	mezőgazdasági térség	2938,23
Alsónyék	vízgazdálkodási térség	7,77
Aparhant	települési térség	189,87
Aparhant	sajátos területfelhasználású térség	3,89
Aparhant	erdőgazdálkodási térség	94,18
Aparhant	mezőgazdasági térség	1469,21
Aparhant	vízgazdálkodási térség	39,17
Attala	települési térség	167,78
Attala	erdőgazdálkodási térség	91,51
Attala	mezőgazdasági térség	1706,33
Attala	vízgazdálkodási térség	98,14
Báta	települési térség	232,75
Báta	erdőgazdálkodási térség	2108,54
Báta	mezőgazdasági térség	3946,28
Báta	vízgazdálkodási térség	331,90
Bátaapáti	települési térség	78,45
Bátaapáti	sajátos területfelhasználású térség	52,14
Bátaapáti	erdőgazdálkodási térség	1419,35
Bátaapáti	mezőgazdasági térség	493,30
Bátaapáti	vízgazdálkodási térség	1,23
Bátaszék	települési térség	471,07
Bátaszék	sajátos területfelhasználású térség	106,21
Bátaszék	erdőgazdálkodási térség	1533,18
Bátaszék	mezőgazdasági térség	4244,35
Bátaszék	vízgazdálkodási térség	12,85
Belecska	települési térség	85,64
Belecska	erdőgazdálkodási térség	644,13
Belecska	mezőgazdasági térség	702,11
Belecska	vízgazdálkodási térség	7,14
Bikács	települési térség	133,36
Bikács	erdőgazdálkodási térség	1931,05
Bikács	mezőgazdasági térség	1371,35
Bikács	vízgazdálkodási térség	29,85
Bogyiszló	települési térség	283,77
Bogyiszló	erdőgazdálkodási térség	1297,99
Bogyiszló	mezőgazdasági térség	3665,62
Bogyiszló	vízgazdálkodási térség	346,30
Bonyhád	települési térség	974,73
Bonyhád	sajátos területfelhasználású térség	24,20
Bonyhád	erdőgazdálkodási térség	700,53

Bonyhád	mezőgazdasági térség	5344,98
Bonyhád	vízgazdálkodási térség	168,98
Bonyhádvarasd	települési térség	89,47
Bonyhádvarasd	sajátos területfelhasználású térség	0,44
Bonyhádvarasd	erdőgazdálkodási térség	154,77
Bonyhádvarasd	mezőgazdasági térség	799,56
Bonyhádvarasd	vízgazdálkodási térség	1,05
Bölcske	települési térség	488,67
Bölcske	erdőgazdálkodási térség	754,62
Bölcske	mezőgazdasági térség	4404,70
Bölcske	vízgazdálkodási térség	222,55
Cikó	települési térség	168,95
Cikó	sajátos területfelhasználású térség	16,86
Cikó	erdőgazdálkodási térség	573,12
Cikó	mezőgazdasági térség	1188,11
Cikó	vízgazdálkodási térség	39,22
Csibrák	települési térség	133,01
Csibrák	erdőgazdálkodási térség	1038,80
Csibrák	mezőgazdasági térség	287,62
Csibrák	vízgazdálkodási térség	2,70
Csikóstóttós	települési térség	149,62
Csikóstóttós	erdőgazdálkodási térség	176,15
Csikóstóttós	mezőgazdasági térség	1439,07
Csikóstóttós	vízgazdálkodási térség	5,13
Dalmand	települési térség	266,01
Dalmand	erdőgazdálkodási térség	176,49
Dalmand	mezőgazdasági térség	4252,12
Dalmand	vízgazdálkodási térség	182,38
Decs	települési térség	354,84
Decs	sajátos területfelhasználású térség	0,94
Decs	erdőgazdálkodási térség	2360,61
Decs	mezőgazdasági térség	6522,79
Decs	vízgazdálkodási térség	232,53
Diósberény	települési térség	114,22
Diósberény	erdőgazdálkodási térség	594,93
Diósberény	mezőgazdasági térség	1064,75
Diósberény	vízgazdálkodási térség	0,95
Dombóvár	települési térség	1804,97
Dombóvár	sajátos területfelhasználású térség	2,18
Dombóvár	erdőgazdálkodási térség	328,34
Dombóvár	mezőgazdasági térség	5547,53
Dombóvár	vízgazdálkodási térség	164,93
Döbrököz	települési térség	462,25
Döbrököz	erdőgazdálkodási térség	528,63
Döbrököz	mezőgazdasági térség	3274,38
Döbrököz	vízgazdálkodási térség	47,93
Dunaföldvár	települési térség	1115,05
Dunaföldvár	erdőgazdálkodási térség	1234,17
Dunaföldvár	mezőgazdasági térség	8463,97
Dunaföldvár	vízgazdálkodási térség	328,88
Dunaszentgyörgy	települési térség	237,63
Dunaszentgyörgy	erdőgazdálkodási térség	213,41
Dunaszentgyörgy	mezőgazdasági térség	3307,25

Dunaszentgyörgy	vízgazdálkodási térség	4,66
Dúzs	települési térség	54,19
Dúzs	erdőgazdálkodási térség	730,64
Dúzs	mezőgazdasági térség	341,47
Dúzs	vízgazdálkodási térség	0,66
Értény	települési térség	226,98
Értény	erdőgazdálkodási térség	294,68
Értény	mezőgazdasági térség	2413,71
Értény	vízgazdálkodási térség	59,93
Fácánkert	települési térség	141,48
Fácánkert	erdőgazdálkodási térség	75,94
Fácánkert	mezőgazdasági térség	853,22
Fadd	települési térség	439,12
Fadd	sajátos területfelhasználású térség	0,00
Fadd	erdőgazdálkodási térség	772,93
Fadd	mezőgazdasági térség	5097,32
Fadd	vízgazdálkodási térség	444,16
Felsőnána	települési térség	114,08
Felsőnána	erdőgazdálkodási térség	226,37
Felsőnána	mezőgazdasági térség	1530,31
Felsőnána	vízgazdálkodási térség	20,29
Felsőnyék	települési térség	209,85
Felsőnyék	erdőgazdálkodási térség	415,23
Felsőnyék	mezőgazdasági térség	2549,71
Felsőnyék	vízgazdálkodási térség	27,04
Fürged	települési térség	117,12
Fürged	erdőgazdálkodási térség	145,73
Fürged	mezőgazdasági térség	2374,15
Fürged	vízgazdálkodási térség	38,63
Gerjen	települési térség	217,24
Gerjen	erdőgazdálkodási térség	203,59
Gerjen	mezőgazdasági térség	2933,12
Gerjen	vízgazdálkodási térség	269,49
Grábóc	települési térség	61,11
Grábóc	erdőgazdálkodási térség	738,41
Grábóc	mezőgazdasági térség	572,96
Grábóc	vízgazdálkodási térség	0,63
Gyönk	települési térség	244,62
Gyönk	erdőgazdálkodási térség	1133,09
Gyönk	mezőgazdasági térség	2366,31
Gyönk	vízgazdálkodási térség	67,93
Györe	települési térség	87,24
Györe	sajátos területfelhasználású térség	17,23
Györe	erdőgazdálkodási térség	621,29
Györe	mezőgazdasági térség	363,09
Györe	vízgazdálkodási térség	42,51
Györköny	települési térség	253,06
Györköny	erdőgazdálkodási térség	554,38
Györköny	mezőgazdasági térség	2348,85
Györköny	vízgazdálkodási térség	3,57
Gyulaj	települési térség	323,27
Gyulaj	erdőgazdálkodási térség	3779,72
Gyulaj	mezőgazdasági térség	2952,15

Gyulaj	vízgazdálkodási térség	26,52
Harc	települési térség	115,49
Harc	erdőgazdálkodási térség	148,90
Harc	mezőgazdasági térség	1320,34
Harc	vízgazdálkodási térség	0,83
Hőgyész	települési térség	330,38
Hőgyész	erdőgazdálkodási térség	1983,42
Hőgyész	mezőgazdasági térség	1386,53
Hőgyész	vízgazdálkodási térség	14,20
Iregszemcse	települési térség	506,14
Iregszemcse	erdőgazdálkodási térség	330,25
Iregszemcse	mezőgazdasági térség	4880,53
Iregszemcse	vízgazdálkodási térség	116,89
Izmény	települési térség	87,58
Izmény	sajátos területfelhasználású térség	0,76
Izmény	erdőgazdálkodási térség	104,30
Izmény	mezőgazdasági térség	1172,07
Izmény	vízgazdálkodási térség	8,62
Jágónak	települési térség	76,49
Jágónak	erdőgazdálkodási térség	232,70
Jágónak	mezőgazdasági térség	1228,77
Jágónak	vízgazdálkodási térség	1,34
Kajdacs	települési térség	267,16
Kajdacs	erdőgazdálkodási térség	360,28
Kajdacs	mezőgazdasági térség	3133,58
Kajdacs	vízgazdálkodási térség	11,59
Kakasd	települési térség	205,40
Kakasd	erdőgazdálkodási térség	374,52
Kakasd	mezőgazdasági térség	1419,55
Kakasd	vízgazdálkodási térség	80,51
Kalaznó	települési térség	81,13
Kalaznó	erdőgazdálkodási térség	698,71
Kalaznó	mezőgazdasági térség	1041,22
Kalaznó	vízgazdálkodási térség	13,49
Kapospula	települési térség	213,29
Kapospula	erdőgazdálkodási térség	145,04
Kapospula	mezőgazdasági térség	1540,10
Kapospula	vízgazdálkodási térség	81,76
Kaposszekcső	települési térség	229,39
Kaposszekcső	erdőgazdálkodási térség	118,18
Kaposszekcső	mezőgazdasági térség	1207,83
Kaposszekcső	vízgazdálkodási térség	6,82
Keszőhidegkút	települési térség	68,83
Keszőhidegkút	erdőgazdálkodási térség	504,11
Keszőhidegkút	mezőgazdasági térség	453,90
Keszőhidegkút	vízgazdálkodási térség	4,24
Kéty	települési térség	108,24
Kéty	sajátos területfelhasználású térség	7,18
Kéty	erdőgazdálkodási térség	244,27
Kéty	mezőgazdasági térség	1268,82
Kéty	vízgazdálkodási térség	23,41
Kisdorog	települési térség	135,58
Kisdorog	sajátos területfelhasználású térség	0,20

Kisdorog	erdőgazdálkodási térség	339,66
Kisdorog	mezőgazdasági térség	1521,41
Kisdorog	vízgazdálkodási térség	3,03
Kismányok	települési térség	33,88
Kismányok	erdőgazdálkodási térség	38,74
Kismányok	mezőgazdasági térség	469,67
Kismányok	vízgazdálkodási térség	0,63
Kistormás	települési térség	98,72
Kistormás	erdőgazdálkodási térség	196,62
Kistormás	mezőgazdasági térség	771,56
Kistormás	vízgazdálkodási térség	68,43
Kisvejke	települési térség	76,92
Kisvejke	sajátos területfelhasználású térség	0,09
Kisvejke	erdőgazdálkodási térség	224,93
Kisvejke	mezőgazdasági térség	829,22
Kisvejke	vízgazdálkodási térség	1,55
Kisszékely	települési térség	184,21
Kisszékely	erdőgazdálkodási térség	1251,12
Kisszékely	mezőgazdasági térség	1382,14
Kisszékely	vízgazdálkodási térség	12,68
Kocsola	települési térség	246,91
Kocsola	erdőgazdálkodási térség	1125,70
Kocsola	mezőgazdasági térség	1938,74
Kocsola	vízgazdálkodási térség	22,67
Koppányszántó	települési térség	137,15
Koppányszántó	erdőgazdálkodási térség	454,32
Koppányszántó	mezőgazdasági térség	1657,73
Koppányszántó	vízgazdálkodási térség	5,97
Kölesd	települési térség	293,91
Kölesd	erdőgazdálkodási térség	720,14
Kölesd	mezőgazdasági térség	2729,19
Kölesd	vízgazdálkodási térség	68,46
Kurd	települési térség	227,17
Kurd	erdőgazdálkodási térség	1209,22
Kurd	mezőgazdasági térség	1670,54
Kurd	vízgazdálkodási térség	12,36
Lápfő	települési térség	66,50
Lápfő	erdőgazdálkodási térség	79,60
Lápfő	mezőgazdasági térség	783,85
Lápfő	vízgazdálkodási térség	0,84
Lengyel	települési térség	150,11
Lengyel	sajátos területfelhasználású térség	0,35
Lengyel	erdőgazdálkodási térség	1027,36
Lengyel	mezőgazdasági térség	821,91
Lengyel	vízgazdálkodási térség	3,74
Madocsa	települési térség	275,44
Madocsa	erdőgazdálkodási térség	347,13
Madocsa	mezőgazdasági térség	3453,82
Madocsa	vízgazdálkodási térség	257,34
Magyarkeszi	települési térség	372,79
Magyarkeszi	erdőgazdálkodási térség	580,08
Magyarkeszi	mezőgazdasági térség	2848,66
Magyarkeszi	vízgazdálkodási térség	14,55

Medina	települési térség	87,15
Medina	erdőgazdálkodási térség	360,89
Medina	mezőgazdasági térség	1747,17
Medina	vízgazdálkodási térség	29,29
Miszla	települési térség	157,65
Miszla	erdőgazdálkodási térség	1861,52
Miszla	mezőgazdasági térség	1442,48
Miszla	vízgazdálkodási térség	9,21
Mórággy	települési térség	168,97
Mórággy	sajátos területfelhasználású térség	0,08
Mórággy	erdőgazdálkodási térség	762,38
Mórággy	mezőgazdasági térség	828,12
Mórággy	vízgazdálkodási térség	2,27
Mőcsény	települési térség	110,64
Mőcsény	erdőgazdálkodási térség	522,92
Mőcsény	mezőgazdasági térség	535,02
Mőcsény	vízgazdálkodási térség	46,03
Mucsfa	települési térség	48,92
Mucsfa	erdőgazdálkodási térség	299,53
Mucsfa	mezőgazdasági térség	924,88
Mucsfa	vízgazdálkodási térség	1,85
Mucsi	települési térség	134,56
Mucsi	erdőgazdálkodási térség	1225,37
Mucsi	mezőgazdasági térség	1112,20
Mucsi	vízgazdálkodási térség	3,80
Murga	települési térség	49,16
Murga	erdőgazdálkodási térség	185,43
Murga	mezőgazdasági térség	423,32
Murga	vízgazdálkodási térség	0,48
Nagydorog	települési térség	362,99
Nagydorog	sajátos területfelhasználású térség	0,25
Nagydorog	erdőgazdálkodási térség	872,73
Nagydorog	mezőgazdasági térség	2895,06
Nagydorog	vízgazdálkodási térség	12,35
Nagykónyi	települési térség	236,65
Nagykónyi	erdőgazdálkodási térség	583,25
Nagykónyi	mezőgazdasági térség	3894,14
Nagykónyi	vízgazdálkodási térség	73,81
Nagymányok	települési térség	213,82
Nagymányok	sajátos területfelhasználású térség	62,92
Nagymányok	erdőgazdálkodási térség	180,34
Nagymányok	mezőgazdasági térség	589,18
Nagymányok	vízgazdálkodási térség	21,27
Nagyszékely	települési térség	156,71
Nagyszékely	erdőgazdálkodási térség	1556,99
Nagyszékely	mezőgazdasági térség	1940,17
Nagyszékely	vízgazdálkodási térség	16,51
Nagyszokoly	települési térség	252,01
Nagyszokoly	erdőgazdálkodási térség	49,66
Nagyszokoly	mezőgazdasági térség	2492,93
Nagyszokoly	vízgazdálkodási térség	4,46
Nagyvejke	települési térség	46,74
Nagyvejke	sajátos területfelhasználású térség	0,43

Nagyvejke	erdőgazdálkodási térség	179,17
Nagyvejke	mezőgazdasági térség	549,72
Nagyvejke	vízgazdálkodási térség	0,90
Nak	települési térség	154,38
Nak	erdőgazdálkodási térség	67,50
Nak	mezőgazdasági térség	2498,98
Nak	vízgazdálkodási térség	56,76
Németkér	települési térség	272,89
Németkér	sajátos területfelhasználású térség	228,39
Németkér	erdőgazdálkodási térség	2225,27
Németkér	mezőgazdasági térség	3757,75
Németkér	vízgazdálkodási térség	13,24
Ozora	települési térség	523,36
Ozora	erdőgazdálkodási térség	974,48
Ozora	mezőgazdasági térség	4415,93
Ozora	vízgazdálkodási térség	40,57
Ócsény	települési térség	534,94
Ócsény	erdőgazdálkodási térség	2640,58
Ócsény	mezőgazdasági térség	3736,20
Ócsény	vízgazdálkodási térség	348,19
Paks	települési térség	2050,07
Paks	sajátos területfelhasználású térség	158,69
Paks	erdőgazdálkodási térség	4271,63
Paks	mezőgazdasági térség	8208,97
Paks	vízgazdálkodási térség	719,02
Pálfa	települési térség	241,54
Pálfa	erdőgazdálkodási térség	816,20
Pálfa	mezőgazdasági térség	2373,29
Pálfa	vízgazdálkodási térség	43,48
Pári	települési térség	100,36
Pári	erdőgazdálkodási térség	172,58
Pári	mezőgazdasági térség	1027,19
Pári	vízgazdálkodási térség	5,35
Pincehely	települési térség	403,05
Pincehely	sajátos területfelhasználású térség	0,99
Pincehely	erdőgazdálkodási térség	323,37
Pincehely	mezőgazdasági térség	4255,92
Pincehely	vízgazdálkodási térség	24,27
Pörboly	települési térség	105,50
Pörboly	sajátos területfelhasználású térség	0,27
Pörboly	erdőgazdálkodási térség	363,73
Pörboly	mezőgazdasági térség	632,00
Pörboly	vízgazdálkodási térség	9,66
Pusztahencse	települési térség	266,02
Pusztahencse	erdőgazdálkodási térség	404,78
Pusztahencse	mezőgazdasági térség	2492,72
Pusztahencse	vízgazdálkodási térség	7,15
Regöly	települési térség	299,53
Regöly	erdőgazdálkodási térség	1524,87
Regöly	mezőgazdasági térség	4220,38
Regöly	vízgazdálkodási térség	221,99
Sárpilis	települési térség	53,46
Sárpilis	erdőgazdálkodási térség	75,62

Sárpilis	mezőgazdasági térség	2033,35
Sárpilis	vízgazdálkodási térség	6,90
Sárszentlőrinc	települési térség	186,11
Sárszentlőrinc	erdőgazdálkodási térség	1042,45
Sárszentlőrinc	mezőgazdasági térség	3320,54
Sárszentlőrinc	vízgazdálkodási térség	120,00
Simontornya	települési térség	393,20
Simontornya	sajátos területfelhasználású térség	71,79
Simontornya	erdőgazdálkodási térség	680,73
Simontornya	mezőgazdasági térség	2122,47
Simontornya	vízgazdálkodási térség	115,25
Sióagárd	települési térség	142,02
Sióagárd	erdőgazdálkodási térség	136,30
Sióagárd	mezőgazdasági térség	2100,07
Sióagárd	vízgazdálkodási térség	61,49
Szakadát	települési térség	68,09
Szakadát	erdőgazdálkodási térség	301,00
Szakadát	mezőgazdasági térség	661,76
Szakadát	vízgazdálkodási térség	38,95
Szakály	települési térség	258,96
Szakály	erdőgazdálkodási térség	405,76
Szakály	mezőgazdasági térség	3385,07
Szakály	vízgazdálkodási térség	51,64
Szakcs	települési térség	495,19
Szakcs	erdőgazdálkodási térség	1085,64
Szakcs	mezőgazdasági térség	3986,98
Szakcs	vízgazdálkodási térség	11,07
Szálka	települési térség	292,45
Szálka	erdőgazdálkodási térség	1022,54
Szálka	mezőgazdasági térség	340,57
Szálka	vízgazdálkodási térség	52,06
Szárazd	települési térség	68,40
Szárazd	erdőgazdálkodási térség	198,36
Szárazd	mezőgazdasági térség	511,26
Szárazd	vízgazdálkodási térség	4,04
Szedres	települési térség	458,94
Szedres	erdőgazdálkodási térség	547,91
Szedres	mezőgazdasági térség	3602,97
Szedres	vízgazdálkodási térség	20,42
Szekszárd	települési térség	2027,53
Szekszárd	erdőgazdálkodási térség	2171,67
Szekszárd	mezőgazdasági térség	5313,90
Szekszárd	vízgazdálkodási térség	114,60
Tamási	települési térség	1000,51
Tamási	sajátos területfelhasználású térség	45,73
Tamási	erdőgazdálkodási térség	2043,16
Tamási	mezőgazdasági térség	7851,42
Tamási	vízgazdálkodási térség	255,00
Tengelic	települési térség	581,28
Tengelic	sajátos területfelhasználású térség	4,32
Tengelic	erdőgazdálkodási térség	1174,20
Tengelic	mezőgazdasági térség	5305,36
Tengelic	vízgazdálkodási térség	28,63

Tevel	települési térség	202,62
Tevel	erdőgazdálkodási térség	670,22
Tevel	mezőgazdasági térség	1646,76
Tevel	vízgazdálkodási térség	7,00
Tolna	települési térség	844,43
Tolna	sajátos területfelhasználású térség	38,44
Tolna	erdőgazdálkodási térség	605,23
Tolna	mezőgazdasági térség	5335,32
Tolna	vízgazdálkodási térség	284,31
Tolnanémedi	települési térség	328,65
Tolnanémedi	sajátos területfelhasználású térség	1,04
Tolnanémedi	erdőgazdálkodási térség	351,34
Tolnanémedi	mezőgazdasági térség	1491,38
Tolnanémedi	vízgazdálkodási térség	21,84
Udvari	települési térség	98,50
Udvari	erdőgazdálkodási térség	575,06
Udvari	mezőgazdasági térség	1265,70
Udvari	vízgazdálkodási térség	1,42
Újireg	települési térség	88,81
Újireg	erdőgazdálkodási térség	55,87
Újireg	mezőgazdasági térség	903,07
Újireg	vízgazdálkodási térség	41,98
Váralja	települési térség	139,51
Váralja	sajátos területfelhasználású térség	2,88
Váralja	erdőgazdálkodási térség	1343,70
Váralja	mezőgazdasági térség	612,50
Váralja	vízgazdálkodási térség	15,44
Várdomb	települési térség	150,79
Várdomb	sajátos területfelhasználású térség	0,08
Várdomb	erdőgazdálkodási térség	34,00
Várdomb	mezőgazdasági térség	762,64
Várdomb	vízgazdálkodási térség	1,04
Várong	települési térség	73,09
Várong	erdőgazdálkodási térség	125,52
Várong	mezőgazdasági térség	463,43
Várong	vízgazdálkodási térség	0,61
Varsád	települési térség	124,14
Varsád	erdőgazdálkodási térség	461,43
Varsád	mezőgazdasági térség	1501,52
Varsád	vízgazdálkodási térség	69,39
Závod	települési térség	65,00
Závod	erdőgazdálkodási térség	228,26
Závod	mezőgazdasági térség	975,30
Závod	vízgazdálkodási térség	22,92
Zomba	települési térség	384,97
Zomba	erdőgazdálkodási térség	324,45
Zomba	mezőgazdasági térség	4958,88
Zomba	vízgazdálkodási térség	60,45

Tervezői nyilatkozat az OTrT és Tolna megye területrendezési tervének módosítása összhangjáról

A nyilatkozat az egyeztetési fázis utáni módosítások után, az elfogadási szakaszban kerül kiadásra.

Tervezői nyilatkozat tervezete

a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény és Tolna megye Területrendezési Tervének módosítása összhangjáról

Alulírott, mint Tolna megye Területrendezési Terve módosításának vezető területrendező tervezője nyilatkozom, hogy a tervezett módosítás megfelel a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben, valamint a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben foglaltaknak.

Tolna megye területén az országos terület-felhasználási kategóriák, valamint az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok, az egyedi építmények a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési terve részét képező Országos területrendezési tervben megállapított térbeli rendnek, illetve a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott pontosítási szabályoknak megfelelően kerültek megállapításra.

Tolna megye Területrendezési Terve módosításakor lehatárolt térségi övezetek az illetékes államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatása és állásfoglalása figyelembevételével történt.

Az övezetek szabályai megfelelnek a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervében, valamint a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletében foglalt előírásoknak.

Az egyedileg meghatározott megyei övezetek lehatárolása Tolna megye hatályos területfejlesztési koncepciója figyelembevételével történt.

Budapest, 2020. ...

.....
Mándi József
vezető területrendező tervező
tervezői nyilvántartási szám:
TR-01/5149

MEGBÍZÓI KONZULTÁCIÓ

Tolna Megyei Önkormányzat részéről
Molnár Árpád megyei főépítész

TERVEZŐK, SZAKÉRTŐK NÉVSORA

GENERÁLTERVEZŐ: GREEN PI KFT.

Felelős tervező:

Mándi József

Területrendezési vezető tervező
(TR-01/5149)

Makkai Krisztina

Településrendező vezető tervező
(TT 01-4921)

TERVEZŐK NÉVSORA

Hanczár Zsoltné (mksz. 01-2418), Ziman Gergely
Vízgazdálkodás, vízi és energiaközművek

Dr. Kollányi László (SzTjv Sz-003/2017)
Tájképvédelem, környezeti értékelés

Rhorer Ádám (K1d-1-Tell, KÉ-SZ, KÉ-T-. Tell, KÖ-T)
Közlekedés

TÉRINFORMATIKAI FELDOLGOZÁS

Makkai Krisztina

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS Egyeztetési dokumentáció

Megbízó: Green Pi Tervező és Szolgáltató Kft.

Vállalkozó: Térinfo Bt.

BUDAPEST, 2019. november

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁS - KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

MEGBÍZÓ:

Green Pi Tervező és Szolgáltató Kft.

1072 Budapest, Rákóczi út 40. 4. emelet 20.

MEGBÍZÓ KÉPVISELŐJE:

Mándi József

vezető településtervező

VÁLLALKOZÓ:

Térinfo Bt.

1185. Budapest, Munkács u. 7.

A VÁLLALKOZÓ KÉPVISELŐJE:

Dr. Kollányi László
(SzTjv Sz-003/2017)

tájépítész, tájvédelmi szakértő, ügyvezető

Budapest, 2019 november

Tartalomjegyzék

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	4
1.1. A környezeti értékelés tematikája	4
1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz	4
1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele	5
1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése	6
2. Tolna megye területrendezési terve módosítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	7
2.1. Tolna megye területrendezési terve módosításának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	7
2.2. A tervmódosítás célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal	8
2.3. A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal	19
3. Tolna megye területrendezési terv módosítása környezeti hatásainak vizsgálata	24
3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	24
3.2. A módosítás céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	51
Hatályos TrT. és a tervezett Trt közötti változások	52
Hatályos OTRT és a tervezett Trt közötti változások	54
3.3. A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése	55
3.4. A környezeti következmények alapján a tervmódosítás értékelése	68
Ökológiai intenzitás indikátor	68
4. A tervmódosítás megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a módosított tervben javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések	72
4.1. A tervmódosításban szereplő környezeti intézkedések értékelése	72
4.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre	73
5. Javaslat a megyei területrendezési terv által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre	77
6. Összefoglalás	78

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése

1.1. A környezeti értékelés tematikája

A Tolna Megye Területrendezési Terv módosítás (TMTrT) készítésének jogi alapját az 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről és a végrehajtásáról szóló 218/2009 Kormányrendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről jelentik.

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése határozatban döntött arról, hogy megindítja a hatályban lévő 1/2005. (II.21.) számú önkormányzati rendelettel jóváhagyott Tolna Megyei Területrendezési Terve (TMTrT) módosításának folyamatát, annak érdekében, hogy a módosított TMTrT összhangban legyen a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (MaTrtT) előírásaival. (Az új MaTrtT törvény már egyben tartalmazza a kiemelt térségek területrendezési tervét és az Országos Területrendezési Tervet).

A módosítás célja továbbá, hogy meghatározza és aktualizálja a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastruktúra hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kr.) 1.§ (2) bekezdés a) pontja szerint a környezeti vizsgálat [Kvt. 43. § (6) bekezdés] lefolytatása mindig kötelező arra a tervre, illetve programra, amely az 1. számú mellékletben szerepel. A Kr. t. számú melléklet 1. pontja környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervként nevesíti a területi terveket. Ennek értelmében jelen esetben a környezeti vizsgálat lefolytatása kötelező. A környezeti vizsgálat tartalmának és részletezettségének megállapítása tárgyában a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét kell kikérni (Kr. 7. § (1) bekezdése).

1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz

A környezeti értékelés az Étv. 9. § (3) bekezdés szerinti véleményezésre kidolgozott dokumentáció részét képezi, a kiküldött környezeti értékelés tematikája szerint. A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a TMTrT módosításával párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a területrendezési tervek egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

Jelen dokumentáció a Tolna Megye Területrendezési Terv módosítás egyeztetési, munkaközi dokumentációja alapján készült, amelynek első változatát 2019. májusában bocsájtotta a tervező rendelkezésre.

A TMTrT kidolgozói konstruktív hozzáállással segítették az SKV munkacsoport tevékenységét és ez a pozitív hozzáállás számottevően hozzájárult ahhoz, hogy a környezeti értékelés elkészült. A tervezők fokozott figyelmet fordítottak az SKV javaslatok figyelembevételére, bár a döntési mechanizmus (azaz egy - egy javaslat elfogadása vagy elvetése) nem ismert az SKV készítői előtt, az értékelést általában a kész szabályozás véleményezése jellemezte. Összességében megállapítható, hogy a tervező kollégák adatszolgáltatásukkal jelentősen elősegítették az SKV munkacsoport tevékenységét, az SKV javaslatai a véleményezési időszak után a végleges dokumentációba kerülhetnek be.

A TMTrT KV ütemezése		határidők
1.	A KV készítésének szükségességéről nyilatkozat, illetve a tervezett tematika megküldése a 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletben megjelöltek számára	2018.április
2.	Nyilatkozat beérkezések határideje	2018.04.25. + 30 nap
3.	A TMTrT Megalapozó Tanulmányának elkészülte	2018 augusztus
4.	Környezeti Vizsgálat készítésének kezdete	2018.07.30.
5.	A TMTrT munkaközi egyeztetési anyagának átadása	2018.08.15.
6.	A TMTrT. környezeti értékelés (KÉ) munkaközi anyagának elkészülte	2019.07.01.
7.	A környezeti vizsgálat munkaközi anyagának megküldése véleményezésre	2019.07.xx.
8.	A KÉ munkaközi anyagának véleményezési határideje	2019.07.xx.+ 30 nap
9.	A vélemények figyelembevételével kiegészített KÉ elkészülte	2019.07.xx.+ 45 nap

1. táblázat: Tervezési ütemezés

1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele

A tervezett tematika megküldésre került a vélemények megkérése érdekében a jogszabályban előírt szakhatóságok és érintettek számára. A partnerségi egyeztetés keretében az információk az alábbi csatornákon keresztül az érdeklődők számára is hozzáférhetővé váltak.

Honlap

A környezeti értékelés egyeztetési dokumentációja és az eljárással összefüggő összes nyilvános dokumentum közzétételre került a Tolna Megyei Önkormányzat weboldalán (<http://www.tolnamegye.hu>).

Papír alapú hozzáférés

Nyomtatott dokumentáció megtekintésére Tolna Megyei Önkormányzat hivatali helységében (7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.) van lehetőség.

Általános véleményadási lehetőség

A honlapon a munka aktuális anyagai elérhetők, velük kapcsolatban bárki véleményt és észrevételt küldhet levélben (Tolna Megyei Önkormányzat, 7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.). A vélemények és észrevételek megadására az önkormányzat a nyilvánosságra hozatal időpontjától legalább 30 nap határidőt biztosított.

A beérkező társadalmi vélemények figyelembevétele

A beérkezett véleményeket feldolgozzuk és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe veszik a dokumentációk véglegesítésekor.

A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a területrendezési terv elkészítésével párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a területrendezési terv egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése

A KÉ tematika kialakításánál alapelveként került rögzítésre, hogy az értékelés csak a területrendezési terv várható környezeti hatásait értékeli. Nem vállal fel olyan feladatokat, melyeket más tervezési feladatok során kell megoldani (pl.: környezeti hatásvizsgálat, környezetvédelmi program, területfejlesztési koncepció, környezeti állapot mérések, stb.) Jelen dokumentum ezért a tervelőzményeken, fejlesztési szándékokon, valamint a tervezők által biztosított megalapozó dokumentumokon és hozzáférhető adatbázisokon alapszik. A tervmódosítás egyeztetési dokumentuma tartalmazza a környezeti értékelés kapcsán felmerülő környezeti konfliktusokat feloldó területfelhasználási-, szabályozási megoldásokat, környezetvédelmi intézkedési javaslatokat. Az értékelés a módosított területrendezési terv várható környezeti hatásait nézi, ezért az értékelés tárgya alapvetően a következők vizsgálatára terjed ki:

- a térségi területfelhasználási változtatások típusa, területnagysága, térbeli elhelyezkedése,
- a tervben megfogalmazott területhasználatok várható környezeti hatásai.

A környezeti értékeléshez új felmérések nem készültek, a felhasznált adatok forrása a következő volt:

- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT);
- A 11/2016. (IX.26.) önkormányzati rendelet módosított Tolna Megyei Területrendezési Terv
- Tolna Megye Területfejlesztési koncepciója (2014-2020)
- Környezet védelméért felelős szervek által előzetes véleményezési eljárásban, illetve előzetes egyeztetések során közölt információk, adatok.

- vonatkozó jogszabályok,
- illetékes szakhatóságok adatszolgáltatása,
- önkormányzati adatszolgáltatás,
- készülő településrendezési eszközök,
- helyszínelések eredményei,
- szakmai tanulmányok, elemzések,
- topográfiai térképek, légifotók.
- tervező által rendelkezésre bocsátott digitális térképi fedvények (Országos Erdőállomány Adattár, MEPAR, földhivatali kataszter, védett területek, OTRT fedvények, Natura2000 és Országos Ökológiai Hálózat, stb.)
- publikus adatbázisok (GoogleMap, OpenStreetMap, STRM, ASTER DTM)
- vízgazdálkodási tervek
- Lechner Tudásközpont adatszolgáltatásai

A területrendezési terv elsősorban a területeket sorolja be valamilyen meglévő, vagy tervezett területfelhasználásokba, illetve övezetekbe. A területhasználatok egyikéről sem állítható azonban, hogy környezetterhelő és az sem, hogy milyen mértékben. A környezetterhelés az ott alkalmazásra kerülő technológiából fakad, amire viszont a területrendezési tervnek kis van hatása. Bármely övezet (legyen az akár gazdasági, különleges, vegyes, lakó, vagy mezőgazdasági, stb.) az ott alkalmazott technológiai megoldásoktól függően lehet környezetterhelő, vagy akár környezetbarát is.

Bizonytalansági tényező az is, hogy a megyei területrendezési terv csak a lehetőségeket teremti meg arra, hogy a tervezett új területfelhasználások, illetve övezetek megvalósuljanak. Hogy ebből mennyi valósul meg az már a településrendezési eszközökön illetve a gazdasági környezeten, a piaci résztvevőkön, a lakosságon, vagy a gazdasági élet szereplőin múlik.

A környezeti vizsgálat kiindulópontja ezért a tervezett területfelhasználás változtatások iránya, nagysága, területi elhelyezkedése.

2. Tolna megye területrendezési terve módosítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

2.1. Tolna megye területrendezési terve módosításának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

Az új módszertan alapján készülő területrendezési tervek készítését az az építésügy átalakítását célzó intézkedési tervről és a hozzá kapcsolódó feladatokról szóló 1567/2015. (IX. 4.) Kormányhatározat nevesíti. A határozat szerint meg kell teremteni a területrendezési tervek egy időben történő készítésének feltételeit, díjmentesen hozzáférhetővé kell tenni és a településrendezéssel egységes formátumra kell hozni az alaptérképeket. A 2000 és 2012 között készült megyei területrendezési tervek módosításának célja, hogy a 2017-ben az Országgyűlés elé terjesztett Országos Területrendezési Tervvel összhangban meghatározzák a megye távlati

térszerkezetét és területfelhasználását, ezzel az ágazati célok területi koordinációját és közvetíték az országos és a térségi elhatározásokat a településrendezés számára. A Tolna Megyei Területrendezési Tervet a megyei önkormányzat 11/2016. (IX.26.) rendeletével fogadta el. A tervezési konkrét feladata, hogy

- az országos területfelhasználás és műszaki infrastruktúra területeit pontosítása,
- az országos elemeket kiegészítése a térségi jelentőségű infrastruktúra elemekkel,
- országos övezetek területileg pontosítása;
- térségi jelentőségű környezeti, természeti és kulturális értékek területi védelmét megteremtse megyei övezetek bevezetésével;
- a megyei sajátosságokat kiemelő egyedi övezet(eket) meghatározásával a megyei fejlesztéseket térben koordinálja.

A tervezési terület Tolna megye közigazgatási területe. A környezeti értékelés az OTTr és a hatályos terv területfelhasználási egységeit, övezeteit, tervezett infrastruktúra hálózatát hasonlítja össze a tervezett területrendezési tervvel.

2.2. A tervmódosítás célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFK, 2013)

A környezetvédelmi, fenntarthatósági célokat legszéleskörűbben az NFFK fogalmazza meg. A keretstratégia természeti erőforrásokkal kapcsolatos célja a környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját érvényesíteni. Cél többek közt a biodiverzitás fenntartása, táji és természeti értékek megőrzése, a beépítettség csökkentése és a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal. További cél a környezeti terhelések csökkentése, valamint a nem megújuló természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás. A célok megvalósításában a keretstratégia kiemeli a családok és polgárok, vállalkozások, kisközösségek és civil szervezetek, valamint az országos és helyi kormányzás feladatait. A keretstratégia külön kiemeli, hogy a természeti erőforrások által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások komplex rendszerét. A szolgáltatások a természetes és az ember által módosított ökoszisztémák által a társadalom számára biztosított közvetett és közvetlen hasznokat jelentik. Ilyen hasznok a termeléssel összefüggő szolgáltatások (pl. élelem, takarmány, nyersanyag), a természeti körfolyamatokkal kapcsolatos szabályozó szolgáltatások (pl. klímaszabályozás, beporzás, árvízvédelem), a támogató szolgáltatások (pl. tápanyag-körforgás, talajok keletkezése), és a kulturális szolgáltatások (pl. pihenés-feltöltődés, oktatás, művészeti inspiráció).

A négy alapvető nemzeti erőforrás területén a célok rendszere a következő:

Emberi erőforrások Cél a népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom.

Társadalmi erőforrások: Cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése. Mivel minden

társadalom környezete folyamatosan változik, e változáshoz saját önazonosságunk megtartása mellett alkalmazkodnunk kell. Ebből fakadóan karban kell tartanunk azon ismereteinket, amelyek a közösség összetartozását és fennmaradását szolgálják.

Természeti erőforrások: A környezeti eltartó képességét, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.

Gazdasági (fizikai) erőforrások: Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitétségek csökkentése. Fontos a lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidéke) erősítése.

A területrendezési terv alapfilozófiája a természeti erőforrásokkal történő takarékos gazdálkodás, szemlélete így összhangban van az NFFK szemléletével.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia átfogó céljai	Illeszkedés	TMTrT kapcsolat
Társadalmi erőforrások Emberi erőforrások	● ● ●	A TMTrT az erdők védelmét egyrészt a meglévő erdők átsorolásának tilalma, másrészt a kiváló termőhelyi adottságú meglévő erdők övezeti lehatárolása és beépítést tiltó, illetve a bányászatot korlátozó szabályozása révén biztosítja. A távlati erdőszűltség elérését a szerkezeti terv erdőgazdálkodási térségének, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetének lehatárolása, és települési szinten a lehatárolások figyelembevételének előírásával támogatja.
Természeti erőforrások	● ● ●	A felszín alatti és felszín feletti vizek mennyiségi védelmén kívül a minőségi védelmet az vízminőség-védelmi terület övezetének lehatárolása, valamint a szennyvízkezelést rendező és a bányászatot korlátozó előírás biztosítja, összhangban a vízvédelmi jogszabályokkal. A vízgyűjtő-gazdálkodási (VGT) célok és elvek érvényesülését támogatja. A TrT célkitűzései összhangban vannak a tájbaillesztett infrastruktúrákkal, a bölcs tájhasználatával.
Gazdasági erőforrások	● ●	A TMTrT-ben a távlati műszaki infrastruktúra hálózatok, valamint műszaki infrastruktúra létesítmények közül az a közlekedési, energetikai, hulladékgazdálkodási és vízgazdálkodási nyomvonalak és objektumok rögzítésre kerültek.

2. táblázat A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia átfogó céljai

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2017-2030)¹

A második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia magában foglalja az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek, valamint az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységének értékelését, az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2050-ig tartó csökkentésére vonatkozó célokat, prioritásokat és cselekvési irányokat tartalmazó **Hazai Dekarbonizációs Útitervet**, valamint a **Nemzeti Alkalmazkodási**

¹ <http://www.parlament.hu/irom40/15783/15783.pdf>

Stratégiát. E két terv mellett tartalmazza még a „Partnerség az éghajlatért” Szemléletformálási Tervet is. A területi tervezés témakörével a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS)** foglalkozik, a kapcsolódó cselekvéseket az épített környezet, terület- és településfejlesztés, terület- és településrendezés, települési infrastruktúra (IV.7.7) fejezet foglalja magába. Ugyanakkor mind a Hazai Dekarbonizációs Útterv, mind pedig a NAS egyéb tématerületei (pl. vízgazdálkodás) esetében találhatunk olyan pontokat, amelyek megvalósításában a területi tervezésnek fontos szerepe lehet.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) céljai	Illeszkedés	TMTrT kapcsolat
Dekarbonizáció - fosszilis energiahordozók kiváltása, - energiahatékonyság növelése, - természeti erőforrások igényeinek mérséklése, - zöldgazdaság-fejlesztés, - erdősítés CCS, - kutatás, fejlesztés, innováció	● ● ●	A kibocsátás-csökkentési intézkedések szintén minden területi tervezési szintbe beépülhetnek: A területfejlesztési és -rendezési tervek főként a megújuló energiaforrások kitermelésére alkalmas területek feltárásával, az erdőtelepítésre alkalmas területek kijelölésével (és szabályozásával), illetve a szén-dioxid leválasztás- és tárolás műszaki elemeinek térségi szerkezeti tervben történő helybiztosításával támogatják a mitigációs célokat.
Alkalmazkodás és felkészülés - természeti erőforrások megóvása, - sérülékeny térségek alkalmazkodása, - sérülékeny ágazatok alkalmazkodása, - nemzetstrat. területek alkalmazkodása, - társadalom alkalmazkodása, - kutatás, fejlesztés, innováció	● ● ●	A TMTrT a földhasználat alakításával, a zöld infrastruktúra hálózat védelmével és fejlesztésével, a kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területek megőrzésével, a vízvisszatartás lehetőségeinek feltárásával az árvízi- és földtani kockázatok mérséklésével támogathatja leginkább az adaptációs célok megvalósulását.

3. táblázat Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) céljai

IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020²

A program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Stratégiai céljai a következők: az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek a javítása, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, végül pedig az erőforrás-takarékosság javítása, a gazdaság zöldítése. Ezekben belül a következő kiemelt témáknál állnak rendelkezésre EU-s források: az energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások felhasználásának bővítése, a szennyvízkezelés fejlesztése, az ivóvízminőség javítása, a területi vízgazdálkodás, a hulladékgazdálkodás, a kármentesítés, a közösségi közlekedés, a természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések, továbbá az ökoszisztémák állapotának megőrzése és javítása.

A 4. NKP környezetstratégiai céljai	Illeszkedés	TMTrT célkitűzések
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása. Cél a jó életminőség és az egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása. Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek javítása, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, valamint a település, a	● ● ●	A területrendezési terv fő célja az élhető környezet megteremtése és a fenntartható magas színvonalú környezetminőség megőrzése. A TrT Tájképvédelmi övezete, a Országos Ökológiai Hálózat övezetei, a kiváló

² http://doc.hjegy.mhk.hu/20154130000027_1.PDF

lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja.		termőhelyi adottságú termőterületek megőrzése közvetlenül is hozzájárul a célok eléréséhez.
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata. Cél a stratégiai jelentőségű természeti erőforrások, természeti értékek, ökoszisztémák védelme, az életközösségek működőképességének megőrzése, a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása.	● ● ●	A TrT Tájképvédelmi övezete, a Országos Ökológiai Hálózat övezetei, a kiváló termőhelyi adottságú termőterületek megőrzése közvetlenül is hozzájárul a célok eléréséhez. Az NKP IV célkitűzése az erdőterületek kiterjedésének növelése és a megváltozott termőhelyi adottságú területekhez alkalmazkodni tudó faállományok telepítése őshonos fajokkal összhangban van a TrT célkitűzésével.
Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése. Cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása, a környezetszennyezés megelőzésére, a terhelhetőség/megújuló képesség figyelembevételére épülő fenntartható használat megvalósítása. Kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválására, azaz, hogy a lakosság növekvő jóléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható. A fogyasztói magatartás megváltozása, a környezeti szempontból fenntartható termékek és szolgáltatások felé történő elmozdulás keresleti oldalról erősíti meg a termelői folyamatok „fenntarthatósága” iránti igényt. A fenntartható termelés forrástakarékos (beleértve az anyag-, a víz-, a terület-, a termőföld- és energiahasználatot, az újrahasználatosság és a tartósság tervezését, az anyagciklusok körfolyamattá zárását); csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások és hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata); növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.	● ● ●	A TrT feladata a táji adottságokon alapuló bölcs tájhasznosítás, a természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme, a takarékos területhasználat, illetve a Éghajlatváltozás hatásának mérséklése, alkalmazkodás. A TrT számos övezete közvetlenül is kapcsolódik a célok eléréséhez.

4. táblázat A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program céljai

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv IV, 2015–2020

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA) Magyarország természetvédelmi stratégiai tervdokumentuma, egy szakpolitikai stratégia, amely a Nemzeti Környezetvédelmi Program önálló, de integráns részeként meghatározza az állam természetvédelmi feladatai kapcsán követendő kiemelt céljait. A TrT ugyanúgy az erőforrások védelmét, a takarékos gazdálkodást, az különböző ágazati igények optimális területi elrendezését célozza meg figyelembe véve a természetvédelmi célkitűzéseket.

NTA IV. átfogó céljai	Illeszkedés	TMTTrT kapcsolat
-----------------------	-------------	------------------

A biológiai sokféleség megőrzése (az EU biológiai sokféleség stratégia hazai megvalósítása)	● ● ●	A TrT közvetlenül hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
A Natura 2000 hálózat működtetése	● ●	A TrT ökológiai hálózat övezete tartalmazza a Natura2000 hálózat területeit így a területrendezési terv hozzájárul a Natura2000 területek megőrzéséhez, védelméhez.
A barlangok és a földtani természeti értékek természetvédelmi helyzetének javítása	● ● ●	A TrT tartalmazza a földtani értékek védelmét.
Hazánk táji örökségének és táji sokféleségének ágazati együttműködésen alapuló komplex védelméhez szükséges feltételek kialakítása, jogi környezetének felülvizsgálata	●	Nem közvetlen TrT feladat, de a táji örökség védelmét tartalmazza a TrT.
A természetvédelmi tervezés erősítése, a nemzeti parkok övezeti besorolásának kihirdetése.		Nem Trt feladat.
A természetvédelem jogi, intézményi, személyi és költségvetési hátterének javítása.		Nem Trt feladat.
A természetvédelem általános finanszírozásának javítása		Nem Trt feladat.
A nemzetközi természetvédelmi, tájvédelmi kötelezettségek teljesítése	● ● ●	A TrT közvetlenül hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
Természetvédelmi Őrszolgálat létszámának fejlesztése és megfelelő technikai eszközökkel való ellátása.		Nem Trt feladat.
Társadalmi kapcsolatok fejlesztése		Nem Trt feladat.
A természetvédelem ökoturisztikai létesítményei és szolgáltatásai körének, színvonalának fejlesztése.		Nem Trt feladat.
A természetvédelmi kutatás, fejlesztés támogatása		Nem Trt feladat.
A Természetvédelmi Információs Rendszer továbbfejlesztése:	●	Nem Trt feladat.

5. táblázat. A IV. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv célkitűzései

Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020³

A Kormány a Nemzeti Vidékstratégiát 2012-ben fogadta el a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1074/2012. (III. 28.) Korm. határozattal. „A stratégia átfogó célkitűzése: Vidéki térségeink népességeltartó és népességmentartó képességének javítása.

Ezen átfogó célkitűzés jegyében cél egy olyan vidékfejlesztési program megvalósítása, amely az emberek és a közösség értékeire építve, a hagyományokat ápolva, a táji és épített környezet értékeit megőrizve, a természeti erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva, a mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozásokat fejlesztve nyújt esélyt a vidéki élet megbecsültségének és vonzerejének helyreállítására, a vidéken élők életminőségének átfogó javítására, a vidék, és általa az ország felemelkedésére. A Vidékstratégia az egyik legkomplexebb program, amelynek szinte minden célja kapcsolatban van a TrT célkitűzéseivel.

Nemzeti Vidékstratégia céljai	Illeszkedés	TMTTrT kapcsolat
-------------------------------	-------------	------------------

³ http://www.terport.hu/webfm_send/2767

I. Tájak természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése I.1 Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata - Talajvédelmi és ásványi nyersanyag-gazdálkodási program - Természeti értékek, területek, ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program - Környezetbiztonsági program - Vízkészlet- és vízminőségvédelmi program - Területi vízgazdálkodási program	● ● ●	A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete a vízminőségvédelmi terület övezete, a nagyvízi meder övezete, a VTT-tározók övezete, az ásványi nyersanyagvagyon övezete és lehatárolása közvetlenül hozzájárul az NKP célkitűzéseinek megvalósulásához.
I.2 Vidéki környezetminőség javítása - Ivóvízminőség-javító program - Szennyvíz program - Települési csapadékvíz-gazdálkodás program - Levegőtisztaság-védelmi és zajterhelés csökkentési program - Zöldterületi rendszer fejlesztése program - Hulladékgazdálkodási program	● ● ●	Az Ökológiai hálózat magterületének övezete, az Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, az Ökológiai hálózat puffertérületének övezete és lehatárolása közvetlenül hozzájárul az NKP célkitűzéseinek megvalósulásához. Jelentősen növekedett erdőgazdálkodási térség és bevezetésre került az erdők övezete mint új övezet.
II. Sokszínű és életképes agrártermelés II.1 Föld és birtokpolitika - Föld- és birtokrendezési, üzemszabályozási program - Demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodell”	●	Nem elsődlegesen TrT feladat.
II.2 Fenntartható agrárszerkezet és termeléspolitika - Ökológiai gazdálkodás program - Génmegőrzési program - Táj- és agrár-környezetgazdálkodási program - Állattenyésztés-fejlesztési program - Lovasprogram - „Kert-Magyarország” kertészeti program - Szőlő- és borprogram - Szántóföldi növénytermesztés program - Gyepgazdálkodás program - Erdőprogram - Halgazdálkodási program - Vadgazdálkodási program	● ● ●	A fenntartható tájszerkezet és agrárszerkezet a TrT kiemelt célkitűzései feladatai közé tartozik. A kiváló termőhelyi adottságú szántók és jó termőhelyi adottságú szántók övezetének lehatárolásával hozzájárul az erőforrások megőrzéséhez. Az erdők, a kiváló termőhelyi adottságú erdők és az erdőtelepítésre javasolt erdők övezetének lehatárolása egyaránt elősegíti az erdőprogram megvalósítását.
IV. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése IV.1 Helyi gazdaságfejlesztés - Helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés program - Helyi energiatermelés és -ellátás program - Vidéki turizmus, falusi vendéglátás program - Kézműves program - Szövetkezés-fejlesztési program - Helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program - Szociális földprogram	●	Nem elsődleges TrT feladat, de maga a terv céljai összhangban vannak az NKP célkitűzéseivel.

6. táblázat A Nemzeti Vidékstratégia átfogó céljai

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

Az erdő folyamatosan megújuló természeti erőforrás. Az erdőt olyan módon és ütemben kell hasznosítani, hogy a gazdálkodási lehetőségek a jövő nemzedékei számára is fennmaradjanak. Úgy, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetközelségét, termő-, felújuló- és életképességét, továbbá megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban az erdők hármas funkciójának, védelmi és gazdasági követelményeknek, betöltse természet- és környezetvédelmi, egészségügyi-szociális, kulturális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási célokat szolgáló szerepét. Az Erdőstratégia szellemisége összhangban van a megyei területrendezési terv célkitűzéseivel. Az Erdőstratégia kiemelt célja az erdőterület – erdőtelepítéssel történő – növelése az országos 27%-os erdősültségi szint eléréséig, amely hosszú távú célként – a rendelkezésre álló források mértékétől és intenzitásától függően – további 680 ezer hektár új erdő telepítését jelentheti országosan.

Nemzeti Erdőstratégia céljai	Illeszkedés	VMTrT kapcsolat
Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, fenntartható erdőgazdálkodással, az erdők multifunkcionális szerepének egymás közötti megfelelő, területenként különböző arányának kialakítása mellett.	● ● ●	Természeti erőforrások általános védelme; a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása a Trt feladatai közé tartozik.
Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése a megújuló energiahasznosítás, a klímaváltozási folyamatok hatásainak csökkentése, megelőzése érdekében. A biomassa alapú megújuló energiahasznosítás döntően térségi szintű szervezése és közösségi alapú fejlesztése.	●	Nem TrT feladat, de az erdőterületek növekedése elősegíti megújuló energiahasznosítási célok megvalósítását.
Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztésének támogatása, az erdők jobb elérése érdekében, figyelemmel a folyamatos erdőborítás fenntartása melletti kíméletes erdőgazdálkodás, a piacra jutás, az erdők védelme és a lakosság kulturált rekreációjának egyidejű biztosítására.	●	Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztése hozzájárulhat a turisztikai, kismértékben zöldút hálózat fejlesztéshez. A tájidentitás növelése. A célkitűzésnek nincs igazi kapcsolata a TrT célkitűzéseivel.
Az erdőgazdálkodás biológiai alapjainak fenntartható módon történő biztosítása, az erdei biodiversitás célzott védelme és fejlesztése, kiemelten a védett és magas természetességgű erdőkben.	● ● ●	Természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása TrT célkitűzése.

7. táblázat A Nemzeti Erdőstratégia átfogó céljai

Nemzeti Tájstratégia (2018)⁴

A Nemzeti Tájstratégia (NTS) a magyar táj átfogó, ágazatokon túlmutató szemlélettel fogalmazza meg a hazai tájak megőrzéséhez kapcsolódó célkitűzéseket. A stratégia javaslatai szerint a beépítetlen területek megőrzésére nagyobb kell hangsúlyt fektetni, emellett megemlíti, hogy a környezeti nevelés/szemléletformálás eddigi eredményei nem átütő erejűek. Jellemző a vízháztartási viszonyokat megváltoztató mértékű burkolt felület-növekedés, a táj iránti felelősségérzet eltűnt, a jelenlegi bevett gyakorlat a csapadékvíz azonnali elvezetése, amely klimatikus adottságainkat tekintve kifejezetten hátrányos, amelyek mind gyengítik a klímaváltozással szembeni ellenálló képességet. A dokumentum szerint az országnak mindössze

⁴ http://www.kormany.hu/download/1/20/01000/Nemzeti%20T%C3%A1jstrat%C3%A9gia_2017-2026.pdf

17 %-át borítja olyan növényzet, amely a területileg természetes növényzet maradványának tekinthető.

A Tájstratégiában megfogalmazott célokba, alcélokba és intézkedésekbe már beépült a kímélőbb tájhasználat, a táj állapotának, összefüggéseinek folyamatos nyomon követése.

Az NTS szerint a magyarországi tájak jövőképe öt alappilléren nyugszik, amelyek a következők:

1. A tájat meghatározó környezeti elemek használata fenntartható és integrált lesz.
2. Az értékes hagyományos tájhasználatok fennmaradnak. A degradált helyszínek helyreállítása megtörténik.
3. A természetközeli és az átalakított területeket, továbbá a termeléssel összefüggő tájhasználatot is a változatosság és a gazdagság jellemzi.
4. A beépített területek aránya alacsony marad, nem növekszik, vagy csak a tényleges igényeknek megfelelően növekszik; kompakt, élhető településekhez kötődik.
5. A települések, illetve az örökségi elemek táji beágyazottsága harmonikus.

A stratégia célkitűzéseivel a TrT javaslatai, szabályozása összhangban van. A stratégia átfogó célkitűzéseit a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Tájstratégia átfogó komplex céljai	Illeszkedés	TMTrT kapcsolat
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása A tájhasználat változásának nyomon követése A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba Komplex tájszemlélet integrálása a kutatásokba	● ● ●	A TrT célkitűzései összhangban vannak a táji adottságokon alapuló tájhasználat elveivel.
Élhető táj –élhető település –bölcs tájhasznosítás Kompakt, klímabarát, értékőrző települések Tájba illesztett infrastruktúrák Táji adottságokon alapuló termelési funkciók Táji adottságokon alapuló rekreációs funkciók Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók	● ● ●	A TrT célkitűzései összhangban vannak a tájbaillesztett infrastruktúrákkal, bölcs tájhasználattal.
A tájidentitás növelése Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése A társadalmi részvétel növelése A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése	●	A TrT célkitűzései áttételesen kapcsolódnak a tájidentitás növeléséhez.

8. táblázat A Nemzeti Tájstratégia átfogó céljai

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (NBS, 2015)⁵

A biológiai sokféleség megőrzése hozzájárul az ökoszisztéma szolgáltatások erősítéséhez. A 2020-ra kitűzött jövőkép a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma szolgáltatások hanyatlásának megállítása, lehetőség szerinti javítása. A dokumentumban megfogalmazott célok stratégiai területek szerint oszlanak meg, ezek a természeti területek és értékek védelmére, a táji diverzitás, zöld infrastruktúra és ökoszisztéma szolgáltatások fenntartására, a biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelésére, fenntartható erdő és vadgazdálkodásra,

⁵ http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Strategia/MK15083_NBS.pdf

vízi erőforrások fenntartható használatára, az inváziós fajok elleni küzdelemre, illetve a világszintű biodiverzitás csökkenés megállításában a hazai szerepvállalásra fókuszálnak. A TrT célkitűzései összhangban vannak az NBS célrendszerével. A kapcsolatot a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia céljai	Illeszkedés	TMTrT kapcsolat
Hazánk védett természeti területeinek és értékeinek megőrzése , természetvédelmi helyzetük javítása, valamint az Európai Unió madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvének teljes körű hazai végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése	● ● ●	A TrT az ökológiai hálózat övezeteinek lehatárolásával hozzájárul a védett természeti területek és értékek megőrzéséhez.
A táji diverzitás, a zöldinfrastruktúra és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása és helyreállítása,	● ●	Az ökológiai hálózat lehatárolja a meglévő zöldinfrastruktúra hálózati elemeket. A szerkezeti terv hozzájárul a táji diverzitás megőrzéséhez és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartásához. A zöldinfrastruktúra elemek hiányait (gap) a terv magában nem tudja orvosolni.
A biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelése	● ●	A mezőgazdasági mint a vidéki táj legnagyobb „területhasználója” meghatározó szerepet tölt be a biológiai sokféleség megőrzésében. A TrT a mezőgazdasági térség szabályozásával hozzájárulhat a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
Fenntartható erdő- és vadgazdálkodás , valamint a vízi erőforrásaink védelme és fenntartható használata	● ● ●	A TrT erdőgazdálkodási térsége, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület lehatárolása hozzájárul a célkitűzés megvalósításához.
Az inváziós idegenhonos fajok (özönfajok) elleni küzdelem	●	Nem közvetlen TrT feladat.
Hazánk szerepvállalásának erősítése a biológiai sokféleség világszintű csökkenésének megállításában, továbbá a biológiai sokféleség védelmi megállapodásokból fakadó kötelezettségek hazai végrehajtása	●	Nem közvetlen TrT feladat.

9. táblázat A Nemzeti Biodiverzitás Stratégia átfogó céljai

Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv, 2017)

Feladata a vizek kezelésével és állapotával kapcsolatos célok kijelölése, az ezek eléréséhez szükséges intézkedések azonosítása, valamint a végrehajtás feltételeinek és módjának a meghatározása. A Nemzeti Vízstratégia célkitűzései nagymértékű összhangot mutatnak a TMTrT célkitűzéseivel.

Nemzeti Vízstratégia céljai	Illeszkedés	TMTrT
Vízviszatarítás és vízsztétosztás a vizeink jobb hasznosítása érdekében	● ● ●	Az alábbi övezetek közvetlenül segítik elő a célok megvalósulását: vízminőség-védelmi terület övezete, .
Kockázat megelőző vízkárelhárítás	● ●	Az alábbi övezetek közvetlenül segítik elő a célok megvalósulását: vízminőség-védelmi terület övezete, Nagyvízi meder övezete.

A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot elérésére	● ●	Az alábbi övezetek közvetlenül segítik elő a célok megvalósulását: vízminőség-védelmi terület övezete, Nagyvízi meder övezete.
Minőségi víziközmű-szolgáltatás és csapadékvíz-gazdálkodás elviselhető fogyasztói teherviselés mellett.	●	Természeti erőforrások általános védelme
A társadalom és a víz viszonyának a javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten).	● ●	A társadalom és víz viszonyának javítása ha áttételesen is kapcsolódik a TrT feladatihoz.
A vízgazdálkodás gazdasági szabályozó rendszerének újjá szervezése	●	Nem TrT feladat.
A tervezés és irányítás megújítása	●	Nem TrT feladat.

10. táblázat A Nemzeti Vízstratégia átfogó céljai

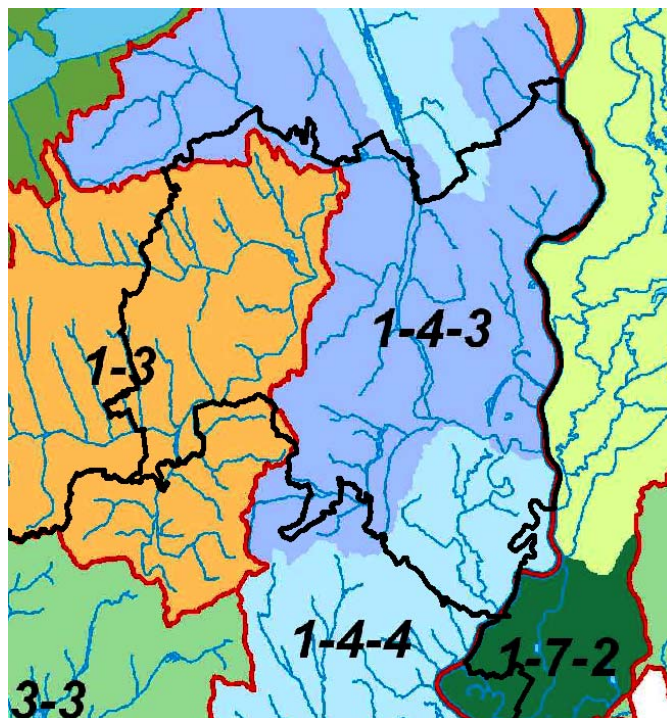
Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (2016-2021)⁶

Magyarország Vízgyűjtő gazdálkodási Terve és a részvízgyűjtők vízgyűjtő-gazdálkodási tervei 2010-ben elkészültek az Európai Unió Víz Keretirányelvével összhangban. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv felülvizsgálata megtörtént, jelenleg van egyeztetés alatt. Tolna megyét Sió (1.4.3.), a Kapos (1.3), az Észak-Mezőföld és Keleti Bakony (1.4.1), és az Alsó-Duna jobb parti szakasza (1.4.4.) vízgazdálkodási alegységek érintik, amelyek vízgyűjtő-gazdálkodási tervei elkészültek. A Víz Keretirányelv és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek intézkedései alapján megállapítható, hogy Tolna megye területrendezési tervmódosítás azokkal nem ellentétes, illetve azokkal összhangban van.

A vizek védelmét a rendelettel jóváhagyandó munkarészekben az OTrT-vel összhangban az országos vízminőség-védelmi terület, a nagyvízi meder kijelölése szolgálja. A Víz Keretirányelv és vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel összhangban van az ökológiai hálózat övezeteinek kijelölése is, mivel a vízfolyások menti területek jelentős része az ökológiai hálózat részét képezik.

A vízgyűjtő alegységekre készülő vízgyűjtő gazdálkodási tervek rendkívül részletesen mutatják be a víztestek jellemzőit, a vízfolyások jelenlegi állapotát, a védett területeket, a monitoring rendszer felépítését, a vízhasználatokat és részletes intézkedési programot fogalmaznak meg a kiváló ökológiai állapot elérése érdekében. Az intézkedések a TrT szabályozási lehetőségeinél sokkal részletesebben mutatják be a szükséges feladatokat. Összességében azonban megállapítható, hogy a TrT javaslatai, a szabályozások összhangban vannak a VGT tervezett intézkedéseivel.

⁶ https://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/E3E737A3-3EBC-4B6F-973C-5DD9B8A6DBAB/OVGT_foanyag_vegleges.pdf

1. ábra. Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek

Az intézkedéseket összesítve mutatja be az alábbi táblázat.

VGT intézkedései a térségben
- Kommunális szennyvízbevezetésekből származó szerves anyag és tápanyagterhelés csökkentése - Közvetlen ipari szennyvízbevezetésekből származó terhelés csökkentése - Diffúz tápanyagterhelésből származó terhelés csökkentése - Tápanyag kihelyezés tényleges korlátozása szántó és ültetvény területeken - Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gypesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával. - Erózió-érzékeny területeken a meglévő teraszos művelés fenntartása - Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése erózió-érzékeny területen agrár-környezetvédelmi célprogram (AKG) keretében - A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre - Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gypesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel - Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján - Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező). - Pontszerű bevezetésekből származó terhelés csökkentése - Diffúz forrásból származó veszélyes anyag terhelés csökkentése - A hosszirányú átjárhatóság helyreállítása, a duzzasztás és a vízszint-szabályozás hatásának csökkentése - Nyílt ártér kialakítása, hullámtér bővítése a szükséges területhasználat váltással - A hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása - Mederrehabilitáció kategóriától és típustól (nagy folyó, kis és közepes vízfolyás, mesterséges vízfolyás, állóvíz) függő módszerekkel - Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a típustól függő zonáció rehabilitációja - Mederben található, funkcióját veszített létesítmények bontása - Az ártér illetve a hullámtér vízellátottságának javítása - A természetesnél mélyebb meder, illetve az ebből adódó kis- és középvízszint-süllyedés hatásának csökkentése - A belvízelvezető rendszer módosítása, a természetes vízfolyások és állóvizek vízjárását módosító hatások csökkentése

- Völgyzárógátas tározókból történő vízleeresztés szabályozása
- Felszíni vízkivételek és átvezetések nyilvántartása, felülvizsgálata, módosítása, engedélyezése
- Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny területeken
- Bányászati tevékenységhez kapcsolódó felhasznált és kibocsátott anyagok használatának és elhelyezésének ellenőrzése, csökkentése
- Termálvizek hasznosítása, a használt termálvizek visszasajtolásának szabályozása, ösztönzése és korszerűsítése
- Vízárási viszonyok javítása, az ökológiai kisvíz helyreállítása. Belvízrendszer módosítása
- Víztakarékos megoldások alkalmazása növénytermesztésben
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízvisszatartás a táblán belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztás
- Ivóvízbázisok védelme, védőzónák kijelölése, tevékenységek szabályozása, módosítása (A diagnosztikai és a biztonságba helyezési program végrehajtása)
- Károsodott vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül
- A strandok kijelölése és üzemeltetése során a partszakasz fürdővíz minőségi és ökológiai állapotára vonatkozó követelmények figyelembevétele

11. táblázat. VGT javasolt intézkedései a tervezési területen

2.3. A termvmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)⁷

Az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) számú határozatával fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció c. dokumentumot. Az OFTK célja az ország fejlesztéspolitikájának, a területi tervezésnek és szabályozásnak egységes hozzájárulása az ország dinamikus fejlődéséhez, növekedési pályára állításához, a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez egy területileg is kiegyensúlyozottabb fejlődés elérése érdekében. További céljai az ágazati és területi tervek, továbbá a hazai fejlesztéspolitika és az európai uniós támogatások közötti összhang megteremtése, stratégiai irányokat mutatva a 2014-2020-as költségvetési és tervezési időszakra.

Az OFTK négy átfogó fejlesztési- és tizenhárom specifikus célt (hét szakpolitikai jellegű- és hat területi cél) fogalmaz meg. Az átfogó célok közül a **3. A természeti erőforrásaink fenntartható használata**, értékeink megőrzése és környezetünk védelme, valamint a 4. Térségi potenciálokra alapozott, **fenntartható térszerkezet**, azok a célok, amelyek területrendezési megközelítéseket tartalmaznak.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) átfogó és specifikus céljai	Illeszkedés	TMTTrT kapcsolat

⁷ http://doc.hjegy.mhk.hu/20144130000001_1.PDF

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés - Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és - ellátás		A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetek lehatárolása és a kapcsolódó szabályozás a felértékelődő mezőgazdasági termelésre leginkább alkalmas szántóterületeket védi.
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme -Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme		A hagyományos tájhasználat megőrzését és ezen belül a területfelhasználási kategóriák esetében a területhasználat irányelv szerű szabályozását javasolja. A TMTTrT több előírás szigorításával teszi hatékonyabbá az erdők védelmét. Mint stratégiai erőforrás a TMTTrT-ben is szerepel az ökológiai hálózat alövezeteinek önálló szintre emelése. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetek lehatárolása és a kapcsolódó szabályozás a felértékelődő mezőgazdasági termelésre leginkább alkalmas szántóterületeket védi.
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet - A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat, - Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése, - Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése, - Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése, - Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása		A TMTTrt térszerkezeti tervlapján meghatározott területfelhasználási kategóriák (közül is kiemelkedően a települési térség), valamint a műszaki infrastruktúra hálózat utal a fenntartható térszerkezet biztosításához. A tájképvédelmi övezet hozzájárul a kiemelkedő táji értékek megőrzéséhez. Az ökológiai hálózat alövezeteinek önálló övezetként történő megjelenítése hozzájárul az táji, természeti adottságok magasabb szintű védelméhez.

12. táblázat Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) céljai

Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója (2014-2020)

Tolna Megyei Önkormányzat 2013-ban készítette el a 2014-2020-as időszakra szóló megyei gazdaságfejlesztési koncepciót. A Tolna Megyei Területfejlesztési Konceptió átfogó céljainak meghatározását elsősorban a koncepció helyzetértékelése során meghatározott fejlesztési irányok határozták meg, valamint azok a megyei sajátosságok (erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek) amelyek közvetlen beavatkozásokat igényelnek. Három fő terület fejlesztése kiemelten fontos: gazdaságfejlesztés, humánerőforrás-fejlesztés, vidékfejlesztés.

A táji természeti értékek védelmét, a természeti erőforrások fenntartható hasznosítását a terv a természeti adottságokhoz és a történeti tájhasználati hagyományokhoz igazodó területfelhasználás rendszerével és a térségi övezetek és sajátos megyei térségek kijelölésével biztosította

21

Duna menti rekreációs térség kialakítása	● ●	A közlekedéshálózat fejlesztése, a településhálózat fejlesztése, a természeti adottságok megőrzése elősegíti a célkitűzés megvalósulását.
Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése	● ●	A helyi természeti erőforrások megőrzése és fejlesztése a Trt célkitűzései között is szerepel.
A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése	●	A borturisztika fejlesztése nem TrT feladat de a terv közvetve elősegíti ennek a célkitűzésnek a megvalósulását is.
Kerékpáros turizmus feltételeinek fejlesztése	● ● ●	Az országos és a térségi kerékpárúthálózat fejlesztése megjelenik a TrT-ben.
Környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések	● ● ●	A TrT alapkoncepciója a fenntarthatóság és környezeti adottságok figyelembevételével történő fejlesztés.
Vidékies jellegű városok fejlesztése	● ●	A településhálózat fejlesztése a TrT egyik célkitűzése
Helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás	●	A helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás nem jelenik meg önálló övezetként a TrT-ben.

13. táblázat A Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója prioritásai

A koncepció alapján készült a hosszútávú beavatkozási területeket tartalmazó Tolna Megyei Területfejlesztési Programot (elfogadva 2014. június 27-én a 25/2014. (VI. 27.) számú közgyűlési határozattal). és a rövid távú beavatkozásokat tartalmazó Tolna Megye Integrált Területi Programja (2015.05).

Országos Területrendezési terv (Lechner Nonprofit Kft. 2019)

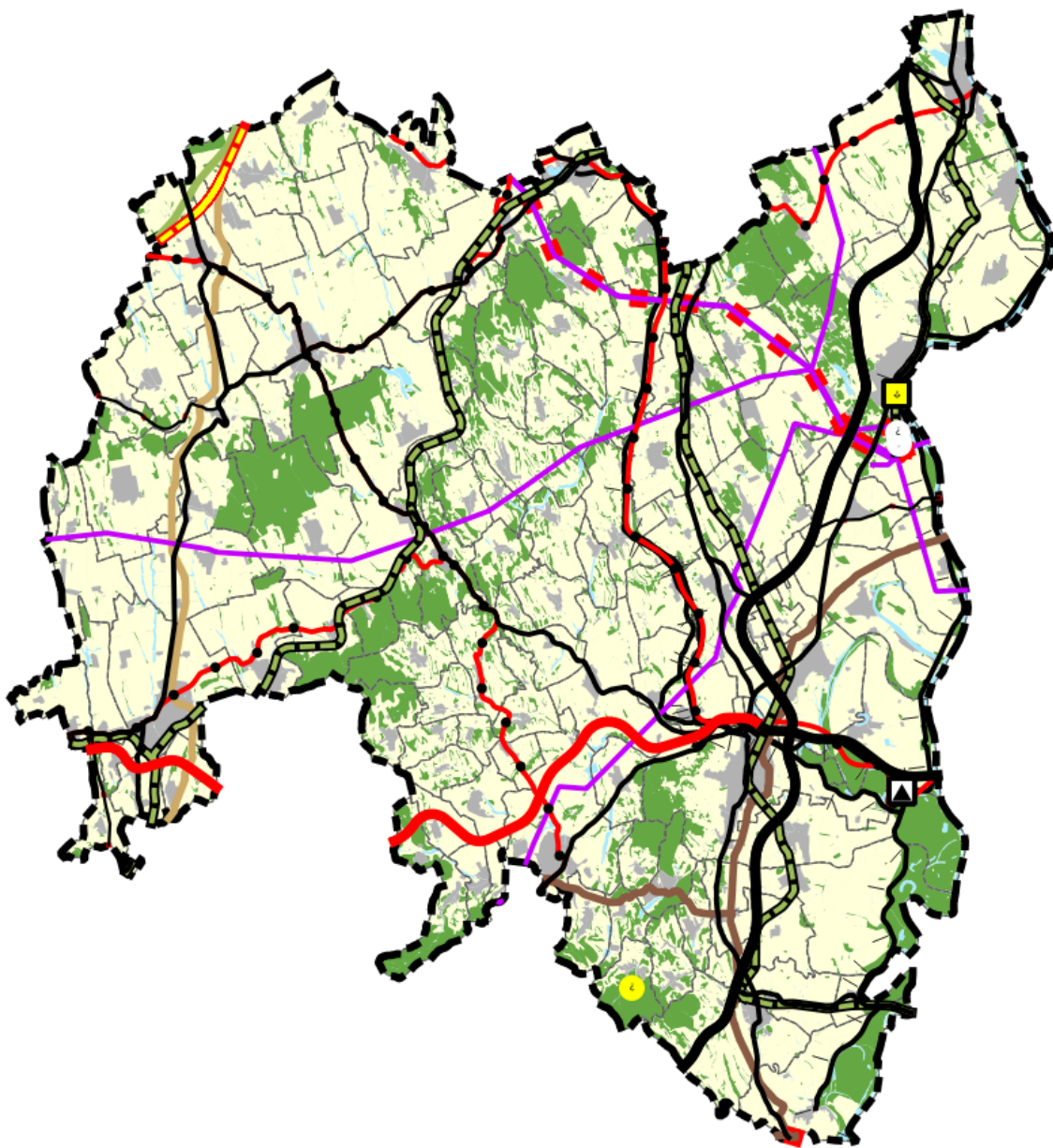
Az OTrT törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Az OTrT az a tervezési dokumentum, amely meghatározza a megyei területrendezési terve kereteit, mozgásterét. A megyei területrendezési terv felülvizsgálatának elsődleges célja, hogy a kormányrendeletnek megfelelően illeszkedjen az OTrT 2019-es módosításához. Az Országos Területrendezési Terv elfogadása megtörtént, a terv 2019.március 15-én hatályba lépett. A korábbi és a hatályos OTrT között az erdőgazdálkodási térség, a települési térség, vegyes területhasználatú térség eltérő szabályozása és adatszolgáltatása miatt jelentős különbségek fedezhetők fel. A hatályos OTrT-ben az erdőgazdálkodási térség az erdőadattár adatbázis alkalmazása miatt jelentős növekedést mutat a korábbi OTrT-hez és ennek megfelelően a megyei tervhez képest is, a mezőgazdasági térségnél hasonló mértékű csökkenést figyelhetünk meg, míg a korábbi vegyes területhasználatú térség kategória megszűnt.

Az eltérő méretarányú és léptékű adatbázisok alkalmazása miatt az új OTrT felbontása, részletgazdagsága közelíti a korábbi megyei tervek felbontásához. Az OTrT és a megyei területrendezési terv kapcsolatának részletesebb elemzése a 3.2. és 3.3. fejezetekben történik.

OTrT környezetstratégiai céljai	Illeszkedés	TMTTr kapcsolat
---------------------------------	-------------	-----------------

1. A társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,	● ● ●	A TrT szerkezeti terve, területfelhasználása megyei szinten pontosítja az OTrT egyes területfelhasználási kategóriáit. A műszaki infrastruktúra hálózatok pontosítása megyei szinten. Az országos szinten meghatározott övezeteket átveszi és megyei szinten új térségi övezeteket vezet be (pl. Ásványi nyersvagyron övezete, rendszeresen belvízjárta övezet, földtani veszélyforrás övezete).
2. A városok – községek, fejlett – elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,	● ●	
3. Az országos térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,	● ● ●	
4. A térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,	●	
5. A műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,	● ●	
6. A területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése,	● ● ●	
7. A természeti erőforrások védelme.	● ●	

14. táblázat OTrT környezetstratégiai céljai

3. ábra Az OTrT szerinti szerkezeti terv, 2019 (Forrás: Lechner Központ)

3. Tolna megye területrendezési terv módosítása környezeti hatásainak vizsgálata

A Környezeti Vizsgálat (KV) a Tolna Megye Területrendezési Terv módosítás megalapozó dokumentációja és a tervmódosítás (2019. január-október) egyeztetési változatai, adatszolgáltatásai alapján készült.

3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

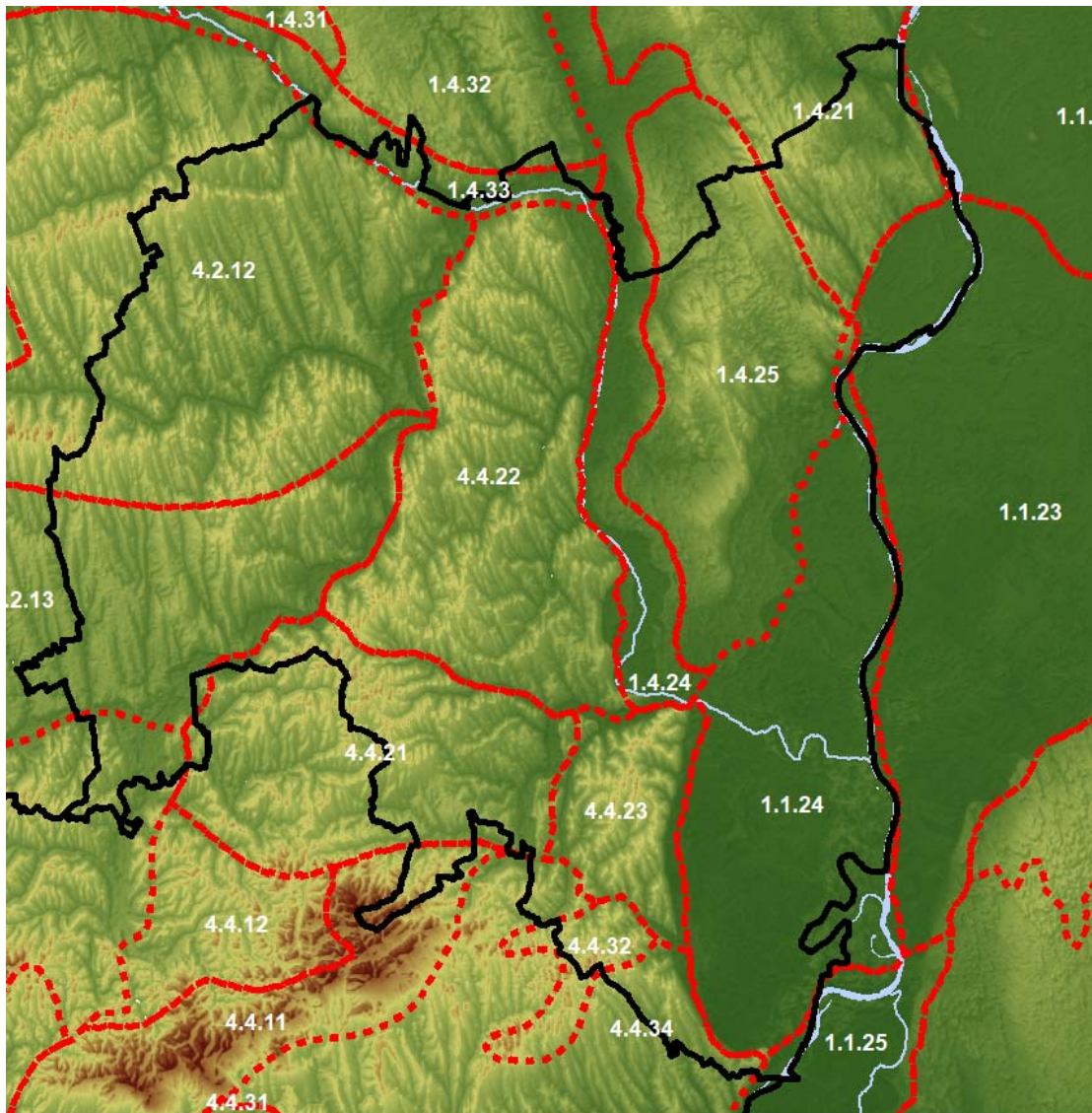
Geomorfológiai, földtani, táji adottságok

Tolna megye területe a Dunántúli-dombság és az Alföld találkozásánál fekszik. Természetes határa keletről a Duna. Területén a következő középtájakat találjuk: Duna-menti-síkság, Mezőföld, Külső-Somogy, Mecsek és Tolna-Baranyai-dombvidék. Az éghajlatnak köszönhetően Magyarországon itt a leghosszabb a tenyészidőszak, és külön említést érdemel a terület tagolt felszínhez kapcsolódó mezo- és mikroklíma gazdagság.

Tolna megye az ország legváltozatosabb táji adottságú térségei közé tartozik. A Duna-menti-síkság – Sárköz a Sárvíz és a Szekszárdi-dombság vonalától a Dunáig terül el. Felszíne ellaposodó, kiegyenlített domborzatú, nagyrészt sík terület, helyenként a Duna szabályozásából eredő holtágak által tagolva a folyószabályozás előtt igazi vízi világ volt. Az ártéri erdők mai maradványa a hullámtéren elterülő Gemenci-erdő. A Mezőföld az Alföld legnyugatibb középtája. Külső-Somogytól és a Tolnai-dombságtól a Sió völgye választja el, keleten meredek peremmel szakad le a Duna-menti-síkságra. A fő felszínformáló tényező a folyóvízi erózió volt. A legnagyobb kiterjedésű hordalékkúpot az Ős-Sárvíz építette, jelentős kiterjedésű futóhomok-felszín képződött Bikács – Németkér környékén.

A Dél-Mezőföldet vastag folyóvízi üledék töltötte fel homokos hordalékkúpjából. Külső-Somogy területének nagyobbik része 200-300 m magasságra kiemelkedett, eróziós és deráziós völgyekkel tagolt dombsági felszín. A pannóniai dombhátak közös tulajdonsága, hogy észak felé meredeken szakadnak le a völgyekbe, délre viszont lankás lejtőkkel ereszkednek a völgyek talpához. A Sió-Kapos-menti löszfelszín kitűnő feltételeket biztosít a mezőgazdaság számára.

A Kapos és a Sió-Sárvíz völgye, valamint a Mecsek és a Duna-völgy között elterülő Tolnai-dombság aprólékosan felszabdalt, dombsági táj. A természetes határok mentén jól elkülönülő dombsághoz a Kapos-völgytől nyugatra csatlakozik a Külső-Somogy alacsonyabb dombvidéke, enyhe lejtésviszonyokkal. A dombvidék túlnyomó része mérsékelten meleg, mérsékelten nedves, keleti részén meleg, mérsékelten száraz éghajlatú. Az enyhe tél miatt általában hóban szegény a bő téli csapadék ellenére. Vízfolyásai a dunai részvízgyűjtőhöz tartoznak: a Kapos, a Sió és a Duna közvetlen (sárközi) vízgyűjtőjéhez. Egykor kiterjedt erdőségek jellemezték, jelenleg már kultúrmezőség.

4. ábra Földrajzi kistérségek

1.1.24. – Tolnai-Sárköz 1.1.28. –
Kalocsai-Sárköz

1.4.21. – Közép-Mezőföld

1.4.25. – Dél-Mezőföld

1.4.24. – Sárvíz-völgy

1.4.33. – Sió-völgy

4.2.13.- Dél-Külső-Somogy

4.2.12.- Kelet-Külső-Somogy

4.4.11. – Mecsek-hegység

4.4.21 - Völgyesség

4.4.22. – Tolnai-Hegyhát

4.4.23. – Szekszárdi-dombság

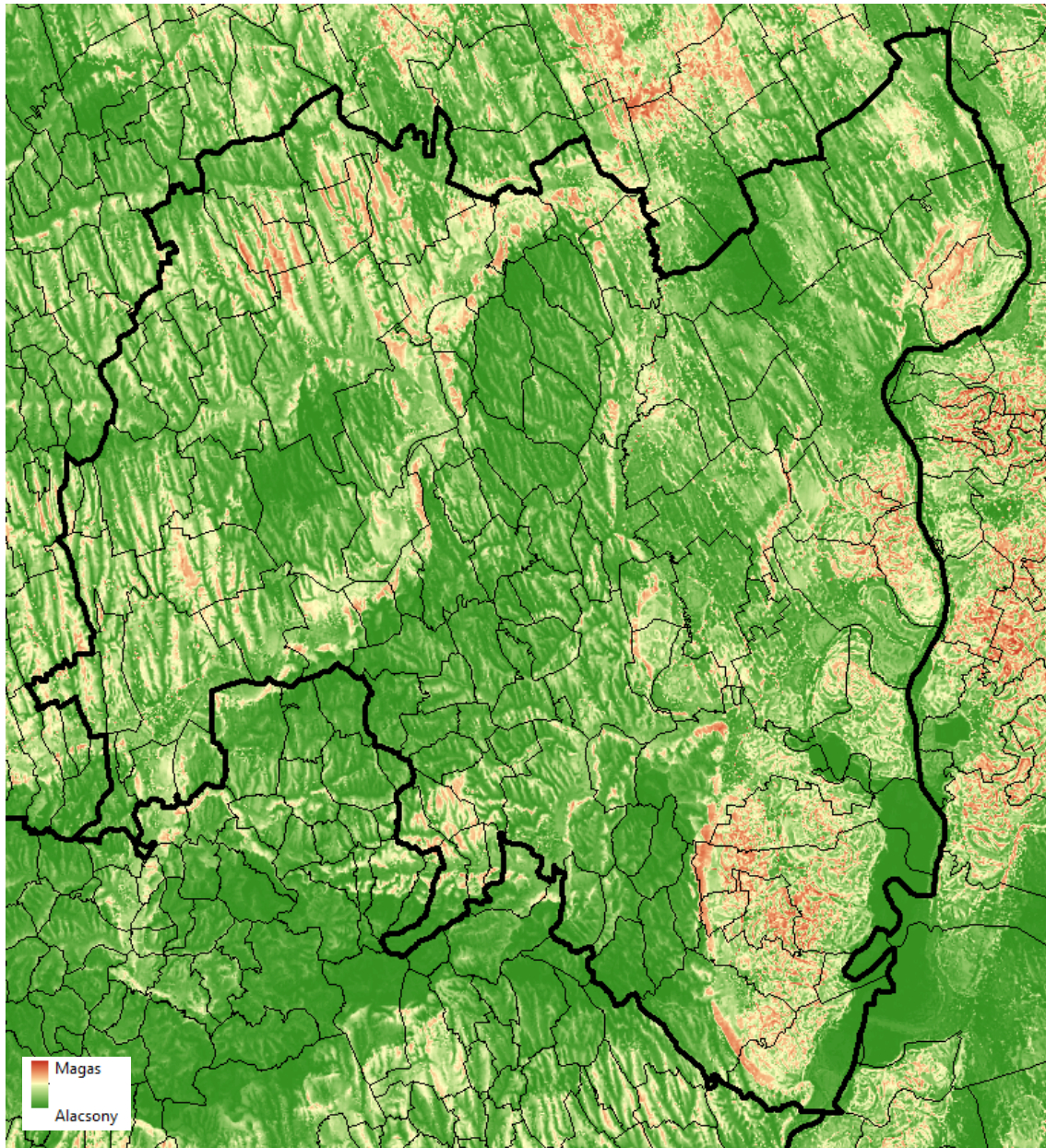
4.4.32. – Geresdi-dombság

4.4.34. – Dél-Baranyai-dombság

4.4.41. – Észak-Zselic

Vizuális érzékenység, láthatóság

A domborzatból és a felszínborításból származó adottság a területek vizuális láthatósága, érzékenysége.

5 ábra Területek láthatósága, vizuális érzékenysége

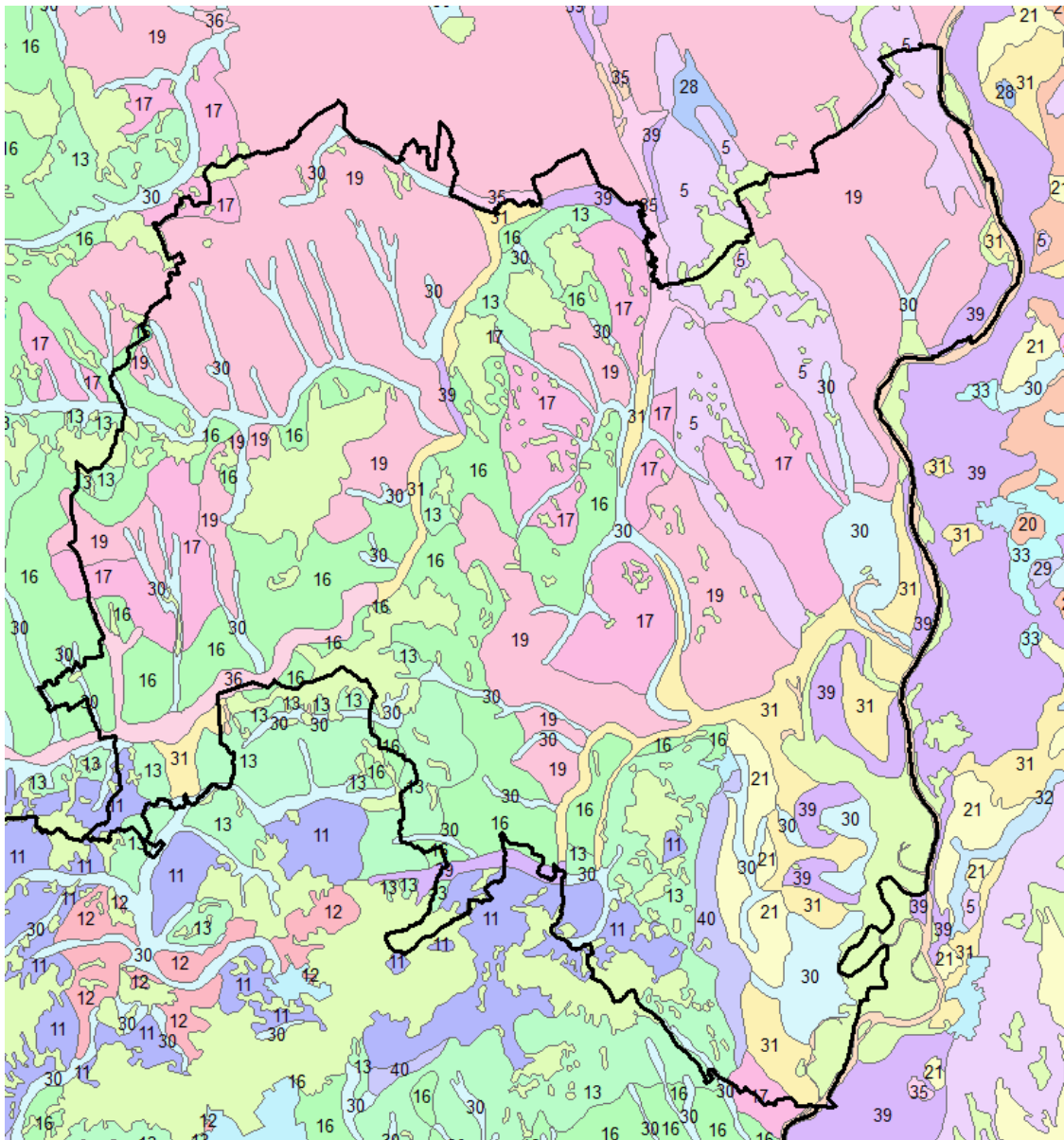
A vizuális érzékenység, láthatóság elemzés azt vizsgálja, hogy egy adott területről - a domborzati magasságot és a területhasználatok magasságát is figyelembe véve – fizikailag mekkora terület látszódik. Mivel 5 km az a maximális távolság amely alatt még jól érzékelhetőek a táji formák, mintázatok, terepalakulatok, területhasználatok, ezért a láthatóság elemzés is ilyen 5 km sugarú megfigyelési körben történt. A térképen megjelenő érték ezt az 5 km-en belül látható terület nagyságát mutatja. Tolna megyében a Tolnai-Sárköz és a Kelet-Külső-Somogy É-i területein nagyobb ez a láthatóság érték.

Talaj adatottságok

Tolna megye legnagyobb természeti kincse a kiváló minőségű termőtalaj, termőhelyi értékszámban csak Békés megye előzi meg. Változatos a talajtakaró is. A táj egykori területét túlnyomóan barna erdőtalajok uralják. Az utóbbi évszázadokban, emberi hatásra, a talajok fejlődésében jelentős

átalakulás következett be. A mezőgazdaság terjeszkedése nyomán a barna erdőtalajok változatai mind nagyobb területeken újak is jelentek meg (sekélyen és mélyen művelt, forgatott szelvényekkel rendelkező talajok). A talajföldrajzi kép erősen mozaikos.

A pótolhatatlan felszíni természeti erőforrások egyike a termőföld, amely a megyében sok területen eléri a kiváló minőséget. A megye mezőgazdasági területeinek nagy része az erdőmaradványos csernozjom, a mészlepedékes csernozjom, és a terasz csernozjom típusba esik, amelyek magasabb termőhelyi adottságú mezőgazdasági kategóriába tartoznak. A talajadottságok kedveznek a szántóföldi kultúrák, a gabonafélék termesztésének, az erdő-, a gyepterület aránya ezért alacsonyabb és sok az ültetvény gazdálkodásra alkalmasabb területek aránya. Szekszárd környékén a domborzati adottságokkal együtt a terület kiváló mikroklimát biztosít a szőlőtermesztéshez.

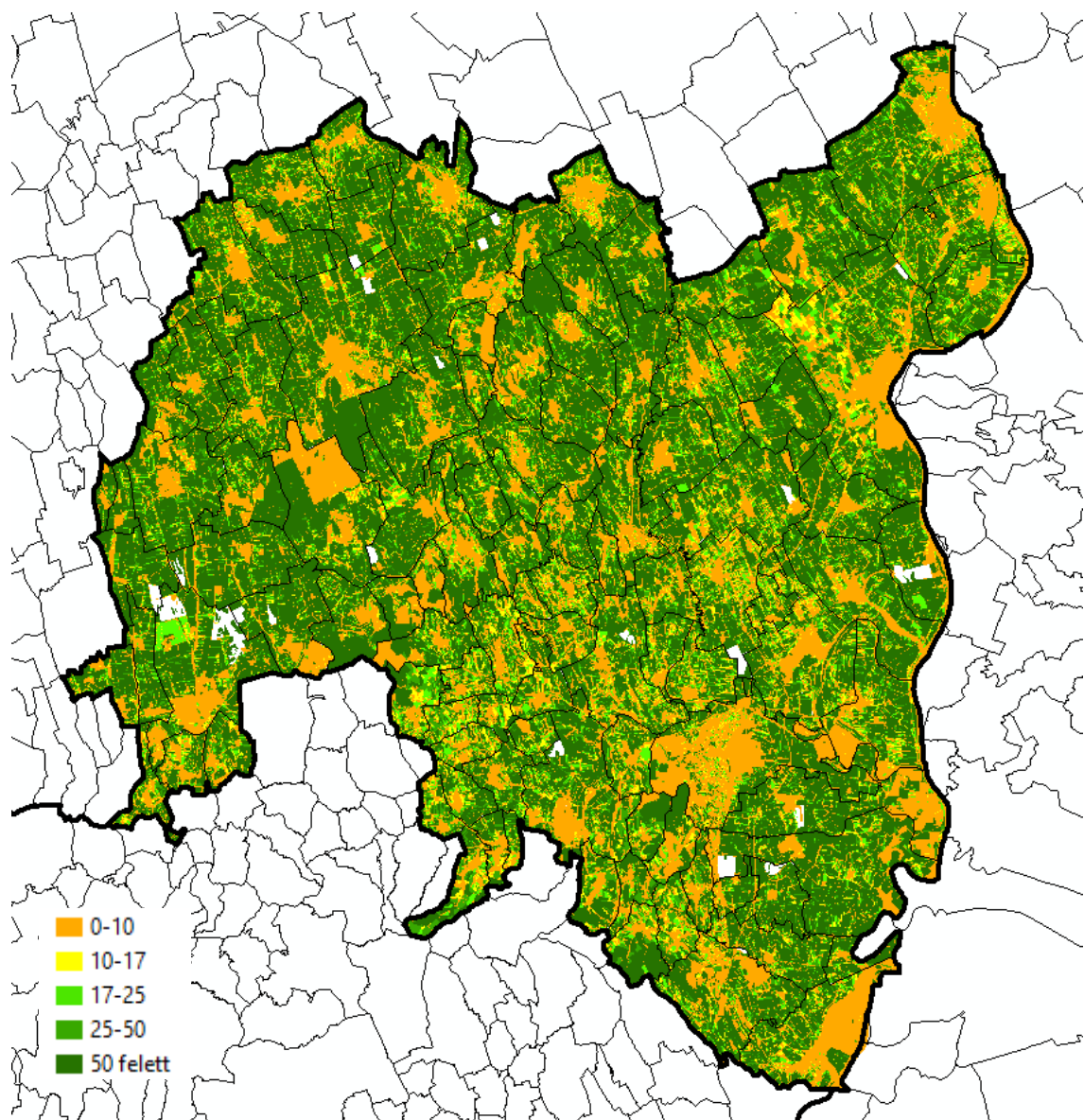
6. ábra Genetikai talajtípusok

5 Humuszos homoktalaj	13 Ramann-féle barna erdőtalaj	16 Csernozjom barna erdőtalaj
11 Agyagbemosódásos barna erdőtalaj		17

30 Réti talaj	36 Tőzeges, kotus telkesített láp	40 Lejtőhordalék talaj
31 Öntés réti talaj	talaj	100 Erdő
35 Rétláp talaj	39 Humuszos öntéstalaja	101 Település

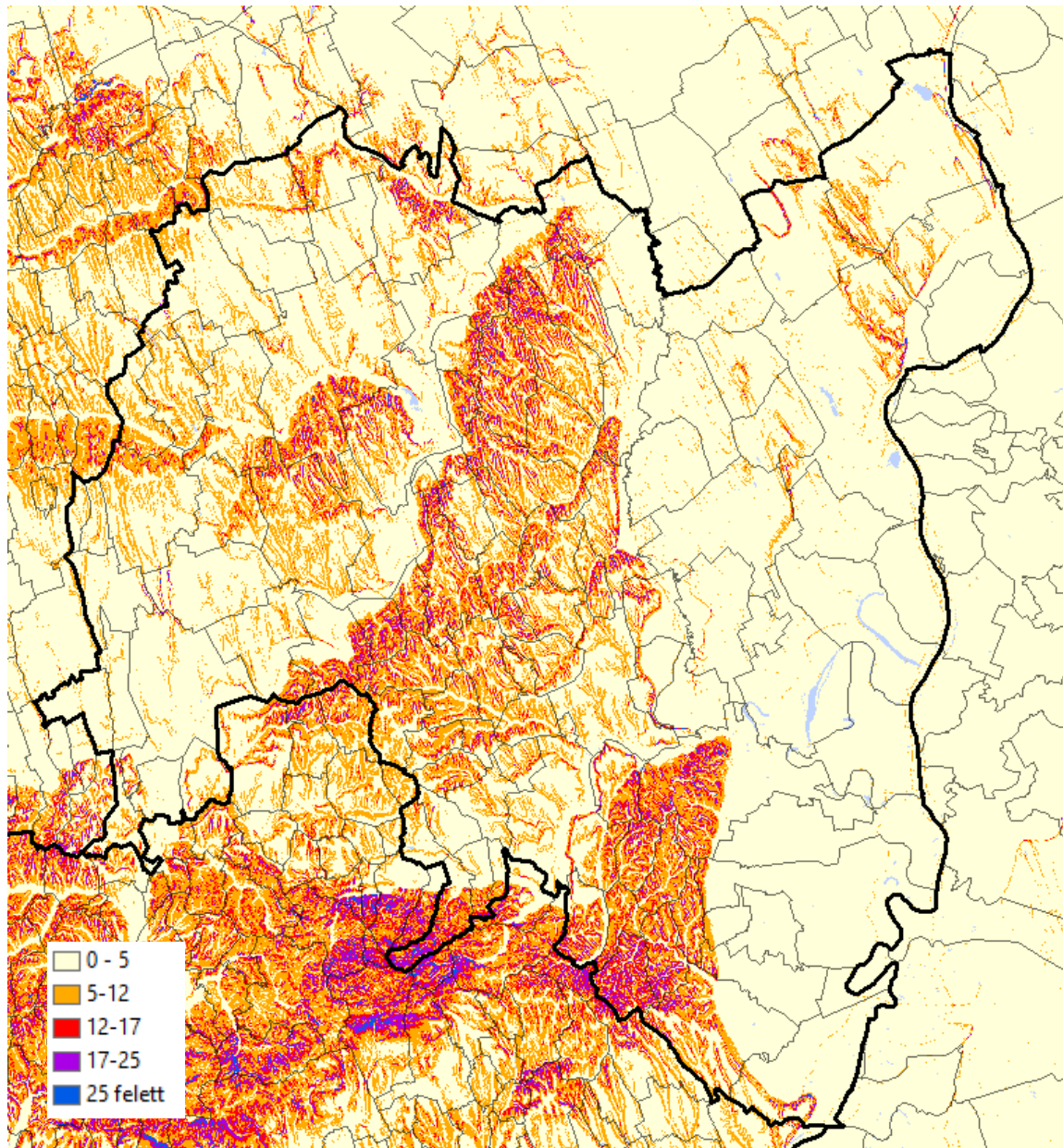
Az ország átlagos aranykorona értéke 19 AK. Jó minőségű talajnak a 17 aranykorona feletti talajokat tekintjük. A terület átlagos kataszteri tiszta jövedelme 20 AK felett van, ezen belül a szántó átlagos aranykorona értéke meghaladja a 26 AK-t. Az országos arányoknál jóval nagyobb a megye összes területéből a mezőgazdasági terület és ezen belül a szántóterület aránya. A sárga és okker területek az országos átlagnál rosszabb területeket, míg a zöldek a jobb területeket mutatják a térképen.

A Takarnet adatbázis alapján készült aranykorona érték térkép jól mutatja, hogy a megye talajadottságai a jobb vagy legjobb minőségű kategóriába tartoznak, elsősorban az a szántóföldi kultúráknak, gyümölcsstermesztésnek, szőlőtermesztésnek kedveznek.

7. ábra Talajok aranykorona értéke Tolna megyében

A talajok művelhetőségének, erózió veszélyeztetettségének fontos szempontja a lejtőkategória. Talajvédelmi szempontból a megye területének jelentős része a sík, vagy az egyhén lejtős kategóriába tartozik, de a dombvidéki területeken, a Tolnai-Hegyháton nem ritkák az ennél magasabb akár 17-25%-os kategória tartományba eső lejtők sem, amelyek már speciális mezőgazdasági művelési módot, agrotechnikát igényelnek a erózióvédelem szempontjából.

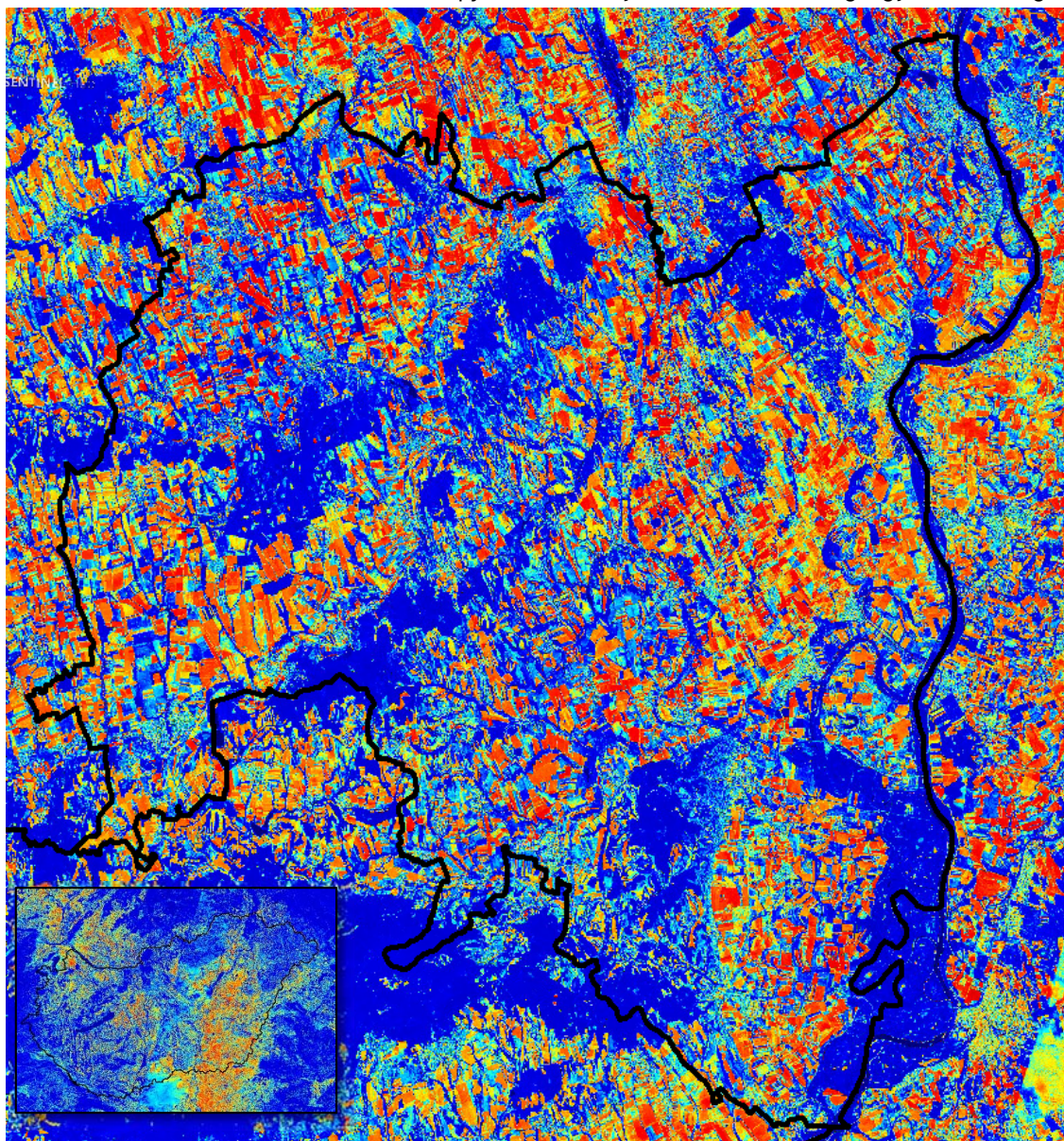
8. ábra A felszín lejtőkategóriái a mezőgazdasági művelhetőség szempontjából

Lejtőkat.	Lejtés [%]	Minősítés	Megjegyzés
I	< 5	sík	erózió hatása nem jellemző
II	5 - 12	enyhén lejtős	gépesítési, sáncolási határ
III	12 - 17	lejtős	speciális szántást igényel

IV	17 - 25	enyhén meredek	a szántóföldi művelés határa
V	> 25	meredek	szántóföldként nem művelhető

15. ábra Talajvédelmi lejtőkategóriák

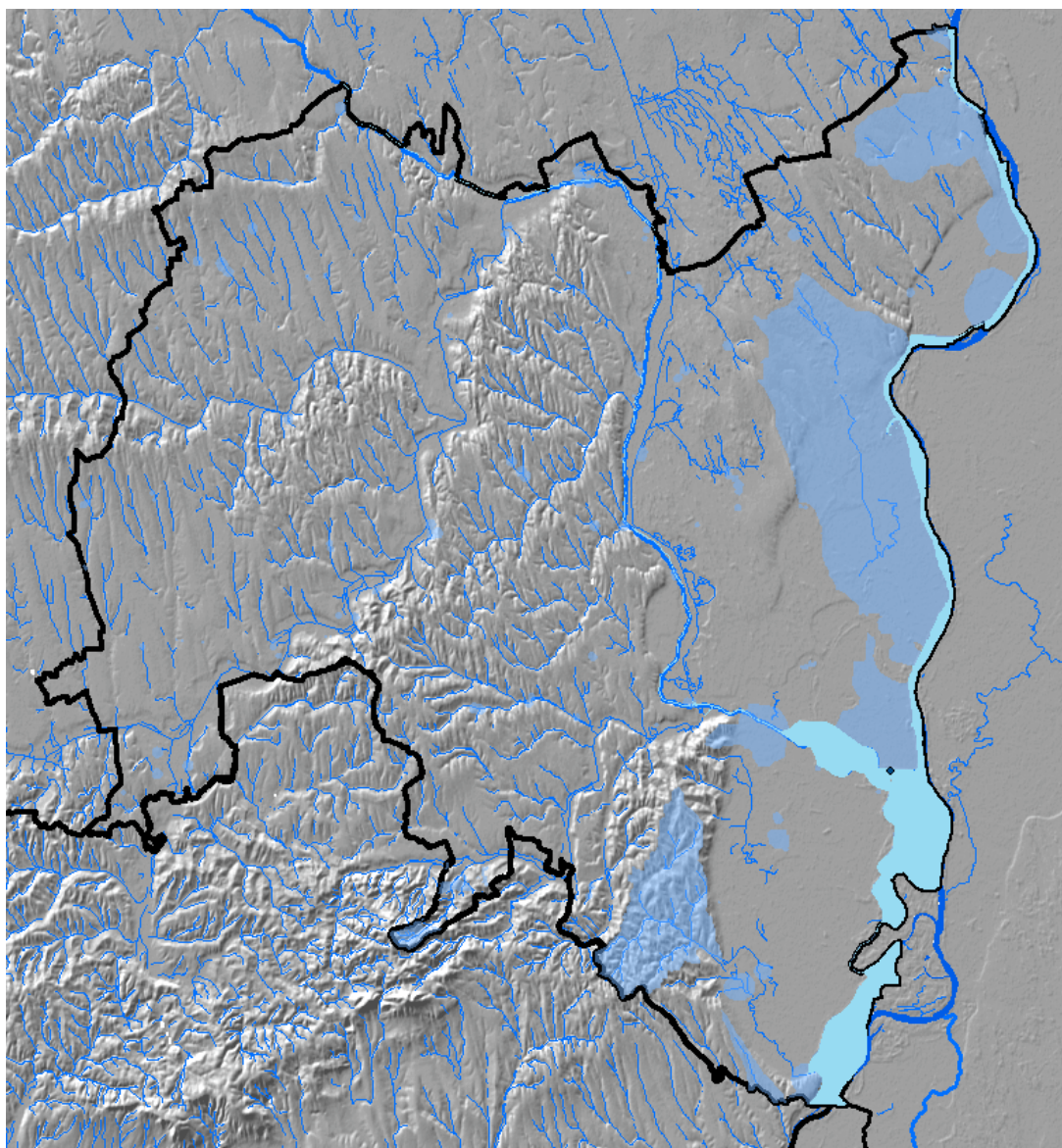
A talajok vízellátottságát mutatja a 2017 augusztusában készült műholdfelvételből számolt **talaj nedvesség index**. A tervezési területen belüli jelentős minőségi különbségek figyelhetők meg. A talajnedvesség legmagasabb értékei a vegetációval folyamatosan borított erdőterületen és a mélyebb fekvésű területeken mérhetők (kék). Az alacsonyabb talajnedvesség a déli, dél-nyugati kiettségű domboldalakon figyelhetők meg. A megye taljai vízellátottság szempontjából átlagosak a Tolnai-Sárköz és a Dél-Mezőföld déli részein átlag alattiak. A klímaváltozás negatív hatásait a talaj fedettségének növelésével és a megfelelő agrotechnikai módszerekkel is növelni kell ezeken a az aszályosodásra, kiszáradásra érzékenyebb területeken. Gemenc esetében jól látható, hogy az árvízvédelmi töltésen belüli, ágakkal, holtágakkal gazdagon átszőtt fás borítású terület taljai és az egykor hasonló Sárközi területek között napjainkban milyen éles különbség figyelhető meg.

9. ábra Talajok nedvesség index (Sentinel 2 műhold - 2017.08.31.)

Felszíni és felszín alatti vizek

Tolna megye felszíni vizekben viszonylag gazdag terület. Vízkészletek szempontjából legjelentősebb a megye keleti természetes határát is jelentő Duna, amely 101 km hosszan képezi a megye határát. Átlagos szélessége 500-600 m, átlagos mélysége 3-4 m. Közepes vízhozama Paksnál 2.300 m³/sec. Gyengén alsó szakasz jellegű, a hajózó utat szigetek és zátonyok kísérik. A Duna még mindig számos, nem kellően kihasznált természeti adottsággal rendelkezik (vízi úton történő szállítás, közlekedés, öntözési és ivóvízkészletek, további vízigényes ipari létesítmények telepítésének lehetősége, a dunai vízi turizmus fejlesztési lehetőségei, a holtágak turisztikai adottságainak fokozottabb kihasználása, stb.).

10. ábra Vízfolyások és OTTrT vízminőségvédelmi övezet, nagyvízi meder (v. kék)

A megye jelentősebb vízfolyásai a következők:

- A megyében jelentős a Sió-csatorna (megyei hossza 97,5 km, vízhozama 10-65 m³/sec)
- A Sárvíz-(Nádor-)csatorna (megyei hossza 35 km, vízhozama 8-55 m³/s)
- A Kapos (megyei hossza 69 km, vízhozama 4,4-7,2 m³/sec)

- A Koppány (megyei hossza 63,4 km, vízhozama 1,7 m³/sec) közepes vízhozama 1,7 m³/sec. Kisebb vízfolyásokban leggazdagabb a Völgység, amelynek vizeit a Völgységi-patak vezeti le. Két nagyobb patak még a megyében a Lajvér és a Donát.

A felszín alatti vízkészletek – mind a talajvíz, mind pedig a rétegvíz – tekintetében a megye adottságai kevésbé kedvezőek.

Hévízfeltárás szempontjából nem tartozik Tolna megye a kedvező földtani adottságú területek közé. A megye középső részén Paks-Nagydorog-Tamási környékén érik el a hévízfeltáráshoz optimális vastagságot. Dombóváron 670-1200 m-es fúrással nyertek 45-54 °C-os vizet, Bonyhádon pedig 963 m mélységből 60-64 °C-os víz nyerhető. A működő termálkutak alig fele ad 35 °C-nál magasabb hőmérsékletű vizet.

Éghajlat

A Dél-Dunántúlon a növénytermesztéshez elegendő napfény, kellő hő és nedvesség áll rendelkezésre. A mediterrán hatások különösen a megye nyugati részén még érvényesülnek. A klíma kiegyensúlyozottabb mint a Kárpát-medence északibb, keletibb fekvésű dombvidékein.

Tolna megye éghajlatára egyrészt az átmeneti jelleg, másrészt a domborzati hatásokból következő változatosság jellemző. A Dunántúli-dombvidék kiegyenlítettebb (a Kapos-Koppány menti dombvidékre még jellemző) éghajlata fokozatosan megváltozik, a kontinentalitás mértéke nyugatról keletre jelentős mértékben növekszik. A Szekszárdtól keletre eső területeken már az Alföldre jellemző szélsőségesebb viszonyok érvényesülnek.

A megyének különösen értékes éghajlati adottsága, hogy napfényben gazdag, a Dél-Mezőföld és a Sárköz pedig a napsütéses órák számát tekintve az ország leggazdagabb területei közé tartozik.

A csapadék területi eloszlása sokkal differenciáltabb képet mutat. A Külső-Somogy, a Völgység és a Szekszárdi-dombság délnyugati részén 650-700 mm között változik. A Mezőföldön, illetve a sárközi (gemenci) térségben pedig 600 mm alá csökken.

Felszínborítás, területhasználat

A megye területének jelentős része mezőgazdasági terület, aminek közel 2/3 részén búzát és kukoricát termelnek, Szekszárd környékén pedig kiterjedt szőlős domboldalak vannak.

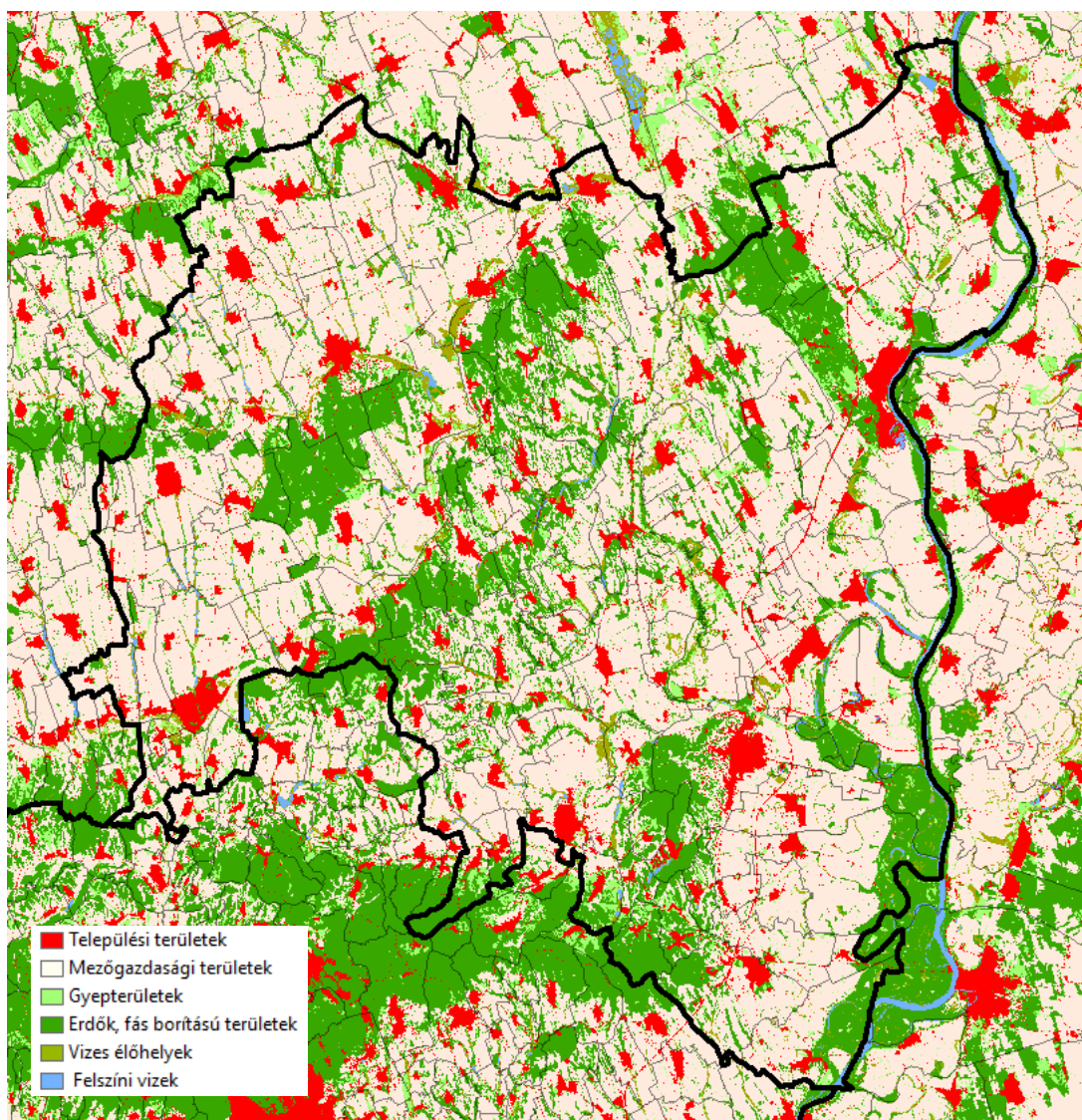
A megye erdős területnagysága elmarad az országos átlagtól (17,8%), de azok igen értékesek: a megye egyik féltett erdőincse, a gyulaji vadrezervátum, növényritkasága az illír sáfrány. Az eredeti ezüsthársas, gyertyános és cseres tölgyesek legnagyobb tagban a Tolnai-hegyhát északi és déli részén maradtak meg (Miszla, Kisszékely, Nagyszékely, valamint Csibrák, Mucsi, Lengyel területén. A Szekszárdi-dombság szőlőterületen kívüli részén szép, zárt tölgyesek díszlenek. A Sötétvölgyi-erdő védett terület. A Sárköz mezőgazdasági területén alig van természetes növényzet, de a Gemenci-erdőben a növényzet szintekre tagozódása a hullámtéren jól nyomon követhető. Legmélyebben a füzesek vannak, majd az ültetett nyárasok és legmagasabban a mocsári tölgyesek, szílek következnek, tömeges a vörösgyűrűs is.

A 2018-as felszínborítási adatok alapján a megye az országos átlaghoz képest kedvezőtlenebb ökológiai viszonyokkal rendelkezik. A burkolt felszínnek, a kivett területek aránya az országos átlagnál 1,4 %-al ugyan kisebb, de ez nem jelentős eltérés. (Mesterséges felszínek közé soroltuk a

belterületeket és a közlekedési létesítmények burkolt felületeit.) Az országos átlaghoz képest 10%-al magasabb viszont a mezőgazdasági művelés alatt álló területek nagysága. Az agrárterületek alatt a szántóterületeket és az állandó kultúrákat értettük (szőlő és gyümölcsös). A gyepterületek aránya az országos átlag fele, ami jól jelzi, hogy a terület inkább szántóterületként hasznosított. Az országos átlagnál kisebb az erdőterületek aránya. Az eltérés az országoshoz képest 10 % körüli. A vízfelszínek és a vizes élőhelyek aránya az országos átlag kétharmada. Utóbbi adat azért is meglepő, és sajnálatos mert a folyószabályozás előtti időszakban a Sárköz, - ahogy a neve is mutatja - az egyik ilyen szempontból leggazdag terület volt.

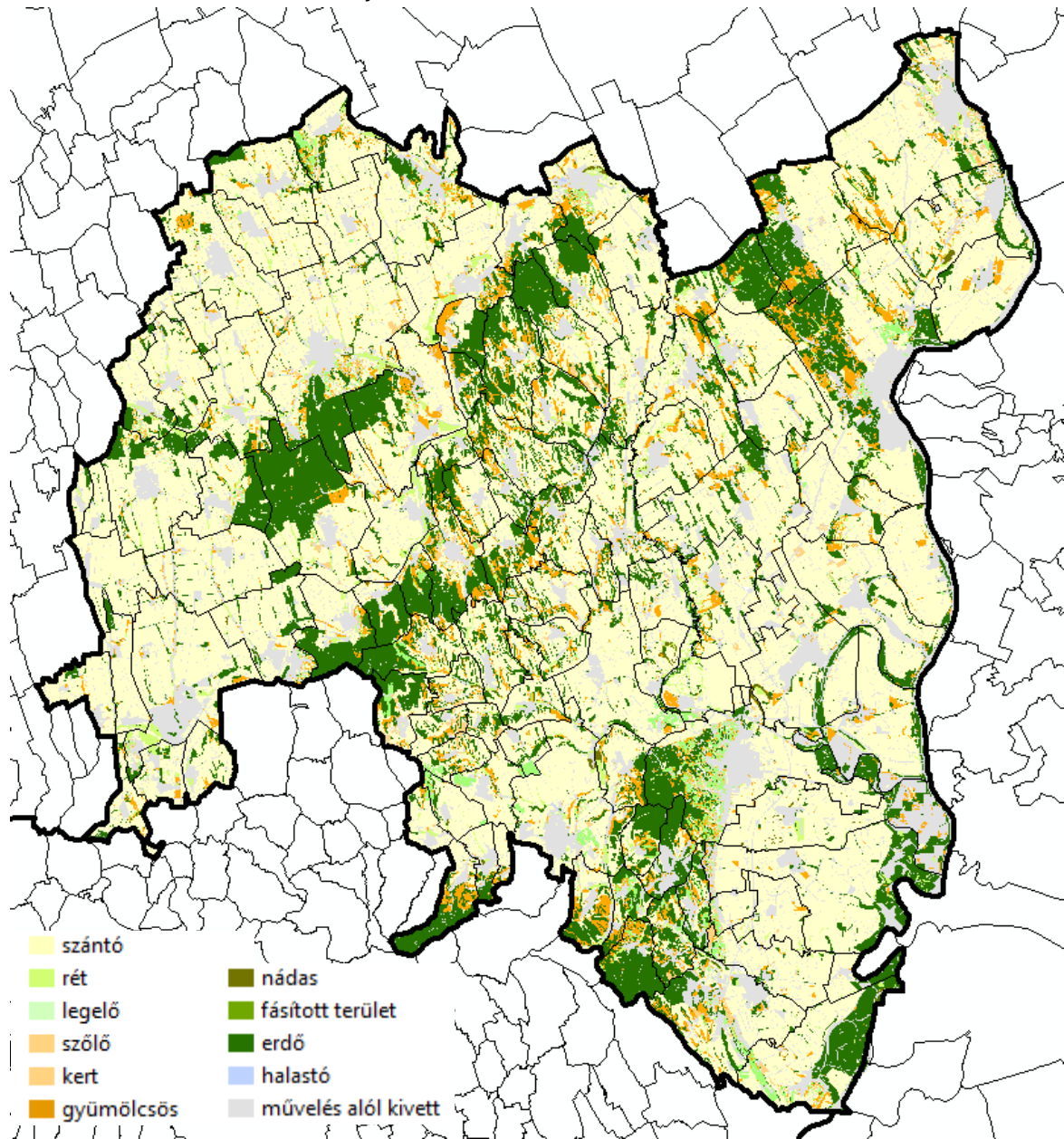
Név	ha	Megye %	Országos %
Agrárterületek	219665	59,6	49
Erdők és egyéb fás szárú növényzet	86366	23,3	26
Felszíni vizek	3917	1,0	1
Gyepterületek és egyéb lágyszárú növényzet	17349	4,8	10
Mesterséges felszínek	31870	8,6	10
Vizes élőhelyek	11003	2,9	4

16. táblázat Felszínborítási adatok (2018)

11. ábra Felszínborítás (2018)

A felszínborítás adatok mellett a területhasználati, művelési ág adatok adhatnak képet a megye ökológiai állapotáról, a tájhasználat intenzitásáról. Míg a felszínborítás elsősorban a borítottsági adatokon alapul, a területhasználati adatok már az egyes használat típusokat is figyelembe veszik (pl. az erdő vagy egy gyepterület a kivett kategóriába esik ha honvédelmi területként van nyilvántartva.) A BFKH Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály TAKARNET nyilvántartása 11 kateóriába sorolja a területhasználati adatokat.

12. ábra Művelési ágak a BFKH Takarnet adatbázisa alapján (2018)

Művelési ág	ha	%
szántó	122 825,8	57,4
rét	10 385,2	2,0
legelő	1 331,5	1,3
szőlő	464,9	0,2
kert	1 136,5	0,7
gyümölcsös	29 642,1	5,3

nádas	270,0	0,4
kivett	93 708,1	18,4
erdő	69 456,3	14,2
halastó	180,3	0,0
fásított terület	446,7	0,2

17. táblázat Művelési ágak megoszlása a Takarnet adatok alapján

A TAKARNET adatok és a művelési ág térkép alapján jól látható, hogy a megye jelentős része szántóterület kategóriába esik (57,4 %). A szántóterületek aránya így meghaladja az országos arányt. A kivett területek aránya is jelentős (18,4%). Jelentős egybefüggő erdőterületek csak Gemenc, Szekszárdi-hátság és Külső-Somogy átnyúló területén található. területén található. Az erdőként nyilvántartott területek 14,2 %-os aránya így jóval alacsonyabb az országos átlagnál. Ez utóbbi adat jóval alacsonyabb mint a felszínborításból számolt fás terület arány (23.3%). A Takarnet adatbázis ugyanis nem veszi figyelembe a valós borítást, a kisebb facsoportokat, mg. táblák szegélyeit, patakperti fásításoka, mezővédő erdősávokat.

Művelési ágak és változások

A területhasználatok nyomonkövetésének harmadik a forrása KSH STADAT⁸ adatbázisa. A adatbázisa egyes adatai ugyan eltérnek a Takarnet, és a felszínborítás adataitól, de az idősoros adatok alapján a területhasználat változás irányok jól követhetők. A vizsgált 20 éves időtartam két legjelentősebb változása az **erdőterületek folyamatos növekedése** és a **szántóterületek stagnálása**. Az erdőterület 43,0%-al, a szántók 0,6%-al növekedtek a statisztikai adatok szerint. (A folyamatos növekedésnek ellentmond ugyanakkor, hogy az erdőterületek esetében a növekedés a 2000 és 2005 közötti időszakban következett be.) A gyepterületek folyamatosan csökkenést mutatnak. Arányuk 42%-al kisebb mint a 2000.es évben. A kivett területek nagysága közel 10 eha-al nőtt 20 év alatt. (A 2000-es adatot kivettük az elemzésből). Ez 69%-os növekedést jelent. A szőlőterületek, kertek folyamatosan csökkennek. A csökkenő szőlőterületekkel szemben 50%-al növekedett a gyümölcsösök aránya. A művelési ág változások adatsora egy stagnáló, a területhasználatok kismértékű átrendeződésével járó megye képét mutatják.

év	Szántó-terület	Konyhakert	Gyümölcsös	Szőlő	Gyep	Erdő	Nádas	Halastó	Kivett
2000	207,5	3	1,4	5,8	29,9	46,3	1,4	2,2	45,2
2005	214,8	3	1,8	5	28,9	64,1	1,4	2,2	21,1
2010	213,2	3	1,7	4,9	14	66,0	1,4	2,3	36
2015	214,2	2,7	1,7	5,2	17,7	66,2	1,4	2,1	31
2016	214,9	2	2,1	4,7	17,7	66,2	1,3	2,2	31
2017	214,9	2	2,1	4,4	17,7	66,2	0,8	2,3	31,8
2018	208,8	1,9	2,1	4	17,3	66,2	0,8	3,3	31,3

18. tábla Művelési ágak változása a KSH adatbázisa alapján (adatok ezer ha -ban)

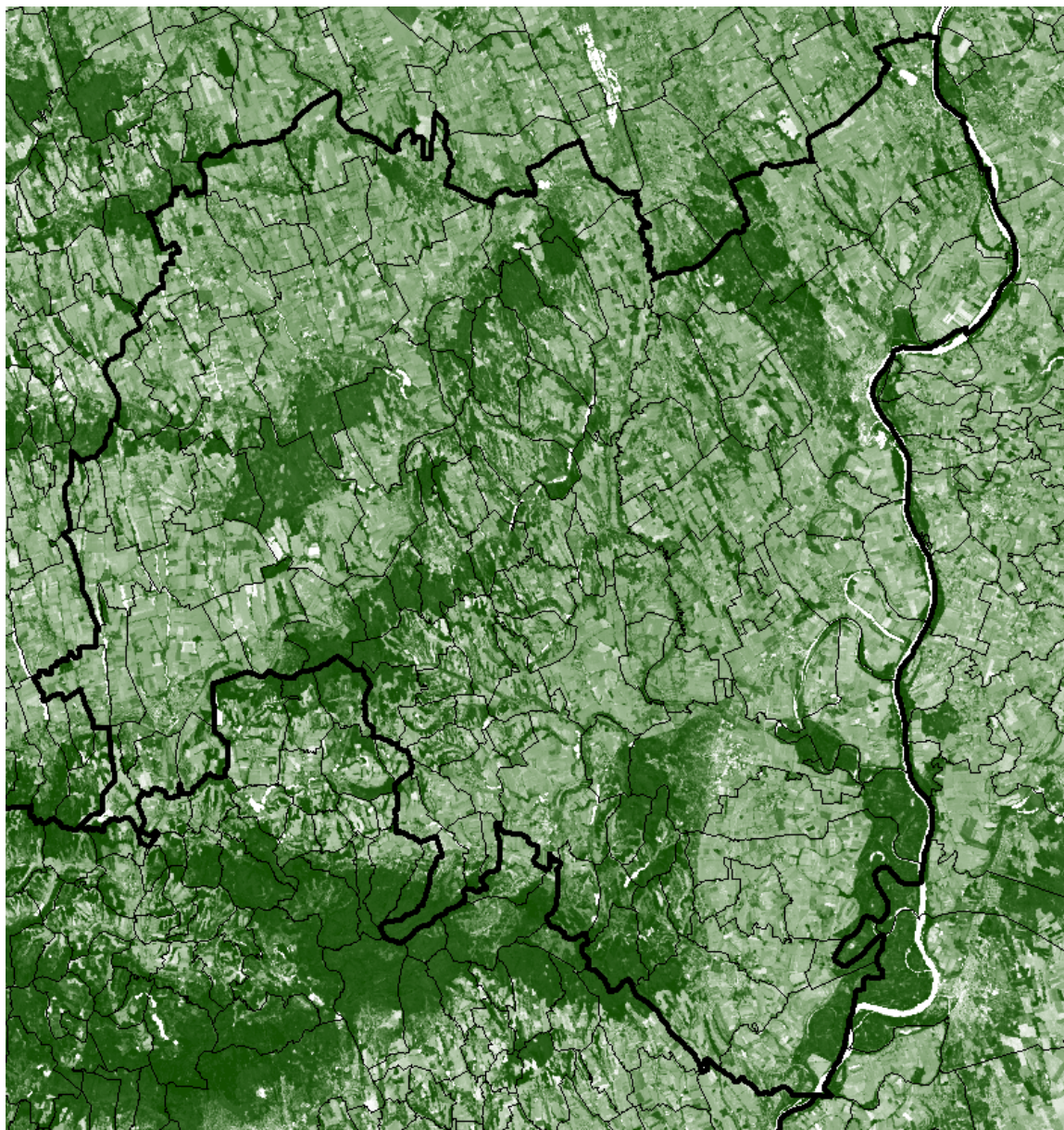
⁸ <https://www.teir.hu/>

13. ábra Művelési ágak változása 1993-2018 között (forrás: KSH STADAT)

A megye agroökológiai adottsági kedvezőek. A mezőgazdaság szerepe a megye gazdasági életében - a jó termőhelyi adottságok, a kedvező agroökológiai tulajdonságok köszönhetően - mindig is jelentős volt. A tolnai vidék hagyományosan mezőgazdasági művelésű terület, az ország

élelmiszergazdaságának kitűnő adottságú alapanyag termelő térsége. A kedvező és változatos termőhelyi adottságok ellenére az elmúlt évtizedben tovább egyszerűsödött a termésszerkezet. A kukorica és a búza termőterülete jelentősen túlsúlyba került, a pillangós, hüvelyes növények, a kertészeti termelés és egyéb zöldségfélék termesztése visszaesett.

14. ábra A biológiai aktivitás értékét mutató NDVI indikátor (Sentinel 2 műhold - 2017.08.26.)

Tolna megyében a művelési ágszerkezet eltér az országos átlagtól. Itt igen magas a termőterület aránya, amely 89%-os szemben az ország 83%-os átlagával. Ugyanakkor a viszonylag alacsony erdősültség következtében a termőterület 83%-a mezőgazdasági terület, amelynek 84%-a szántó. Ez jóval magasabb az országra amúgy is jellemző magas szántóföldi aránynál is

Tolna megyében évszázadokon keresztül a szőlő, gyümölcs, kertészeti termékek bősége volt jellemző. A települések nagy részének szerves része volt a szőlőhegy. A mégoly kitűnő adottságok ellenére a kertészet, szőlészet-gyümölcstermesztés is nagymértékben visszaszorult. A borvidéken

külső településeken gyakorlatilag megszűnt a szőlő- és bortermelés, gyümölcsösök tekintetében is csak egy-két helyen van sikeres kezdeményezés (Kisvejke, Závod).

Zöldfelület intenzitás

A felszínborítási kategóriák mellett érdemes vizsgálni az egyes tájhasználat típusok zöld, biomassza mennyiségét is (13. ábra), amely az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából lehet kiemelten fontos (pl. CO₂ megkötés). A zöldfelületek oxigéntermelő, CO₂ és pormegkötő képeses szempontjából így minden fotoszintetizáló növényfelület fontos, értékes lehet. A zöld levében található klorofill mennyisége alapján készült NDVI zöldfelület intenzitás térkép jól mutatja a jelenlegi értékes többszintű növényállomány elhelyezkedését. Az űrfelvételből számolt indikátor jól mutatja, hogy még a kivett területként vagy mezőgazdasági területként hasznosított területek is fontosak lehetnek az oxigéntermelés szempontjából. A vizsgálatok alapján a legmagasabb (100%-nak tekintett erdőterületekhez képest a gyepek 55-60% és a szántók is 41-43 % os intenzitás értéket mutatnak éves átlagban. Fontos lenne ezért olyan művelési módok, területhasznosítás alkalmazása amely minél hosszabb vegetációs időszakban biztosítja növényborítottságot.

Erdőterületek

Az erdőterületek a NÉBIH ESZIR erdőtérképe alapján a megye 19%-át (70 688 ha), a Takarnet művelési ág térképe alapján 18,4%-t (68388 ha) fedik le. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága (NÉBIH) erdőadattára alapján a megye területe 12 erdőgazdálkodási táj szerint került felosztásra. Az erdőterületek elsődleges rendeltetését bemutató táblázat szerint az erdőterületek elsődleges rendeltetés szerint teljesen vegyes képet mutatnak. A dombvidéki, hegyháti területeken általában a gazdasági jelentőségű erdő dominál, a síkvidéki területeken, Gemenc területén a védelmi jellegű terület a jelentős. Az országos átlaghoz képest (gazdasági 58%, védelmi 35% , közjóléti, 1% , egyéb 5,8%) általában magasabb gazdasági erdők aránya és az országos átlagnak megfelelő a védelmi erdők aránya, bár az egyes erdőgazdasági körzetek ettől jelentős eltérést is mutathatnak. Az erdőterületeken belül a kiváló termőhelyi adottságú területek aránya Kelet-Zselic, Mecsek és Külső-Somogy térségében eléri a 70%-ot, egyéb területeken 20-40 % közötti.

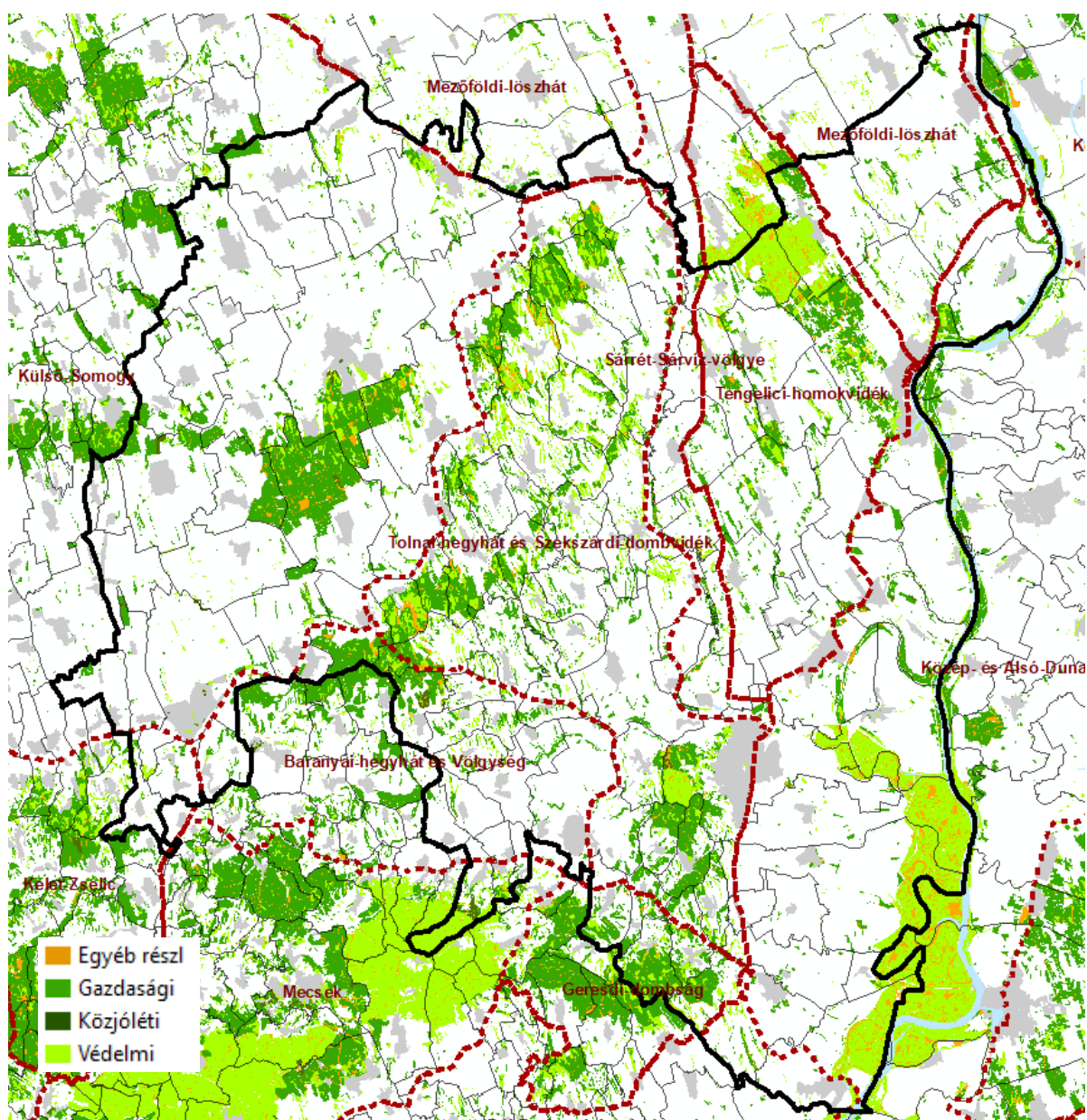
Erdőgazdálkodási táj és kiemelt termőhelyi adottságú erdő terület (%)	Rendeltetés	ha	%
Baranyai-hegyhát és Völgyesség 47,4	Egyéb	172,7	4,5
	Gazdasági	2984,3	77,1
	Közjóléti	91,2	2,4
	Védelmi	623,5	16,1
Dél-Baranyai-dombság 33,7	Egyéb	15,5	3,9
	Gazdasági	156,1	38,8
	Védelmi	230,3	57,3
Geresdi-dombság 33,5	Egyéb	128,3	3,5
	Gazdasági	2805,6	77,6
	Védelmi	681,0	18,8
Kelet-Zselic	Egyéb	3,4	1,0

72,8	Gazdasági	205,2	62,3
	Közjóléti	4,1	1,2
	Védelmi	116,8	35,5
Közép- és Alsó-Duna-ártér 66,6	Egyéb	1584,8	13,0
	Gazdasági	2936,4	24,0
	Közjóléti	72,2	0,6
	Védelmi	7625,1	62,4
Közép-Duna-menti sík 34,9	Egyéb	7,0	3,0
	Gazdasági	160,0	68,0
	Közjóléti	0	0
Külső-Somogy 67,8	Védelmi	68,2	29,0
	Egyéb	662,6	4,8
	Gazdasági	10783,8	78,6
	Közjóléti	180,8	1,3
Mecsek	Védelmi	2088,1	15,2
	Egyéb	33,2	2,4

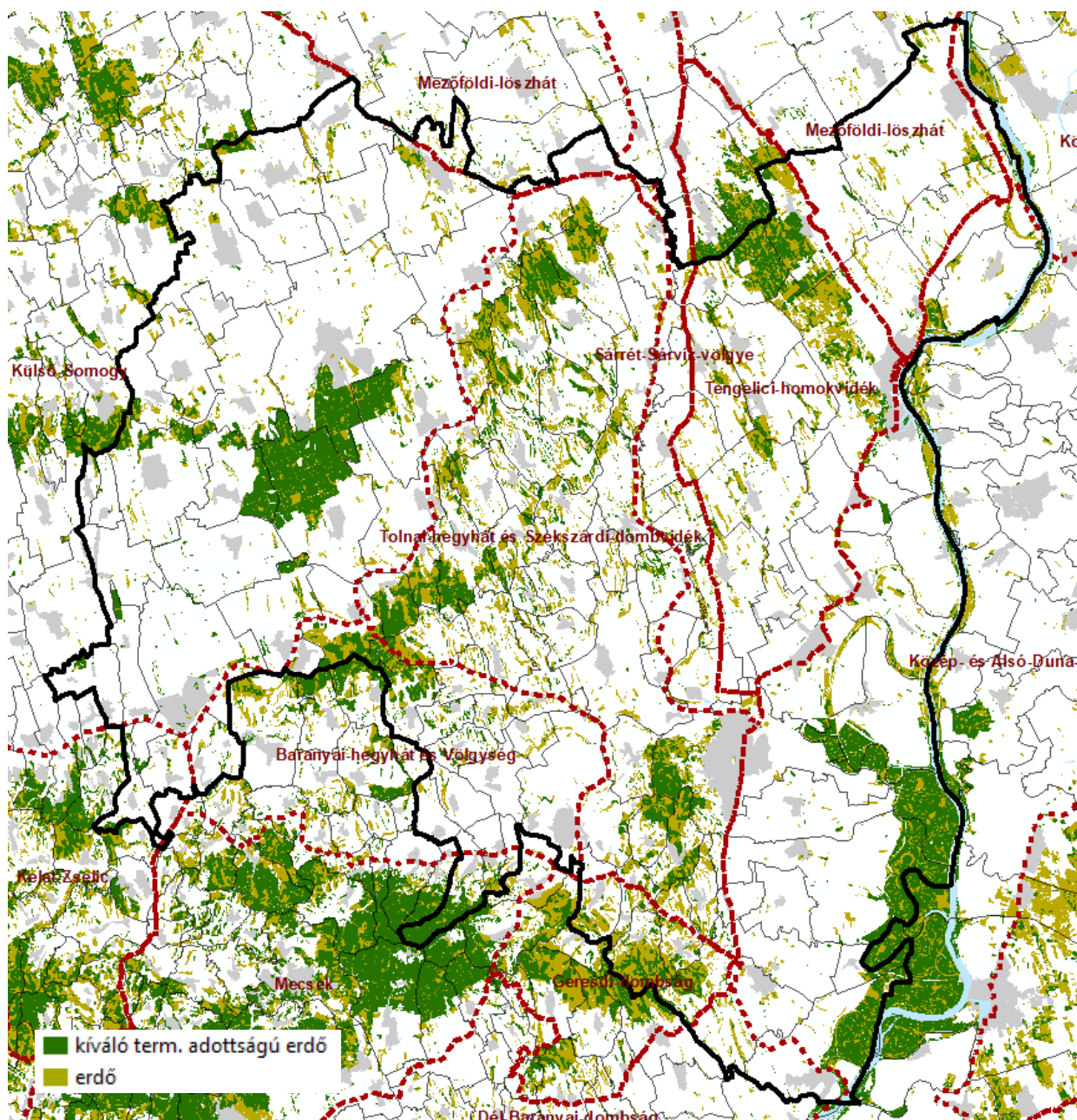
78,6	Gazdasági	217,2	15,8
	Közjóléti	119,9	8,7
	Védelmi	1004,2	73,1
Mezőföldi-löszhát 24,1	Egyéb	39,7	2,3
	Gazdasági	1240,5	70,8
	Közjóléti	15,9	0,9
	Védelmi	455,6	26,0
Sárrét-Sárvíz- völgye 22,2	Egyéb	98,6	8,4
	Gazdasági	862,1	73,4
	Közjóléti	1,7	0,1

	Védelmi	212,5	18,1
Tengelici- homokvidék 39,3	Egyéb	621,9	6,6
	Gazdasági	5078,8	53,7
	Közjóléti	13,8	0,1
Tolnai-hegyhát és Szekszárdi- dombvidék 42,2	Védelmi	3734,7	39,5
	Egyéb	1215,3	5,4
	Gazdasági	13447,6	59,6
	Közjóléti	58,3	0,3
	Védelmi	7829,6	34,7

19. táblázat Erdőterület megoszlása erdőgazdálkodási tájanként az elsődleges rendeltetés szerint
(forrás: NÉBIH, 2018)

15. ábra Erdőterületek az elsődleges rendeltetés szerint

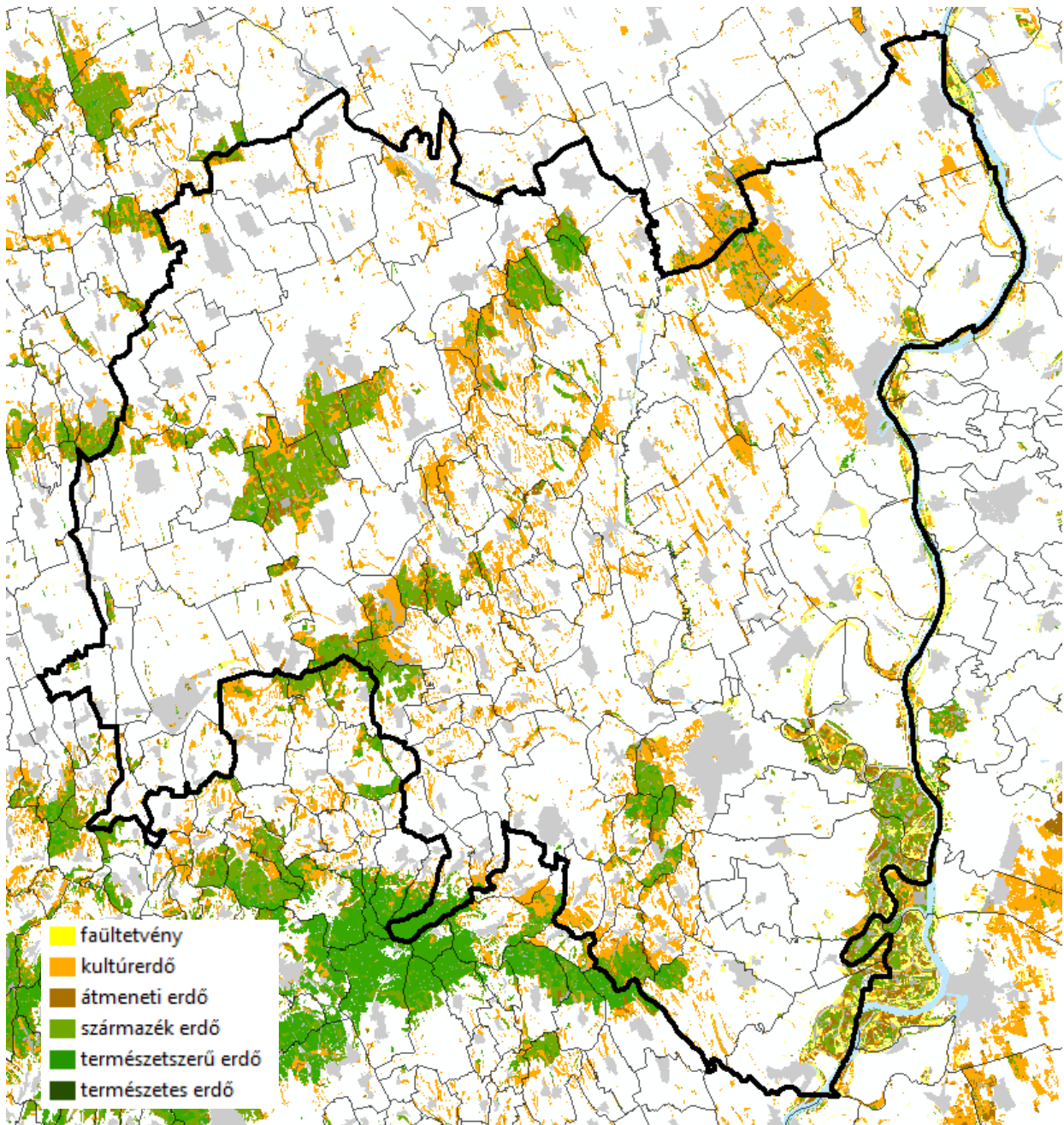

16. ábra Erdőterületek és kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek

Az ESZIR erdőállomány adattár adatai egybeesnek a KSH adataival miszerint 2013-2018 között az erdőterületek stagnálása kismértékű növekedése figyelhető csak meg.

Az erdőterület borítottsága mellett nem elhanyagolható szempont, hogy az adott területen milyen a fafaj összetétel, a szintek száma, az aljnövényzet. A természetességi mutató ezeknek a paramétereknek az összessége. Tolna megyében a legnagyobb kiterjedésű területet a kultúrerdők foglalják el. A természetességi sorban közepes kategóriát a származékerdők jelentik, amelyek a Tolnai-hegyhátan, a Szekszárdi dombvidéken, Külső-Somogy-i területeken fordulnak elő. Meglepő módon a gemenci egybefüggő erdőterületek természetesség szempontjából alacsony értéket képviselnek. A területek többsége az ültetvény, kultúr, vagy származék erdő kategóriájába tartozik. Természetszerűség szempontjából magasabb értéket képviselő erdőterületek csak a Mecsek átnyúló nyúlványain találhatók. Összességében megállapítható, hogy a megye nem tartozik az

ország kiemelet erdősültségű területei közé és ez az erdősültség az utóbbi évtizedben kevésbé változott.

17. ábra Erdők természetessége (forrás: NEBIH erdőtérkép)

Természetvédelmi adottságok

Védett természeti területnek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület tekinthető. Egyedi jogszabállyal védett természeti területek a következők:

- nemzeti parkok (NP)
- tájvédelmi körzetek (TK)
- természetvédelmi területek (TT)
- természeti emlékek (TE)

Tolna megye az ország természeti értékekben nem kiemelten gazdag vidékei közé tartozik. A védett természeti területek nagysága 17128 ha. A természetvédelmi oltalom alatt álló területek a Duna-Dráva A Duna-Dráva Nemzeti Park Tolna megyei összterülete 9806 ha, a tájvédelmi körzetek összterülete 6230 ha, a természetvédelmi területeké pedig 1089 ha. Nemzeti Park Igazgatósága kezelésébe tartoznak. Tolna megyében 11 országos jelentőségű védett természeti terület található – egy nemzeti park, két tájvédelmi körzet, 5 természetvédelmi terület, 3 természeti emlék és közel 43 helyi jelentőségű természetvédelmi terület⁹ található. A megye területének 4,6%-a áll országos védelem alatt. Tolna megye területén a természetvédelmi szakhatóság OKIR, TIR adatbázisa alapján az alábbi természeti területek találhatók.

A TÉKA¹⁰ adatbázisban nyilvántartott egyedi tájértékek száma 3681.

Név	ha
Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet	835,5
Duna-Dráva Nemzeti Park (Gemenc)	9806,1
Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet	5394,5
Községi alapponti földtani alapszelvény természeti emlék	0,53
Mórágai kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék	0,57
Paksi löszfal földtani alapszelvény természeti emlék	2,0
Szakadati-legelő természetvédelmi terület	1,4
Pacsmagi-tavak Természetvédelmi Terület	488,7
Bölcskei-nószirmos természetvédelmi terület	110,7
Kapszeg-tó Természetvédelmi Terület	156,4
Dunaszentgyörgyi-láperdő Természetvédelmi Terület	332,0
Összesen	17128,4

20. táblázat Védett természeti területek Tolna megyében

Natúrpark

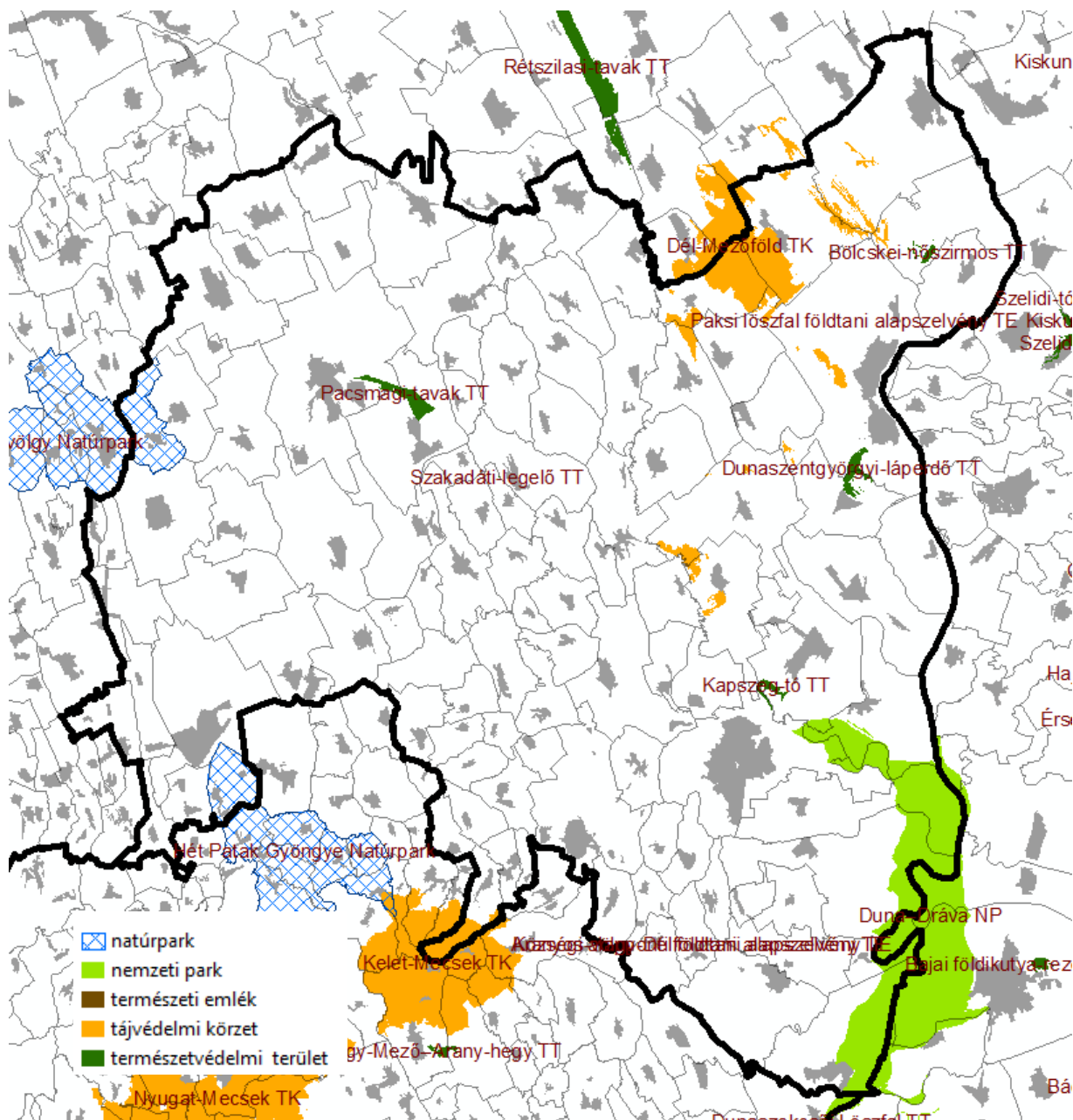
Natúrparknak tekintjük az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területét, amely a jogszabályban foglaltaknak megfelelően jön létre. Tolna megye területét a Hét Patak Gyöngye Natúrpark és a Koppányvölgy Natúrpark érinti. A Hét Patak Gyöngye Natúrpark Egyesület 2010 szeptemberében alakult meg. A Koppányvölgy Natúrparkot a Völgy Hangja Fejlesztési Társaság Közhasznú Egyesület alapította 2014 szeptemberében. Mindkét natúrpark célja a természeti és kulturális örökség megőrzésében, védelmében való közreműködés, a gazdasági és társadalmi fejlődéshez való hozzájárulás, melybe bele tartozik a mezőgazdaság, a kézművesség, és a turisztikai szolgáltatások kialakítása, összehangolása, fejlesztése falumegújítása és területi tervezés, nevelés, képzés, információ átadás és kísérleti projektek megvalósítása. Az érintett települések: Koppányszántó és Csikóstóttós.

⁹ <http://www.termeszetvedelem.hu>

¹⁰ www.tajertekar.hu

Név	ha
Hét Patak Gyöngye Natúrpark	1769,8
Koppányvölgy Natúrpark	2255,0

21. táblázat Natúrparki területek

18. ábra Védett természeti terület és natúrpark

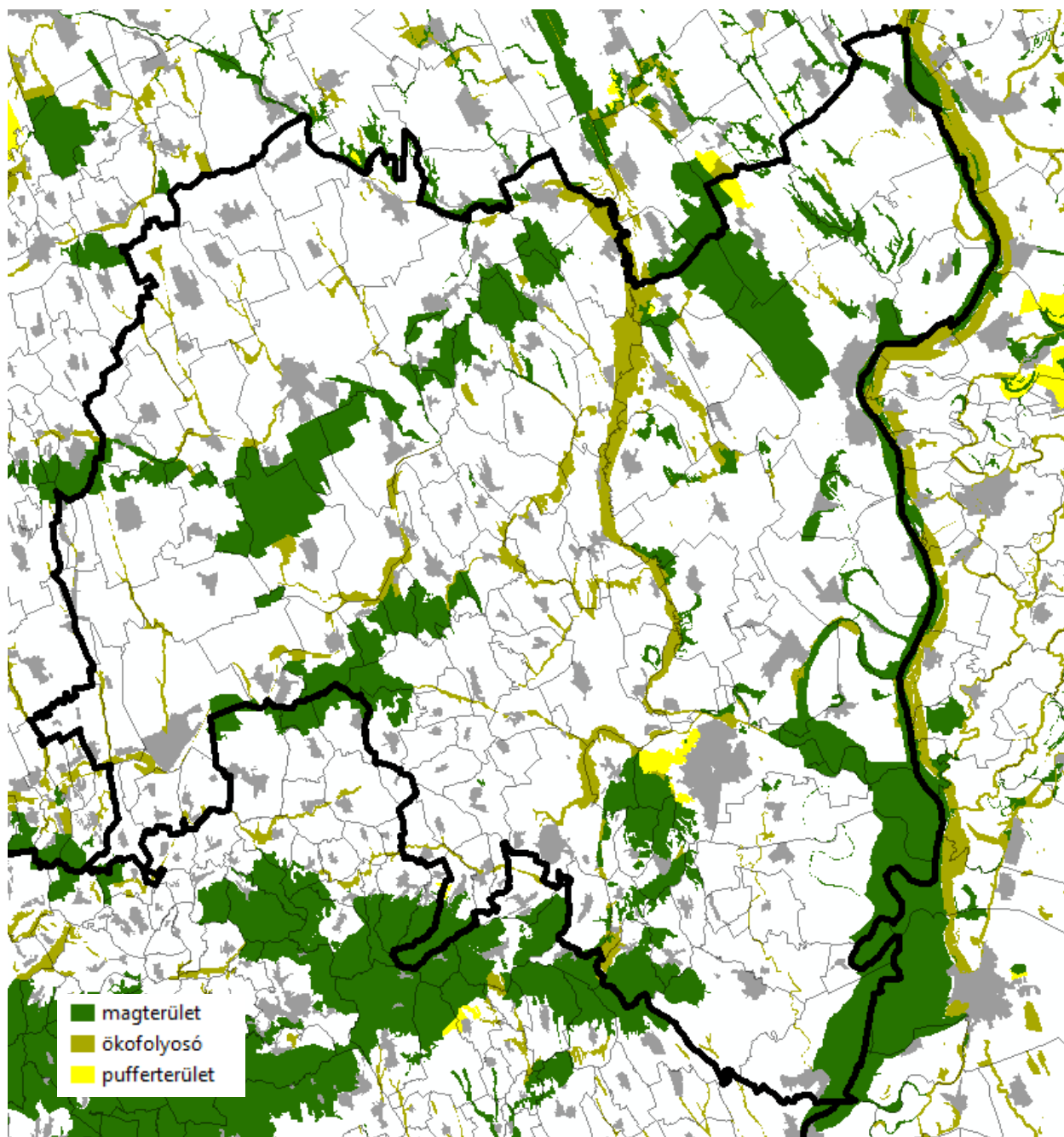
Országos Ökológiai Hálózat

Az országos ökológiai hálózat: az országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek. Az OTrT-ben megjelenő övezet nem

természetvédelmi kategória, de magába foglalja a természetvédelmi területek és Natura2000 területek jelentős részét. Tolna megye területének 21,1%-a esik az ökológiai hálózat övezetébe.

Név	ha
Magterület	52987,5
Ökológiai folyosó	24855,0
Pufferterület	339,2

22. táblázat Az Országos Ökológiai Hálózat övezeteinek kiterjedése Tolna megyében

19. ábra Országos Ökológiai Hálózat (2019)

Az OTTrT-ben kijelölt övezet a 2013-as kiterjedéséhez képes számos helyen módosításra, kibővítésre került. 1392 ha nagysággal új terület lett kijelölve, 2959 ha nagysággal pedig megszüntetésre kerültek területek. Az összesített mérleg így negatív 1567 ha-al csökkent a terület kiterjedése.

Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Terület (SAC)

Tolna megyében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű – továbbiakban: Natura2000 - területek elsősorban a már meglévő védett területekkel átfedésben kerültek kijelölésre, de ezeken túli természeti területeket is lefednek. A Különleges Természetmegőrzési Terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amely a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 2. A) és 3. A) számú mellékletében meghatározott faj jelentős állománya, élőhelye, valamint rajta a 4. A) számú mellékletben meghatározott közösségi szempontból jelentős élőhelytípus található. Tolna megye területén **24 SAC** terület található, amelyek a megye területének **9,4 %-t** teszik ki.

Név	Azonosító	ha
Duna és ártere	HUDI20034	0,01
Lajoskomáromi löszvölgyek	HUDI20031	127,3
Szekszárdi-dombvidék	HUDD20011	2446,1
Geresdi-dombvidék	HUDD20012	1800,0
Közép-mezőföldi löszvölgyek	HUDD20020	1265,2
Szakadati löszgyepek	HUDD20022	28,3
Tolnai Duna	HUDD20023	3408,1
Aparhanti sztyepp	HUDD20024	21,4
Lengyel-hőgyészi erdők	HUDD20026	3486,9
Koppány-menti rétek	HUDD20028	362,8
Kisszékelyi-dombság	HUDD20029	2979,1
Mecsek	HUDD20030	1031,7
Gemenc	HUDD20032	11981,1
Nagyhajmási dombok	HUDD20033	0,1
Dékány-hegy	HUDD20039	0,1
Tengelici homokvidék	HUDD20040	3448,1
Béda-Karapancsa	HUDD20045	0,6
Törökkoppányi erdők	HUDD20046	291,3
Szenesi-legelő	HUDD20050	380,1
Paksi ürgemező	HUDD20069	352,1
Tengelici rétek	HUDD20070	466,3
Paksi tarka sáfrányos	HUDD20071	91,2
Dunaszentgyörgyi-láperdő	HUDD20072	328,0
Szedresi Ős-Sárvíz	HUDD20073	753,0

23. táblázat Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Területek

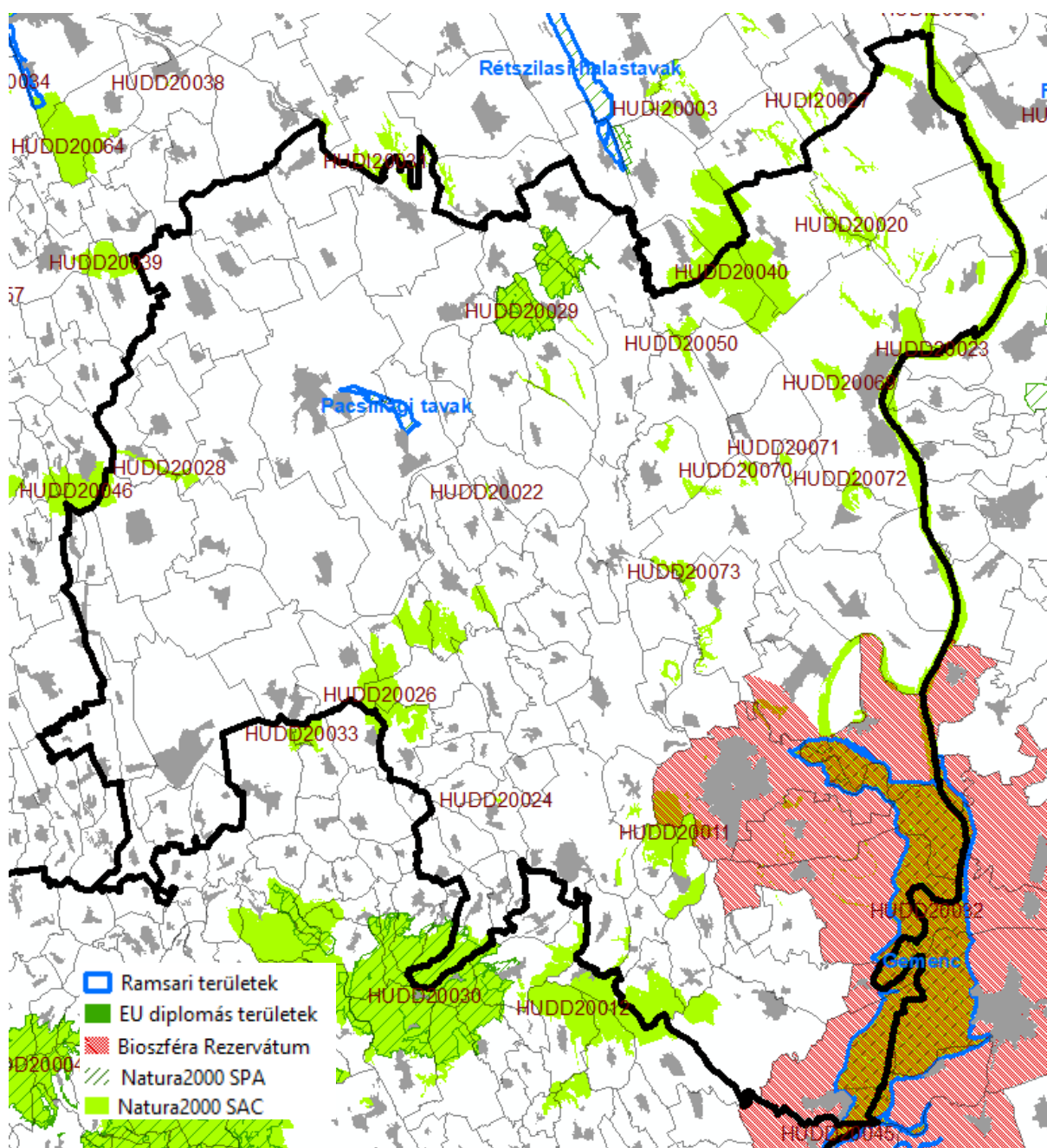
Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Terület (SPA)

A különleges madárvédelmi terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű

madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre. Tolna megye területén **négy SPA** terület található, amelyek együttesen a megye területének **3,7 %**-át teszik ki.

Név	Azonosító	ha
Gemenc	HUDD10003	9753,6
Kisszéki-dombság	HUDD10005	2643,5
Pacsmagi-tavak	HUDD10006	439,3
Mecsek	HUDD10007	968,0

24. táblázat Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Területek

20. ábra Ramsari területek, Bioszféra Rezervátum, EU diplomás területek, Natura 2000 védett területek

Bioszféra Rezervátum

A bioszféra-rezervátum az UNESCO Ember és bioszféra programjának (Programme on Man and the Biosphere (MAB)) keretein belül létrejött természetvédelmi rendeltetésű területek. Tolna megye területét a Mura-Dráva-Duna Bioszféra rezervátum érinti. A terület Magyarországot és Horvátországot érintő több mint 630.000 hektáros szakaszán 2012. július 12-én jött létre hivatalosan Bioszféra Rezervátum.

Név	Típus	ha
Mura-Dráva-Duna	Átmeneti zóna	31688,6
Mura-Dráva-Duna	Magterület	2195,3
Mura-Dráva-Duna	Pufferterület	7367,3

25. táblázat Bioszféra Rezervátum területe

Ramsari terület

A Ramsari Egyezményt 1971. február 2-án 18 ország írta alá és 1975. decemberében lépett hatályba a vizes élőhelyek védelmére. A nemzetközi egyezmény hatálya alá Tolna megyében két terület tartozik. Összterületük **10220 ha**.

Ramsari terület neve	ha
Gemenc	9780,7
Pacsmagi tavak	439,3

26. táblázat Ramsari területek Tolna megyében

Barlangok védőövezet

A barlangok felszíni védőövezetét a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet jelöli ki. A jelenleg hatályos rendelet sem korlátozást, sem engedélyhez kötött tevékenységet nem rögzít. Tolna megye területét az övezet nem érinti.

EU diplomás terület nincs Tolna megyében.

Tájképvédelmi terület

Tolna megye sajátos természeti erőforrásai közé lehet sorolni tájképi értékekben gazdag területeit, tájrészleteit, kiváltképp a változatos, dombvidéki felszíneket, szőlőhegyeit, a Gemenci ártéri erdő páratlan tájképi értékeit, táji - természeti – ökológiai potenciálját.

A megye középhegységi részein kívüli domb- és halomvidéki, síkvidéki területei egészen más tájképi erősségekkel rendelkeznek, elsősorban nem a magasfokú erdősültség, hanem a pannon tájra jellemző felszíni és felszínborítottsági változatosság, a szegélyhatások gazdagsága miatt.

Tolna megye területén a korábbi OTTrT-hez képest összességében kimértékben, mintegy 21ezer ha-al csökkent a tájképvédelmi terület. A csökkenés oka a korábbi hibás besorolásból származó területek kivétele.

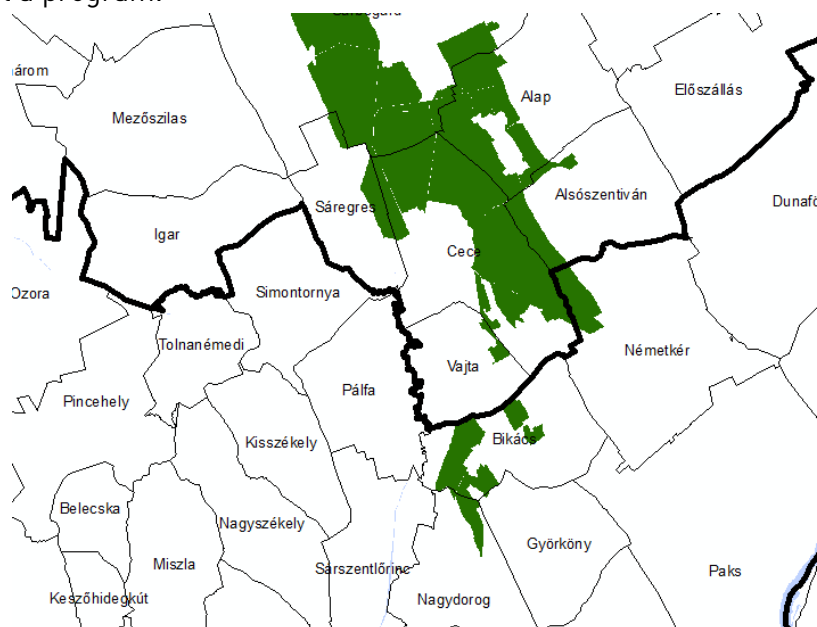
Tájképvédelmi terület változása	ha
Megszűnt tájképvédelmi terület	27892,8

Új tájképvédelmi terület	6489,8
Változatlan	149 955,6
Csökkenés	21 402

27. táblázat Tájképvédelmi területek változása Tolna megyében

Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT)

A Vidékfejlesztési Program zonális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken támogatja a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. A Sárvíz-völgye Magas Természeti Értékű Terület program célja a területre jellemző hagyományos gazdálkodási módok újbóli elterjedésének támogatásával a táj jellegének, természetes és féltermészetes élőhelyeinek megőrzése. A megye két települését, Bikácsot és Nagydorogot érint a program.

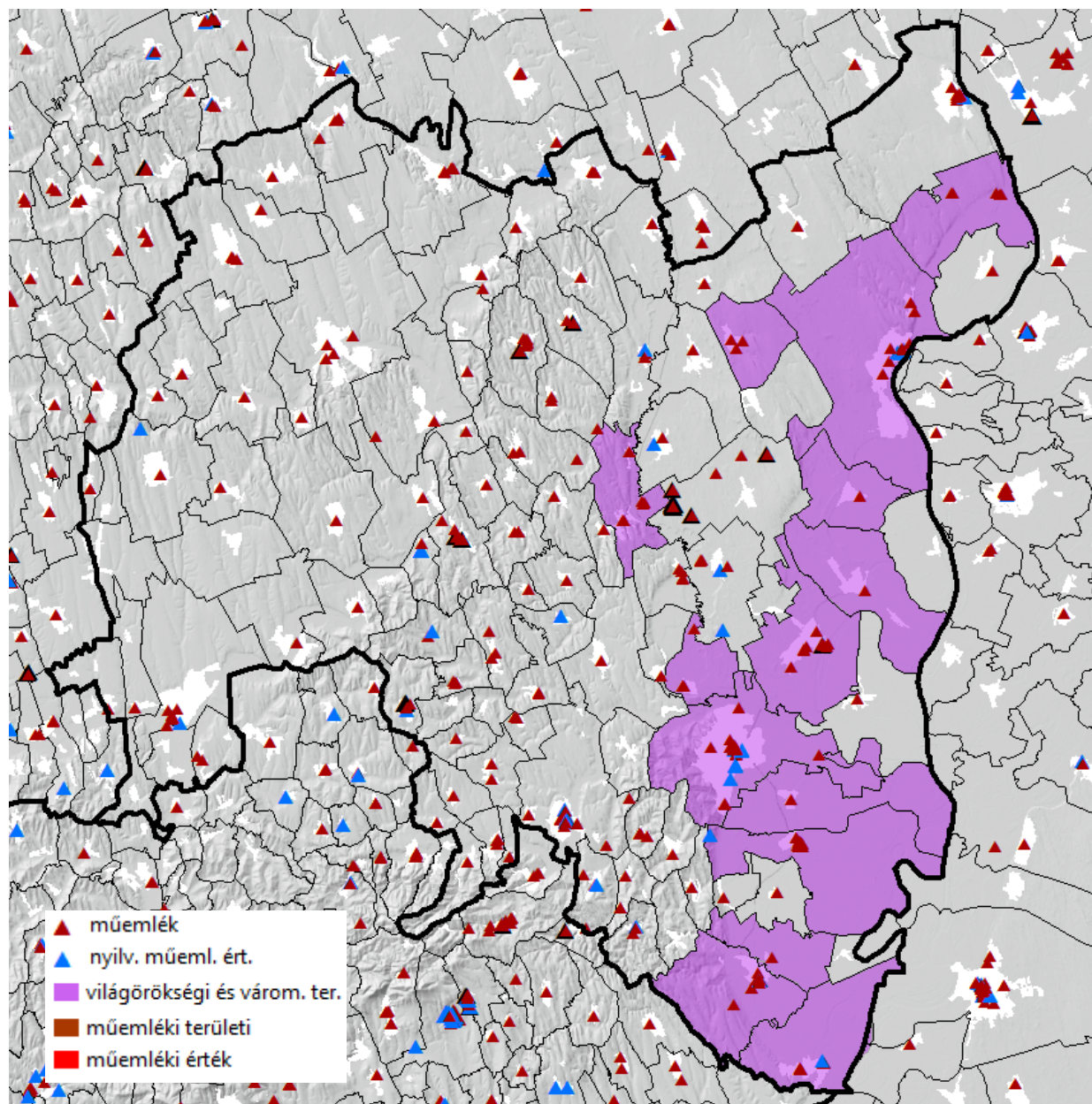
21. ábra Sárvíz-völgye Magas Természeti Értékű Terület

Építészeti örökség és kulturális örökség

Az építészeti örökség védelmének szintjeit az Építési törvényből (1997. évi LXXVIII. tv.) szabályozza. **Nemzetközi építészeti örökség** - a "Világörökség jegyzék"-ben nyilvántartott világörökségi vagy világörökség várományos terület. A világörökségi és várományos területeket az OTTrT is megjeleníti. A megye területén Bölcse, Paks, Györköny, Dunaszentgyörgy, Fadd, Kölesd, Tolna, Sióagárd, Szekszárd, Őcsény, Decs, Alsónyék, Bátaszék, Bata területét érinti a világörökség és világörökség várományosi terület.

Az építészeti örökség fogalmát a 2001. évi LXIV. törvény (Örökségvédelmi törvény) kiszélesítette és a törvény szerint a kulturális örökség elemei közé a **régészeti örökséget** és a **hadtörténeti örökség** régészeti módszerekkel kutatható elemeit és a **műemléki értékek** (ami lehet egy országos építészeti örökség, nyilvántartott műemléki érték és műemlék), **településképvédelmi környezete** is beemelte.

Régészeti örökségnek tekintjük az olyan az 1711 előtt keletkezett- az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, környezetével való kapcsolatát bemutató- emlékeket, amelyek a nemzet történelmének rekonstruálásához, népünk eredetének és fejlődésének történetéhez, az információszerzés fő forrásai. Tolna megyében a Miniszterelnökség nyilvántartása szerint **2325** régészeti lelőhely található.

22. ábra Építészeti és kulturális örökség

Műemléki értéknek tekintünk minden olyan építményt, történeti kertet, történeti temetkezési helyet, vagy sajátos területet, valamint ezek maradványát, továbbá azok rendeltetésszerűen összetartozó együttesét, rendszerét, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség hovatartozás-tudata szempontjából országos jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt.

A műemléki érték lehet nyilvántartott műemléki érték és a védettség eljáráson átment műemlék.

A **nyilvántartott műemléki érték** a közhiteles nyilvántartásba vett, a 2001. évi LXIV. törvény alapján általános védelem alatt álló műemléki érték. Műemlékké csak az olyan nyilvántartásba vett műemléki érték nyilvánítható, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.

Tolna megye területén **366 műemlék** található továbbá **50 olyan nyilvántartott műemléki érték**, amelyet még nem nyilvánítottak műemlékké.

A **területi védelem** kategóriái szerint megkülönböztetjük az egyedi védelemű **műemléket**, a területi védelemű a **műemléki környezetet**, a **műemléki jelentőségű területet** és **történeti tájat**.

A **műemléki jelentőségű terület** a település azon része amelynek jellegzetes a szerkezete, a beépítésének módja, az összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes. A területi védelem második kategóriája a **műemléki környezet**. A műemléki környezet a védetté nyilvánított műemlékkel közvetlenül határos ingatlanokat, valamint a közterületrészek és a közterületrészekkel határos ingatlanokat jelenti, de ezek kijelölése nem automatikus. **Történeti tájként** védelem alá helyezhető az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki, stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített terület, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiaailag körülhatárolható egységet alkot.

Tolna megyében **251 területet** nyilvánítottak **műemléki környezetté**. Egy **műemléki jelentőségű terület** is található Decsen a településközpont műemléki jelentőségű területe.

Nyilvántartott kulturális értékek

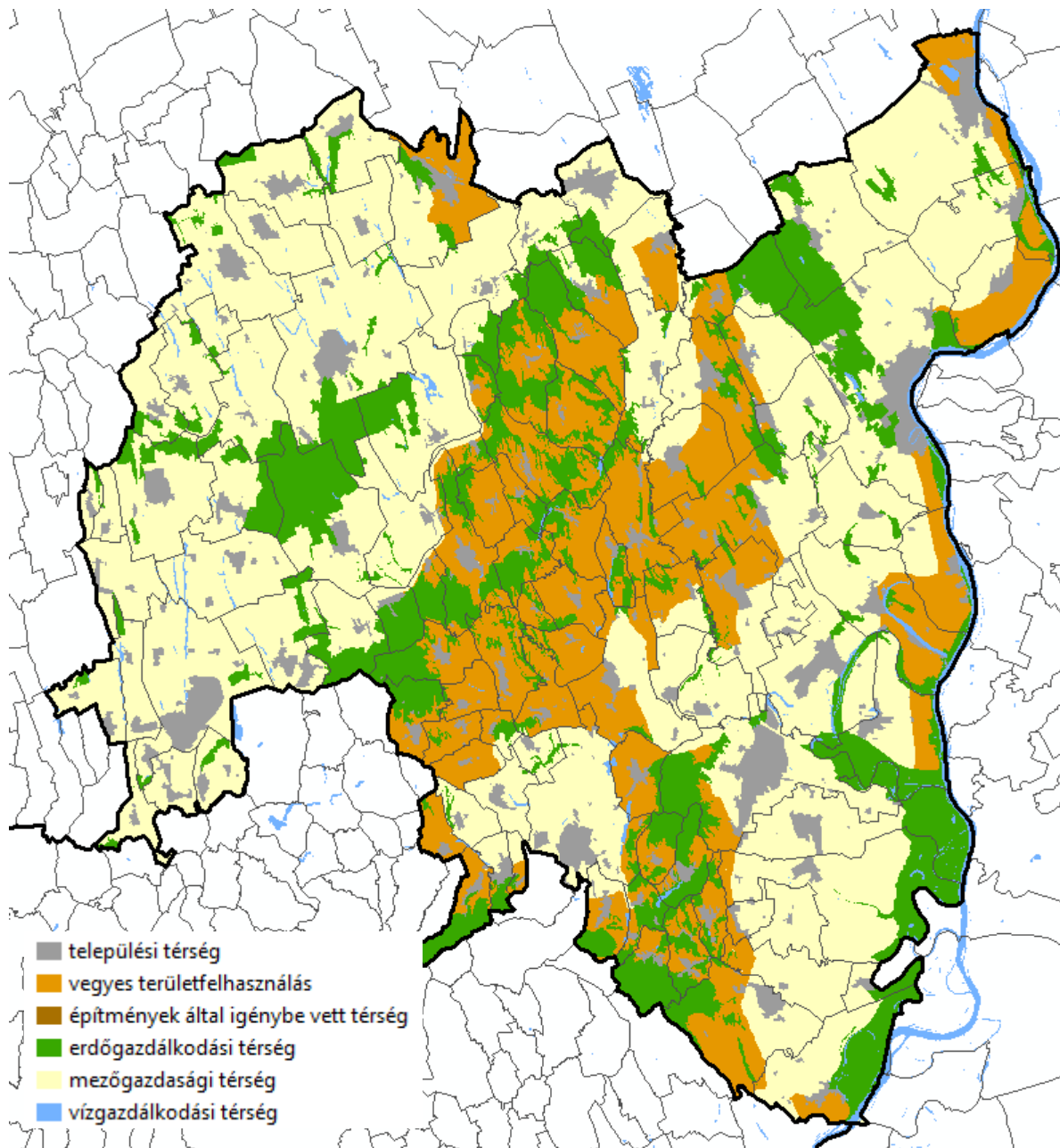
A Tolna Megyei Értéktárban jelenleg **422 db települési, megyei érték** szerepel. Az értéktár a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény szerint kezdte meg a működést és a megye hagyományait, helyi specialitású ételeit, italait, kézműves termékeit, a területén található építészeti, mezőgazdasági különlegességeket, növényeket, állatokat, természeti értékeket, kiemelkedő, egyedi értéket hordozó szokásokat gyűjti.

3.2. A módosítás céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

A TrT módosítás célja, hogy az eltelt időszak megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyaira reagálva új területfelhasználási szerkezetet, illetve övezeti rendet határozzon meg. A közvetlen környezeti hatás kiváltójának így a megváltozott **szerkezeti tervet** és az **övezeti szabályozást** tekinthetjük. Az elemzés során területi mérleget készítettünk, a meglévő hatályos területrendezési tervet területfelhasználási szerkezetét, környezeti szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró övezetét és szabályozását hasonlítottuk össze a tervezett Trt-vel. A tervezett Trt. kedvező vagy kedvezőtlen hatásai a tervi változtatások következményeiként foghatók fel. A vizsgálatot kétféle összehasonlításban végeztük. Részletesen elemeztük a **hatályos Trt.** és a **tervezett Trt.** közötti változtatásokat, valamint táblázatszerűen áttekintettük az új **hatályos OTrt** és a **tervezett Trt.** közötti különbségeket.

Hatályos TrT. és a tervezett Trt közötti változások

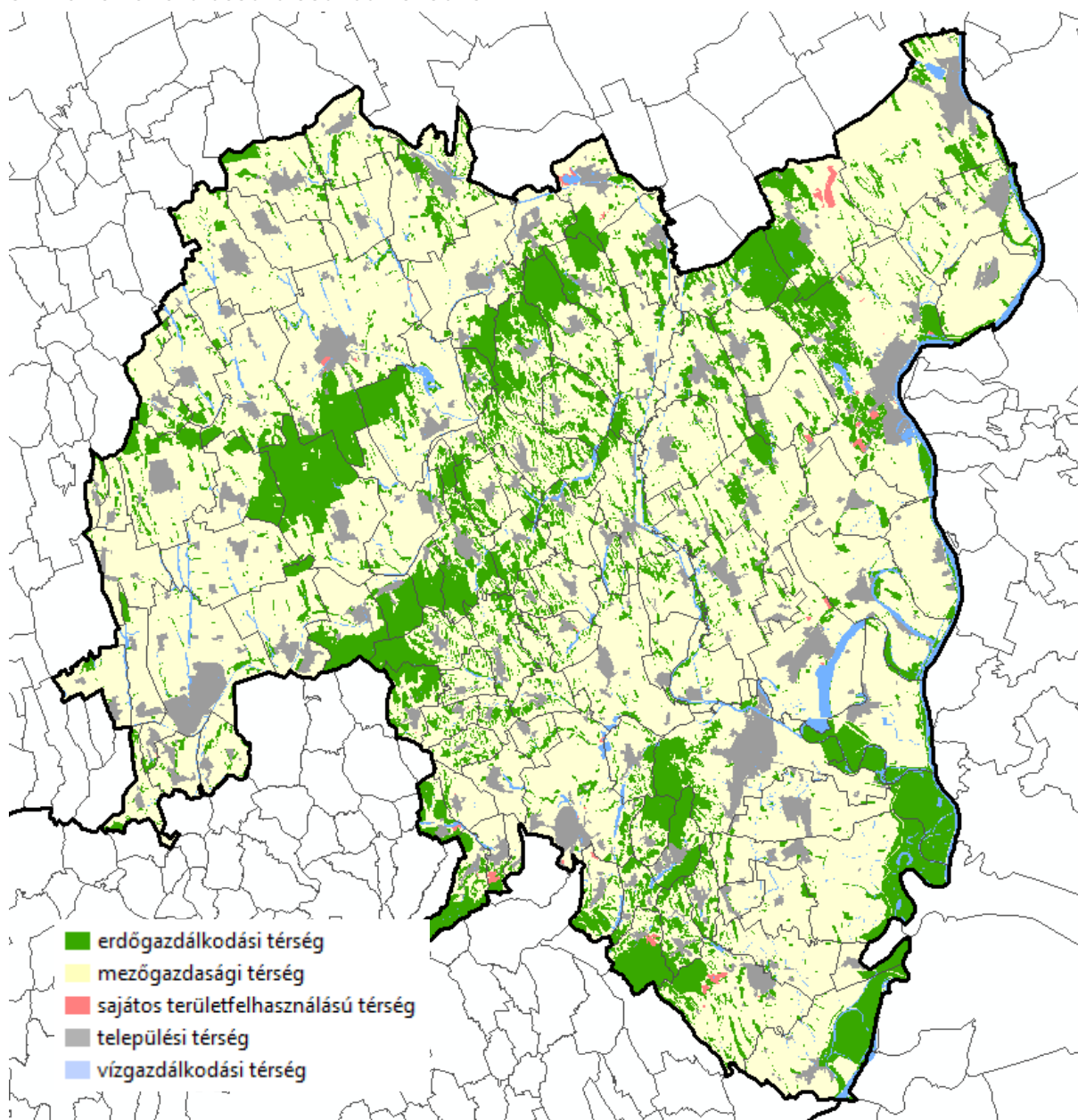
A hatályos és a tervezett Trt. közötti legnagyobb változás a mezőgazdasági térségben következett be. A térség mintegy 57 e ha-al, 30,1 %-al növekedett. A növekedés természetesen a vegyes területfelhasználású térség megszűnésének következményeként nőtt meg, hiszen a Takarnet szántó művelési ág adatai szinte semmilyen növekedést me, mutatnak. További növekedés figyelhető meg az **erdőgazdálkodási térségben**. A tervezett erdőgazdálkodási térség 11,8 %-al nagyobb területi kiterjedésű a hatályos tervhez képest.

23. ábra A hatályos Tolna Megyei Területrendezési Terv szerkezeti terv területfelhasználási térségei (2010.)

Ez majdnem **9 ezer ha** növekedést jelent. A települési területek esetében kismértékű a növekedés. Csak ezer hektárral több települési terület került kijelölésre ami **4,8 %-os** növekedést jelent.

Érdekes megfigyelní, hogy a korábbi erdőterületek és a jelenlegi területek nem egy az egyben fednek át. A korábbi 69 ezer ha erdőterületből csak 58 ezer ha maradt erdőterület továbbra is erdőterület. Ez valójában azt is jelenti, hogy a 20 ezer ha erdő teljesen új kijelölésként került be a rendezési tervbe. A mezőgazdasági térség 30%-os növekedése jelentősnek tekinthető, de ez elsősorban a területhasználatok különböző besorolásából fakad. A vízgazdálkodási térség **23 %-os** csökkenése szintén az eltérő besorolásokból fakadhat.

24. ábra A tervezett Tolna Megyei Területrendezési Terv területhasználatai

A megszűnő 74 ezer ha vegyes területfelhasználású térség nagy része mezőgazdasági térségbe került átsorolásra (62958 ha), kisebb része az erdőgazdálkodási térségbe (9800 ha).

területfelhasználás	hatályos megyei (ha)	tervezett megyei (ha)	változatlan ter. (ha)	%-os változás
erdőgazdálkodási térség	69791,3	78041,5	58545,4	111,8
települési térség	29467,6	30878,5	27357,0	104,8

mezőgazdasági térség	192100,1	249916,8	176422,8	130,1
vegyes területfelhasználású térség	74936,0	0,0	0,0	0,0
vízgazdálkodási térség	14684,1	10681,6	5464,3	72,7
építmények által igénybe vett térség	0,0	0,0	0	0
sajátos területfelhasználású térség	0,0	849,0	0	0

28. táblázat A területhasználatok összehasonlítása

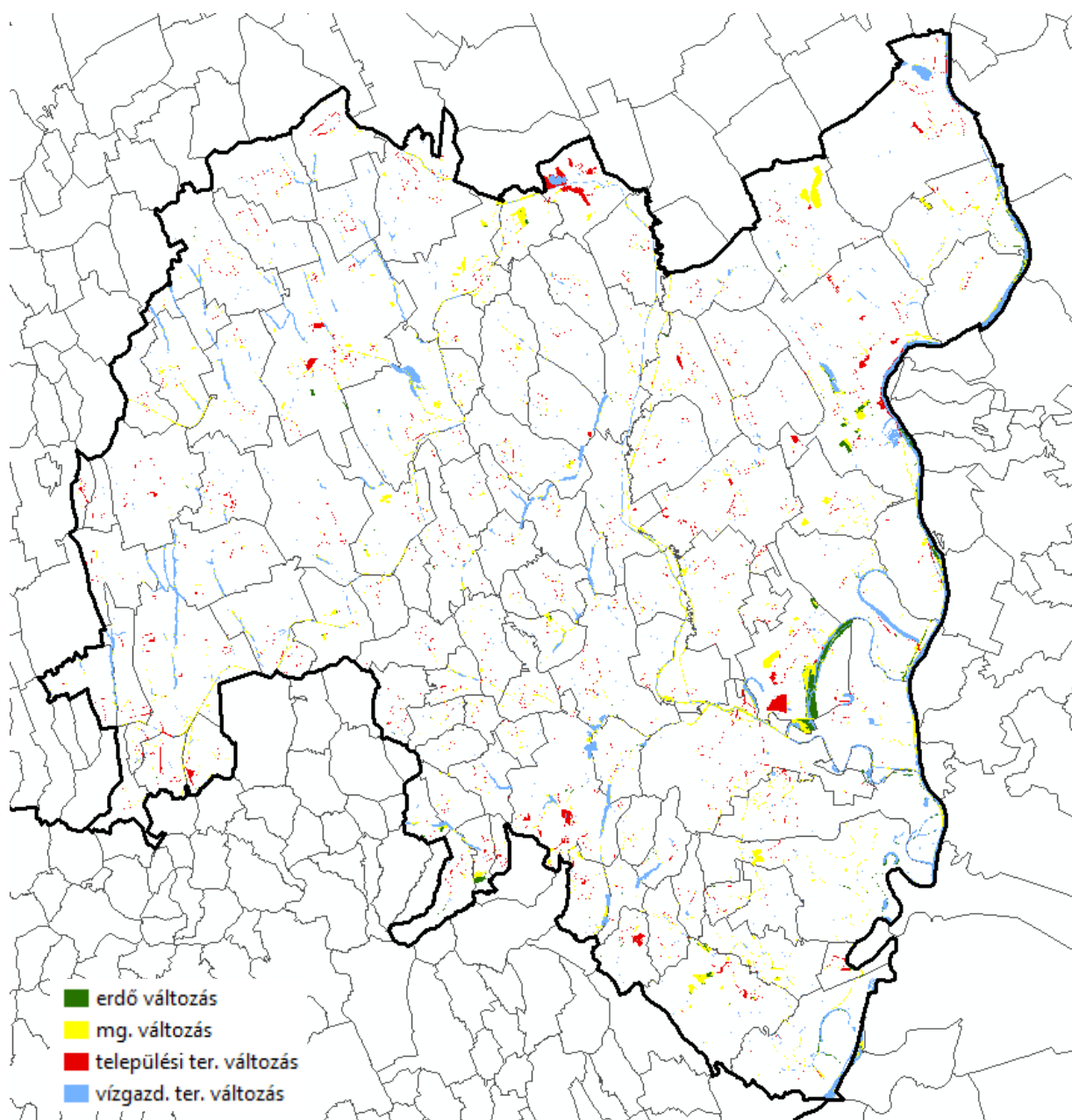
Hatályos OTRT és a tervezett Trt közötti változások

A megyei terv területfelhasználási javaslatai területileg **97,98%-ban** egybevágnek az OTRT elfogadott területhasználatával, így ezeken a területen nem volt semmilyen változtatás, pontosítás. A területi pontosítások csak a megye **2,02 %-át** érintik. A 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség és a mezőgazdálkodási térség területének legalább **95%-át** erdőgazdálkodási térség illetve mezőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni. Az OTRT erdőgazdálkodási térség más térségbe sorolása a Trt-ben a teljes megyei terület **0,27 %-át** érinti. A mezőgazdasági térség **1,18 %-a** került más területfelhasználási kategóriába. A települési térségnél ez az eltérés **0,57%-os** az OTRT-hez képest.

OTRT területfelhasználás >>>> TMTrT területfelhasználás		ha	%
Változatlan területfelhasználás			
erdőgazdálkodási térség		78040,9	21,07
mezőgazdálkodási térség		248086,9	66,98
települési térség		29498,0	7,96
vízgazdálkodási térség		7251,3	1,96
Megváltozott területfelhasználás			
erdőgazdálkodási trs. >>> mezőgazdasági trs.		0,6	0,00
erdőgazdálkodási trs. >>> speciális területfelhasználású trs.		115,8	0,03
erdőgazdálkodási trs. >>> települési trs.		141,7	0,04
erdőgazdálkodási trs. >>> vízgazdálkodási trs.		730,1	0,20
mezőgazdasági trs. >>> erdőgazdálkodási trs.		0,5	0,00
mezőgazdasági trs. >>> speciális területfelhasználású trs.		552,6	0,15
mezőgazdasági trs. >>> települési trs		1238,8	0,33
mezőgazdasági trs. >>> vízgazdálkodási trs		2584,5	0,70
települési trs. >>> mezőgazdasági trs.		1829,1	0,49
települési trs. >>> speciális trs.		180,5	0,05
települési trs. >>> ..>>> vízgazdálkodási trs.		115,6	0,03

29. táblázat Az OTRT 2019 és a tervezett megyei TrT térségi területfelhasználási kategóriáinak kapcsolata

A tervezett változtatások jól mutatják, hogy **nincs jelentős eltérés az OTRT tervezett területfelhasználásaihoz képest**. A legnagyobb változtatás a mezőgazdasági térség vízgazdálkodási térségbe történő átsorolása jelentette, de ez is csak **0,7 %** eltérést mutat az OTRT-hez képest.

25. ábra A területhasználatok változása az OTTr és a javasolt TrT között

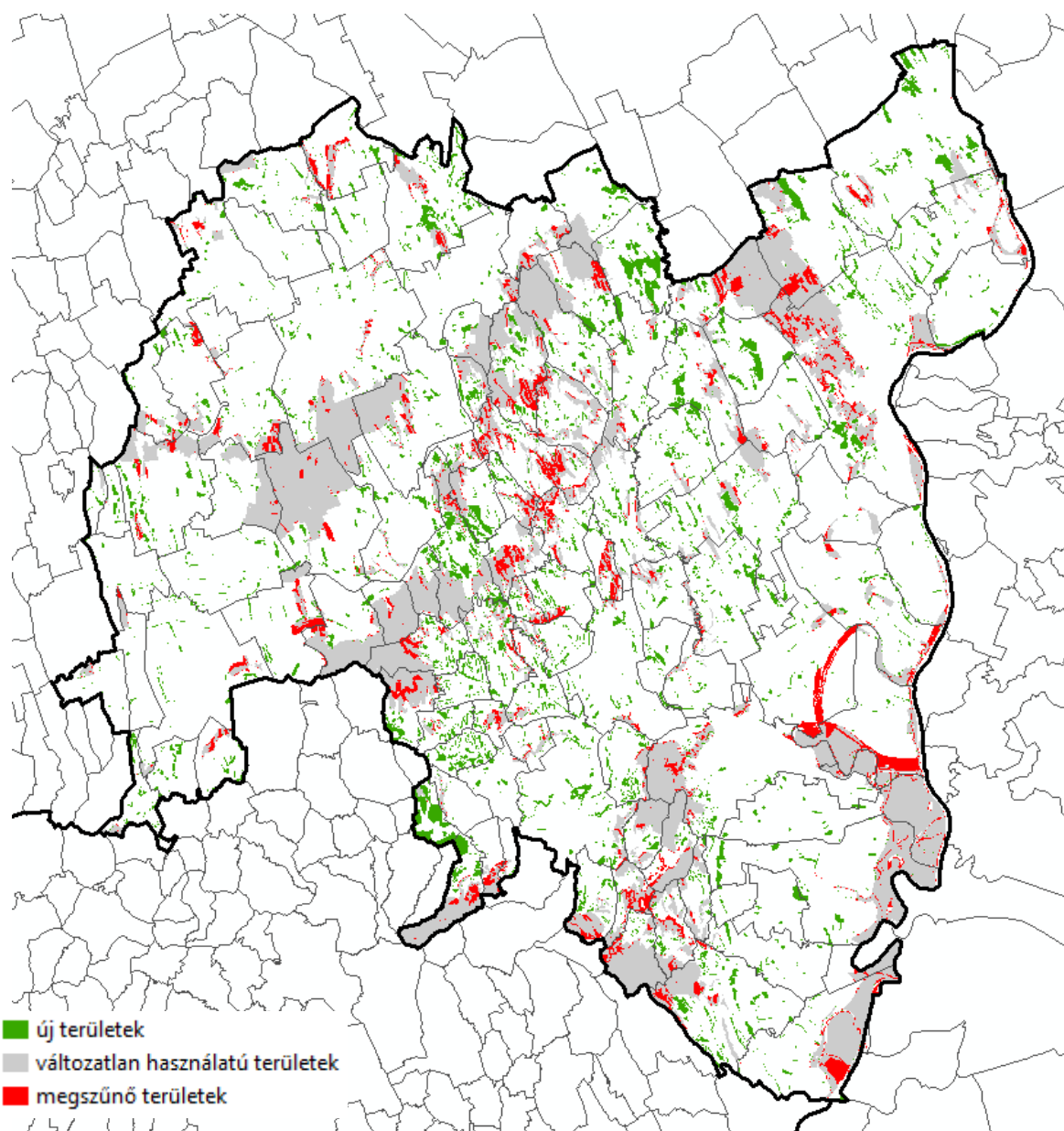
3.3. A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése

A terv térségi területfelhasználási kategóriáinak részletes környezeti azonosítása a Tolna Megye Területrendezési Terve rendelkezésre bocsájtott dokumentum alapján történt (2019 január-október).

A környezeti hatásokat az egyes térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek és a környezeti elemek (föld, víz levegő, táj, tájkép,) települési környezet ökológiai rendszer és ember mátrixában vizsgáltuk, értékeltük. A tervdokumentáció csak néhány esetben tartalmaz olyan területi kimutatást, amely pontosan számszerűsítene a hatályos terv és a tervezett Trt. közötti változtatások nagyságát.

Ezért ahol lehetett a területfelhasználások és övezetek közötti térinformatikai elemzésével határoztuk meg a változások irányát, nagyságát és területi elhelyezkedését és ennek alapján a környezeti hatásokat.

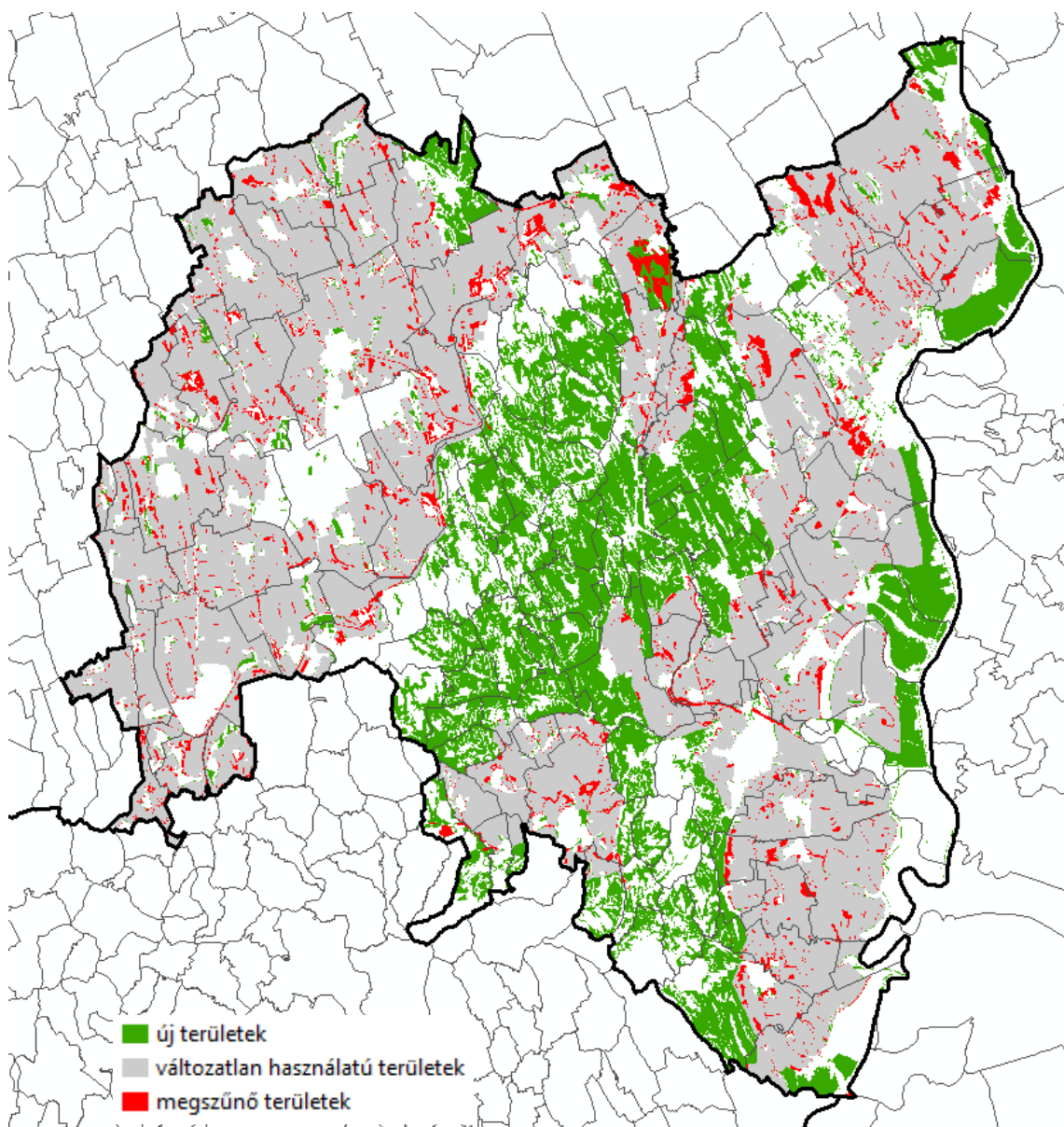
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Területi korlátozás nélkül							
Erdőgazdálkodási térség	A hatályos megyei területrendezési tervhez és a képest jelentősen növekszik az erdőgazdálkodási térség. . A meglévő erdők területe (69791 ha) és a tervezett erdők területe (78041,5ha). Ez közel 12 %-os megyei növekedést jelez. Az 12%-os növekedés mellett az elemzés azt mutatja, hogy a területek csak 83% maradt erdőgazdálkodási térségben, tehát a lehatárolások szerint közel 17 %- olyan új erdőterülettel kell számolni, amely a korábbi tervben nem szerepelt erdőterületként. A tájrehabilitációt igénylő területek erdősítésére kiemelt figyelmet kell fordítani. Az OTvT-hez képest a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az erdőgazdálkodási térségben a települési területfelhasználási egységeket a térséget lefedő erdők övezetére és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok szerint kell kijelölni, és legalább 75%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Az országos tervben kijelölt erdőterületeknél a megyei tervben legalább 95%-át kell erdőgazdálkodási térségnek jelölni. A megyei terv szerinti 19%-os növekedés mindenképpen a megye erdősültségének további növekedéséhez, ökológiai állapotának javulásához vezet.						
	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●

26. ábra Erdőgazdálkodási térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

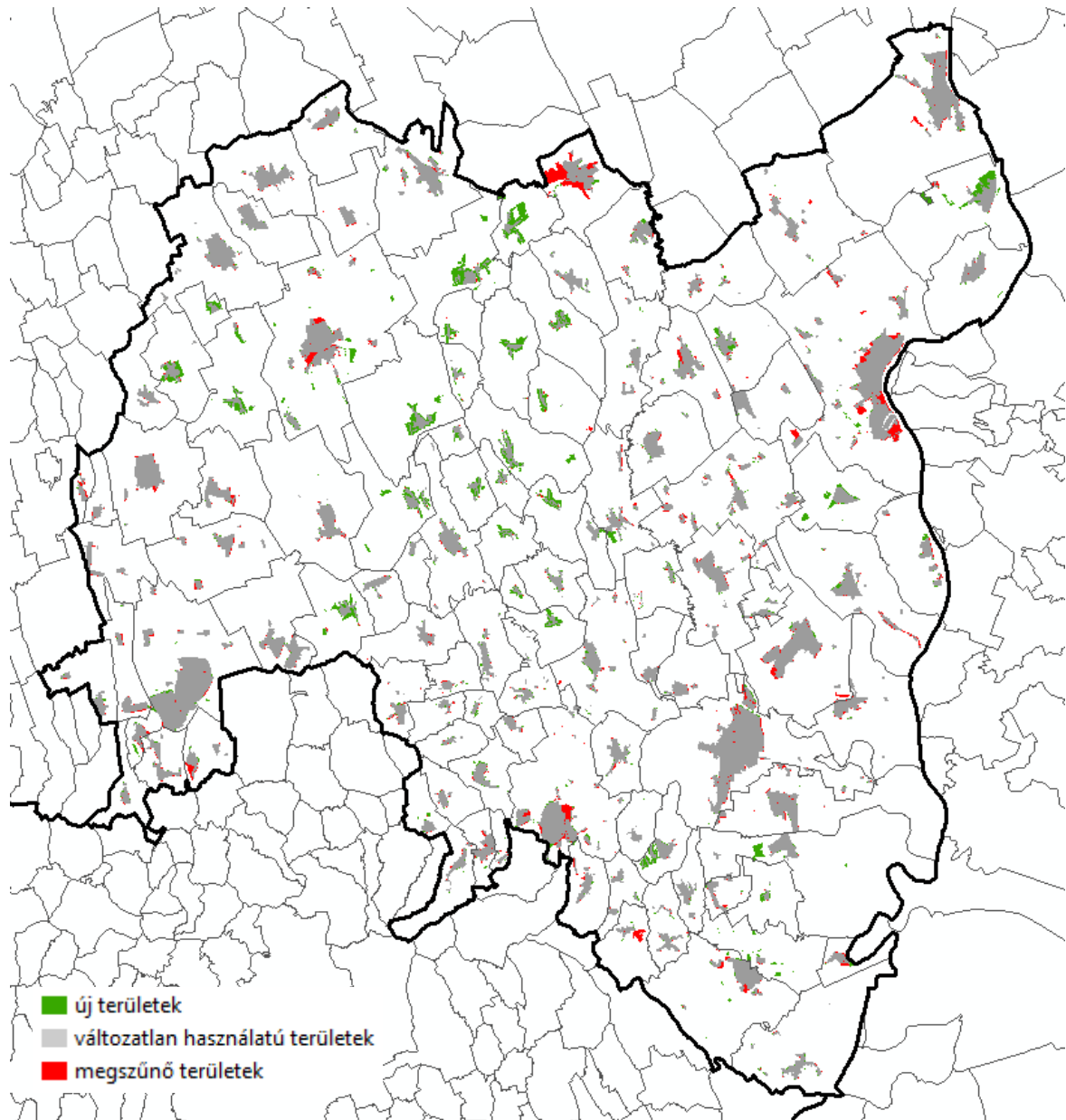
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Mezőgazdasági térség	A mezőgazdasági térség jelentősen növekedett (melléklet térkép). A növekedés oka elsősorban a korábbi vegyes területhasználat mezőgazdasági térségbe sorolásából származik. Ez mintegy 30,1 %-os növekedést jelent a megyében. A korábbi Trt. mezőgazdasági területeinek ugyanis csak 91,1%-a maradt meg mezőgazdasági területként. A növekmény tehát olyan területekből is származik, amelyek korábban más területfelhasználásba voltak sorolva. A növekményből 62958 ha korábban vegyes 9445 ha mg terület erdőgazdálkodási és 1576 ha települési térségbe volt sorolva. A kiváló termőhelyi adottságú területek megőrzésére további gondot kell fordítani. Az ajánlások közül a beépíthetőségre vonatkozó (a termőterületek védelme érdekében külterületen településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg nagyobb, illetve az ott megengedett beépítési %-nál kisebb értékeket						

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
	célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként] ajánlást célszerű lenne kötelező érvényű szabályozásként is megfogalmazni. Az OTrT-hez képest a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az országos tervben kijelölt mezőgazdasági területnek a megyei tervben legalább 95%-át kell mezőgazdasági térségnek jelölni. A települési tervekben mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható.						
	● ●	●			●	●	●

27. ábra Mezőgazdasági térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

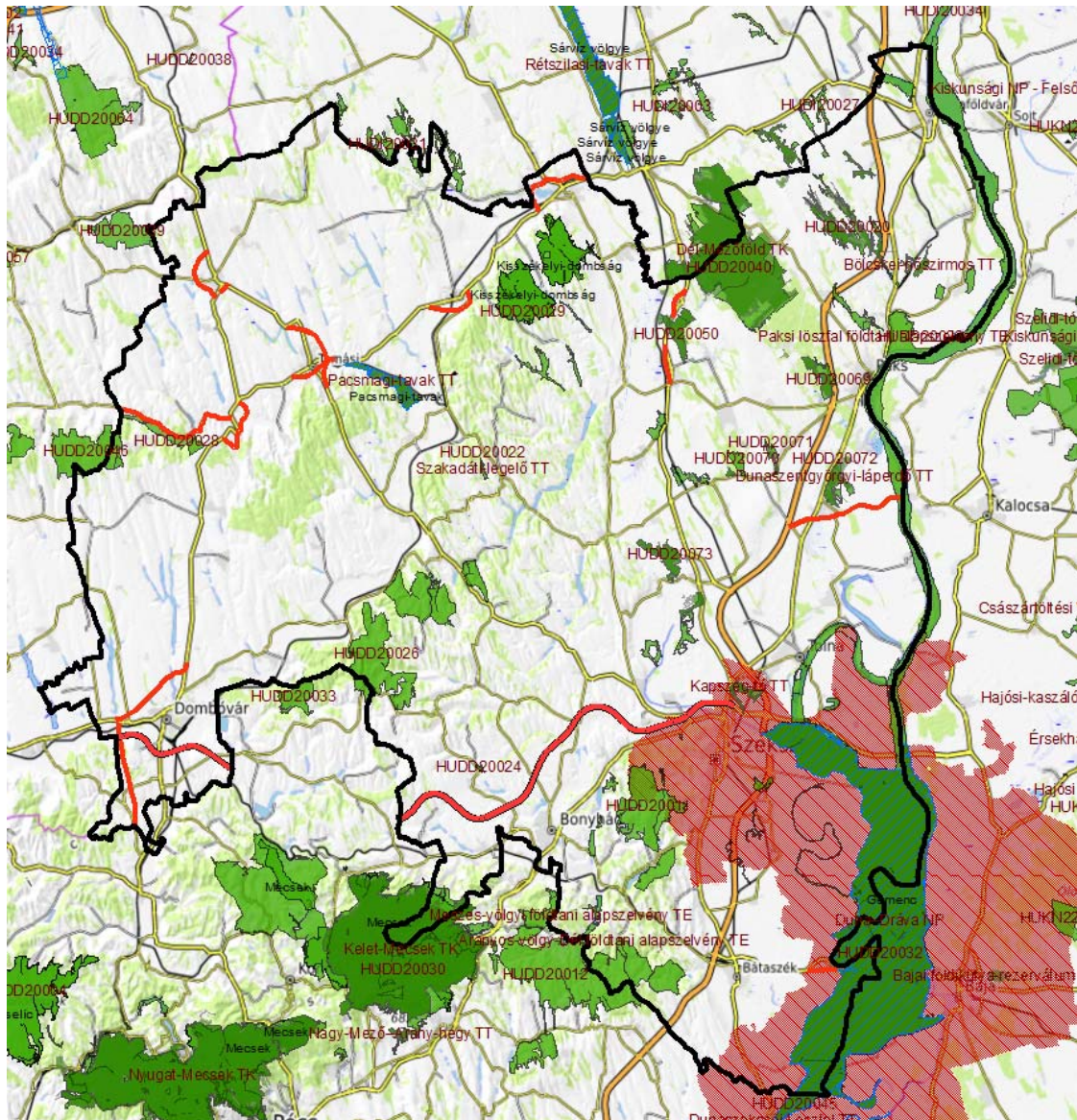
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Települési térség.	A közlekedési hálózatok mellett rendszerint a települési területek növekedése jelenti a TrT-ben a legnagyobb környezeti terhelést. A beépítésre szánt területek túlzott növekedését ezért fékezni szükséges. A megyei terv szerint közel 1400 ha új települési térség kijelölése történt meg, ami 4,8 %-os növekedés. A változásokat elemezve a növekedésből csak 1050 ha –t okozott a vegyes területfelhasználás átsorolása és 2403 ha-t mezőgazdasági terület átminősítése. További 230 ha növekedést az erdőterületek települési térséggé válása miatt következett be. Az átsorolások összege amint számolható meghaladja a az 1400 ha-os növekedést, de ugyanakkor az is látható, hogy a korábbi 29 e ha térségből csak 27 e ha maradt települési térségben. A települési térség 4,8 %-os növekedése nem okozza a tájterhelés növekedését. A legnagyobb növekedés Simontornyán, Pakson és Bonyhádon figyelhető meg. A települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető, ezért a térségen belül törekedni kell a zöldfelületi arány növelésére. A következő térképen jól látható, hogy szinte minden településen került kijelölésre új települési térség (zöld).						
					 		

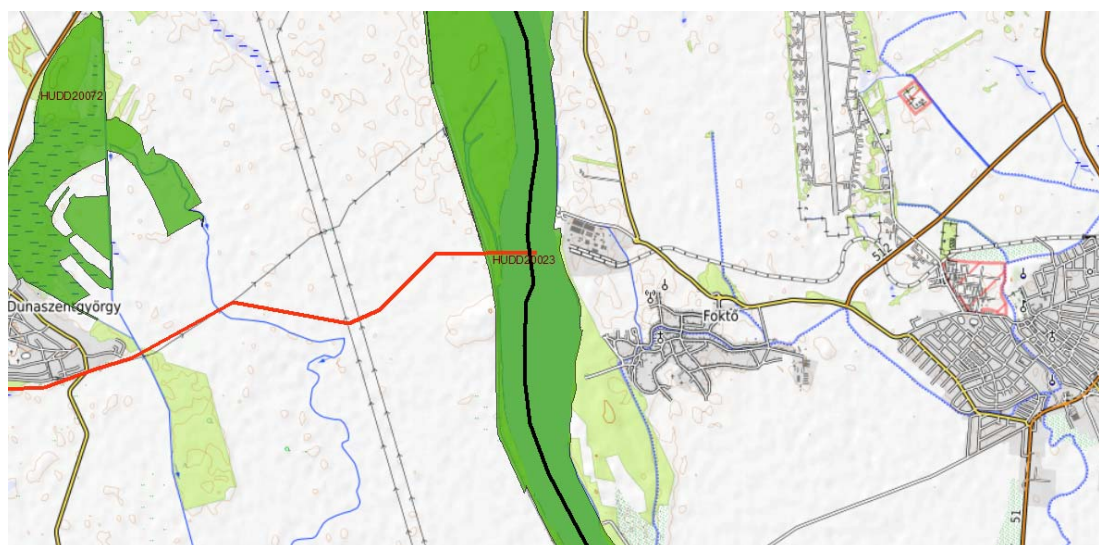
28. ábra Települési térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Vízgazdálkodási térség	A vízgazdálkodási térség a hatályos terv szerinti 14684 ha-ról 10681 ha-ra csökken ami 27,3%-os csökkenést jelent. A csökkenésnek (természetesen ha ennek oka nemcsak a besorolás szerinti megváltozás) az ökológia rendszerre negatív hatása van. Mezőgazdasági területté 185 ha, míg erdőterületté 84 ha vízgazdálkodási terület került átminősítésre. A megyei tervben a térségre készült alegység szintű vízgyűjtő-gazdálkodási tervben meghatározottakat kell figyelembe venni. A 221/2004. (VII.21) Korm. rendelet szerint és érvényesíteni kell az EU Vízkereitírányelvében (Water Framework Directive) foglaltakat. A vízgazdálkodási térség csökkenése egyértelmű negatív tendenciát jelez, amely az ökológiai állapot potenciális romlásán túl a klímaváltozás negatív tendenciát is kevésbé tudja mérsékelni.						

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
	●	● ●	●	●		●	
Területi korlátozással (legalább 5 ha nagyságú)							
Sajátos területfelhasználású térség	Tolna megye területének 849 ha-ja sajátos területfelhasználású, amelyből 415 ha korábban mezőgazdasági terület besorolású volt, 98 ha erdő besorolású, 119 pedig vegyes területhasználatú volt. A sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni. A besorolás szerint a térségnek lehet kedvező és kedvezőtlen ökológiai hatásai is attól függően, hogy milyen arányú aránya.						
	●	●		●	●	●	●
Energia hálózatok és építmények							
Villamos- energia-hálózatok és építmények Szénhidrogén hálózatok és építmények	Az új építmények markáns elemeivé válnak a tájnak. Az új infrastruktúra nyomvonalak kijelölésénél a Natura2000 és az ökológiai hálózat védelmének prioritást kell kapnia. Az ágazati terveket illeszteni kell a TMTrT-hez. Az infrastruktúra hálózatok fejlesztése általában negatív következménnyel jár a természeti, táji környezetre. A jelentős fragmentáló hatás mellett a fenntartás, a nyomvonalak tisztítása, az élőhelyek megszüntetése jelenti a legnagyobb tájökölógiai beavatkozást.						
	●				●	●	●
Hulladékkezelés							
Veszélyes hulladékártalmatlanító	A veszélyes hulladékártalmatlanító hulladéklerakó elsősorban a környezeti kockázatot növeli a térségben. a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető. A helyesen alkalmazott technológia megakadályozza a terhelések növekedését, de bármilyen havária esetén a terhelés növekedésével lehet számolni.						
	●	●	●		●	●	●
Közüti közlekedés							
Közüti közlekedés	A közlekedési úthálózat fejlesztés jelentős hatással van szinte minden környezeti elemre. Annak ellenére, hogy hozzájárul a területi kiegyenlítődéshez és az elérhetőség növekedéséhez, területfoglalása, környezet-szennyezése révén a fenntarthatósági alapelvekkel kerül gyakran ellentmondásba. Az új nyomvonal kijelölések esetén különösen nagy figyelmet kell fordítani az ökológiai hálózat védelmére. Tolna megyében a tervezett főút Kalocsa (51 sz. főút) - Paks (M6) tervezett főút egy helyen 780 m hosszban halad keresztül a HUDD20023 Tolnai-Duna Natura2000 területen. A tervezett új nyomvonalra Natura2000 hatásbecslési dokumentáció készítése kötelező.						
	●		●	●	●	●	●

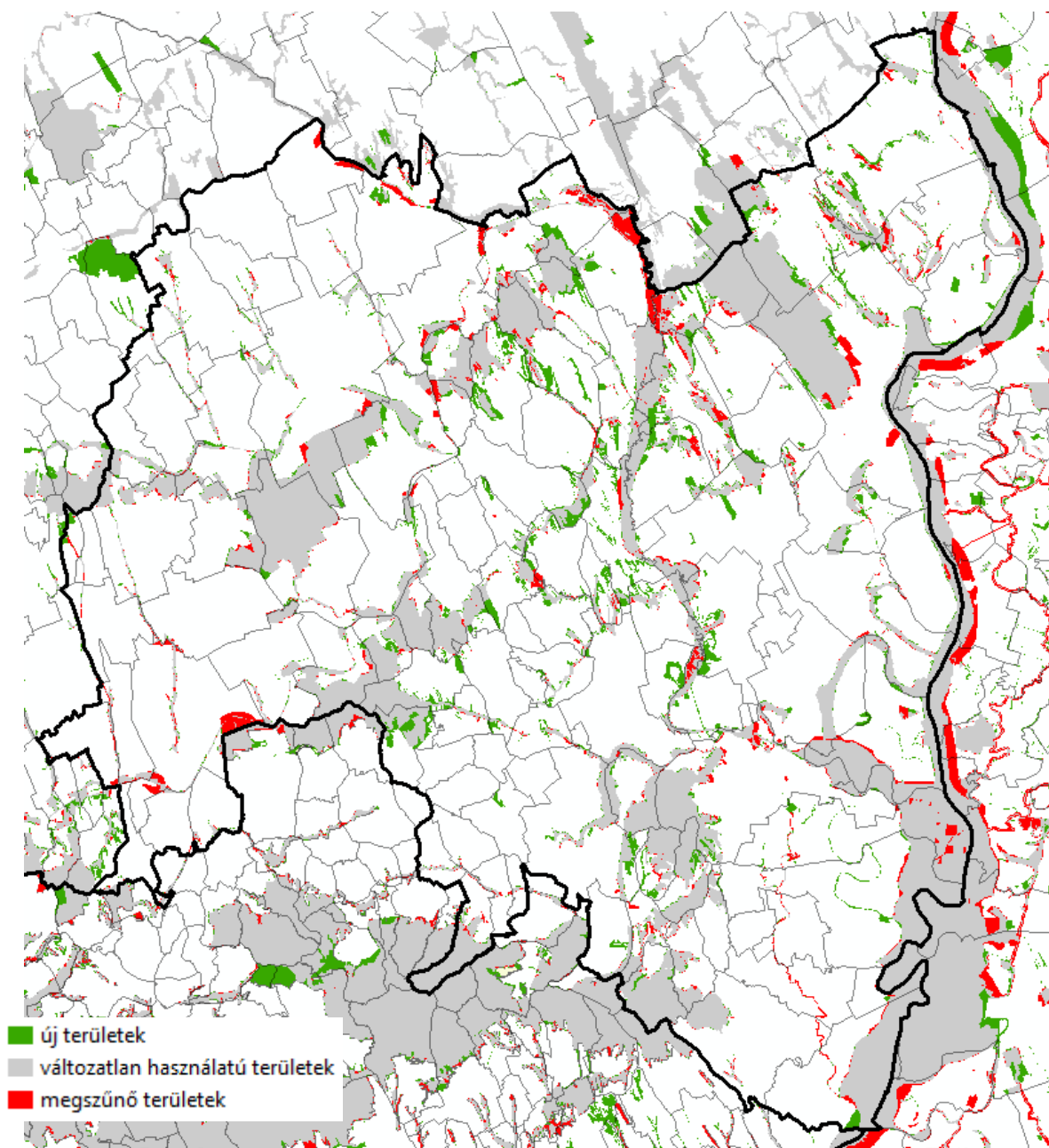

29. ábra Tervezett gyorsforgalmi és főút fejlesztések és a védett területek kapcsolata

30. ábra Tervezett főút fejlesztések és a Natura2000 területek kapcsolata

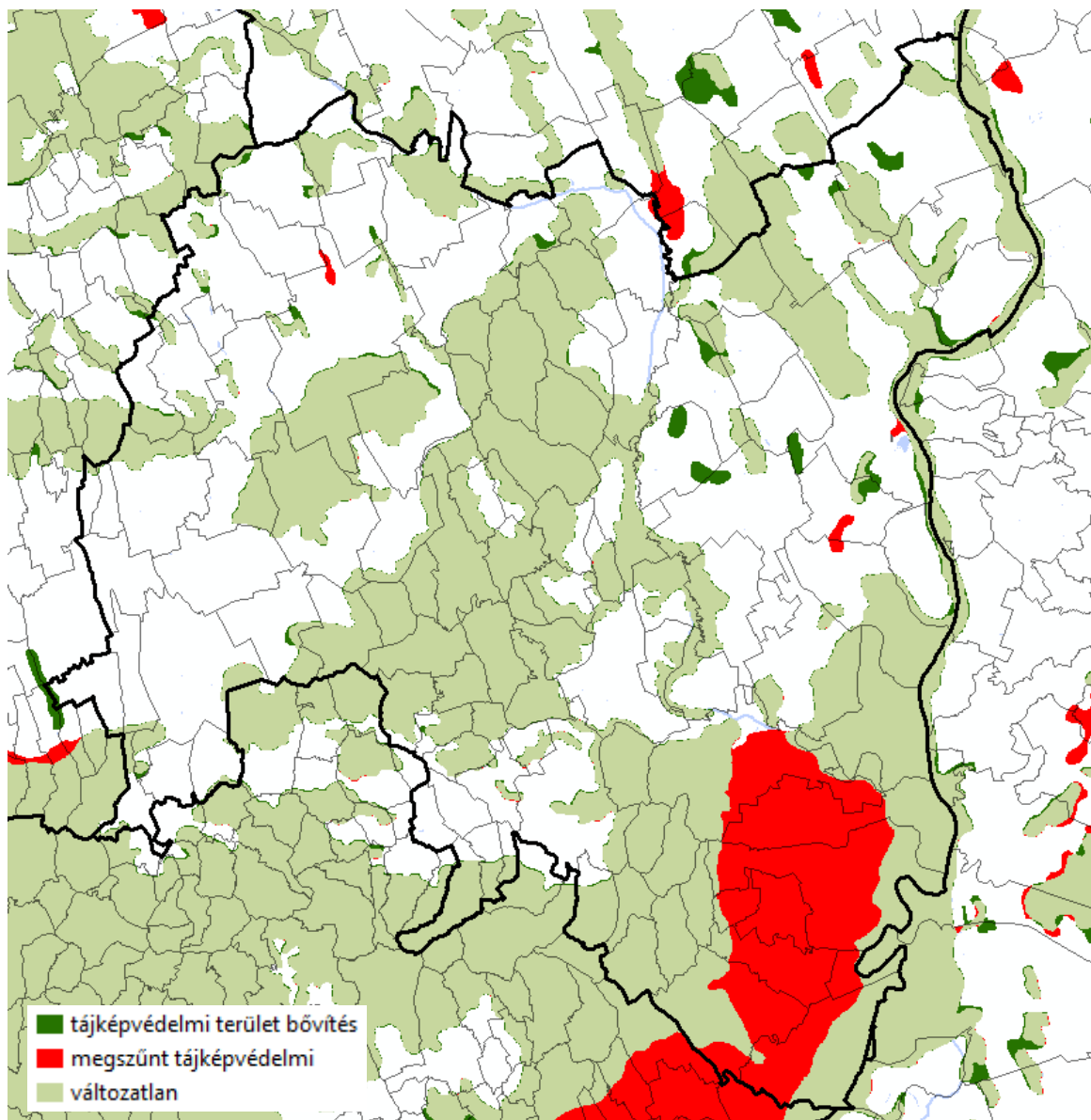
Vasúti közlekedés							
Vasúthálózat	A vasúthálózat fejlesztések a fenntartható közlekedésfejlesztés koncepciójával egy irányba mutatnak. A szárnyvonal bezárások és az áthelyeződő teher és személyszállítás a közúti környezetterhelés növekedését jelentik. A vasúthálózat fejlesztés nem jelent jelentős terhelés növekedést.						
							
Kerékpárút hálózat	A hálózat kialakítása környezetbarát fejlesztésnek tekinthető, az új nyomvonalon történő építések mindenképpen a táj terhelését, ha kis mértékben is, de növelik. Célszerű lenne a térségi jelentőségű kerékpárút hálózat megjelenítése is a tervben.						
	 	 	 	 	 	 	
Vízi közlekedés	A vízi közlekedés csökkentheti a környezetterhelést.						
	 				 		
Logisztikai központ	A logisztikai központokat a nagy burkolt felületek dobozépületek, forgalmas kiszolgáló utak jellemzik. A „steril” felületek csökkentik a biodiverzitást, kedvezőtlenül befolyásolják a tájképet, növelik a környezetszennyezést.						
							
Légi közlekedés	A repülőterek környezetszennyezése főként a jelentős zajterhelésből ered.						
							
Vízgazdálkodás építményei							
Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal	Az árvízvédelmi fővonalak környezetterhelése alacsony. Az árvízvédelem pozitív hatása mellett az ökológiai rendszerre általában kedvezőtlen hatást jelent. Egyes térségekben kimondottan negatív a vizuális hatása is lehet.						
	 	 			 		
ÖVEZETEK							
Ökológiai hálózat magterületének övezete Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete Ökológiai hálózat puffterületének övezete	Az ökológiai hálózat lehatárolása és három övezetre bontása pozitív hatású. A hatályos TrT-hez képest terület nagysága csökkent, új területek 1392 ha nagysággal kerületek kijelölésre, megszüntetésre 2959 ha terület került. Az ökológiai hálózat mellett a Natura 2000 területek érintettségét is vizsgálni kell közúthálózat, a vasúthálózat fejlesztések és a települési elkerülő utak fejlesztése esetén. A Natura 2000 területek figyelembe vételét, a területi átfedéseket pontosítani, tisztázni kell.						
	 	 	 	 	 	 	

31. ábra Országos Ökológiai Hálózati területek változása 2013-2018 között

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	A kiváló és jó termőhelyi adottságú területek megőrzése, termőképességük fenntartása a fenntarthatóság alapfeltétele. Beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki, ez nagymértékben korlátozza a beépülést. A kiváló termőképességű területek felmérésének, meghatározásának a pontosítása kedvező. Jól lehatároltak az elsősorban mezőgazdasági termelési funkcióra alkalmas területek. Környezetvédelmi szempontból kedvező, ha ezeket a területeket nem, vagy csak igen indokolt esetben lehet a mezőgazdasági termelésből kivonni. Ugyanakkor az itt elhelyezkedő víztesteken is el kell érni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (VGT) célkitűzéseit és figyelembe kell venni az öntözés lehetőségét és az ezzel járó vízminőségi kérdéseket. Környezeti szempontból előnyt jelent a kiváló termőhelyi adottságok lehatárolás és beépítés mentességének megőrzése.
---	---

		A kiváló termőhelyi adottságú területek részben korlátozhatják a település területi terjeszkedését. Tájképi szempontból az összefüggő nagy táblák kialakítása kedvezőtlen. A nagyüzemi táblák klímavédelmi szempontból is kedvezőtlen hatásúak a kisüzemi vagy mozaikos táblaszerkezettel összehasonlítva. A termőhelyvédelem, talajvédelem, földvédelem szempontjából az övezetek lehatárolása egyértelműen pozitív hatású.	●●	●●	●	●	●	●	●●
Erdők övezete									
Erdőtelepítésre terület övezete	javasolt	A korábbi kiváló termőhelyi adottságú és az erdőtelepítésre javasolt övezet megszűnt, új egységes övezet került kialakításra. A kiváló termőhelyi adottságú övezet megszűnése kedvezőtlennek tekinthető, de új övezet hozzájárulhat az erdőterületek védelméhez. Az erdők övezete: az OTRT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdők és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek tartoznak. Tolna megyében az erdőterületek 11,8 %-os növekedése környezeti elemek mindegyikére kedvező hatást fejt ki.	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●
Tájképvédelmi terület övezete	terület	Tolna megye tájképileg az ország egyik legérdekesebb, változatosabb területe. Az új, egységes módszertan szerint kijelölt tájképvédelmi terület övezet hozzájárul a tájkép mint erőforrás, hosszútávú megőrzéséhez. A konkrét területi lehatárolást településrendezési tervben pontosítani kell. Az irányelvek fokozott érvényesítésére itt is szükség lenne. A tájképvédelmi terület pontosítása miatt jelentős területek kerültek megszüntetésre.	●●	●●		●●	●●	●●	●●

32. ábra Tájképvédelmi övezet és változása (OTrT, 2013, 2019)

Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	Az örökségvédelmi területek táji-környezeti hatása mindenképpen kedvező. Értékmegőrzés biztosítása révén a fennmaradás esélye javul. A települési karakter megőrzésének feltétele javul. A táj és tájképvédelem feltételei javulnak. A történeti települések védelme újabb megerősítést kap. Tolna megye rendkívül gazdag kulturális örökségi adottságokat tekintve. A megfogalmazott irányelvek hozzájárulnak a környezeti, kulturális örökség megőrzéséhez.
	● ● ●● ●● ● ●●
Vízminőség-védelmi terület övezete	Kijelölésével és a szabályozás betartásával javul a felszíni vizek minősége. A tervben megfogalmazott új irányelvek tovább szigorítják a védelmet. A térség fokozottan hozzájárul a felszíni és felszín-alatti vízminőség védelemhez. A terület lehatárolása a jogszabályok szerint változott. A 219/2004. (VII.21.) Korm. rend. illetve a 27/2004. (XII.25) KvVM rendeletek által meghatározott településsoros lehatárolás szerint csökkent (kivételek a karsztos területek).

	Az európai elvárásoknak (pl. Vízkkeretirányelv) megfelelő területi lehatárolás és megfelelő védelmet jelentő szabályozás lehetősége növekszik							
Nagyvízi meder övezete	Rendszerint inkább növeli a környezet terhelését, bár természetvédelmi területek (pl. lápréteken) hatása fordított. A lehatárolásokat a településrendezési tervek szerkezeti és szabályozási munkarészei kidolgozásánál érvényesíteni kell mind a beépítésre szánt területek kijelölésénél, mind az övezetbe tartozó területeken való építés differenciált szabályozása kidolgozásánál.							
Honvédelmi és katonai célú terület övezete	Az övezet hatása környezeti szempontból kettős lehet a borítottság és a területhasználat szempontjától függően. Magas borítottság és intenzív használat esetében jelentős negatív hatásokkal számolni. Lőterek, gyakorlóterek esetében az időszakos terhelés és használat miatt számos pozitív környezeti hatás jelentkezik (számtalan védett faj élőhelye).							
Megyei övezetek								
Ásványi nyersanyagvagyon terület övezete	Az övezet lehatárolását össze kell vetni az egyéb védelmi jellegű övezetekkel (Pl. tájképvédelmi). Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezetének kijelölése során figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak a magterület, ökológiai folyosók és világörökségi területen kívül jelölhető ki.							
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	A vízerózió révén bekövetkező talajpusztulás szinte minden környezeti elemet kedvezőtlenül érint.							
Földtani veszélyforrás területének övezete	A megnevezés pontosítása révén szélesebb körben lehetséges szabályozás alá vonni a veszélyeztetett/veszélyeztető területegységeket.							
Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete	Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközei készítése során azokon a kereskedelmi-, szolgáltató valamint ipari- gazdasági besorolású területeken, amelyeket a helyi önkormányzat rendeletével „kiemelt fejlesztési terület”-té minősít az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-al lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5%-al alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú melléklet szerinti érték. Az övezeten belül törekedni kell a zöldfelületi arány lehetséges legmagasabb szintjének megőrzésére. Az övezet kijelölése által elvesztett zöldfelület nagyságát más területen pótolni szükséges.							
Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	A turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetével érintett települések településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája és településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a turisztikai fejlesztések (a párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében) a térségi szempontok figyelembevételével, a koordinált tervezés keretében, valamint a folytonosságot biztosító nyomvonalak							

	megteremtésével valósítható meg. A tervezésbe be kell vonni a térségben érintett turisztikai desztináció menedzsment (TDM) szervezeteket a településfejlesztés és a turisztikai fejlesztés összhangjának biztosítása érdekében.
	● ● ● ● ● ● ●
Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	Az övezeten belül törekedni kell a zöldfelületi arány lehetséges legmagasabb szintjének megőrzésére. Az övezet kijelölése által elvesztett zöldfelület nagyságát más területen pótolni szükséges.
	● ● ● ● ● ● ●

30. táblázat Területfelhasználási kategóriák és övezetek környezeti hatásainak azonosítása

3.4. A környezeti következmények alapján a tervmódosítás értékelése

A területrendezési tervek a területfelhasználás, a térszerkezet rendjének meghatározásával hatnak leginkább a térség ökológiai állapotára. A környezeti következmények feltárása kettős módon történt. Vizsgáltuk egyrészt a **hatályos területrendezési tervhez másrészt a hatályos OTTrT-hez képesti** módosításokat, területfelhasználásban bekövetkező változtatások biológiai aktivitás értékben bekövetkező változásait. Számszerűsítettük a mutatóban bekövetkezett változásokat, amelynek változását térségenként is ábrázoltuk. Az ökológiai teljesítőképesség mellett vizsgáltuk a tervezett területfelhasználás változás intenzitásának irányát és nagyságát.

Ökológiai intenzitás indikátor

A településszerkezeti tervekben a biológiai aktivitásérték számításának módját a 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet határozza meg. A területfelhasználás változtatások (a teljesülés esetén) területrendezési tervek esetében is meghatározzák az ökológiai teljesítőképességet. A területrendezési tervek esetében a biológiai aktivitásérték számítását nem kell a jogszabály szerint elvégezni, de a hatályos és a tervezett területfelhasználásból itt is számolható egyfajta változtatás. A megye szintjén kiszámolt, összesített **ökológiai intenzitás** két meghatározó tényezőtől függ: a **területhasználatok ökológiai intenzitásától** (1-9 skálán) és az egyes területhasználatok **területi nagyságától**, arányától. A területegységenkénti értékek összesítésével kapjuk meg a megyei összesített értéket. Az ökológiai intenzitás mérőszámainál a BIA rendelet aktivitás értékeit használtuk, ezzel számoltunk. Az ökológiai intenzitás szám a biológiai aktivitásértékhez hasonló, dimenzió nélküli szám, amely a területhasználatot típusok egymáshoz viszonyított aktivitásértékét fejezi ki.

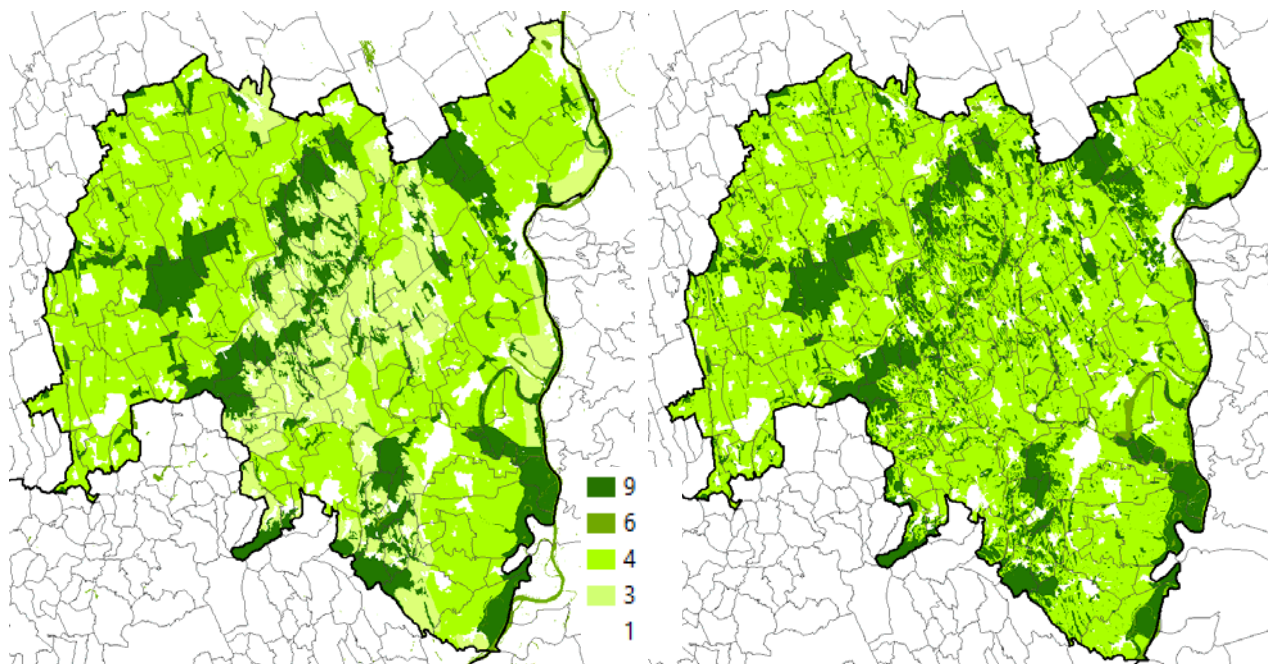
A hatályos és a tervezett Trt. szerkezeti tervének ökológiai intenzitását mutatja a következő ábra.

Térségi területfelhasználás típusok	Ökológiai intenzitás pontértéke területegységenként
települési térség	1
építmények által igénybe vett térség	1
különleges besorolású térség	1
vegyes területfelhasználású térség	3
mezőgazdasági térség	4
erdőgazdálkodási térség	9

vízgazdálkodási térség

6

31. táblázat. Ökológiai intenzitás pontértéke területfelhasználási típusonként

33. ábra. Ökológiai intenzitás térkép a hatályos területfelhasználás alapján

A fenti két (hatályos és tervezett) térkép **ökológiai teljesítőképesség indikátorának (ÖTI)** vizuális összevetésével is megállapíthatjuk, hogy a tervezett TrT a számítások alapján kismértékben „zöldebb” lett. Az ÖTI értéke mintegy **3,9 % -al nőtt** a TrT területfelhasználás változtatásainak eredményeképpen. Ez ökológiai szempontból mindenképpen kedvező folyamat.

A két ábra összehasonlításából jól látszik, hogy a teljesítőképesség indikátor annak ellenére nőtt, hogy a nőtt a települési terület nagysága is. Párhuzamosan ezzel viszont jelentős növekedés figyelhető meg az erdőterületek vonatkozásában is. Az ÖTI értéke csak a területhasználatok besorolásából számított (nem vette figyelembe az ürfelvételből számított zöldfelület intenzitás indikátorok NDVI és LAI értékeit). A növekedés értelemszerűen csak a lehetőséget, a kereteket teremti meg, hogy ebből mennyi realizálódik azt a valós területhasználati változások a fogják mutatni.

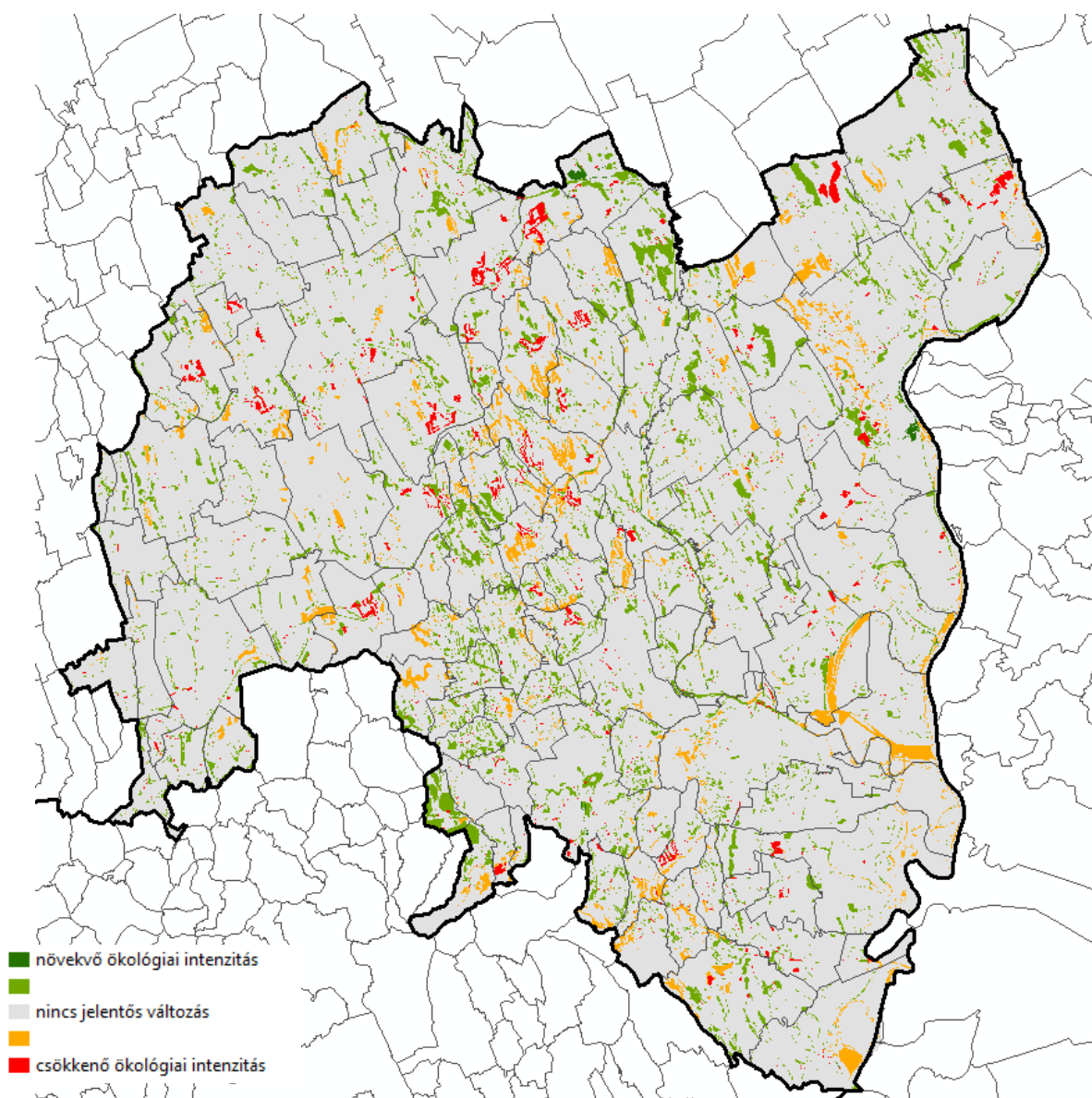
Az indikátor számítását azért is tartjuk fontosnak, mert az EU Biodiverzitás Egyezménye szerint országos szinten 2020-ig a **leromlott állapotú területek 15%-át** rehabilitálni kell. A megye teljes területére vonatkoztatott 3,9%-os növekedés jelentősen hozzájárul az Egyezmény elvárásainak megvalósításához, a zöld infrastruktúra hálózat fejlesztéséhez.

Az ökológiai teljesítőképesség vizsgálata mellett érdemes tovább finomítani a vizsgálatot az területhasználat változások **iránya, nagysága és területi elhelyezkedése** szerint is. A hatályos és a tervezett Trt. közötti területfelhasználási átsorolások, változtatások vagy a növekvő intenzitás, vagy a csökkenő ökológiai intenzitás irányába mutathatnak. A hatályos és a tervezett területhasználatok közötti átalakulások lehetséges típusát mutatja az alábbi táblázat. A jelenlegi és a tervezett területfelhasználás közötti elméleti átalakulások irányát ökológiai szempontból is

értékeltek. Ökológiailag legértékesebbnek a táblázatban sötétzölddel és +2-es értékkel jelölt átalakulásokat tekintettük. Ezeknél az átalakulásoknál az intenzívebb területhasználat egy kevésbé intenzív használat irányában mozdult el. A legkevésbé kedvező változásnak a pirossal megjelenített -2-es kategóriát tekintettük. Az átalakulás itt mindig valamilyen kevésbé intenzív használat intenzívebbé válását jelenti (pl. mg terület beépítése). (A térképi jelmagyarázat színei megfelelnek a táblázatban megjelenített színeknek.)

Hatályos terv szerint területfelhasználási típus	Tervezett térségi területfelhasználási típus				
	Települési térség	Erdőgazdálkodási térség	Mezőgazdasági térség	Vízgazdálkodási térség	Különleges
Települési térség	0	2	1	2	0
Építmények által igénybe vett térség	0	2	1	2	0
Vegyes terület-használatú térség	-2	1	0	1	-1
Erdőgazdálkodási térség	-2	0	-1	-1	-2
Mezőgazdasági térség	-2	1	0	1	-2
Vízgazdálkodási térség	-2	1	-1	0	-2

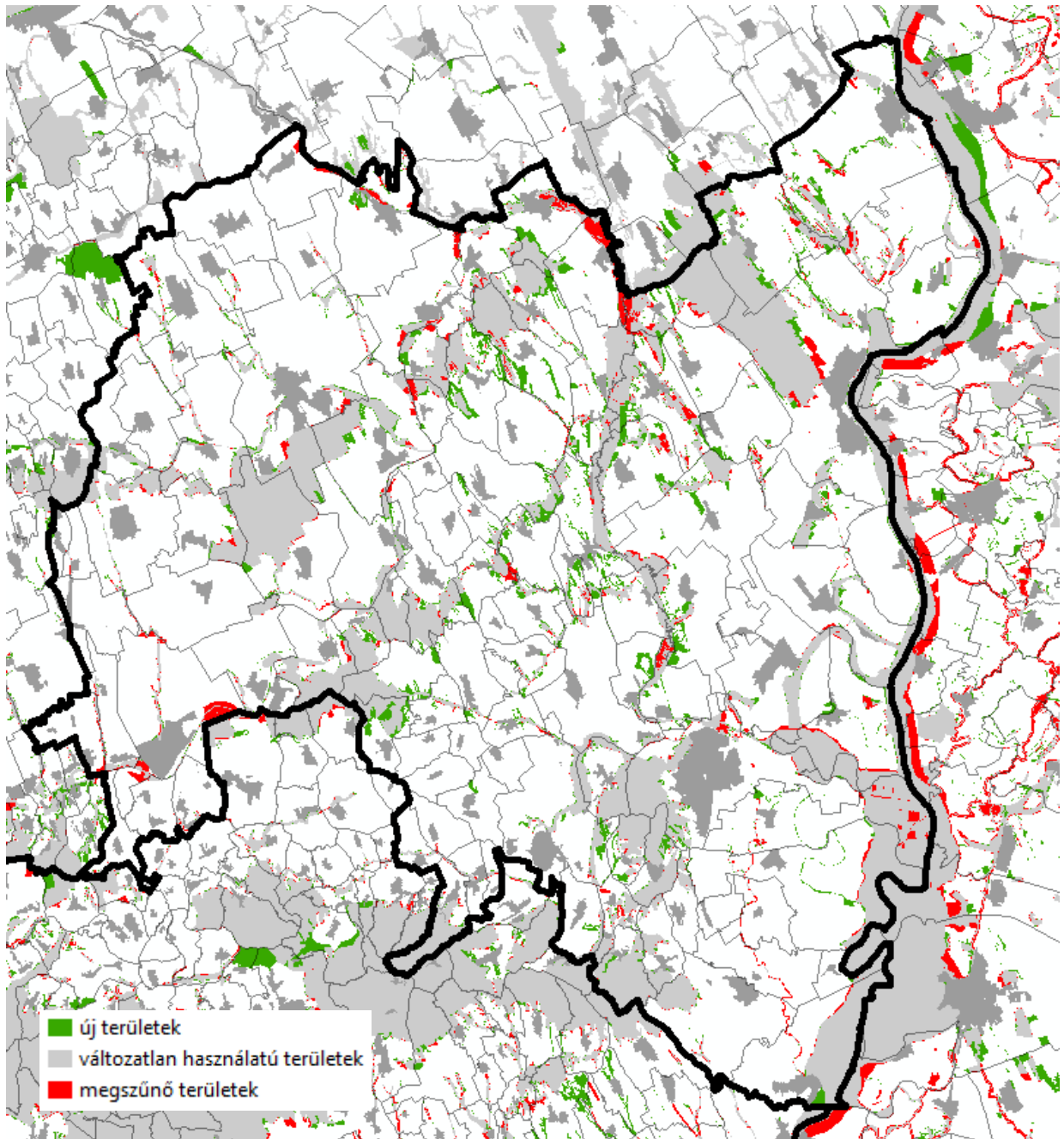
32. ábra Az átalakulások irányai az ökológiai teljesítőképesség szempontjából

34. ábra Területhasználat és ökológiai intenzitás változás irányok

Az eredménytérképen jól látható, hogy a megye területén, hol következett területhasználat intenzitás növekedés.) vagy csökkenés, felhagyás. A növekvő és csökkenő intenzitás oka lehet egy egyszerű, más kategóriába történő átsorolás, amely pillanatnyilag valós fizikai területhasználat változást még nem jelent, de a szabályozás potenciálisan megteremtheti ennek feltételeit.

Környezeti szempontból a legjelentősebb problémát mindig a csökkenő ökológiai teljesítőképességű területek jelentik (piros). Az elemzésen jól látható, hogy a települési térség környékén csoportosulnak, sűrűsödnek ezek a csökkenő intenzitású területek. A zöld színnel jelzett növekedés elsősorban a mezőgazdasági, a gyepek és a vegyes területhasználat átsorolása miatt következett be.

35. ábra Országos Ökológiai Hálózat változása 2013-18 között

4. A tervmódosítás megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a módosított tervben javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések

4.1. A tervmódosításban szereplő környezeti intézkedések értékelése

A területrendezési terv elsődleges célja, hogy **csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat**, így a terv hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. Az esetleges TrT hatására potenciálisan bekövetkező káros hatások elkerülésére vonatkozó konkrét intézkedéseket a területrendezési terv csak korlátozott mértékben vonultathat fel, a tervi sajátosságok miatt erre nincs lehetőség, részletesebb kifejtésükre a TrT nem alkalmas. Az esetleges káros hatások elkerülését az egyes tervi elemek, fejlesztések megvalósítása esetében egyedileg lehetséges biztosítani (pl. környezeti hatásvizsgálat készítése során). A káros hatások elkerülése csak összehangolt megyei területi tervezési és holisztikusan, az egész megyei területfejlesztési folyamat végrehajtásába integrálódva, a megyei területfejlesztési koncepcióban és stratégiában rögzített célokat folyamatosan szem előtt tartva, és a megyei területi tervek folyamatos aktualizálásával és továbbfejlesztésével összhangban történjen. Ehhez nélkülözhetetlen a végrehajtás monitoringja, visszacsatolása a területi tervekbe és a területi tervek rendszeres aktualizálása, ami a projektfejlesztés szakaszában és a megvalósítás elején.

A TrT-ben már az OTrT pontosított **ökológiai hálózat** területe került. Az eddigi országos ökológiai hálózat és ökológiai folyosó helyett három övezetet emelte országos szintre: az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat puffterületének övezetét. A tagolás hozzájárul az ökológiai hálózat pontosabb területi meghatározásához és az övezetekhez kapcsolódó megfelelő szabályozáshoz.

A megyei tervbe is átkerült az új **sajátos területfelhasználási térség**, amelybe az 5 hektárnál nagyobb külfejtéses bányaterületek, hulladékártalmatlanítást szolgáló helyek, egyes egészségügyi, sportolási, valamint megújuló energia hasznosítási, közlekedési, honvédelmi területek tartoznak. Az új területfelhasználási kategória a területfelhasználás precízebb meghatározását szolgálja.

A **tájrehabilitációt igénylő terület** övezete törlésre került, valószínűleg azon okból, hogy a települést érintő, térségi léptékű tájrendezési tervhez, illetve az övezet lehatárolásához nem áll rendelkezésre ágazati adatszolgáltatás. Ennek az övezetnek a törlése magában hordozza azt a veszélyt, hogy a tájrehabilitációt igénylő területeket további felmérése és ezek rehabilitációjára elmarad. Javasoljuk, hogy továbbra is maradjon meg a törekvés arra, hogy felmérjék a tájrehabilitációt igénylő területeket és ezek nyilvántartásba kerüljenek, ezekre a területekre rehabilitációs intézkedések szülessenek.

A környezeti elemekre általánosságban véve semleges vagy pozitív hatással bírnak a módosítási javaslatok, a tervmódosítás a környezeti vizsgálat szerint **nem okoz** negatív változást a környezeti elemekben.

4.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre

A **levegő tisztaság** védelmével kapcsolatos szabályokat több jogszabály tartalmazza: A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) sz. kormányrendelet és a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) sz. VM rendelet. A közlekedésből származó légszennyezés káros hatásainak

csökkentése érdekében az utak fásítása a porszennyezés, levegőterhelés mérséklésére fasor telepítését, illetve az út menti meglévő fás növényállomány megőrzését tartjuk fontosnak.

A **felszín alatti vizek** és a talaj védelme érdekében a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait kell betartani. A magasabb rendű jogszabályokban meghatározott felszín alatti víz állapotának érzékenysége szempontjából érzékeny területi kategória biztosítja a felszín alatti vizek védelmét. Az építkezések során a termőtalaj letermelésére, deponálására, megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

A TrT-ben nevesítésre került az új országos övezetek alatt a **VTT-tározók övezete**. A VTT a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése mozaikszó és korábban csak a Tisza menti tározók kerültek azonosításra ily módon. A korábbi 10 millió m³-t meghaladó térfogatú, vízkár-elhárítási célú tározási fejlesztési lehetőségek övezet megszűnt. **Tolna megye területét az övezet nem érinti.** Javasoljuk az övezet megtévesztő nevének módosítását és a korábbi tározók megjelenítését az övezetben.

A **rendszeresen belvízjárta terület övezete** a megye Duna-menti területeit érinti. Vizsgálni kell a klímaváltozás hatásai által bekövetkező villámárvizek kialakulásának veszélyeit illetve annak potenciális területeit is.

A területrendezési terv „erdőmérlege” pozitív, de javasoljuk általános szabályként elfogadni, hogy az egyes településeken lévő, **erdőterületként és természetközeli területként** besorolt területfelhasználási egységek együttes nagysága – a település közigazgatási területére vetítve – összességében sem csökkenhet.

A **kiváló termőhelyi adottságú erdőterület** övezet kikerült az övezeti tervek listájából és helyette bekerült az egyéb adattári erdőterület övezete. A kiegészítés révén a kiváló és egyéb erdőterületek ugyan pontosabban lehatárolhatók és ez elősegíti a nemzeti erdőstratégiában megjelölt célkitűzéseket, de a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület mint szabályozási elem megőrzése továbbra is fontos lenne.

A **zajvédelmi** jogszabályokban és előírásokban foglaltak betartásával, meghatározott védőtávolságokkal és védelmi célú növénytelepítések kialakításával, a védendő területek zajterhelése csökkenthető, környezetterhelése megelőzhető. A területen a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM – a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló együttes rendelet 3. mellékletének határértékeinek kell teljesülniük.

A **közúti közlekedés** okozta zajszint mértéke, a zajterhelés csökkentése érdekében, - lehetőség szerint- intenzív többszintű növényzav kialakítása javasolt. Bár a fásítás okozta zajcsökkenés nem mindig mérhető, ennek ellenére bizonyos mértékig javítja a forgalmas útszakasz menti zajhelyzetet. A cserjesáv a pormegkötésben és látványjavításban is szerepet kap.

Üzemi és szabadidős tevékenységből származó zaj esetében az új tevékenység, zajkibocsátás meghatározására csak a konkrét beruházás ismeretében van lehetőség, ezért a tevékenységek hatásainak vizsgálatakor a rendelet meghatározott paraméterei az irányadók.

A **régészeti lelőhelyek védelme** érdekében a 2001. évi LXIV. kulturális örökségvédelmi törvény és a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendeletben foglalt szabályokat kell betartani.

A területen szabálytalan minden olyan a kulturális örökségvédelem területén végzett tevékenység, amelyet jogszabályban meghatározott követelmények és szempontok figyelmen kívül hagyásával, a tevékenységre vonatkozó szakmai szabályok, előírások vagy a kulturális örökség védelméért felelős miniszter által közzétett szakmai irányítói ajánlások és irányelvek megsértésével végeznek.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyen állapotromlással járó tevékenység csak a rendelet alapján, meghatározott engedéllyel végezhető. A földmunkával járó beruházással el kell kerülni a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet.

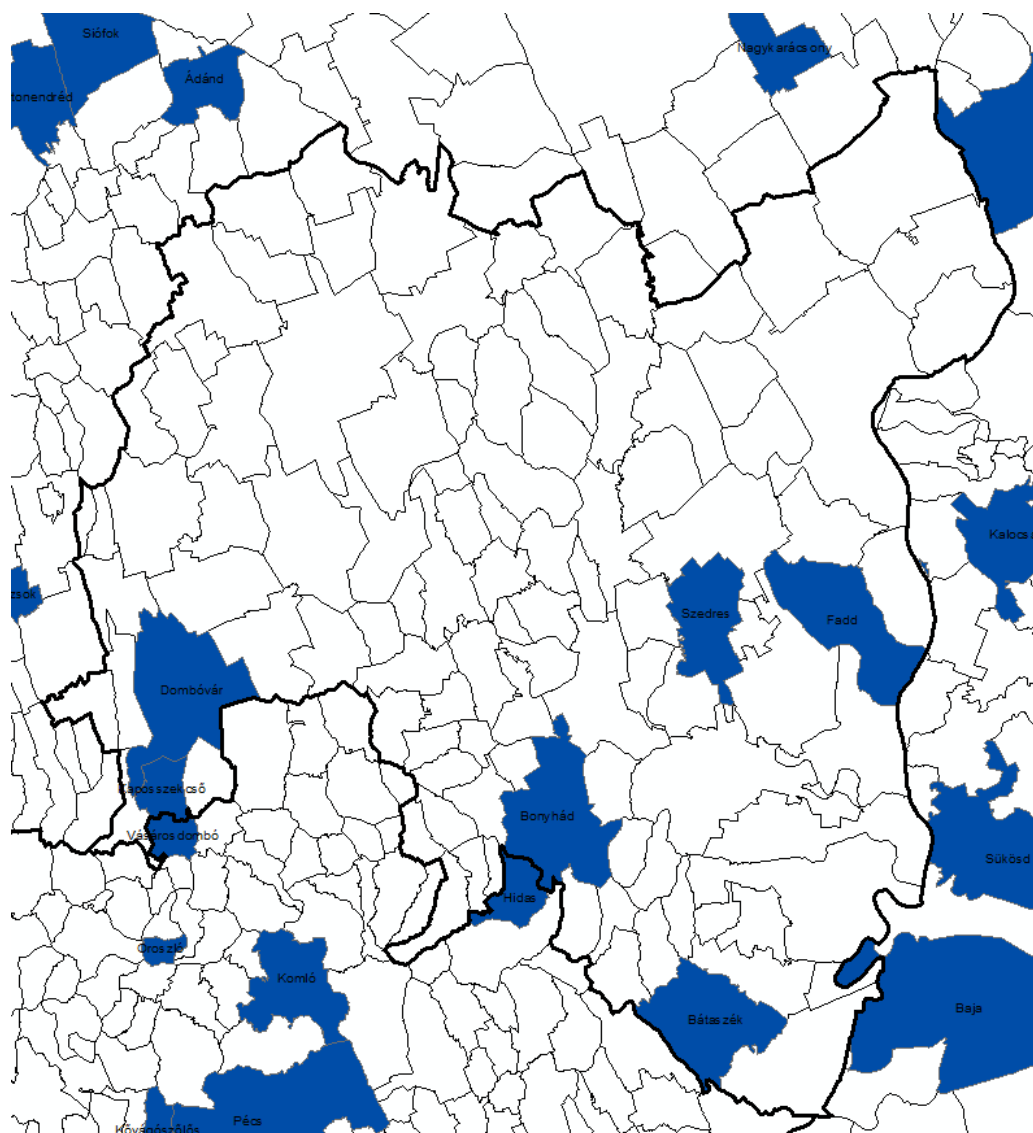
Javasoljuk a településekre és a térségekre készülő **Települési Arculati Kézikönyvek (TAK)** eredményeinek beépítését a területrendezési tervbe. A tervezett Tájegységi Építészeti Arculati Kézikönyv készítése során a KEHOP program keretében megvalósuló tájkarakter kutatások eredményeit fel kell használni.

A környezeti vizsgálat alapján a tervezett főút Kalocsa (51 sz. főút) - Paks (M6) egy helyen, 780 m hosszban halad keresztül a HUDD20023 Tolnai-Duna Natura2000 SAC területen. A tervezett új nyomvonalra Natura2000 hatásbecslési dokumentáció készítése kötelező.

Az egyéb útfejlesztések, vasútfejlesztések során fokozott figyelmet kell fordítani a negatív hatások csökkentésére:

- Zajvédő létesítmények telepítése a vágányok, útpályák mellett (zajcsökkentős fal, növényzet, földtakarás, stb.).
- Növényzet telepítése a vágányzat, útpálya mellé optikai takarás céljából a madárvonulási helyeken.
- Állatátjárók létesítése a vasút, közút által elvágott, fragmentálódott élőhelyek összekapcsolása érdekében. Az állatátjárók tervezése során ökológus, biológus szakember bevonását kiemelten fontosnak tartjuk.
- Madárvédelmi berendezések (szigetelés, burkolás) telepítése az elektromos infrastruktúra hálózat fejlesztések során. Ökológus szakember és a Magyar Madártani Egyesület bevonását a tervezési folyamatba kiemelten fontosnak tartjuk.
- Terepszint alatti (alagút) vagy feletti (híd) vezetés a különösen védendő es egybefüggően megőrzendő területeken.
- A tervezett műszaki megoldások (pl. irányított fűrés) és munkák térbeli és időbeli korlátozása.

Javasoljuk a **megújuló energiatermelésre javasolt** területek övezeti lehatárolását. Vizsgálni szükséges, hogy hol találhatóak kedvező feltételek a szél-, víz-, nap-, geotermikus erőművek telepítésére és üzemeltetésére. Tolna megyében jelenleg hat településen van napelemes kieserőmű engedélyezve.

36. ábra Engedélyezett naperőművek

Az új 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet¹¹ szerint a **tájképvédelmi terület övezete területére** a megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit. A rendelet szerint a megalapozó munkarészt ki kell egészíteni egy részletes területi lehatárolást is tartalmazó elemzéssel.

Az új TrT rendelet szerint az **erdőtelepítésre javasolt terület övezete** területén a telepítést az elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fafajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni. Fontos lenne ezért meghatározni az őshonos fafajokból álló foltokat és azokat a fafajokat, amelyekkel a telepítés elvégezhető.

¹¹ /2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról

5. Javaslat a megyei területrendezési terv által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre

A területrendezési eszközök minden esetben keretet szabnak a tervezett fejlesztések megvalósíthatóságához, ezért a jelen Trt módosítás is kötelezően beépül más térséget érintő fejlesztési stratégiákba, koncepciókba, tervekbe. A Trt módosítás mégis legnagyobb hatással településrendezési eszközökre lehet. A Trt eredményeinek, kereteinek itt proaktív módon kell befolyásolni a **településrendezési tervezést**, a helyi építési szabályzat készítését.

A minden térségre készülő tervnél, stratégiánál, ágazati koncepciónál javasoljuk, hogy a **zöld infrastruktúra** elemeinek védelme, a hálózat fejlesztése, az egyes területek minőségi paramétereinek javítása mindenhol kiemelt figyelmet kapjon. A tervezés során a ZFI és biológiai aktivitás érték számítások, faérték számítások mellett az ökoszisztéma szolgáltatások komplex megközelítése is épüljön be a közgazdasági számítások költségkalkulációjába.

Javasoljuk, hogy a **biológiai aktivitásérték** ne csak a beépítésre szánt területek esetében kerüljön kiszámításra, hanem minden szabályozás változtatás esetében, mert így realisabb kép kapható a területe teljes egészére a zöldfelület intenzitás változásáról. A biológiai aktivitásértéket a valós biomassza mennyiséget is tükröző NDVI illetve lombtömeg index-el (LAI) is ki kell egészíteni.

Javasoljuk, hogy a készülő **településképi rendeletekbe** (rendelet a településkép védelméről), kerüljenek kiegészítésre a zöldfelületi arányra, a zöldfelületek kialakítására, nagyságára, az erdők és galériaerdők védelmére vonatkozó javaslatok.

Az ökológia hálózat, zöldinfrastruktúra hálózat megőrzésével, fejlesztésével kapcsolatosan javasoljuk, hogy a leromlott, invazív fajokkal (ostorménfa, akác, zöldjuhar, bálványfa) terhelt elegyesek megújítása hazai fafajokkal történjen. Általánosan is javasoljuk, hogy a **hazai őshonos** fajok nagyobb szerepet kapjanak az erdőfelújítások során.

Tolna megye területén rendkívül magas arányú a kultúr és az átmeneti erdők aránya. A megye teljes területén magas az akác és az ültetvény nyárfások aránya. Az **erdőfelújításoknál** törekedni kell a hazai, őshonos fajok arányának növelésére.

Javasoljuk tájképvédelmi terület övezetében a **tájbaillesztés** bemutatására látványterv készítésének kötelezővé tételét.

A tervezett **településselkerülő** főutak megvalósítása során fokozott figyelmet kell fordítani a környezeti hatásvizsgálatban az Országos Ökológiai Hálózat és a Natura2000 területek érintettségére, az esetlegesen kedvezőtlen negatív hatások mérséklésére. Minden úthálózat fejlesztéseknél a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítését javasoljuk.

6. Összefoglalás

A területrendezési terv elsődleges célja, hogy csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat, így a terv hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. A tervezett TrT környezeti szempontból „zöldebbnek” tekinthető, több az ökológiailag magasabb intenzitású területek aránya, ami elsősorban a nagyobb erdőaránynak tudható be. (A TrT módosítás az erdőgazdálkodási térség nagyságát mintegy 11,8%-al növeli.) A számítás alapján megállapítható, hogy az ökológiai teljesítőképesség indikátor a **3,9% -al nőtt** a vizsgálati területen a tervezett TrT területfelhasználás változtatásainak eredményeképpen. (A valós ökológiai intenzitás növekedés ennél valószínűleg kisebb, ugyanis a tervi átsorolások ellenére a valós területhasználat gyakran nem változik.)

A hatályos OTrT-ben alkalmazott területfelhasználásai egységekhez képest képest **2,02 %-os eltérés** mutatható csak ki. Az erdőgazdálkodási térség 0,27 %-al, a mezőgazdasági 1,18 %-al, a települési térség 0,57 %-al tér el csak az OTrT-ben elfogadottól. A hatályos TrT-hez képest viszont jelentős eltérés tapasztalható. A korábban jelentős területet kitevő vegyes területként nyilvántartott területek jelentős része a mezőgazdasági területfelhasználásba került.

A **települési területek növekedése** 4,8%-os a hatályos TrT-hez képest. Az új települési területek kisebb-nagyobb mértékben mindenhol megfigyelhetők, de leginkább a városokat körülvevő településeknél és elsősorban Bonyhád, Simontornya és Paks térségében koncentrálódnak. A települési területek bővülését lassítani kell. Tolna megye előrejelzett demográfiai változásai ugyanis nem indokolják a települési térség jelentős fejlesztését.

A főutak **települési elkerülő esetén** a környezeti hatásvizsgálat készítése során fokozott figyelmet kell fordítani az Országos Ökológiai Hálózat és a Natura2000 területek érintettségére, az esetlegesen kedvezőtlen negatív hatások mérséklésére.

A **gyorsforgalmi és a főúthálózat fejlesztések** több helyen is megközelítenek Natura 2000 területeket, illetve egy esetben keresztül is haladnak Natura2000 területen. A tervezett főút Kalocsa (51 sz. főút) - Paks (M6) egy helyen, 780 m hosszban halad keresztül a HUDD20023 Tolnai-Duna Natura2000 SAC területen.

Az **ökológiai hálózat övezete kismértékben változott, területe csökkent**. Az OTrT-ben kijelölt övezet a 2013-as kiterjedéséhez képes számos helyen módosításra, kibővítésre és néhol csökkentésre került. A legnagyobb csökkenés Simontornya, Pálfa, Bikács, Paks, Dombóvár, településeken következett be. Új területek Lengyel, Bonyhád, Paks térségében jöttek létre, de szinte minden ökológiai hálózattal érintett településen történtek kisebb-nagyobb pontosítások.

A **tájképvédelmi területek** övezetének kijelölése, pontosítása és kismértékű növelése környezetvédelmi szempontból kedvező, tekintettel arra, hogy a területhasználatokat, illetve azok feltételeit egyértelműsíti. A kivett területek esetében helyi szinten kell vizsgálni az indokoltságot. A

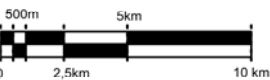
területi pontosítások és az OTrT-ben elfogadott módosítás miatt egy helyen kerültek ki jelentősebb területek az övezetből.

A megye környezeti állapota **összességében továbbra is kedvezőnek** mondható. A TrT módosítás jelentősen nem módosította az ökológiai állapotot. A területfelhasználásból számított potenciális Ökológiai Teljesítőképesség Indikátor még kismértékben magasabb lett a hatályos tervhez képest. Az egyes pontforrások okozta kibocsátások néhány térségben koncentrálnak, a határértékek és egyéb vonatkozó követelmények betartását elsősorban ezekben a városokban célszerű fokozottan ellenőrizni.

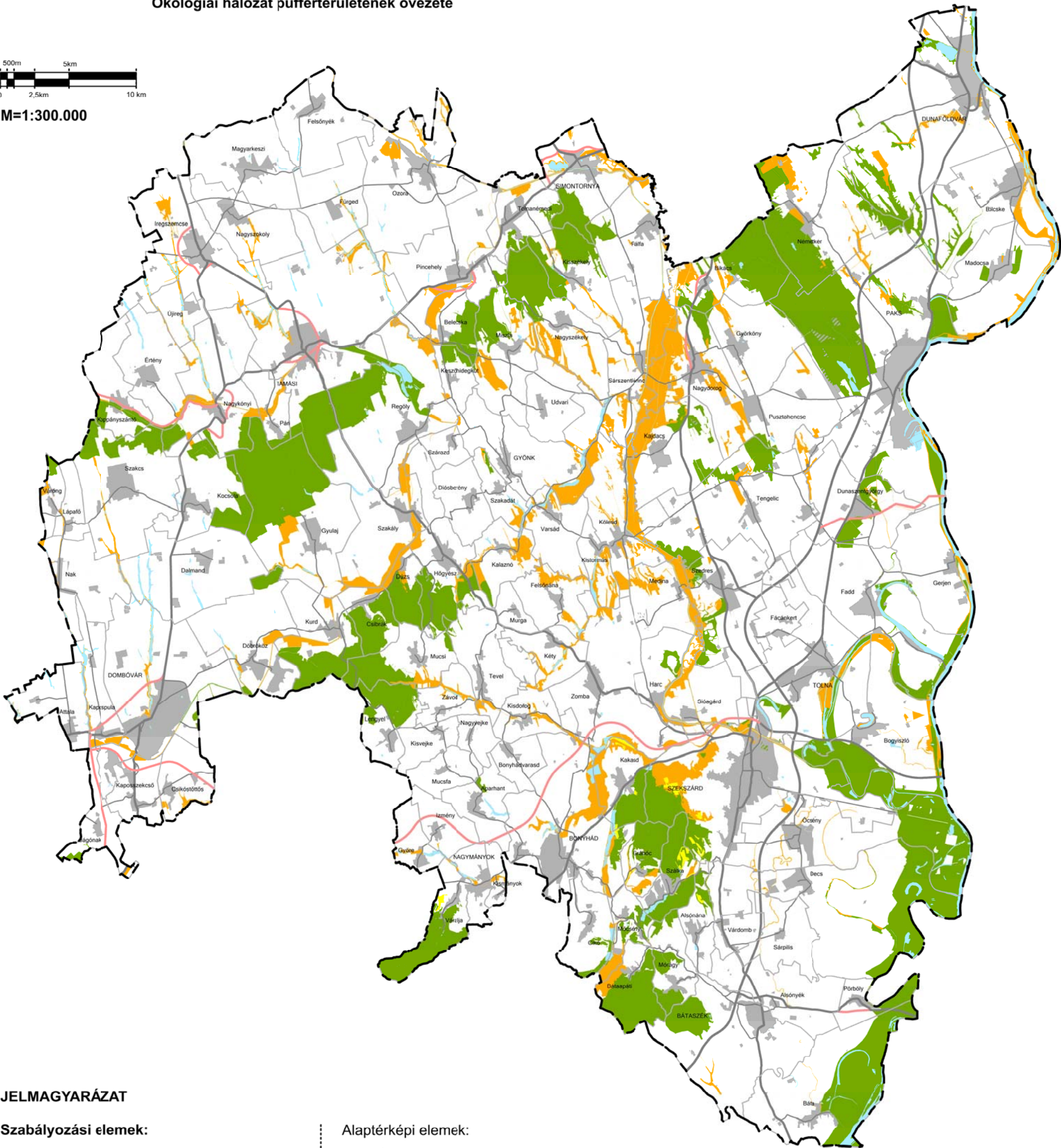
A kedvező terhelhetőség azonban nem jelenti azt, hogy egy-egy nagyobb léptékű beruházás ne okozhatna akár jelentős negatív irányú változásokat a környezeti állapot terén. A felszíni és felszín alatti vizek jó állapotának megőrzése (elérése), folyamatos monitorozása különösen fontos a megye területén.

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.1. sz. melléklet Ökológiai hálózat magterületének övezete,
Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,
Ökológiai hálózat pufferterületének övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

- Országos ökológiai hálózat
- Magterület övezete
- Ökológiai folyosó övezete
- Puffer terület övezete

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató:
- FM-NPTF

Alaptérkép:
- állami alapadatbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

MEGBÍZÓ	TERVEZŐ
Tolna Megyei Önkormányzat	Green Pi Kft.

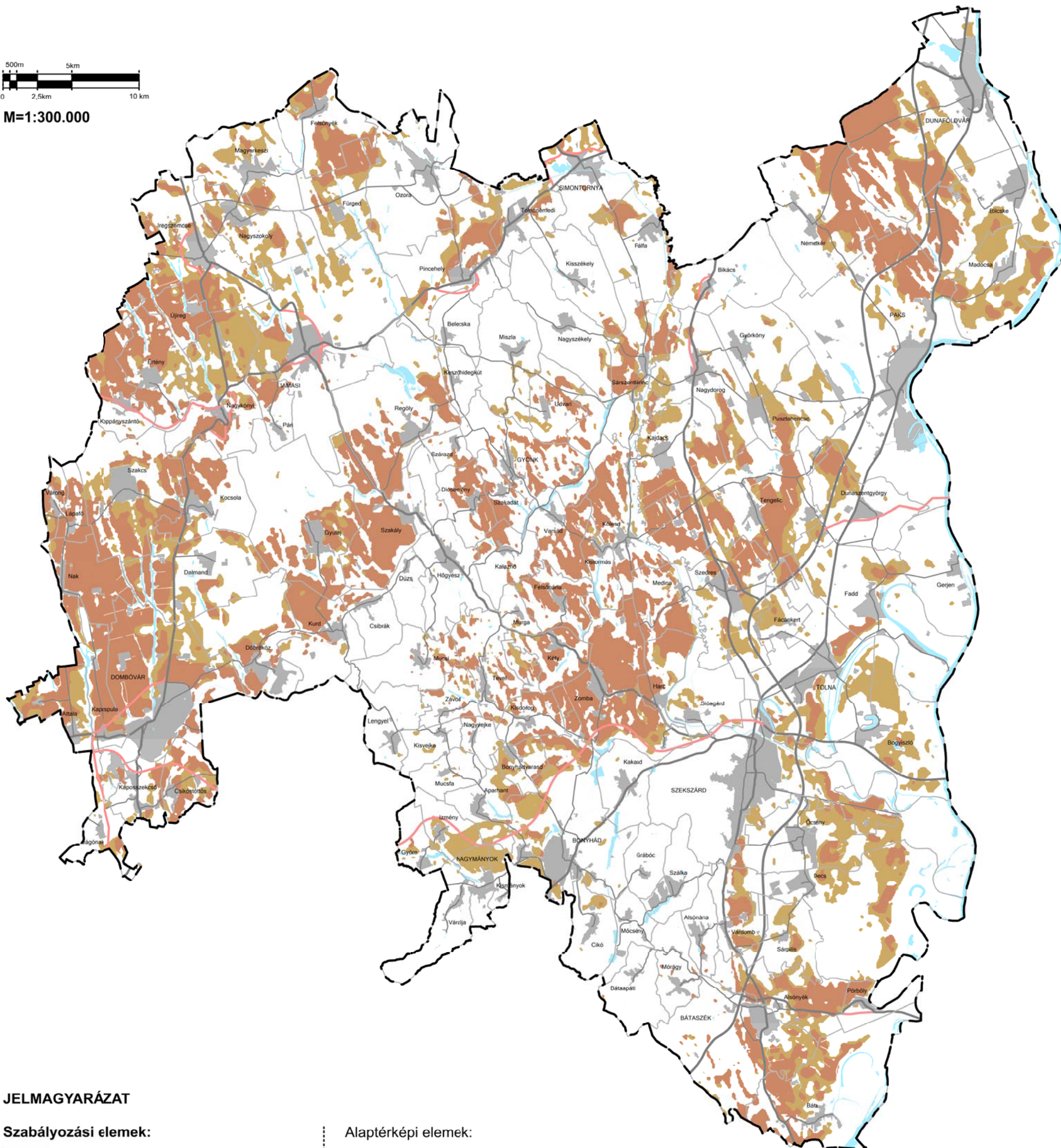
TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.2. sz. melléklet

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete,
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
- Jó termőhelyi adottságú szántóterület

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató
- BFKF-FTF

Alaptérkép:

- állami alapadattárisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

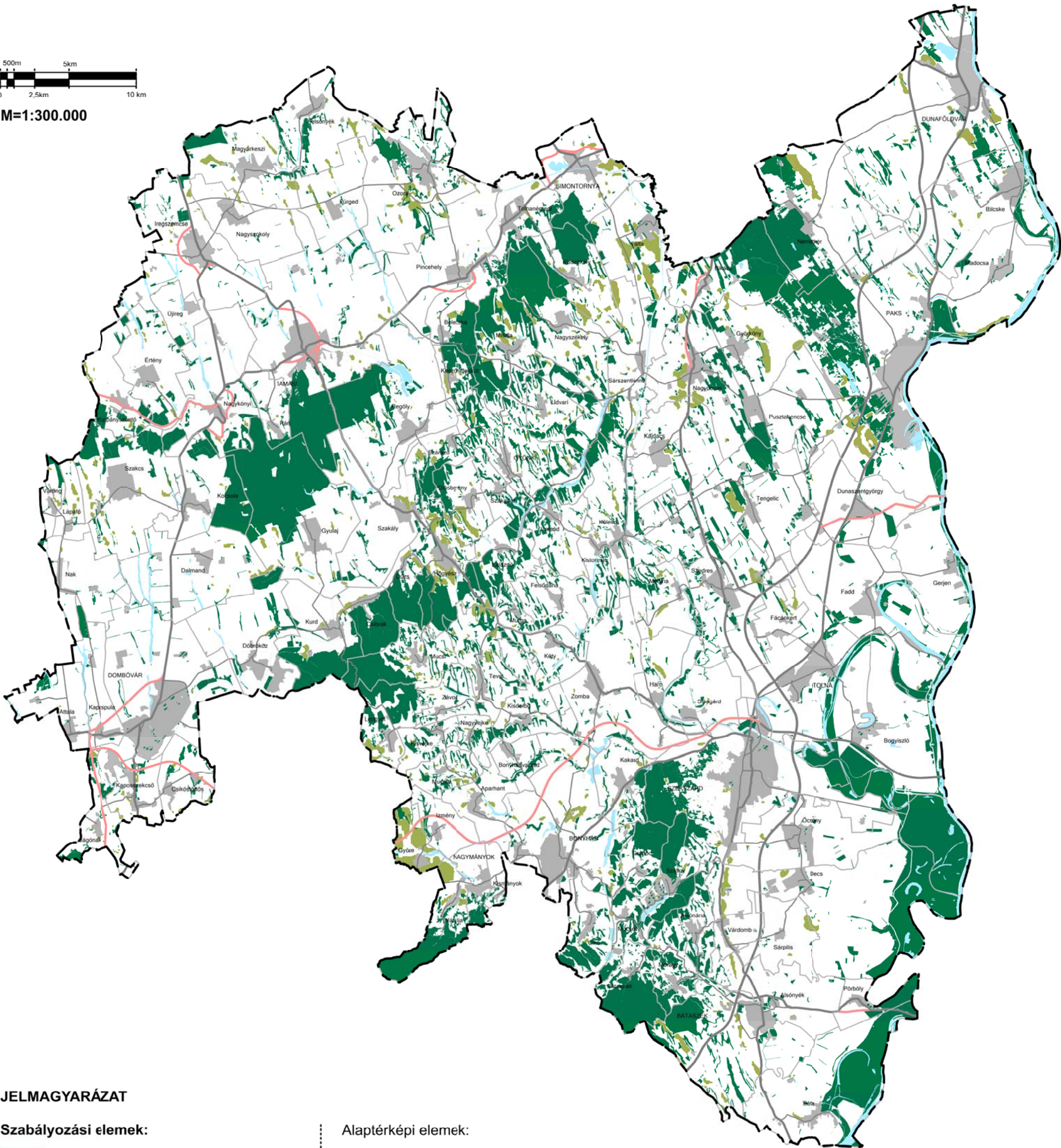
 MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat	 TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	---

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.3. sz. melléklet Erdők övezete
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Erdők területe

Erdőtelepítésre javasolt terület

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

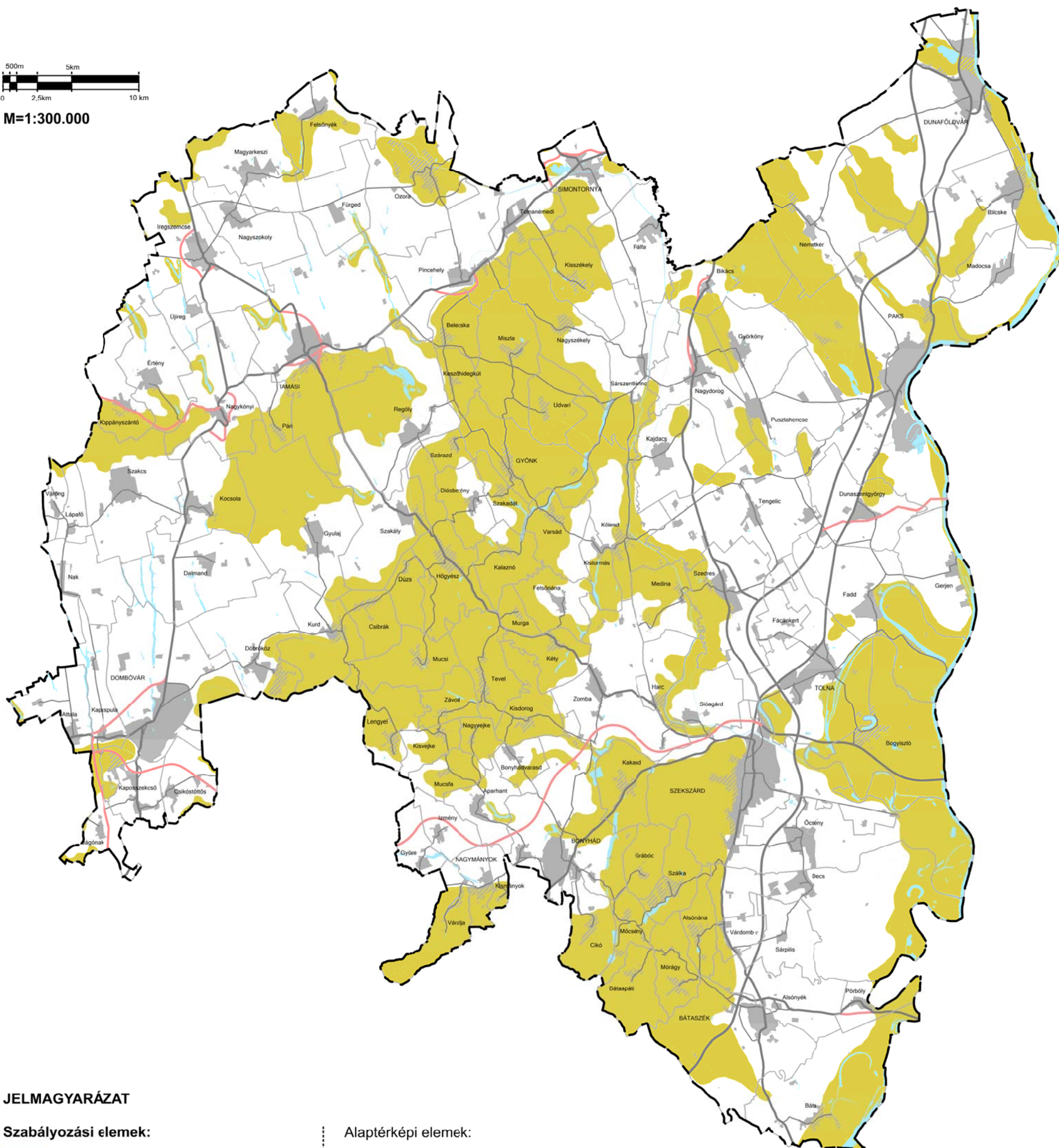
Adatszolgáltató:
- NÉBIH, BFKH-FTF

Alaptérkép:
- állami alapadtbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

MEGBÍZÓ	TERVEZŐ
Tolna Megyei Önkormányzat	Green Pi Kft.

3.4. sz. melléklet Tájképvédelmi terület övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Tájképvédelmi terület

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató:
- FM-NPTF

Alaptérkép:

- állami alapadatbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

	MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat		TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	--	---	--

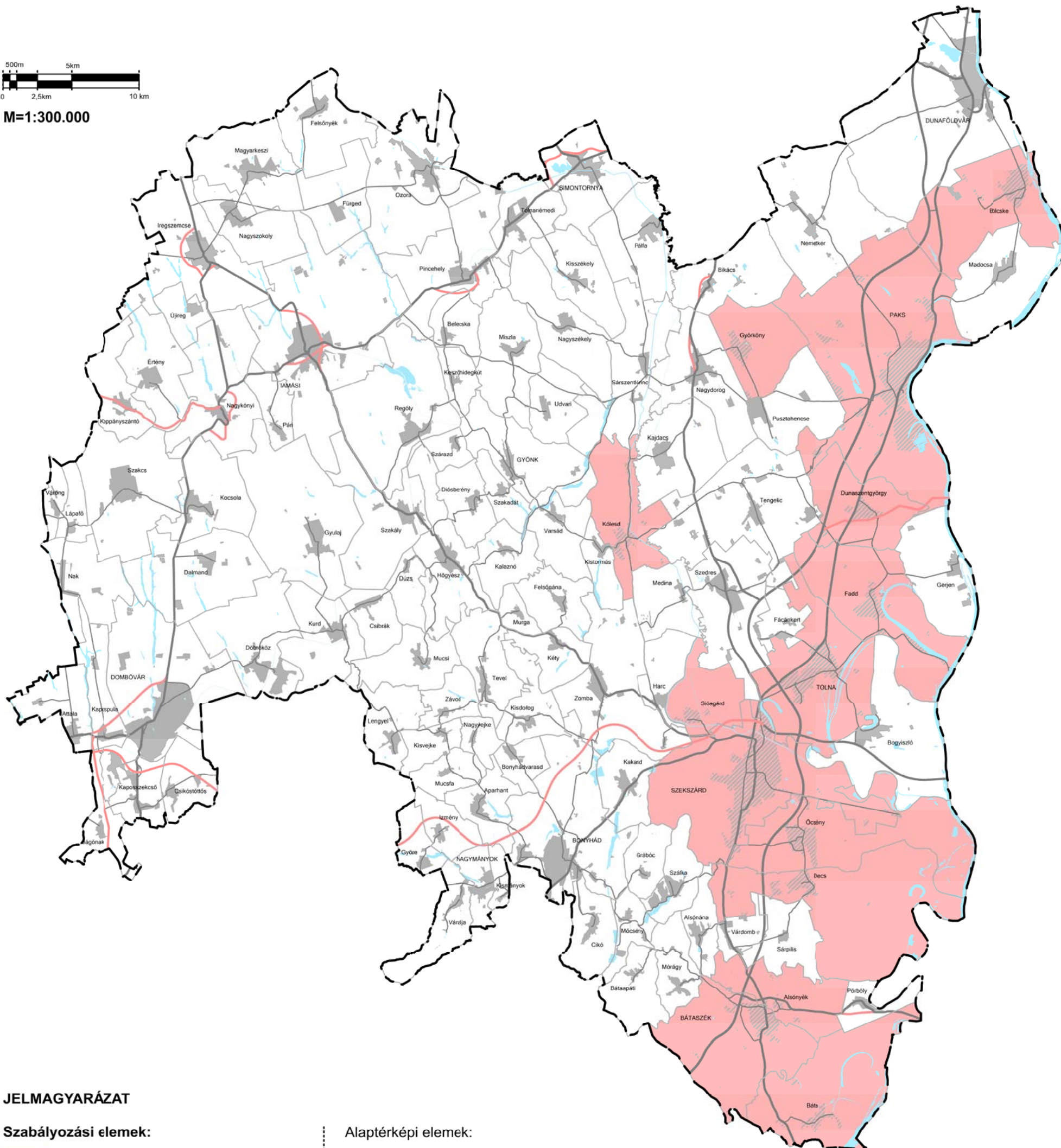
TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.5. sz. melléklet

Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

**Világörökségi várományos
területek által érintett település**

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató

- OTrT, ME

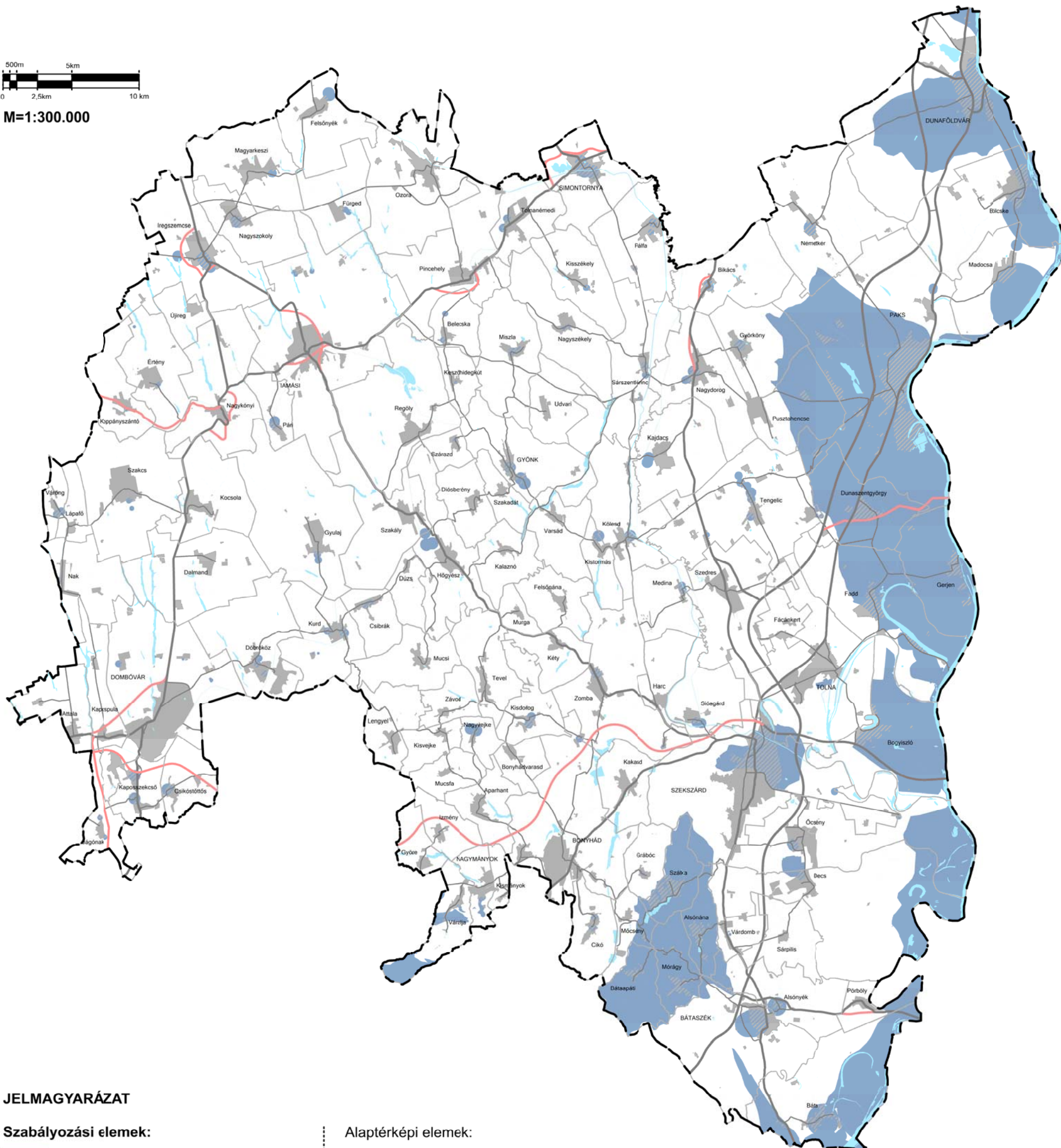
Alaptérkép:

- állami adatbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

 MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat	 TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	---

3.6. sz. melléklet **Vízminőség-védelmi terület övezete**

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Vízminőség-védelmi terület

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató:
- OTrT, KDTVIZIG, DDVIZIG

Alaptérkép:

- állami alapadattárisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

	MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat		TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	--	---	--

Nagyvízi meder övezete

Szabályozási elemek:

 Nagyvízi meder

- Alaptérképi elemek:
- megyehatár
 - települési közigazgatási határ
 - települési terület
 - gyorsforgalmi út
 - főút
 - térségi összekötő út
 - mellékút

Adatszolgáltató:
- OTrT, KDTVIZIG, DDVIZIG

Alaptérkép:

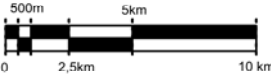
- állami alapadattárisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

	MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat		TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	--	---	--

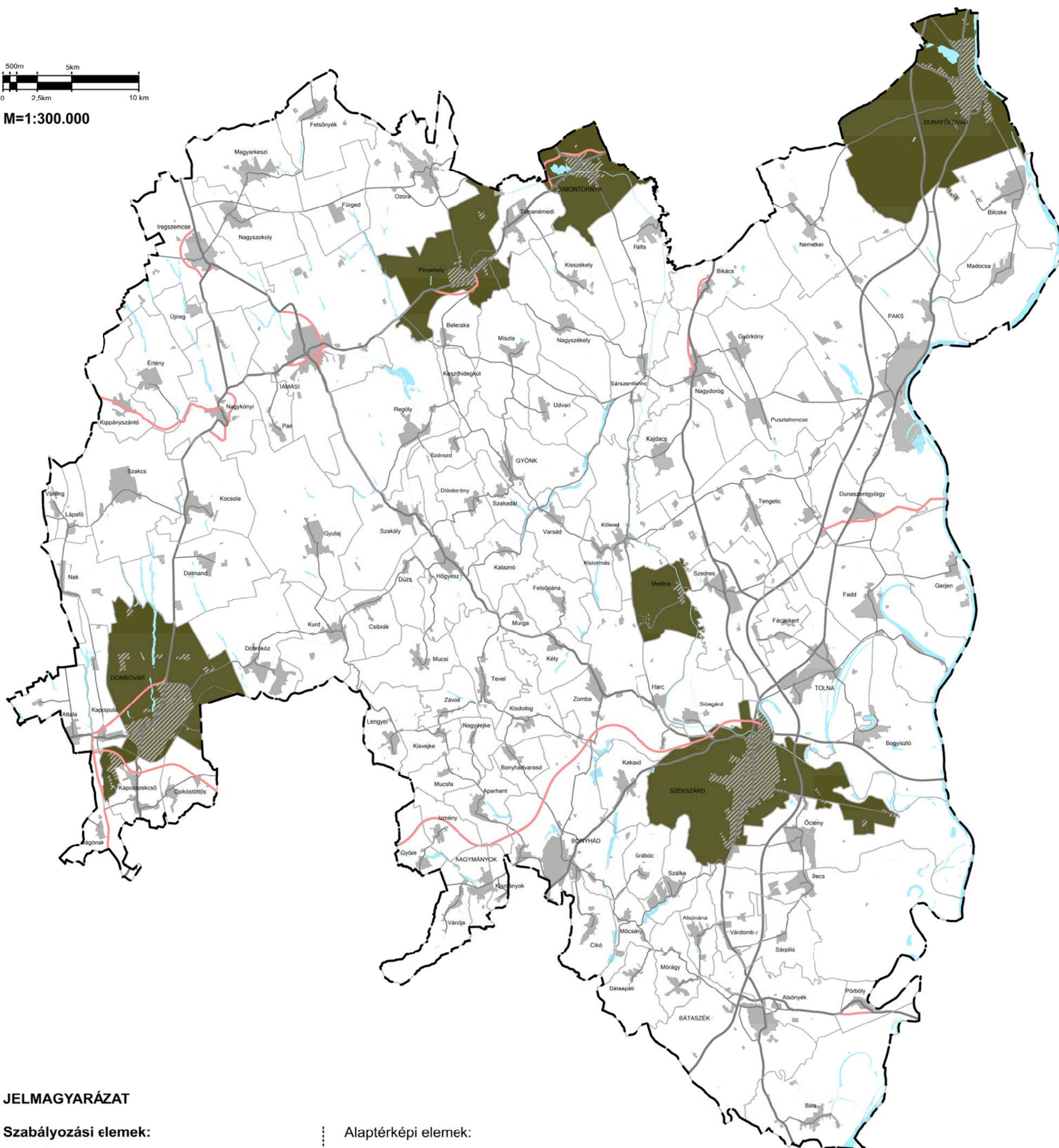
TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.8. sz. melléklet

Honvédelmi és katonai célú terület övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

**Honvédelmi és katonai
célú terület által
érintett település**

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató

- HM

Alaptérkép:

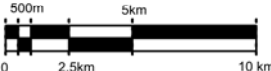
- állami adatbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

 MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat	 TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	---

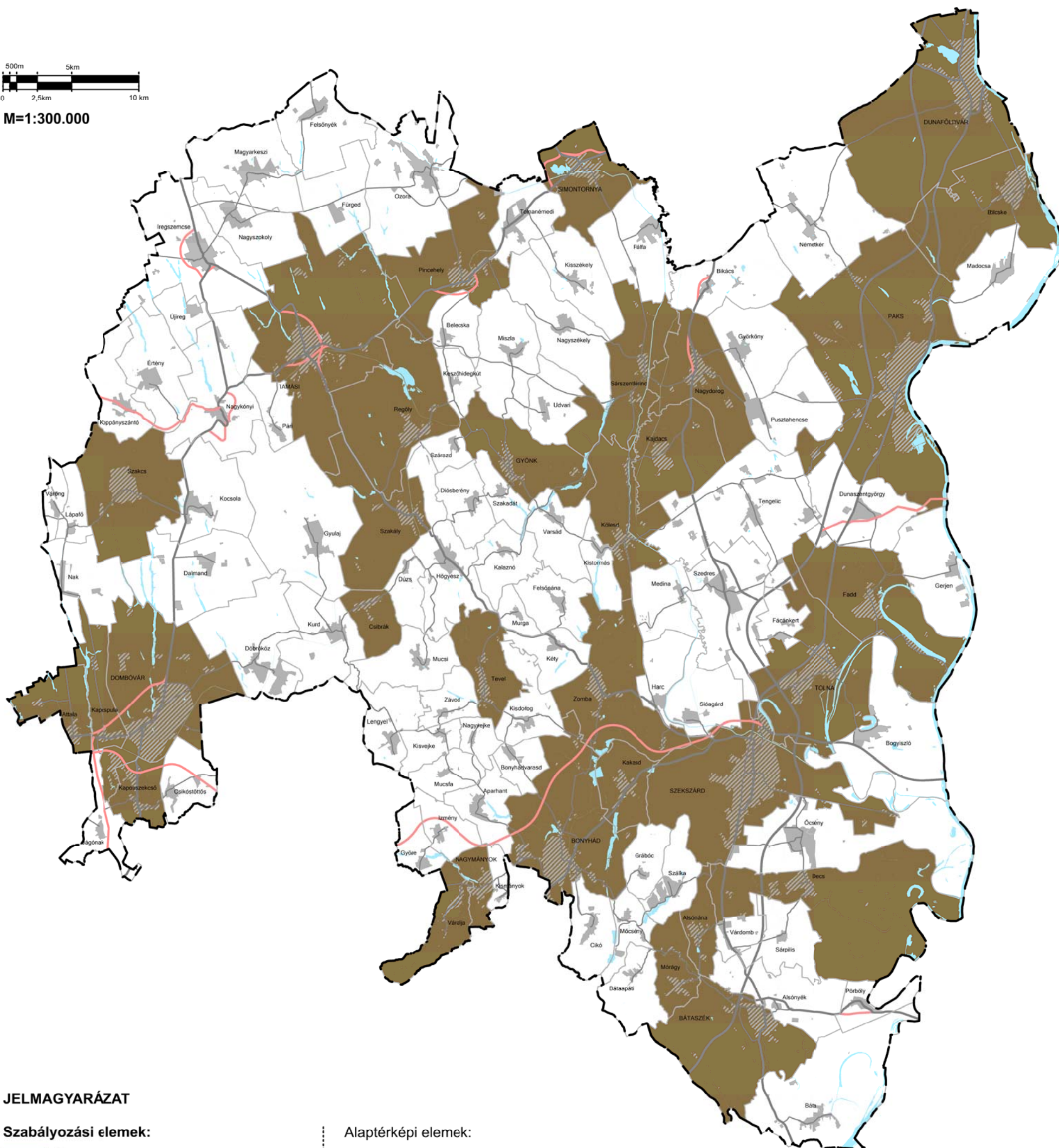
TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.9. sz. melléklet

Ásványi nyersanyagvagyon övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

**Ásványi nyersanyagvagyon
által érintett település**

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató

- MBFSZ

Alaptérkép:

- állami adatbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

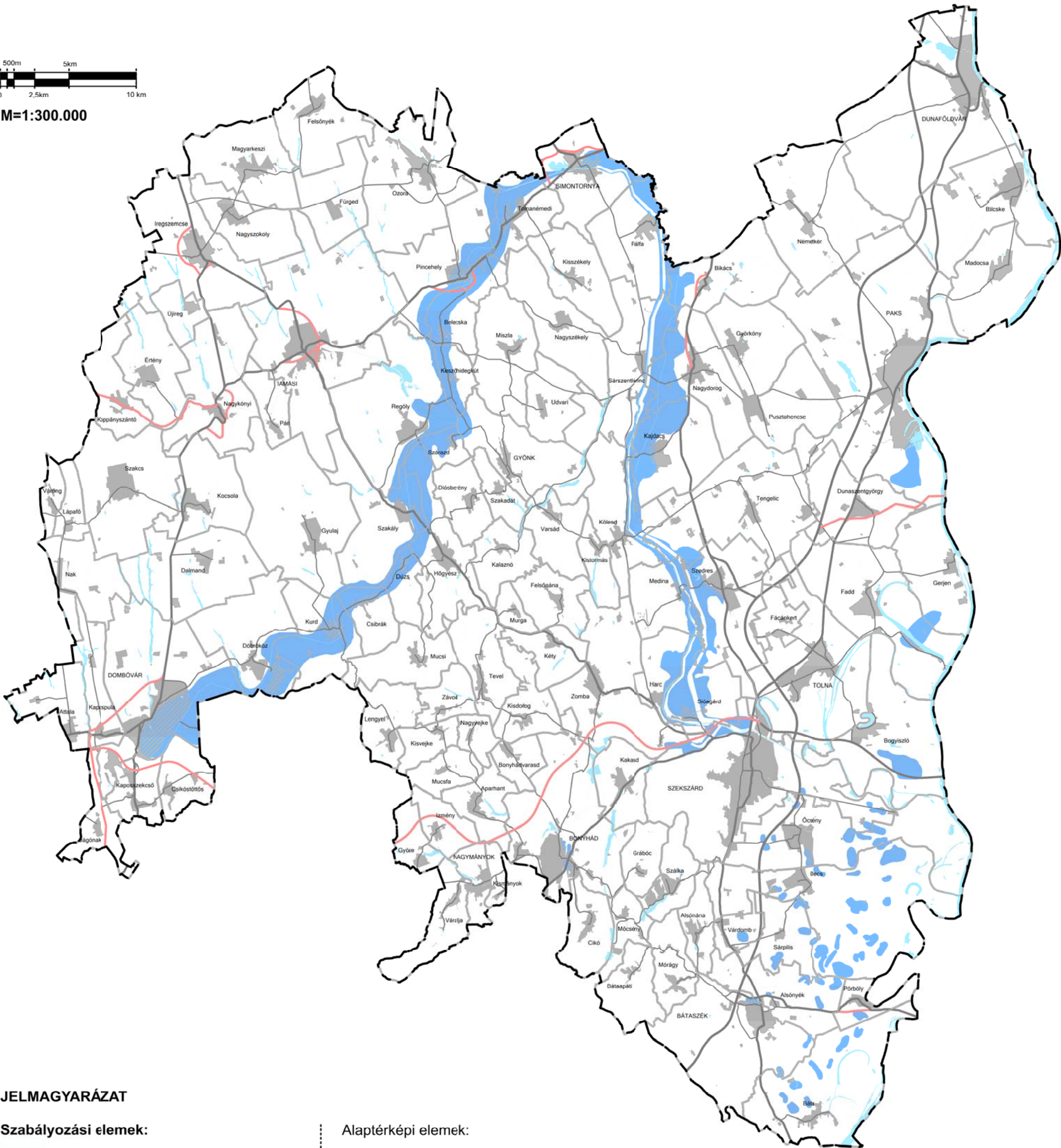
 MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat	 TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	---

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.10. sz. melléklet Rendszeresen belvízjárta terület övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

 Rendszeresen belvízjárta terület

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató:

- KDTVIZIG, DDVIZIG
- Tolna Megyei Önkormányzat

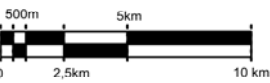
Alaptérkép:

- állami alapadtbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

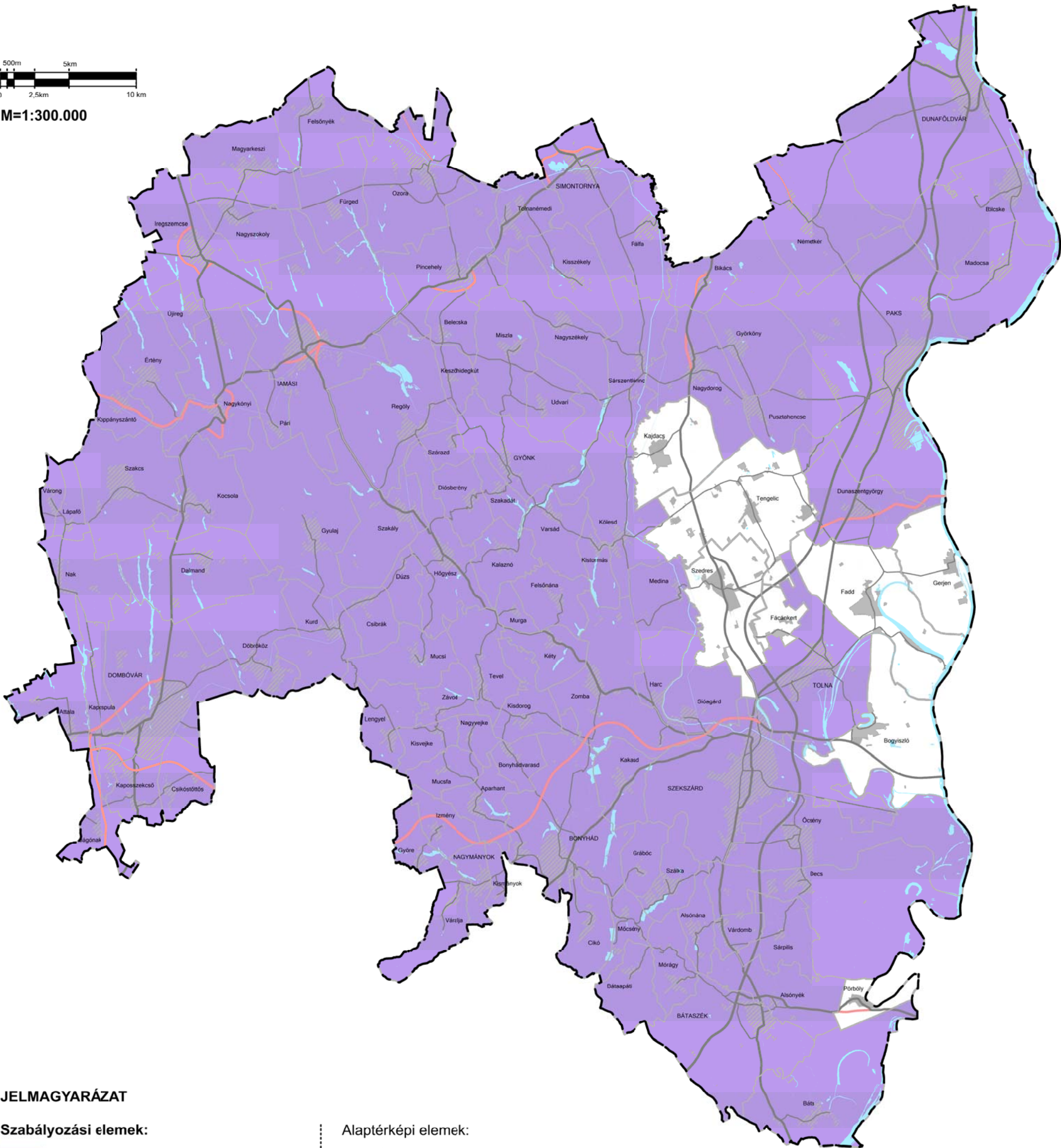
MEGBÍZÓ	TERVEZŐ
 Tolna Megyei Önkormányzat	 Green Pi Kft.

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.11. sz. melléklet Földtani veszélyforrás terület övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett település

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

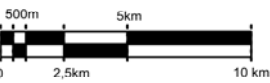
Adatszolgáltató:
- MBFSZ

Alaptérkép:
- állami alapadattárak felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

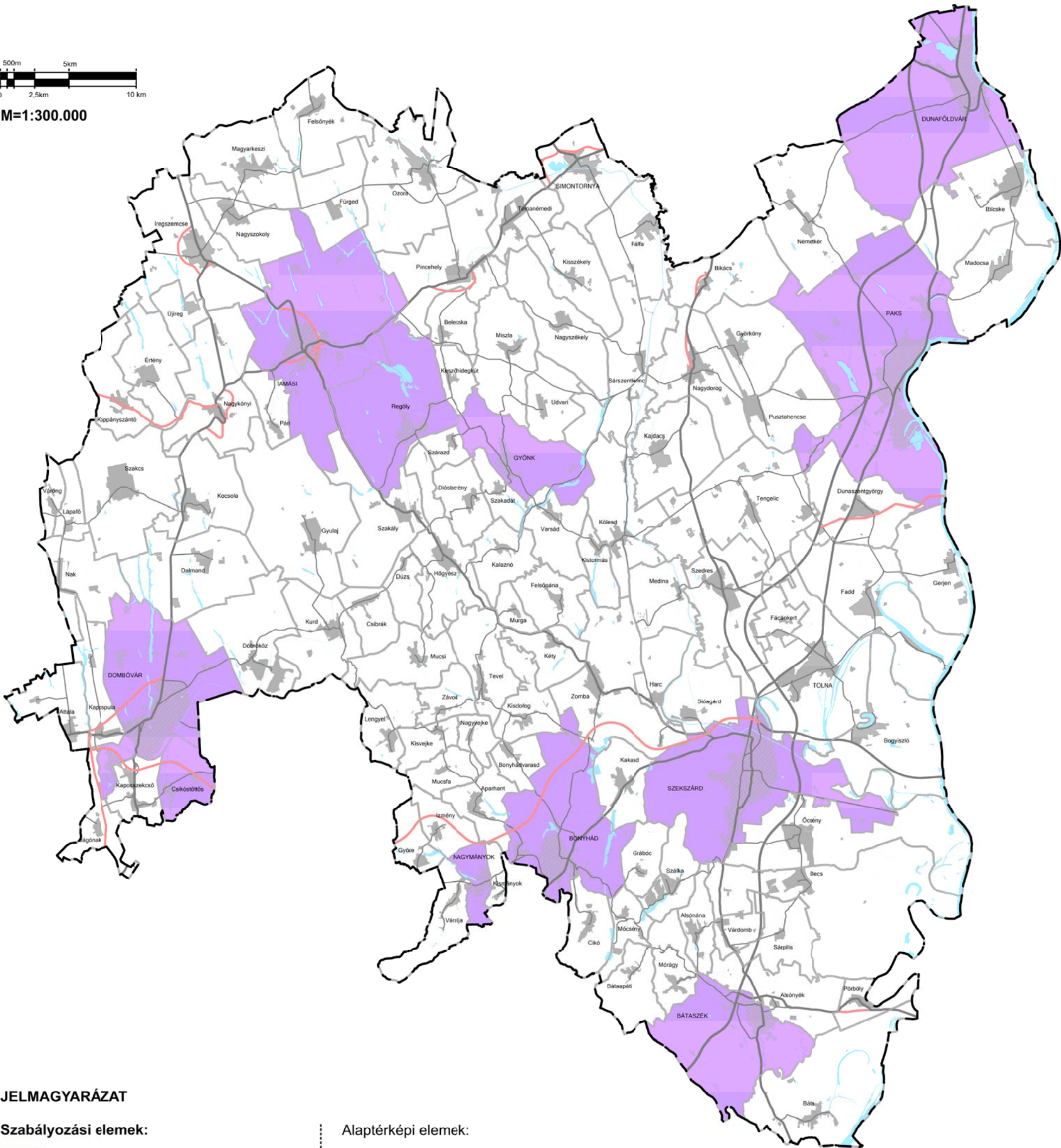
MEGBÍZÓ	TERVEZŐ
Tolna Megyei Önkormányzat	Green Pi Kft.

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.12.1. sz. melléklet Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterülete által érintett település

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

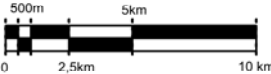
Adatszolgáltató:
-- Tolna Megyei Önkormányzat

Alaptérkép:
- állami alapadatbázisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

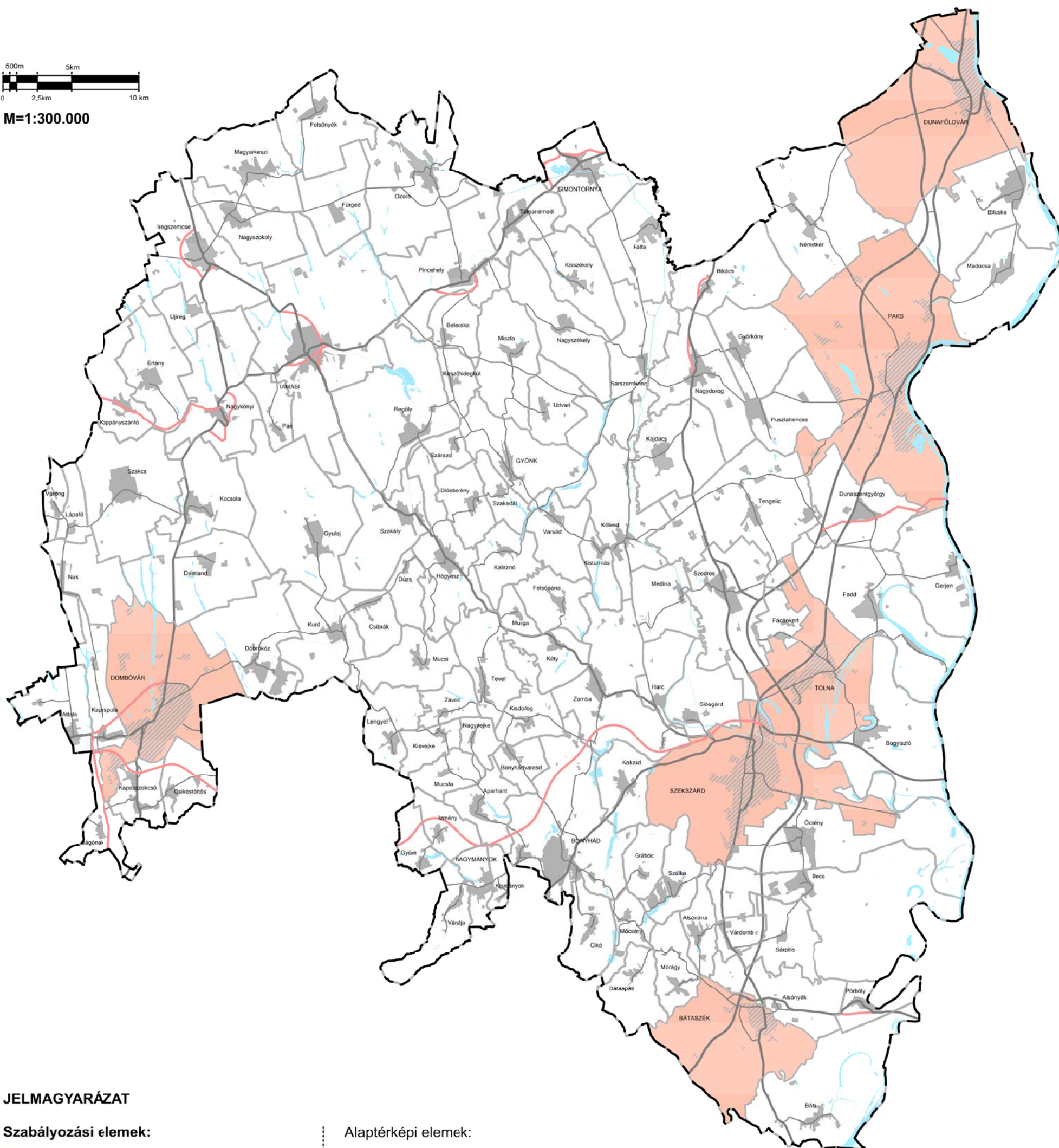
MEGBÍZÓ	TERVEZŐ
 Tolna Megyei Önkormányzat	 Green Pi Kft.

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.12.2. sz. melléklet **Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete**

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Logisztikai fejlesztések támogatott célterülete által érintett település

Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató:
-- Tolna Megyei Önkormányzat

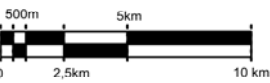
Alaptérkép:

- állami alapadattárisok felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

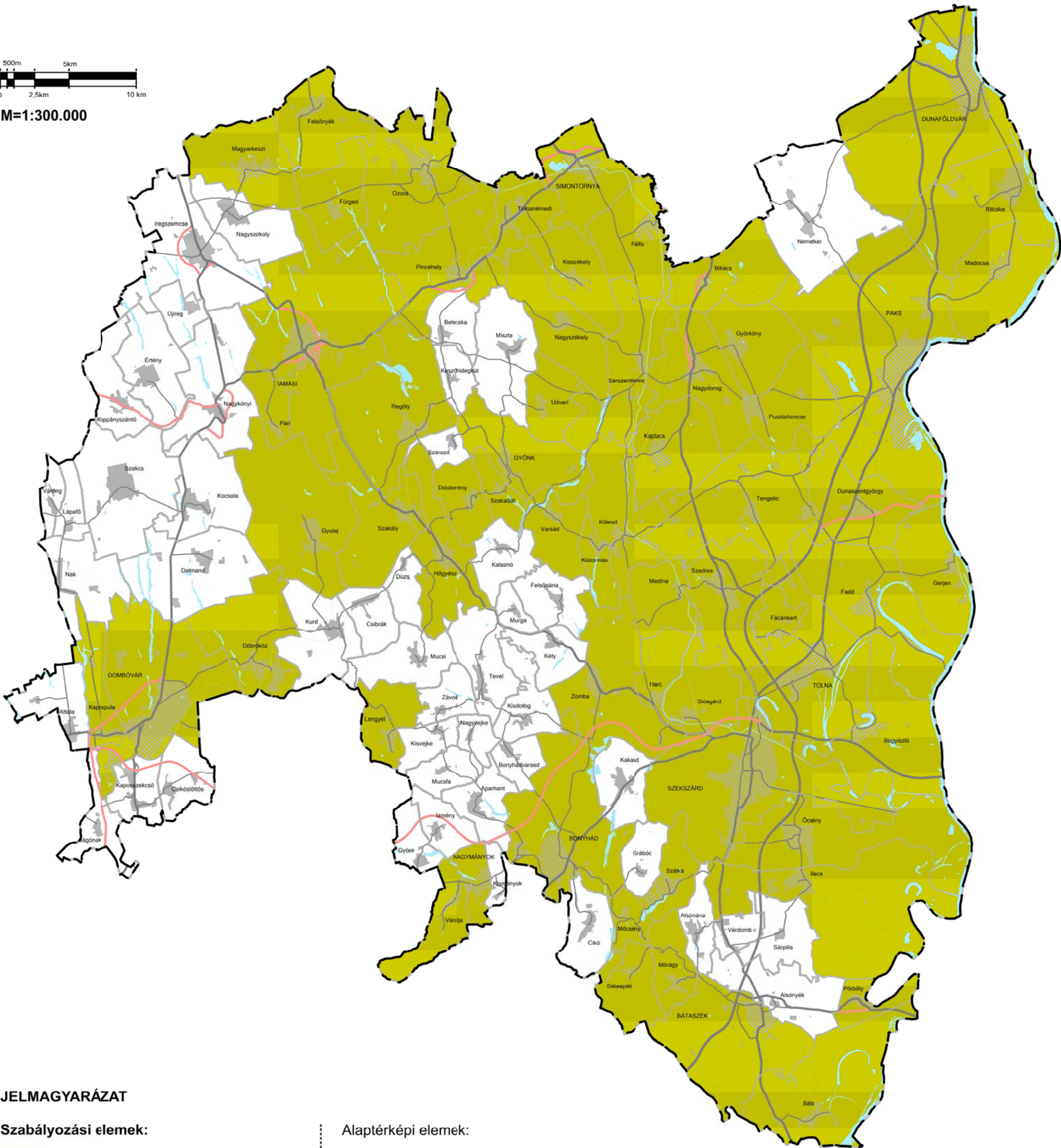
 MEGBÍZÓ Tolna Megyei Önkormányzat	 TERVEZŐ Green Pi Kft.
---	---

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

3.12.3. sz. melléklet Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete

M=1:300.000

JELMAGYARÁZAT

Szabályozási elemek:

Turisztikai fejlesztések támogatott célterülete által érintett település

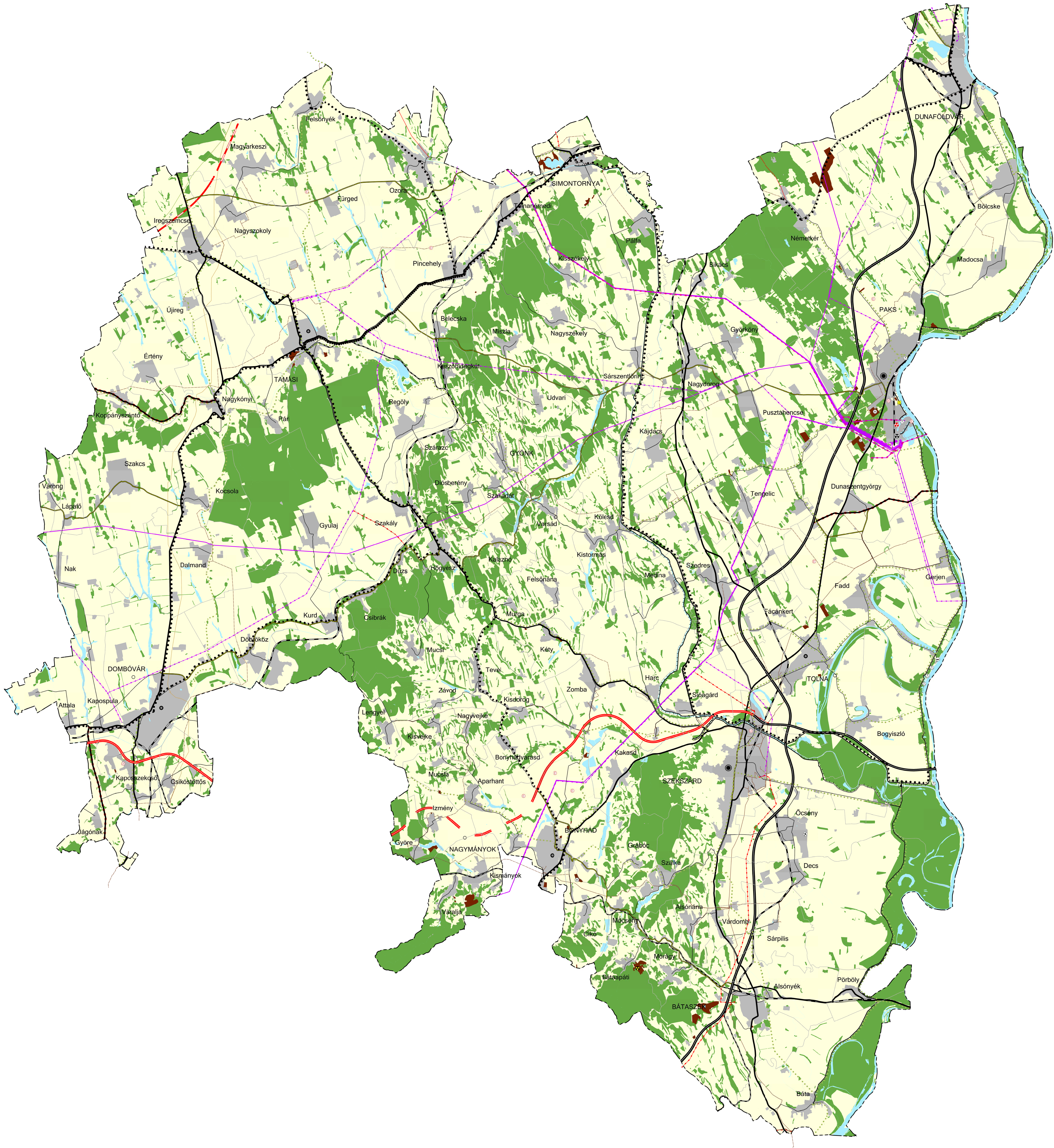
Alaptérképi elemek:

- megyehatár
- települési közigazgatási határ
- települési terület
- gyorsforgalmi út
- főút
- térségi összekötő út
- mellékút

Adatszolgáltató:
-- Tolna Megyei Önkormányzat

Alaptérkép:
- állami alapadattárak felhasználásával készült,
- adatszolgáltató: BFKH-FTF,
- adatszolgáltatás sorszáma: 283

MEGBÍZÓ	TERVEZŐ
Tolna Megyei Önkormányzat	Green Pi Kft.

Térsgégi területfelhasználási kategóriák és településrendszer elemei

- Települési térség
- Sajátos területfelhasználású térség
- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Regionális térszervező központ
- Térsgégi térszervező központ
- Közeledési hálózatok és egyedi építmények
- Gyorsforgalmi út (meglévő)
- Gyorsforgalmi út (tervezett)
- Főút (meglévő)
- Főút (tervezett)
- Tervezett főúti elkerülő
- Térsgégi szerepű összekötő út (meglévő)
- Térsgégi szerepű összekötő út (tervezett)
- Mellékút (meglévő)

- Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
- Országos vasúti mellékvonal (meglévő)
- Országos kerékpárútvonal (meglévő)
- Országos kerékpárútvonal (tervezett)
- Térsgégi kerékpárútvonal (meglévő)
- Térsgégi kerékpárútvonal (tervezett)
- Térsgégi repülőtér (meglévő)
- Térsgégi logisztikai központ (meglévő)
- Térsgégi logisztikai központ (tervezett)
- Országos kikötő (meglévő)
- Térsgégi kikötő (meglévő)
- Kompátkelőhely (meglévő)

- Víz létesítmények
- Elsődrendű árvíz-védelmi fővédvonal (meglévő)
 - Kiemelt jelentőségű vízi építmény (meglévő)

Energetikai hálózatok és egyedi építmények

- Atomerőmű (meglévő)
- Atomerőmű (tervezett)
- 5-50 MW névleges teljesítő-képességű erőmű (meglévő)
- 5-50 MW névleges teljesítő-képességű erőmű (tervezett)
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- Térsgégi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat (meglévő)
- Térsgégi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat (tervezett)
- Közeljárólátó vezeték (meglévő)
- Termékvezeték (meglévő)
- Földgázszállító vezeték (meglévő)
- Földgázszállító vezeték (tervezett)
- Földgázelosztó vezeték (meglévő)

- Hulladékgazdálkodási létesítmények
- Radioaktív-hulladéktároló (meglévő)
 - Térsgégi hulladékkezelő (meglévő)

- Alaptérképi elemek
- Megyehatár
 - Település közigazgatási határa

Tolna Megye Közgyűlésének xx/2020. (xx. xx.) sz. rendelete

Tervelet / melléklet megnevezése: 2. sz. melléklet
Térsgégi szerkezeti terv

Méretarány: M= 1:80.000

Alaptérkép: Állami alapadatok felhasználásával készült. Adatszolgáltató: BFKH-FTF. Adatszolgáltatás sorszáma: 283

MEGBÍZÓ
Tolna Megyei Önkormányzat

TERVEZŐ
pi Green PI Kft.